

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Knudsen, Jakob.

Titel | Title:

Gjæring : Roman.

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Kjøbenhavn : Det Nordiske Forlag, 1902

Fysiske størrelse | Physical extent:

302 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57, -189.

Ex 1

Det Kgl. Bibliotek

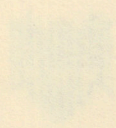
130025451962

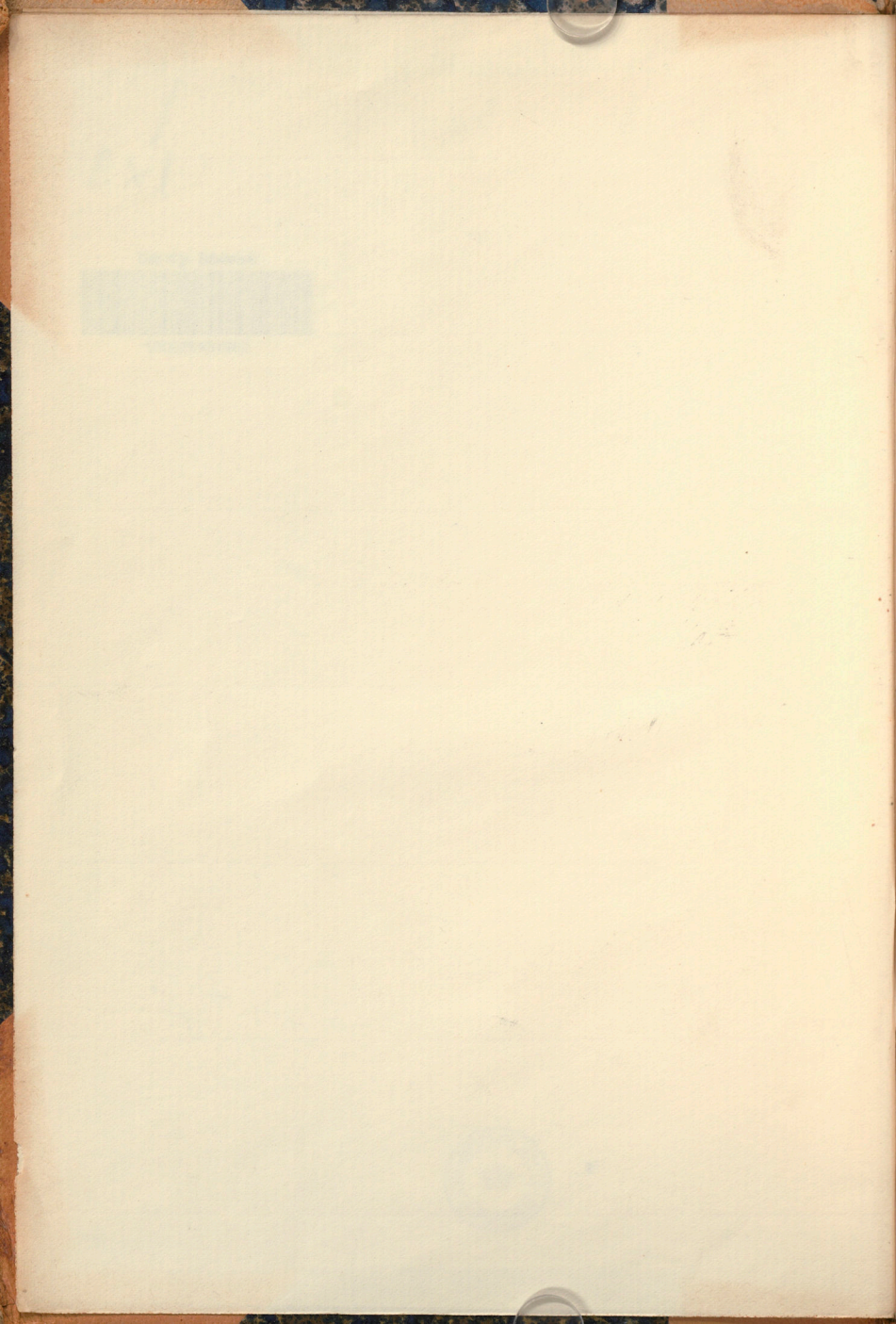
JAKOB KNUDSEN

GJÆRING

ROMAN

Udgivet af Forlaget "Gjæring" i København, 1925. 128 sider. 1 kr. 50.

JAKOB KNUDSEN

GJÆRING

ROMAN

1902. Nr. 2621

KJØBENHAVN

DET NORDISKE FORLAG

BOGFORLAGET ERNST BOJESEN

1902

GJÆRING

JAKOB KNUDSEN

GJÆRING

ROMAN

KJØBENHAVN

DET NORDISKE FORLAG

BOGFORLAGET ERNST BOJESEN

1902

Oplag: 1250 Ekspl.

—
H. H. Thieles Bogtrykkeri

I

DET var Efteraar i Holtinggaards Have. Løvet paa Elmetræerne i det sydlige Læbælte var tyndet ud af Blæsten, især for nedent, saa man, som gjennem høje Porte, saae ud under Kronerne, ud over Fjorden, hvis Bølger gik mørkeblaa under den skyfri Oktoberhimmel. — Inde i Haven — i Køkkenhaven — var Jorden helt sort efter den megen Efteraarsvæde, med Skjærver og Potteskaar hist og her, der tindrede som Guldsmykker i Solskinnet. Der var Løglugt i Luften derinde af Purrer og Persille, og langs ad Aspargesbedene stod fine, grønne Skove med Dugperler i Toppen.

Paa Kanten af et af Bedene sad en lille tolvaars Pige og gnavede paa en Gulerod. Hun var lidt blaa i Ansigtet af Kulde, men ellers godt klædt paa: Kyse og Kaabe, og Træsko paa Fødderne. Ved Siden ad hende, paa Bedet, stod et Par sorte Sko med Læderstroppe til at knappe over Vristen. Albuerne støttede hun paa sine Knæ og holdt Guleroden op mod Munden med begge Hænderne. Hun

skjød Hagen frem og saae tankefuld ud, saaledes som man let kommer til det, naar man fryser lidt og samtidig tygger Gulerod. Uden at dreje Ansigtet fulgte hun med Øjnene sin noget ældre Broder, som gik en halv Snes Alen fra hende langs Hasselhækken og søgte efter nedfaldne Nødder.

Der havde allerede lagt sig et tæt Lag af visne Hasselblade over den gravede Jord langs Hækken. Drengen ragede hist og her dette Lag til Side, og saa laa de tørre, brune, runde Nødder, sædvanlig faldne ud af Haserne, paa den fugtige, sorte Muld underneden.

»Det ser ud ligesom Tærningerne, de fandt i Græsset dengang — efter Ragnarok,« sagde han til sin Søster.

Hun sprang op og løb hen til ham.

»Og nu er jo ogsaa Sommeren helt til Ende,« føjede han til.

»Jamen saa passer det ikke, Karl, for saa skulde det jo være Foraar,« sagde hun og bed af Guleroden.

»Hvad?«

»Jo, for de fandt dem jo paa den nye Jord.«

»Jamen jeg synes ogsaa, at Jorden er ny saadan under Bladene.«

Hun løb hen og tog sine Sko. — »Nu skal vi gaa. Kom nu, Karl!«

De løb begge langs med Aspergesbedene, hen over Mistbænkepladsen, saa fulgte de et lille Stykke

den nordre Hovedgang; men dér forsvandt de lige med eet — ind i det nordre Hegn.

Der gik en lille Sti derind imellem de mørke Graner, klippet ud i Grenemassen og saa lav, at en voksen Mand ikke godt kunde gaa opret.

Herinde i det nordre Hegn havde det for Resten i den senere Tid været Tiveden. Hér var de store Skove, som spærrede Passagen mellem Venern og Vetteren. Og hvad der gjorde det saa underlig uhyggeligt herinde, var dette, at det jo i Grunden var sørgelige Sejre, som Kristian den Anden dengang havde vundet. Det stockholmske Blodbad blev dog Frugten af disse Sejre. Og det stockholmske Blodbad var jo den store, skjæbnsvangre Udaad i denne Konges Liv. — Men vildt havde Kampen raset paa disse Steder, og store Hindringer havde Danskerne haft at overvinde, særlig de utallige »Braader« eller omvæltede Stammer, hvormed Svenskerne havde søgt at spærre Vejen for Fjenden, og som endnu laa i stor Mængde herinde.

Grantykningen endte; der kom en Lysning inde i Hegnet; der var aabent og solbeskinnet. Børnene stod og lyttede til en Solsorts Skvætten ovre i Rønnebærtræet. Nu kom den nedentil af Træets Krone, fløj skraat nedad mod Jorden og smuttede ind under en Busk. — Hér havde netop ogsaa Sigurd Fofnersbane staaet og lyttet efter Fuglestemmer, dengang han havde dræbt Ormen, og havde stegt dens Hjerte og smagt paa Blodet deraf.

Der havde altid været saa fuldt af Fugle herinde i Rønnebærrerne om Efteraaret, og ud paa Eftermiddagen, naar det begyndte at skumre, saa tudede og galede Uglerne og fløj lydløst over den aabne Plads.

Stien gik atter ind i Grantykning; og herinde, hvor Jorden var fugtig, selv i langvarigt Tørvejr, imellem de nøgne Granstammer, her løb Diget, som skilte Holtinggaards Have fra Præstegaardens Have; og hvor Stien løb over Diget, var dette helt traadt ned af Børnene fra de to Gaarde. — Men det var jo en betydningsfuld Grænse, denne, selv om man ikke lige straks mærkede Forskjellen, idet man gik over den. Det var dog ligesom to Riger, der her stødte sammen. — Her paa dette mørke, ensomme Sted var nu ogsaa Grænsen mellem Europa og Asien, disse to uhyre Verdensdele. Og dette Pas havde i lang Tid Napoleon Bonaparte gaaet over paa sit store Krigstog mod Moskva, indtil det opdagedes, at man havde misforstaaet noget i den historiske Beretning.

Fra dette Dige skraanede Jordsmonnet opad, bevokset med Træer ligesom paa Holtinggaardsiden; det var Præstegaardshavens Læbælte, som paa dette Sted var meget bredt. Men straks paa hin Side af Diget kom man over en Gang, som løb hele Præstegaardshaven rundt lige indenfor dens Grænser. — Den fulgte de to Børn dog ikke; de

havde en lille fodtraadt Sti op tværs igjennem Læbæltets Træer.

»Hvor mon nu alle de grønne Blade af Vintergjækker og Paaskeliljer og Skvalderkaal er henne, som stod her i Foraaret,« sagde Anna, mens hun og Karl løb op imellem Træerne. »Mon de nu er visnet og raadnet?«

»Ja, de er helt væk,« sagde han; »men veed Du, at Løgene sidder nede i Jorden; de er ligesaa friske og hele; de sidder saa langt nede, at Frosten ikke kan gjøre dem noget om Vinteren.«

»Har Du set dem, Karl?«

»Ja, jeg fandt nogle sidste Aar dérhenne. Det var vistnok Vintergjækkeløg. De var ligesaa pæne som Lærkeæg. Saadan nogle kan Tropperne leve af om Vinteren, naar de lider Strabadser.«

»De er vist ved at lege oppe paa den store Plæne,« sagde Anna. »Hør, hvor de raaber.«

Straks efter kom de to Søskende ind i rigtige Havegange med Stikkelsbærbuske paa Siderne, og saa varede det ikke længe, inden de var paa Plænen i Præstegaardshaven.

Her legede man netop Erik Ejegod. Præstens fjortenaarige Datter Kathrine, der, som Barnepige for sin yngste lille Broder, uafsladelig blev kaldt bort fra Legen med sine Kammerater, skulde just igjen paa en Pilgrimsfærd, — og da var det Skik, at hun stillede sig op paa en Bænk paa Plænen, og blev omlejret af de andre Børn, som holdt hende

fast i Kjolen og tryglede og bad hende, at hun ikke maatte forlade sit Fædreland, — eller blot raabte: »Aa!« — Naturligvis kunde andre end Kathrine godt være Erik Ejegod, men det var dog næsten altid hende; paa ingen af de andre hvilede der saa tunge Pligter, og det gik altid bedst, naar hun var det.

»Nej, jeg maa af Sted, for jeg har slet ikke Lov til at blive,« raabte Kathrine og sprang ned af Bænken. — I det samme saae hun Karl og Anna komme frem fra Midtergangen og gaa ind paa Plænen.

»Har I hørt, hvor vi skal hen?« raabte hun til dem.

»Nej,« sagde Karl. »Skal vi andre med?«

»Ja, det skal I da nok.«

»Er det i Dag?« spurgte Anna.

»Nej, det er først den 3die November. Saa skal vi kjøre hen til Lundborg, til Højskolens Indvielsesmøde.«

Kathrine skyndte sig ind til sine Pligter.

Karl gjorde i Tavshed et Slag rundt paa Plænen med denne Nyhed.

»Saa skal Du nok have Din blaa, uldne paa, Anna,« sagde Henriette Lind, der var Plejedatter og Kusine i Præstegaarden.

»Skal vi kjøre i to Vogne?« spurgte Karl strængt.

»Det veed jeg ikke,« sagde Henriette. Anna tog hende netop under Armen, og de to gav sig

til at løbe rundt om Plænen, alt hvad de kunde, for bedre at tale sammen.

Tilbage efter den opløste Leg stod henne ved Bænken Præstens tre yngre Børn, den elleveaarige Ellen og Kirstine og Hans; desuden Morten Hejlgårds Karen og Niels Vibro's Niels, som gik i Skole sammen med Præstens Børn og dem fra Holtinggaard. De følte sig alle fem noget tilovers lige i Øjeblikket; thi de tre af Præstens vidste bestemt, at de ikke skulde med til Lundgaard; de to fremmede havde endnu ikke faaet spurgt deres Forældre.

»Kom saa ind!« lød Præstens Stemme omme fra Gaarden. Og et Øjeblik efter laa den store Plæne ensom og forladt i Oktober-Solskinnet.

»Hvad har I saa haft med Ida Vinding i Formiddags?« spurgte Pastor Nordbye Børnene, da de var komne til Sæde paa Stole rundtomkring i hans Stue.

»Ja, jeg var ikke med,« sagde Kathrine, der nu atter havde vist sig. »For jeg skulde passe Mot, ved det Moder bager i Dag.«

»Naa, men saa skal lille Kathrine hellere lade en anden svare,« sagde Præsten.

»Vi har regnet og skrevet og tegnet,« sagde Henriette, »og saa har Frøken Vinding fortalt os Jordbeskrivelse.«

»Og det var om?»

»Det var om Norge.«

»Det var om Norge, naa, det var om Norge.
— — Aa ja,« sagde Præsten, og hans Stemme fik pludselig en saa usædvanlig Klang, at alle Børnene saae op paa ham, — »kunde jeg blot have været fri for at fortælle jer det, som vi skal høre om i Dag, for det er egentlig altfor tungt for unge Børn at faa Besked om. Men det er desværre sandt, saa I vil lære det at kjende alligevel. — Ja: da det var skeet, som jeg fortalte om sidst, at Tyskernes jættestore Overmagt havde kvalt den sidste Modstand paa Dybbøl i Strømme af Blod; da Danmark laa blødende, døende, — da var der ikke eet Folk i hele Verden, som kom os til Hjælp; der var ikke eet levende Folk paa den Jord, som dog Gud har skabt, der brød sig om, at Retfærdigheden blev myrdet. Se — det er det, som gjør Aaret 1864 til det store, forfærdelige Aar i Verdens Historie: at da viste det sig, at hele Verden var bleven en anden; alle Steder var det de Onde, det var Jætterne, der havde faaet Magten.«

»Men, Onkel Jørgen, hvad sagde da Nordmændene?» spurgte Anna.

»Ja, det er jo det, der gjør saa ondt, saa ondt at tænke paa, at vor Tvillingbroder handlede som alle de andre; Nordmændene glæmte deres Kjærlighed, deres Ære og deres Tro, og de glæmte, at

naar Magten skal raade over Retten, saa er de selv dødsdømte.«

»Jamen det var da ikke dem allesammen? Var det, Onkel Jørgen? Var det ogsaa Bjørnson?«

»Nej, Menneskene er ikke paa een Gang blevne til Jætter allesammen. Men Mandhjem er alligevel bleven til Jættehjem, for det er Jætteerne, der regjerer overalt; det er dem, der bestemmer, hvad der skal ske. Det er det, der er det nye og forfærdelige. Tænk, at Gustav Adolfs Sverige og Shakespeares England er sunket saa dybt, — og at Morten Luthers Tyskere er blevne til Forbrydere, Røvere, Mordere!«

»Men kan de Gode ikke komme til at regjere igjen?« spurgte Karl.

»Veed det ikke! veed det ikke! Gud se i Naade dertil! Saa skal der vist først ske saa stor en Forandring, som vi sletikke kan tænke os. For det er sletikke blevet bedre i de Aar, der er gaet siden 1864, tværtimod: værre og værre!«

»Men her i Danmark er det da de Gode, der regjerer, Onkel Jørgen, hvad, er det ikke?« blev Karl ved.

Pastor Nordbye stod og saae ned for sig med Hænderne paa Ryggen: »Det haaber vi, det beder vi Gud om, at det maa vise sig. For vi veed det endnu ikke; vi veed egentlig sletikke, hvad det er for nogle Mennesker, de, der regjerer over os nu. Kun eet veed vi: at siden 1864 lever vi af Guds

Naade alene; Han maa gjøre det, — og Han har gjort meget, Han har gjort store og underlige Ting; ellers var vi allerede forblødt af det forfærdelige Saar, vi fik, da vi tabte Sønderjylland.«

»Men kan vi da ikke gjøre noget selv ogsaa?«

»Gud gjør altid sit Storværk med et Folk ved Folket selv. Han har vakt den danske Folkeaaand, men Folkeaaanden virker altid gennem Folkets egne Mænd. — Og dog — og dog: det er sletikke paa almindelig Maade, det her er gaaet til siden 64. Han føder os tydelig nok af Haanden, som man gjør med de Kyllinger, der ikke kan bjerge Føden selv. — Alt her i Danmark beroer nu paa den ene Mand Grundtvig; men han er ikke en almindelig Folkehøvding; han er en Guds Mand, som man ikke har set Magen siden Luthers og Apostlens og de gamle Profeters Dage. Siden 1864 er Danmark i mangt og meget kommet til at ligne det gamle Israel, saadant et lille kunstigt Folk, et Guds Dæggelam, som Han selv opfostrer. — Ja, lille Børn, det er vor Trøst — det er min hemmelige Oplivelse og Fortrøstning — at naar der er kun Een, som er bleven os tro, saa er det da ogsaa Gud selv, den Almægtige, imod hvem Alverden er det samme som ingen Ting. Ham være Pris og Tak!«

Børnene var blevne baade ængstede og bevægede af den Maade, hvorpaa Præsten fortalte dem i Dag. Baade Kathrine, Henriette og Anna bøjede Hovederne ned mod deres Kjølelommer, af

hvilke de halvt fremdrog deres Lommetørklæder. Karl sad og glippede med Øjnene.

Saa sagde Præsten, at nu skulde de synge: »Fædreneland ved den bølgende Strand.«

Under Sangen kom Karl til at tænke paa, hvor skammeligt det var af Herredsfoged Bircheroeds, at de sagde, at Grundtvig havde ment sig selv med den Gamle af Dage. Karl troede ganske vist ogsaa, at dette var Grundtvigs Mening, men syntes, at han maatte da have Lov til at kalde sig »den Gamle af Dage«, saadan en Mand, som han var, og tilmed saa gammel. Men Herredsfogdens skulde ikke snakke om saadant noget, for de forstod det jo slet ikke.

Da de havde sunget Sangen til Ende, fortsatte Præsten sin Fortælling om Krigen i 64, og fortalte dem blandt andet om General Baglæns, og om, at de Ingeniører og Dragoner, som dengang havde ligget i Indkvartering i Præstegaarden og paa Holtinggaard, og som de ældste af Børnene godt kunde huske, — at de havde hørt til hans Tropper, og at nogle af dem havde været saa forbitrede over, at de saadan skulde vige for Fjenden.

Her opløste Fortællingen sig helt til Samtale, thi baade Kathrine og Karl og selv Anna havde forskjellige Træk, som de kunde erindre, og som de gjerne vilde fortælle og have Forklaring over. Henriette kunde sletikke være med her. Hun var først kommen til Holting Præstegaard flere Aar senere.

Dengang levede begge hendes Forældre, og hun var hos dem ovre paa Fyn.

»Hvad var det, som Soldaterne gjorde ude i Enghaven, Fader?« spurgte Kathrine. »De havde et Telt, som jeg synes de spillede Komædie indeni: der var een, der smed en Støvle ud af Teltet paa dem, der stod udenfor, og saa lo de saa voldsomt. Og bagefter fyrede de Fyrværkeri af, og Du var bange for, at de skulde stikke Ild i Præstegaarden.«

»Ja, det er vist rigtig nok,« sagde Præsten. »Aa, jeg veed saamænd ikke, hvad Komædien forestillede. Noget dumt Tøjeri var det. Aa, der var saa faa af dem, der havde nogen virkelig dyb Forstaaelse af, hvad de selv oplevede, eller hvad det var for en Sag, de tjente. Det var smaat med de Menige, men det var endnu ringere med Officererne. Ingen Tro og intet Haab — derfor var Kjærligheden saa ufrejdig. Derimod en jætægtig Forstaaelse af, at vi var faa, og Tyskerne var mange. Officererne ønskede, at vi bare kunde faa Ende paa denne haabløse Krig, — og fordrev saa Tiden imens med Komædie og Narrestreger, som de bedst kunde. Nej, da kom jeg til at forstaa, at det var ikke den Slags Folk, der skulde redde Danmark; det kunde kun ske ved Guds Hjælp, ved Aandens usynlige Magt. Gud ske Lov: den Magt har vundet store Sejre her til Lands siden de Dage.«

»Men hvordan skal vi andre gjøre, naar vi vil sejre med Aanden?« spurgte Henriette.

»Henner! Henner!« sagde Præsten og smilede.

»Jeg kan huske, da saa Prøjserne kom,« sagde Kathrine. »Jeg og saa Inger Johanne stod nede i Jordbærstykket, og saa lige med eet kom der to i lange, graa Kapper og Spidser paa Hjelmene, og saa holdt de Bajonetterne skraat ud for sig, — jeg blev saa bange, saa jeg sank lige ned i Jordbærrene, jeg holdt Inger Johanne i Haanden; men jeg vidste godt, at det var Prøjsere.«

»Ja, det var jo, som alle Djævle var sluppen løs den Dag. Det var ikke til at begribe, at det var Mennesker,« sagde Præsten, — han stod ligesom i Tanker og saae ud ad Vinduet. »Det er den eneste Gang, jeg er bleven uhyggelig ved at være ene oppe i Kirken. Jeg gik derop henimod Aften forat tænke paa en Ligtale, jeg skulde holde næste Dag. Men jeg maatte gaa hjem igjen. Jeg syntes, jeg kunde høre den Onde grine.«

»Men hvorfor lod Vorherre dog ogsaa alt det ske?« spurgte Henriette halvgrædende; »jeg synes, det er saa forfærdelig sørgeligt!«

»Lille Henner maa ikke spørge mig paa den Maade,« sagde Præsten, »saa faar hun intet Svar.«

De andre Børn saae forundrede paa Henriette; men de syntes for Resten, hun blev baade saa fremmed og saa sød, naar hun kom med den Slags underlige Spørgsmaal. Hun var jo heller ikke født her i Holting. —

»Nu kan I saa gaa,« sagde Præsten, da han

havde fortalt om Erobringen af Als og om Freden i Wien. »Det, I har hørt i Dag, det vil Livet selv minde jer om, for hvert Aar, I lever. I vil faa at mærke, at Jætterne er komne ovenpaa i Verden, de har faaet Magten. Og I vil faa at mærke, at hvem der vil kjæmpe for Aandens Sag, han vinder ikke Magt og Anseelse, han faar hele den store Verden imod sig. Og vælg saa selv engang, Børnlille, at kjæmpe i Aandens Kraft for det, som »Ædle kalde Livets Lyst.«

Naar Onkel Jørgen sagde saadant noget, saa havde Karl paa Fornemmelsen, at det var egentlig ham, Onkelen nærmest talte til. For Pigebørnene, tænkte Karl, kunde vel ikke saadan selv føre Aandens Kampe, — men derfor kunde de jo godt være voldsomt meget med deri, og det var de da ogsaa; og det allerræreste var jo, om de engang blev gift med nogle rigtige Aandskjæmper. Saa skulde Aandskjæmperne rigtignok elske saadan en Kvinde, som nu f. Eks. Henriette, og de kunde jo forstaa hinanden bedre end alle andre Mennesker. —

Frøken Ida Vinding havde den Eftermiddag sit Døje med Børnene. For de sad hele Tiden og faldt i Staver og tænkte paa andre Ting, og vilde tilmed fortælle hende om alt det gruelige, de den Dag havde hørt af Præsten.

Da de var færdige hos hende Kl. 4, sagde Karl og Anna til Henriette, om hun ikke vilde med dem ned til Fjorden, naar de havde spist Mellemmad;

saa vilde de mødes med hende ved Diget. — Kathrine taltes der næsten aldrig til om den Slags. Hun skulde jo passe de Smaa, naar Skolen var til Ende.

Karl og Anna kom først til Mødestedet ved Diget mellem Haverne. Solen var lige gaaet ned, men Maanen stod allerede højt oppe paa Himlen. — Henriette kaldte paa dem fra den store Plæne; det var jo saa uhyggeligt at gaa ene midt ind i Hegnet, hvis man saa ingen traf. De svarede. Lidt efter viste hun sig inde mellem Træstammerne. Hun kunde se saa godt ud, naar hun saadan kom gaaende med laaden Hue paa Hovedet og i Kaabe og Snørestøvler. Karl syntes, at hun gik bedre paa sine Ben end baade hans Søster og hans Kusine Kathrine. — Og nu tudede og skogrede Uglen. Der var helt stille herinde mellem Granerne, med Maanestrimer henover den naaledækte Bund. — Saa gik de ud i Lysningen paa Holtinggaards-Siden af Diget. Hele den store, aabne Sænkning i Løvmassen stod fuld af Maanelys. — Og hvor der var stor, bred Plads til Maanen mellem de hvide, drivende Skyer deroppe paa Himlen. — Naar det var saa dejligt altsammen, kunde Karl undertiden faa en Fornemmelse, som nu maatte der ske noget, eller som han selv helt skulde forsvinde i det, — men han syntes altid, at det, han

saadan følte, var ligesom en Ulydighed, skjønt han vidste ikke mod hvem. Og saa gik det over.

»Skal vi gaa lige ned til Fjorden?» sagde Karl. Ja, det var det bedste, mente Pigebørnene.

»Der er alligevel kjønnere her nede ved jer,« sagde Henriette, »end oppe i Præstegaardshaven.« De var komne ud af Hegnet. De stod ved Hasselhækken og saae, gennem Elmetræerne mod Syd, den brede, levende Maanestriben over Fjorden.

»Aa, her er meget kjønnere!« sagde Karl. »Det var morsomt, hvis Du havde boet hernede paa Holtinggaard, Henriette.«

»Ja, det kunde hun da lige saa godt. For hun er jo akkurat lige saa nær i Slægt med os som med dem i Præstegaarden,« sagde Anna.

»Nej, det er jeg da vist ikke.«

»Hvad er det for noget Snak, Anna,« raabte Karl. »Hun er sletikke i Slægt med os. Ikke det allermindste!«

»Hvad! — naar hendes Moder var Morbroder Jørgens Søster?» sagde Anna.

»Jamen Onkel Jørgen er jo sletikke vores Morbroder; han er jo blot gift med vores Faster.«

»Jeg mener,« sagde Anna, for nu at indskrænke sig til det sikre, »at Henriette er ligesaa meget i Slægt med os, som vi er i Slægt med Kathrine.«

»Nej, Anna!« sagde Henriette og lo.

»Hm. Saa kan jeg ikke forstaa det.«

Karl fik nu en ligefrem belærende Tone: »Vores

Fa'er og Kathrines Mo'er de er Søskende. Ikke, Anna?»

»Jo.«

»Saa er vi blodsbeslægtede med Kathrine.«

»Det er da et underligt Udtryk,« sagde Anna noget stødt.

»Jamen saadan kaldes det, — eller kjødelig beslægtede. — Men der er ingen af vore Forældre, der er Broder eller Søster til nogen af Henriettes Forældre. Saa vi er sletikke blodsbeslægtede med hende.«

De gik nu ud ad den hvide Sønderlaage og løb over Engtoften.

»Veed I hvad?» sagde Karl, imens de løb. »I Middelalderen maatte ingen gifte sig med hinanden, naar de bare havde staaet Fadder sammen.«

»Det maatte være forførdeligt,« pustede Anna.

»Og blodsbeslægtede Mennesker de maatte nu sletikke gifte sig sammen. Heller ikke Søskendebørn.«

»Maa de da nok det nu?» spurgte Henriette.

»Aak ja. Men de siger, at de faar saadan nogen daarlige Børn. Og Anders Jensen og Stine — det er da ogsaa nogen af de ækleste Unger, de har.«

De var naaet til Randen af Engtoften. Her var en lille lav Skrænt ned mod Fjordengen og Holmene. — Det var Højvande. Hvor Sandbunden ellers ofte kunde ligge tør, kom Fjorden vandrende med hurtige Bølger tværs over Maanevejen. — Det

var, for Børnene, ligesom noget var spændt saa højt; som naar man gyngede, og Brystet blev fuldt og hævede sig.

Højvandet havde halvvejs dækket et Stykke af Engen, som var meget ujævn med Knotter og Huller. Alle de lave Steder var dækkede af Vandet, det øvrige udgjorde en Mængde smaabitte Øer og Holme, Halvøer og Landtunger. Her gav Børnene sig til at løbe og hoppe over de smalle Stræder og Sunde, fra Ø til Ø, mellem Holme og Tanger. Det var som at springe over Afgrunde, for Himlen med Maane og Skyer stod omvendt i Vandet herinde ved Land, hvor Fladen imellem Græstuerne var ganske spejlblank.

»Det er da grueligt,« sagde Henriette og stod stille paa en Ø, »at vi Danske ikke har andre end Grundtvig, — for er han ikke saa gammel?«

»Jamen vi har ogsaa flere end ham — — — uh, dér fik jeg min ene Fod i Vandet!«

»Blev Du meget vaad, Karl?« spurgte Anna.

»Ja, jeg blev skam noget. — — For der er saamange, der har lært af ham. Det har Morbro'er Jørgen ogsaa; han er ogsaa en Aandskjæmpe.«

»Hm.«

»Ja, en lille Aandskjæmpe. — Ja, det kan man da ogsaa mærke paa ham. — Det vil jeg virkelig ogsaa være engang, Henriette. Det kan man blive, naar man blot rigtig for Alvor vil.«

»Aak, kan man det?«

»Ja, det er ligesom med at være et godt Menneske.«

»Men faar vi saa Sønderjylland tilbage?«

»Ja, det faar vi naturligvis tilsidst. Men vi skal ligestraks begynde at kjæmpe med alle Jætterne, hvor vi saa træffer dem. Morbro'er Jørgen han kjæmper med alle Jætterne her i Sognet — og med Provsten —«

»Jeg synes, det allerværste er, at hele Verden er bleven saa slem,« sagde Anna; »og hvordan er den bleven saadan, for den har jo da været meget bedre engang.«

»Det er vist, fordi alle Mennesker er blevet saa kjedelige,« sagde Karl. »Det troer jeg nok, Onkel Jørgen har sagt engang. Og Jætterne de er jo netop saa kjedelige. De bestiller ikke andet end at sidde og gabe.«

»Hvorfor hørte vi ikke længer end til Kristian den Andens Død?« spurgte Henriette.

»Jo, for Ludvig Müllers Danmarkshistorie gaar ikke længere, og lidt efter begyndte nok ogsaa Jættetiden i Danmark. — Og den blev ved, lige til Grundtvig kom. Og ham kan Onkel Jørgen jo selv fortælle om, for han har set ham — mange Gange.«

»Saa Du, at Onkel Jørgen kom ogsaa til at græde?« sagde Anna. — —

»Jamen jeg synes da alligevel, det havde været meget værre,« — sagde Karl, der havde staaet og spekuleret lidt, »hvis det var alle de andre Lande,

der havde været gode, og Danmark daarligt. — Det er da godt, at det er vores Folkeand, der er vaagnet, og Vorherre han vil jo ogsaa beskytte os. Og jeg har engang hørt Morbro'er Jørgen tale om, hvordan det er gaaet for os nu efter 1864. Det kan I tro er ikke sørgeligt. Han sagde, at Folkeandens var vaagnet saa mange Steder, og de var saa glade paa Fyn, og paa Koldingegnen var de ogsaa begyndt. Det vil han nok fortælle os om en anden Dag.«

»Hvad skal jeg gjøre?« raabte Henriette leende, »jeg kan ikke komme fra den her Ø!«

»Men hvordan er Du da kommen derover?« spurgte Anna.

»Jo, for da kunde jeg faa Tilløb til at springe. Men nu kan jeg sletikke, den er saa lille —«

Karl og Anna fik fat i hendes Hænder og hjalp hende over.

De stod alle tre og saae ud over Fjorden mod Maanen. »Hvor det er underligt!« sagde Karl.

»Kathrine siger, at hun synes altid, der gaar noget og hælder og svajer og flytter sig der længst ude lige under Maanen, hvor Striben ender,« sagde Henriette. »Og Gammel-Mariane har fortalt hende, dengang Kathrine var lille, at det er alle dem, der er druknede i Fjorden om Vinteren.«

»Uh, det er ikke noget at snakke om,« sagde Anna; »— jeg turde da sletikke være henede, hvis I andre ikke var med.«

»Det er ogsaa, fordi vi aldrig maa komme ud at sejle og lege paa Fjorden,« sagde Karl, »saa bliver den saa sær tom og uhyggelig — og saa ensom.«

»Er Du ogsaa bange, Karl?« spurgte Anna.

»Jeg kan ikke lide, naar jeg er ene henede om Aftenen, og saa der kommer Bølger, der giver Lyd af sig, saadan ind under Bredden. Saa synes jeg, de hvisker og hvisler saa grimt; det er, ligesom de stak Hovedet op af det mørke og rakte Tunge, og saa er de væk igjen.«

»Skal vi ikke gaa hjem,« sagde Henriette.

De tog hinanden i Haanden alle tre og løb. Og da de først var komne i Fart, blev de ved med at løbe, indtil de stod ved Indgangen til Stien mellem Haverne.

»Vi skal da følge Henner over Diget,« sagde Karl.

De gik ind i Hegnet, igjennem Lysningen, hvor Uglen stadig skogrede, ind imellem Granerne.

»Nu sidder nok stakkels Kathrine og vugger lille Mot,« sagde Anna.

»Jeg synes egenlig, Kathrine er saa kjedelig,« sagde Karl.

»Nej, det er virkelig Synd, at Du siger dét, Karl.«

»Jo, hun er saa alvorlig.«

»Hun er saamænd meget bedre end nogen af os andre.« —

»Jeg er nu ogsaa glad ved,« sagde Karl noget umotiveret, »at Henriette sletikke er det mindste i Slægt med os to.«

»Nu behøver I ikke at følge mig længer,« sagde Henriette, »nu kan jeg se Maanen skinne paa den store Plæne.«

II

HVER Torsdag Aften læste Pastor Nordbye højt oppe i Holting Skole. Han begyndte hen paa Efteraaret, naar der var blevet noget Forslag i Aftnerne, og endte omkring ved den første April, naar Foraarsarbejdet begyndte. Det var mest Ungdommen, der kom til disse Møder, især de unge Karle og Piger, som han selv havde konfirmeret. De to sidste Vintre havde han læst Grundtvigs Oversættelse af Saxo for Folk. Nu i Aar vilde han prøve at læse en eller to af Bjørnsons Fortællinger.

Børnene fra Holting fulgte i stor Spænding med Onkel Jørgen op til Skolen. — Det var den første Aften i Aar, og saa skulde de nu faa en Fortælling af Bjørnson, som de aldrig havde hørt før. — De kjendte hidtil kun En glad Gut. Den havde Onkel Jørgen læst hjemme i Præstegaarden flere Gange. Men denne ene Fortælling havde ogsaa i Præstegaarden og paa Holtinggaard givet Bjørnson en saare høj Rang.

Præsten og Morten Hejlgaard, Nabomanden til Præstegaarden, gik foran. Bagefter kom Kathrine,

Henriette, Karl, Anna, Karen Hejlgaard og Husmandssønnen Niels Vibro's Niels.

»Hvem synes Du bedst om af alle Digtere?« sagde Anna til Henriette.

»Ja, hvormange er der?«

»Jeg mener af de rigtige Digtere, dem, vi kjen-
der: Grundtvig og Oehlschläger og Ingemann og
Blicher og — æh — Saxo og Snorre og Bjovulf og
Iliaden og Odysseen og Shakespeare og Bjørnson,
— — er der saa flere, Karl?«

»Ja: Njal og Bredahl.«

»Hvormange var det? — det var tretten. Hvem
synes Du saa bedst om af dem, Henriette?«

»Jeg kan ikke saadan huske dem allesammen
paa een Gang.«

»Jeg synes allerbedst om Bjørnson«, sagde Anna.
»For Øjvind han er saadan, at ham maatte jeg
synes om — — ham var jeg nødt til at tænke paa,
enten jeg vilde eller ej. Men som nu Odysseus —
ham tænker jeg da ikke paa, uden naar vi læser
om ham. — Jeg synes, hvis jeg kunde blive som
Marit, — det var det allerdejlige, der var til.«

»Uh, jeg er næsten bange for at høre noget,
der er ligesaa kjønt«, sagde Kathrine; »for saa er
det jo hellerikke virkeligt.«

»Der kan da ingen Ting være saa kjønt som
En glad Gut«, sagde Anna.

»Jo, Moder siger, at Synnøve Solbakken er
meget dejligere«, sagde Kathrine, ligefrem sagte og

ængsteligt; »hun siger, at den kan man aldrig glæmme, saalænge man lever.«

De tav alle fire. Det var dog underligt at skulle til at opleve saadant noget. —

Der var kommen en tredje Mand til og gik foran sammen med Onkel Jørgen og Morten Hejlgard. — Det var Gaardmand Lars Nielsen fra Holting.

»Mon Lars Nielsen ogsaa vil op til Skolen?«
hviskede Anna til sin Broder.

»Nej!« sagde han.

»Hvorfor troer I ikke?« spurgte Henriette.

»Jo, for han er een af Jætteerne«, sagde Karl.

— De tre Mænd foran standsede. Der gik en Vej af til højre. — Lars Nielsen havde Ordet: »Nej, aa, nej, Hr. Pastor, A har ikke det allerfjærneste at indvende imod, te der afholdes Møder. Det gjorde Djeres Formand ogsaa i sin Tid. Han holdt Bibellæsning i Skolen, saa vidt A mindes, en Gang hver fjerde Uge. — Men A kan ikke forstaa, hvad Børnene og de unge Mennesker de skal da høre saalen noget for, som det, de fortalte os om sidste Vinter, naar de kom hjem fra Møderne, — vi havde en Tjenestdreng hos vos, som var nu saa møj fortaget af det — — Ja, kan A huske, hvad det da var: om nogen Trolde, heller Troldekjællinger — hvad'et var — som gik og ragt' i Ilden med djer' lange Næser, hi, hi, hi — — Ja, A skal ikke nægte, A var saa forleet af 'et — —«

»Det kan jo ogsaa være godt at komme til at le en Gang imellem«, sagde Præsten.

»Ja, ja — ja, ja! Men — æh — vi skulde jo vel ikke le af, hvad vor egen Sjælesørger han fortalt' vos.«

»Hvorfor ikke?«

»Hvorfor ikke? — A mener, det er vel ikke derfor, vi har en Sjælesørger, for te vi skuld' le af ham, nej, det er det vist ikke.«

»De har vistnok en Præst, forat De skulde have Nytte af ham.«

»Jov, aa jov!«

»Men forat De skal faa Nytte af Deres Præst, saa maa De forstaa ham. Og jeg troer ikke, Lars Nielsen, De har forstaaet det, som jeg talte med de Unge om sidste Vinter.«

»Aa nej, det har Du ikke, Lars Nielsen, det kan Du være saa overtydet om, det har Du ikke,« sagde Morten Hejlgaard.

»A har jo heller aldrig været saa klog som Dig, Morten, det veed Du jo nok.«

»Aak jov, bitte Du, — paa visse Ting, paa visse Ting, møj kloger' end mig.«

»De Folk, som traf paa disse Trolde med de lange Næser«, sagde Præsten, »hvad Rejse, troer De, de var ude paa, Lars Nielsen?«

»Naa, naa, naa, Hr. Pastor, nu maa De ikke drive Narrespøg med mig. A har jo aldrig villet fornærme Dem —«

»Nej, men jeg vilde gjerne forklare Dem, hvad Betydningen var af det, som Deres Tjenestedreng dér har talt om. — De Folk var ude at lede efter en Afgud!«

»Aa ja —«

»Troer De helleringen Afguder der findes, Lars Nielsen?«

»A kjender dem ikke, Hr. Pastor, — aa, lad vos nu — —«

»Troer De for Exempel ikke, der findes en Afgud, som hedder Mammon, og en anden, der hedder Bugen, og en tredje, der hedder Dødbideriet —«

»A kjender dem ikke, Hr. Pastor —«

»Mammon kjender De dog vel fra Deres Børnelærdom?«

»Jov, Mammon, aa jov, Molok —«

»Naa, — men hvis nu en Mand, der dyrker Mammon, vilde rigtig se efter og være ved, hvordan Vejen ind til den Afgud seer ud, troer De saa ikke, han vilde støde paa mange stygge Ting undervejs —«

»A kjender'et ikke, Hr. Pastor —«

»— paa Vejen ind til sit eget Hjerte, hvad? Noget, der godt kunde ligne Trolde med lange Næser?«

»A veed s'gu ikke, hvad A skal sige til det, Hr. Pastor.«

»Aa jov, Lars Nielsen«, sagde Morten Hejlgaard, »aa jov, vi maa ikke sige andet.«

»A veed saa møj: A skuld ikke have mine Børn til at høre paa det. Nej, det skuld' A ikke. For — æh — den Slags Snak — heller Tale — den kan de faa nok af ved Lars Tækkemand; han er saa grumme villele til at fortæll' om all' den Slags Ting.«

»De skal vist ikke samme Vej som vi andre, Lars Nielsen?« sagde Præsten, der nu vilde til at gaa.

»Nej, A skal her til Vester.«

»Jeg kan tænke det. Men nu skal jeg dog fortælle Dem, hvad den Mand, der mødtes med Troldene, — hvad han sagde til dem, da han skiltes fra dem:

Mindes ieg ret,
 Da styggere Næser jeg aldrig saae,
 Og var ikke stædt,
 Hvor jeg mindre gad staa;
 Saa af mine Fødder dén huer mig bedst,
 Som Døren er næst. — *)

Godnat, Lars Nielsen!«

Lars Nielsen brummede noget og gik ned til højre. De andre fortsatte Vejen lige ud ad Skolen til.

Karl syntes, det var forfærdelig godt sagt af Onkel Jørgen. Saadan skulde netop Jætterne have det, fordi der ingen Aand var i dem.

Morten Hejlgaard vendte sig om mod Børnene:

*) Grundtvigs Oversættelse af Saxo.

»Hvad var det, han mumlede om, da han gik? Sagde han Godnat?«

»Jeg kunde ikke høre det«, sagde Karl. »Mon han ikke var vred?«

»Ha, ha, ha, ha!« lo Onkel Jørgen. Saadan en høj, klar Latter. Det lød grangivelig, ligesom man kunde tænke sig Odin le ad Thursernes Dumhed. — Karl syntes lidt efter, at de der bagved — han selv og Pigebørnene — var Tjalfe og Røskva, der fulgte efter Thor og Loke ud paa Jættekamp. Føret var saa godt, og Luften saa tør og efteraarsfrisk, og der duftede af visne Kartoffel-Agre. Maanen skinnede klart, og i Horizonten stod Skyer som store, levende Væsner. Alting var saa betydningsfuldt, ligesom det var der, kort før noget meget stort skulde times ham selv og dem alle — hele Landet. —

De dukkede ind i Skolestuen, hvor Latteren og Snakken forstummede ved Præstens Komme. Karl lagde Mærke til Kathrine; hun saae saa højtidelig og bleg ud, og hendes Øjne var saa mørke. Saa snart hun havde taget Plads paa en af Bænkene, vendte hun sit Ansigt op mod Kathederet, hvor hendes Fader havde lagt Bogen, som han skulde læse op af. Karl blev selv beklemmt ved at tænke paa, hvad der forestod. Han følte sig allerede i en fremmed Magts Vold.

Det viste sig imidlertid, at Præsten vilde sige noget, inden han begyndte at læse. Han tog den

lukkede Bog i Haanden og understregede af og til sine Ord ved at smække lidt med Kanten af Bogen mod Kathedret.

»Fredagen den 3die November, omtrent om tre Uger«, sagde han, »da maa ingen af jer, som her er samlede, blive hjemme; da skal I alle tage over til Lundborg, for da skal den nye Højskole indvies, og der skal være offentlig Møde derovre i den Anledning. I Aar er der, som I veed, tre Karle her fra Sognet, som vil være paa Højskolen i Vinter. Men til Sommer skal alle I unge Piger, og til næste Vinter alle I unge Karle, af Sted. — Dér gjælder ingen Undskyldninger. — Skete dét ikke — om ikke i Løbet af eet Aar, saa i Løbet af nogle faa Aar, saa vilde jeg regne det for rent forgjæves Arbejde, at jeg har konfirmeret næsten jer allesammen, og at jeg har læst og talt for jer her i Skolen nu i snart femten Aar. — Og hvis der nu alligevel skulde være nogle af jer, som ikke rigtig forstod, hvad I skulde paa Lundborg Højskole, saa skal jeg sige jer det med et Ord af Kristen Kold, som jeg tit har fortalt jer om. — Han traf en Dag paa en Rejse et Par Karle, der stod og gravede i en Grøft. Han kom i Snak med dem, og han fortalte dem om sin Skole, som han den Gang nylig havde faaet bygget. Og han gav dem det Raad, at de skulde komme til ham. »Ja, hvad skulde vi saa hos Dig?« sagde den ene af Karlene. »Jeg vil naturligvis trække jer op«, sagde

Kold. Ja, det mente Karlene de ligesaa godt kunde blive dér, hvor de var. »Jeg vil trække jer saadan op«, sagde Kold, »saa I aldrig skal gaa i Staa mere.« »Saa maa Du have en god Uhrnøgle«, sagde den ene af Karlene. »Det kunde nok være muligt«, sagde Kold. Og næste Vinter kom Karlene paa hans Skole. — —

Det er det samme, der skal gjøres ved jer, naar I kommer paa Lundborg Højskole. I skal sættes i Gang saadan, at I aldrig gaar i Staa igjen. — Og den Nøgle, som skal udrette det Vidunder, er det levende Ord, hvori der er Aand. Dén Aand — Danmarks Vætte, Folkeanden — han levede med vore Fædre, han skal leve i vore Børn, han gjør jer delagtige i et Liv, som bærer langt ud over jer selv; som derfor ikke gaar i Staa, fordi I gaar i Graven; et Liv, der skal vinde og vare, saalænge Danskerne er et Folk. — Faa Deel i dét Liv, I unge Holting-Karle og -Piger! da skal I faa at se, at:

om og Haaret graaner, bli'er Sindet aldrig tungt, men Hjertet gløder evig, lyksaligt og ungt.

— — — Se, — det, vi hér skal høre i Aften« — han holdt Bogen i Vejret — »det er en Fortælling af en Nordmand, der tydelig nok lever og er mere end sig selv; en Mand, hvem Aanden har gjort delagtig i hans Folks, det norske Folks Liv; hvis Navn derfor ogsaa vil leve, saalænge der er noget, som hedder Norge. Navnet, han bærer, er Bjørnson. —

Han nævner sletikke Norges Navn i den Fortælling, jeg nu vil læse, men han afmaler for os i den en ung Karl og en ung Pige, Thorbjørn og Synnøve, som begge to er gjennemnorske af Væsen, og lever med hinanden saadan, at det er til Glæde for de Gamle, til Ære for dem selv og til Gavn og et godt Exempel for Efterslægten; men deres Liv er da ogsaa til Glæde, Ære og Gavn for Folkets Aand, for Folkets Liv i det hele. — Hør nu her:

»I en stor Dal kan der være et til alle Sider fritliggende, højt Sted, som Solen bærer Straaler paa, fra det den gaar op, til den falder — —«

Han læste med en lille Smule norsk Betoning, hvor Udtrykkene faldt særlig norske, og han læste i det hele saare godt.

Der var udmærket Ro i Forsamlingen. Det var tydeligt, at alle var vante til at høre. Flere af de Unge var øjensynlig ogsaa stærkt bevægede. Børnene, der fulgte med Præsten derhen, var dog mest medtagne. Dem kunde man have grebet med de bare Hænder. De vidste ikke, hvor de var. Øjnene var blevne drømmende og stod ganske stille i Hovederne paa dem. Selv sad de uden at røre sig, i tilfældige, ubekvemme Stillinger, som de netop havde indtaget, da det kom over dem. Niels Vibro's Niels skjød Ryg som en Kat.

Det var ogsaa ligesom Bjerg over Bjerg af Herlighed i den Fortælling. For det første at være saa aandeløst med i Beretningen om den lille Dreng

paa Granliden med det underlige Sind og i de farefulde Omgivelser, — og saa endda at have noget endnu større i Forventningen: hin Verden derovre paa Solbakken, hvor hun gik, den lille Pige, som havde det dejlige Navn, og som smilede, naar hun talte. — Og bag ved dét igjen, over det altsammen: Norges Himmel, Norges Fjelde, og igjennem Sproget en hemmelighedsfuld Hvisken, en dæmpet Kalden af Norges, ja, af det ældgamle Nordens Kjæmpeaand.

Da Præsten sluttede — dér, hvor Thorbjørn har plantet Blomsterne i Synnøves Have — sad Karl som en fuld Mand, med et Smil om Munden, som nu havde staaet der i en halv Time og næsten var blevet fjollet, — og han følte sig ganske overvældet af — ja, af en Taknemmelighed, som han dog ikke rigtig vidste hvor han skulde gjøre af: over at han var født i Danmark, og Broder til Nordmændene, og med i dette Liv, som Onkel Jørgen talte om — denne Aandens store, herlige Livsstrøm, som kom helt fra de gamle, gamle Dage, — aa, Gud! de var jo allesammen med derude: baade Valdemar Sejr og Olav Tryggesøn og Grundtvig og han selv og Bjørnson og Henriette og de Andre. — Ja, han skulde sandelig slaa et Slag mod Jætterne, det vilde han love Gud Fader i Himlene — siden han ikke kunde komme til at tale med nogen af de andre herlige Kjæmper! — Og da han gik ud ad Skoledøren, var han kommen sig saa vidt af sin Taknemmelighed, at han med stolt og glad Selv-

følelse kunde tage det altsammen i Besiddelse, hele sin Arv, han var jo født til det, han, Danmarks Søn! — Aa, Gud alligevel! at man fik saa meget for ingen Ting!

Han løb af alle Livsens Kræfter et langt Stykke foran de andre ned ad Holting-Vejen. Saa stod han stille og pustede, og ventede paa dem. — Aa, det dejlige Maaneskin, det dog var!

De kom i en hel Klump ud af Halvmørket hen imod ham. Hvilken Snakken og Summen! Nu havde de rigtignok faaet Munden paa Gled. Han hørte, at Anna og Henriette og Karen var ogsaa komne saa vidt, at de kunde tale om det. Kathrine derimod gik ganske stille ude ved Grøftkantten.

Der lød pludselig et Pige-Hvin tilhøjre i Flokken, og straks derefter en raa Karlelatter. I det samme kom Gjertrud, der tjente hos Lars Nielsens, farende frem ad Vejen, forbi Karl. Morten Hejlgaards Tjenestekarl Anton efter hende. Hun løb med en Tobakspibe i Haanden.

Karl blev ikke just vred; men hvor følte han levende, hvad det vilde sige, at være uden for det hele, uden for det herlige, at være nedstyrtet i Jætteverdenen. — Han tænkte sletikke paa Helvede. Gud var jo ogsaa saa naadig. Han tilgav jo alting. — Men den frygtelige Afgrund, hvoraf Guds Tilgivelse sletikke kunde hente et Menneske op, det var jo netop Jætteverdenen. Og dér var de to nede. — Se, nu stod de og tumlede ovre ved Diget,

hun hvinede, han bandede. Og det paa saadan en Aften!

»Aa, Anton!« raabte Morten Hejlgaard henne bag Flokken — i sin fredelige Husbond-Tone.

Saa kom Anton drivende frem over Vejen: »Hun vild' ta'e min Pib' fra mig, Tøsen!«

»Ja, hvad er 'et saa, Du har taget fra mig i Forvejen?« sagde Gjertrud.

»Saa, lad nu dét være godt!« sagde Morten Hejlgaard.

Det var mærkeligt, tænkte Karl, at dog Gjertrud kunde se saa nydelig ud. Hun havde et Par Øjne! — og saa det sværeste, gule Haar. — Men det var nok ligesom Gerd og Skade og de andre Jættekvinder. — —

»Aa — hvad var da dét?« sagde Morten Hejlgaard — maaske afledende — et Øjeblik efter og stod stille. — De havde allesammen hørt det, — det lød i den stille Aften som et stærkt, kort Raab, eller maaske som et Skrald i et stort Rum med Gjenlyd.

»Mon det ikke har været noget, der er faldet ned eller er styrtet om inde i Kirken,« sagde Præsten. Man gik netop forbi Kirkegaarden.

»For mig at tykke til,« sagde Morten Hejlgaard, »var det, ligesom det kom ude fra Fjorden.«

»Saa var' et nok Færgekaa'len,« lød det midt inde fra Flokken, med en halvt forlegen, halvt kaad Drengestemme.

»Der er jo ingen Færgekarl her,« sagde Karl.

»Jov, ham, der færger over, naar Fjorden er frossen.«

»Saa kan han da ingen sætte over?«

»Jov, han sejler nedent om og hjem med dem,« lød Stemmen derinde fra Flokken og brast i Latter.

»Er det et Sagn?« spurte Præsten, der var bleven opmærksom.

»Aa, det er vel ham, de ogsaa kalder Strømmanden,« sagde Morten Hejlgaard. »De siger jo, han raaber efter dem, der skal gaa igjennem til Vinteren.«

»Se, se,« sagde Præsten.

»Men det plejer ellers at være senere paa Aaret, man kan høre den Lyd. Saadan hen ad Jul, naar Grundene er bleven tillagt, og det saa giver Lavvande.«

»Jo, det kan man nok forstaa,« sagde Præsten.

»Aa, men hvordan det, Fa'er?« sagde Kathrine ængsteligt og ligesom opvaagnende.

»Kan det gjøre Dig bange, hvad?«

»Aa ja, baade Fjorden og — oppe i det store Kjær. For det har jo ingen Ting med os Mennesker at gjøre, og heller ikke med Vorherre, synes jeg.«

»Ih se, ih se! — Men kan Du nu lade mig være i Ro, lille Kathrine, med Dine Spørgsmaal; jeg gaar og tænker saa smaat paa min Prædiken.«

Ikke ret længe efter delte Vejen sig. Vejen til

Morten Hejlgaards, Holtinggaard og Præstegaarden gik tilhøjre. Og de, som hørte hjemme paa disse Gaarde var da ene. Resten af Flokken fortsatte ligeud ned til Byen.

Saa sagde ogsaa Karen og hendes Fader og Niels Vibro's Niels Godnat. — Men straks efter, da man kun havde et Par Skridt til Alleen ind til Holtinggaard, kom der to Herrer spadserende imod Præsten og Børnene.

Karl syntes ingen Ende det vilde tage med Oplevelser i Dag. — Hvem mon det dog kunde være? — Jo, den ene var jo hans Fader! Men den anden — den lille, brede Mand, der talte saa ivrig med en helt fremmed Stemme?

»Nu troer jeg virkelig, selveste Peter Meyer kommer gaaende imod os,« sagde i det samme Onkel Jørgen saa højt, at ogsaa de to Herrer maatte kunne høre det.

»God Aften, Deres Velærværdighed!« lød det med den fremmede Stemme.

»Nej se, nej se, nej se!« sagde Præsten, »hvad skal man tro og tænke. Kommer selve Højskoleforstanderen dér. Det var ingen ringe Overraskelse!«

Man gav hinanden Haanden.

»Du har været oppe i Holting Skole — at læse?« sagde Hr. Meyer — i en forunderlig hemmelighedsfuld eller betydningsfuld Tone. Karl blev saa spændt; — man kunde jo vente sig det utroligste af den Stemme.

»Ja, vi fusker i Faget, saa godt vi kan,« sagde Præsten.

»Hvad læser Du?«

»Sidste Vinter læste vi Saxo, nu i Aften har vi taget fat paa Synnøve Solbakken.«

»Vil det bide paa?«

Han sagde »bidde« med to saa voldsom bløde »d«er, saa de blev næsten hvislende, ligesom naar Onkel Jørgen lærte dem at sige »other« i Engelsk. Og saa: »paa«, — han sagde næsten »pa«, saa aabent var »aa«et.

»Hvor han da taler sært,« hviskede Anna til Karl.

»Jeg synes, han taler kjønt,« sagde Karl. »Saa mærkeligt.«

»Aa«, svarede Onkel Jørgen lidt efter, »jeg har jo nu nappedes med dem i næsten 15 Aar. Saa lidt Bid faar man jo da tilsidst.«

»Ja-ja, ja-ja,« sagde Meyer. Det kunde rigtignok betyde, hvad det skulde være, saadan som dét blev sagt.

»Naa, har I saa moret jer noget, Børn?« — Karl vaagnede op ved sin Faders uhyre velkjendte Stemme.

Det varede lidt, inden nogen fandt paa at svare under disse usædvanlige Omstændigheder. »Ja, saa voldsomt,« sagde endelig Henriette.

»Da var'et s'gu da godt,« sagde Proprietæren. — »Hør, vil I æt gaa lidt med ind, all'sammen?

Hr. Meyer dér skal rejs' i Morgen igjen, — da før jeg faar Sko paa. Og Du vil vel godt tal' lidt med ham, Jørgen?»

»Naa, Du boer paa Holtinggaard, Peter Meyer; jeg troede næsten, I kom hjemme fra os,« sagde Præsten.

»Denne Gaang, ja. — Der var noget jeg vilde forhandle med — Proprietariussen om.«

»Ja, De fik jo for lidt ud a'et,« sagde denne i en lidt undskyldende Tone.

»Jeg fik talt en Del med Dem. Det var jeg glad ved.«

Hvad mon dog det kunde være? tænkte Karl. Nu blev ogsaa hans Fader mærkelig for ham. — Men hvor den fremmede dog sagde »glad« forunderligt. Saa bredt og rullende og blødt, ligesom det kunde være: »glllaadd.«

Hele Selskabet kom nu ind under de store Linde i Borggaarden. Der var ganske dunkelt, skjønt Blæsten havde taget næsten alle Bladene allerede.

Jomfru Hyphoff kom straks ud i Forstuen med Lys. Hun maatte have staaet og ventet paa Proprietæren og den Fremmede.

»Ja, Gjæstekammeret er gjort i Stand,« sagde hun højt, saa man kunde mærke, hun var tunghør. — »Ih, men Gud fri os — jeg mener: sikken Masse Mennesker!«

»Ja, Jomfru Hyphoff,« raabte Proprietæren til

hende, »ingen Aftensmad! — nej — men sæt nogen Æbler og Pærer ned i Vinterstuen.»

»Evler og Perer?«

»Ja.«

»Nu skal jeg tænd' Lampen i Vinterstuen.« — Hun gik og tog Lyset med sig.

»Nej, lad os beholde dét!« sagde Proprietæren.

»Oh, sikkene noget!« sagde hun undskyldende, satte Lyset fra sig og gik.

»Ja, det er somm'tider lidt træls at vær' Enke-
mand,« sagde Proprietæren, da hun var borte.

»Det er tralls, ja — det maa være tralls,« sagde Meyer, saadan at Ordene ligesom blev rummeligere.

Hvor den Fremmede dog ogsaa havde en underlig Pande. Nu, da der var Lys, kunde alle Børnene rigtig se ham, og de benyttede sig af Lejligheden. — Hans Pandehud var saa bevægelig. Han kunde krølle Øjnebrynene ligesom to liggende Spørgsmaalstegn, og saa blev Panden helt fuld af smaa Gruber eller Huller, der vist kunde betyde saa meget. Men han kunde ogsaa skyde det ene Øjenbryn skraat til Vejrs og det andet skraat nedad, saa de begge laa i en skraa Linie over Øjnene; det saae saa kjækt ud; det lignede en Soldaterkaskjet med lige Skygge, der sidder paa Snur. — Saa var han nu ogsaa lidt hjulbenet, og skrævede noget, naar han gik, — som nu, da han passerede Tærskelen fra Forstuen ind i Vinterstuen. Børnene fulgte tæt i Hælene paa ham, tog straks Plads rundt omkring ved

Væggen og iagttog ham opmærksomt fra deres Stole.

»Hørte I dette underlige Raab — eller ligesom et Skrrald ude over Fjorden for en Timinuter siden?«

Han tog undertiden sine »r«er saa dybt, at det gav et Slags Kvæk nede i Halsen.

»Det var vist inde i Kirken; — vi hørte det, da vi gik forbi,« sagde Præsten.

»Næ, det var d'ække. Saa kunde vi sikkert ække have hørt det.«

»Nej, det var saamænd nok noget ovre paa Sønderside af Fjorden,« sagde Proprietæren.

»Næ, det troer jeg ække,« sagde Meyer og saae vist paa denne og Præsten.

Nu kunde Børnene næsten ikke holde det ud. Det var underligt i sig selv med det Raab, og nu, da den Fremmede nævnte det, blev det endnu mere sært og ængstende. Og saa sagde han »ække«.

»Proprietær Wintrup fortalte mig om »Strøm-Manden«. Hvordan vil Du forklare saadan noget, Jørgen Nordbye?«

»Om Vinteren vil jeg forklare Lyden som Bulder af Isen, naar den slaar Revner.«

»Men Sagnet, Du? — Frøgten i Manneskesindet? — Det er jo ække Bulder i Isen.«

Han sagde: »Manneskesindet«. Karl syntes, at Onkel Jørgen blev saa underlig tør og lille overfor den Mand.

»Frygten kommer vel af Vantro.«

»Af Vantro?« — Den Fremmedes Øjenbryn stod paaskraa.

»Jeg mener, kjære Peter Meyer, at hvis vi fuldkommen stolede paa Guds Faderlighed i alle Dele og Stykker, saa vi lagde ikke blot os selv, men al vor Velfærd i hans Haand, saa havde vi ingen Grund til at frygte for Skjæbnen eller for Naturens Gang, hellerikke for Fjordens Graadighed efter Menneskeliv — altsaa hellerikke for »Strømmanden« eller »Fæргеkarlen.««

»Det var en underlig Taanke! — Har vi Kræstne noget med Skjæbnen at gjøre — som saadan?«

(Han sagde »Skabnen«).

»Hvad mener Du?« som saadan?« spurgte Præsten.

»Ja-ja. Har vi Kræstne som saadann-e noget at gjøre med Skabnen som saadan?«

»Vort Hjerte har vel ikke, hvis vi ellers har givet det til Gud. Men alt, hvad vi ikke selv virkelig har lagt i Guds Haand, det er sikkert i Skjæbnens Vold.«

»Den er vist ække go', den Taanke. Den er vist ække go'. Jeg troer, Du skulde tage Dig iagtfaadden.«

»I vores Alder er vi vist nødte til at beholde de Tanker, vi engang har faaet,« sagde Præsten.

Jomfru Hyphoff kom ind og satte Frugt paa Bordet.

»Ah ja,« sagde Meyer. »Skal vi prøve et Æble?«

— Har De et, De vil anbefale, Proprietær Wintrup?»

»Naar De tager den Gravenstener der, saa troer jeg æt, De tager fejl.«

Anna blev pludselig rød, og sagde saa: »Nej, Fader, Pigeonerne er de bedste.«

»Er de det, er de det?» sagde Meyer. »Naa — og hvad er saa Du?»

»Jeg hedder Anna Wintrup.«

»Det er liden Anna. — Ja, man maa ha'e Rede paadde engang. — Og ham dér — det er vel Karolus — — Magnus, hvad? — — Er dét saa Din, Nordbye? — den lille alvaarlige Frøken dér?»

»Det er Kathrine, ja,« sagde hendes Fader og strøg hende venlig over Haaret.

»Men De troer da ikke paa Strømmanden?» busede det ud af Kathrine.

»Jah,« sagde Meyer, og hans Pande blev fuld af Gruber, hvor man ret kunde tænke sig at Viddet legte Skjul, »dæ veed j'ække rigtig hvad jeg skal sige tæ; — men jeg troer ække, han har Magt over krastne Mannesker, — dæ troer j'ække.«

»Aa jo, desværre, altfor meget,« sagde Præsten. »Men nu vil vi sige Godnat, troer jeg. Mo'er venter os. — Og sees vi saa ikke i Morgen tidlig, saa træffes vi i hvert Fald den 3die November.«

III

DET var i Middagsstunden, et Par Dage efter Meyers Besøg. Karl var ude ved Fjorden for i Ensomhed at sunde sig paa en stor Nyhed, som han havde faaet at vide i Præstegaarden om Formiddagen. Der havde længe været Tale om, at Fru Nordbye, Karls Faster, skulde en Tur til Kjøbenhavn i Anledning af hendes Søskendebarns Sølvbryllup den 19. Oktober. Og som en fjærn Mulighed havde det ogsaa været nævnt, at nogle af Børnene skulde med. Men dette sidste havde været saa ubestemt, saaat det kun enkelte Øjeblikke havde paavirket Karls Bevidsthed og blandet sig med hans Efteraarsfornemmelser i de sidste Uger. — Og nu staar det pludselig som en sikker Virkelighed, gribende Sindet saa stærkt, at det næsten gjør ondt, — for det skal ske allerede i Overmorgen. Han og Anna og Kathrine skal afsted med Faster Marie. For nu er det blevet lavet saadan, at Børnene kan bo hos nogle andre Slægtninge i Kjøbenhavn, da der ikke er Plads i Bryllupshuset.

Karl var saa betagen, at han havde en lille bitte Smule ondt i Maven. Han løb og gjennemfor-
 nam med Sind og Sanser det Nye, det Fore-
 staaende, ved at betragte alt det Gamle herude
 paa Holmene, — for det saae i Dag helt ander-
 ledes ud end ellers. — Han havde aldrig været
 længere hjemmefra end i nærmeste Kjøbstad. Men
 han havde saa tit og saa længe tilbage, han kunde
 huske, set ud mod Øst paa den Horizont-Stribe,
 Fjorden dér dannede, set Skibenes Sejl forsvinde
 der bagved, set Skyer og Dampskibs-røg dukke op
 derover, og havde da altid tænkt paa det vide
 Fjærne, og i dette Fjærne laa altid Kjøbenhavn.

Han gik langs en Grøft, hvor der stod Saltvand
 ind. Naar han traadte paa den grønne Grøfterand,
 kom Hundestjernerne frem under Græsbrinken. Deres
 Bevægelse lignede Fluers, der forstyrres paa en sol-
 beskinnet Væg, flyver ud i en hastig Bue og straks
 sætter sig et andet Sted paa Væggen. Hundestej-
 lens Bevægelse var blot endnu hurtigere, den var
 som et Glimt. — Dé kom en Krabbe frem af sit
 Skjul og løb sidelæns over Grøftens jernbrune Bund.
 — Det var, som han skulde briste af Rejse-For-
 ventning og Længsel efter det Nye ved at se disse
 gammelkjendte Ting, som han kunde udenad.

Det var nu ogsaa saadan et underlig ængstende,
 spændende Vejr i Dag. Lige frem Sommervarme
 saa sent paa Aaret, lummert, det blæste Varme ned.
 Og det blæste ikke saa lidt. — Han havde alle-

rede udseet sig et Sted, hvor han vilde ende sin Spadseretur, inden han skulde i Skole Kl. 2 — hvor han vilde ligge og hvile og spekulere og se op i Luften. Det var ude paa den yderste af de Holme, som man i Dag kunde naa uden at vade. Der stod en lang Høstak af Søgræs. Den stod lige ud til Vandet, saa naar man lagde sig paa Søndersiden af den, saa havde man Solen paa sig, og ingen Mennesker kunde se Een, og man selv saae ikke andet end Bankerne hinsides Fjorden og saa Vand og Himmel.

Det var Lars Nielsens Høstak. Det var dog egentlig noget forfærdeligt Svineri, at de ikke havde faaet den Høstak taget ind endnu.

Han stod og saae ud over Fjorden. Det var diset i Synskredsen. Det var Fralandsvind, saa naar Bølgerne gik ind mod Land, røg det af Kammene. Det skvulpede og klukkede, naar de naaede ind under Holmbrinken. — Hvor den egentlig saae ond og falsk ud, Fjorden, skjønt Vandet skinnede og glitrede i Solen. Det havde vist været meget hyggeligere oppe i en Roemark i Dag. — Han gav sig til at løbe langs Holmens yderste Rand henimod Lars Nielsens Høstak.

Hvad, der sad nogen ved Høstakken! — Der var vist to. — Nu var der noget hvidt, der flagrede i Vinden. Det var maaske to Dreng, der vilde ud at bade. — Han bøjede Hovedet og løb, saa stærkt han kunde, derhen ad. Det var ellers sent

paa Aaret at gaa i Vandet. Han havde ikke maattet bade efter den første Oktober. — Han saae op; da havde den ene rejst sig — en Pige — hun stod og bandt et grønt Skjørt om sig. I det samme sprang den anden op. Det var Morten Hejlgaards Anton. Han stak Hænderne i Lommerne og vraltede med lange, hurtige Skridt ind over Holmen, hjemad.

Karl løb, uden at tænke ved det, et lille Stykke endnu. Saa standsede han pludselig. Hun havde vist ikke andet end sin Særk og saa det grønne Skjørt paa. Det var jo Lars Nielsens Gjertrud! — Han blev blussende rød, fik Hjertebanken og vilde vistnok til at løbe ind over Holmen.

Da kaldte hun paa ham: »Karl! Karl!«

Han stod stille, saa besynderlig raadvild.

»Karl, kom herhen, A vil snakk' med Dig!«
Hun satte sig ned igjen bag Stakken.

Hvorfor løb han dog derhen? Det kunde han aldrig senere begribe.

»Sikken Knejt, Du er! Hvad løber Du herude paa Holmen efter?« sagde hun, da han stod bag Stakken, ganske forvirret — og uden at turde se paa hende, for hun havde vist sletikke bundet sin Særk i Halsen.

»Sæt Dig ned, saa skal A knytt' Dit Halsklæde,« sagde hun og lo.

Han lagde sig paa Knæ — det var for ham, som om noget tyngede ham ned med Magt — og

hun tog fat i hans lille Silketørklæde. Men i næste Øjeblik slap hun det, slog Armene om ham og knugede hans Ansigt ind mod sit nøgne Bryst.

Han strittede imod, det bedste han kunde, og fik ogsaa i et Nu revet sig løs. Men det svimlede for ham og han rystede over hele Kroppen. Han vaklede af Sted — bort — og han hørte hende raabe efter sig: »Naa, Du er saaen Een, bitte Karl! Forvaer Du Dig, A skal it sej' dét til min Husbond!«

Saa var al hans Forvirring forbi. En ublandet Rædsel greb ham, og han foer som en Besat ind over Yderholmen, sprang over en Vandrende, som han aldrig før i sit Liv havde kunnet tage, og løb op i Holtinggaards Have. Der smed han sig ned i det høje Græs mellem Elmene i det sydlige Læbælte.

Han kiggede bange ud gennem Tjørnehækken. Han kunde godt se ned til Høstakken ude paa Holmen. Nu kom Gjertrud frem fra den. Hun havde blaa Kjole og ternet Forklæde paa og Klæde over Hovedet. Hun gik hen til en Trillebør, som stod paa Indersiden af Holmen, og som Karl først nu lagde Mærke til. Den fyldte hun med Gulvsand, som hun gravede op af Strandkanten. Og saa kjørte hun hjemefter over Dæmningen der vester henne.

»Men hvad skulde hun fortælle om ham? Han havde jo da ingen Ting gjort,« — kom han med

eet til at tænke, og det gjorde ham saa let om Hjertet, saa han rejste sig op og hurtig saae sig om, med den Følelse, at naar blot ingen havde set noget mistænkeligt, saa var jo Gud ske Lov alting dermed til Ende. — Han saae paa sit Uhr. Det manglede et Kvarter i to. Han gik hen og gav sig til at søge efter Nødder ved Hasselhækken.

Men det skulde han ikke have gjort! Det kom over ham: en pludselig, jammerfuld Fornemmelse af, at der maatte alligevel være hændt ham noget ganske forfærdeligt — siden forleden Dag, da han gik her paa det samme Sted og søgte efter Nødder. Han havde aldrig før prøvet denne Angst for, at Livet med eet Slag skal være bleven ødelagt for En i Tid og Evighed. Han ligefrem snappede efter Vejret under den drukkende Fornemmelse af at synke under Laag, bort fra al Lykke og alt Lys.

Han saae som i et Glimt Rejsen til Kjøbenhavn. Saa gik ogsaa dén under i Jammer. Al hans Fremtidsudsigt flimrede for ham som efter et voldsomt Slag i Ansigtet — og forsvandt.

»Jamen hvad havde han da gjort? Hvad havde han da gjort?»

Der kom nogen! — —

Anna kom løbende ad Gangen, der gaar igjennem Hasselhækken. Og saa fortsatte hun langs med Aspargesbedene. Hvor hun havde travlt. Hun havde sine sorte Stue-Sko og en Strikkepose og nogle Bøger i Hænderne. Og dér snublede hun

ved Mistbænken, og tabte Skoene og lo og samlede dem op — og saae Karl staa henne ved Hasselhækken.

»Skynd Dig, Karl, den er lige straks to,« raabte hun.

»Ja«, sagde han og løb efter hende med en Følelse af at flygte for sine egne Tanker, eller som om han var et lille Barn, der løb efter Een af dem hjemmefra af Frygt for de Fremmede.

»Baade Kathrine og jeg skal have en ny Kjole,« sagde Anna og smuttede ind i Aabningen til Stien gennem Hegnet. Karl fulgte efter. Kl. 5 i Eftermiddag kjører Faster Marie og hun og jeg til Byen og kjøber Tøj, og i Morgen skal vi prøve, og saa bliver det sendt efter os til Kjøbenhavn.

De kom ind i Lysningen i Hegnet, hvor det var blikstille, og Solen skinnede paa det brogede Løv.

»Synes Du ikke, det er dejligt, at vi skal af Sted!« sagde Anna; hun svingede sin Strikkepose rundt og gav ham, i sin Glæde, et let Slag med den i Ansigtet.

Atter — som i et Glimt — følte han, hvor glad han nu kunde have været. Men Øjeblikket efter mindedes han, med en kvælende Fornemmelse, dette bløde, glidende Tryk mod sit Ansigt ude paa Holmen, — han saae det hele for sig, — og Angsten var der straks: hele dit Liv er forspildt! — baade Rejsen i Overmorgen, og Turen til Lundborg og Julen — alt! —

Men Anna lagde ikke Mærke til hans fortvivlede Ansigt. Hun snurrede sig rundt og løb videre, ind mellem de store Graner, over Diget, og snart var de mellem de andre Børn paa Plænen.

Karl vilde prøve paa at styrke sig til Mødet med dette glade Selskab ved rigtig at slaa den Tanke fast for sig selv: at han var jo da alligevel helt uskyldig! — I Stedet for kom han pludselig til at tænke paa, at da hun sagde til ham, at hun vilde binde hans Halsklæde, da førte han uvilkaarlig Haanden op til det og følte, at det var bundet. Men hvorfor havde han saa da knælet ned ved Siden af hende i det samme? — — Aa, havde der dog været nogen, han kunde sige det hele til, og som kunde trøste og frikjende ham! — Han løb bort fra Plænen, forat de andre ikke skulde snakke til ham og mærke noget — for han vidste ikke, om han havde Magt over sin Sindsbevægelse. Og naar de først var inde i Skolen, saa talte de vel ikke til ham. — —

Onkel Jørgen fortalte i Dag om Sønderjydernes Besøg i Kjøbenhavn i 1866 og om Grundtvig og Højskolerne, — og Karl syntes aldrig før han ret havde vidst, hvilken uhyre Rigdom hans Liv dog havde rummet — før nu, da han vist skulde miste det altsammen. Hele den store, dejlige Kamp mellem Folkeanden og Jætterne, den skulde han aldrig komme med i, — for han var jo styrtet ned i Jætte-

verden og laa lænket dér — ja, det var jo netop Gerd, der havde haft fat i ham!

Nu fortalte Onkel Jørgen saa dejligt om Kampen, som Grundtvig og Tscherning havde haft med de Jætter, som vilde ødelægge Grundloven. — — — Og ret ligesom man ved Kvælning tvinger en Hest, der er gaaet i Bløde, til en sidste Kraftanstrængelse for at komme op, — saaledes gjorde i dette Øjeblik Karls Lykke-Trang et Spring op af det kvælende Hængedynd, hvori han var sunken, — han hviskede ligefrem ved sig selv: nej, jeg vil ikke være ulykkelig, jeg vil ingen Jætte være! — Det hjalp ham meget, at han aldrig endnu havde lært noget om, at Lykken hovedsagenlig afhænger af vort eget Sind. Han syntes tværtimod, det var saa meningsløst urimeligt, at han ikke skulde være glad, naar Livet var saa overvældende rigt. — Og: midt under Valget til Ja-eller-Nej-Rigsdagen dalede virkelig Glæden ned over ham paany; han ønskede blot, at han straks havde kunnet komme ud at kjæmpe mod I. A. Hansen, Geert Winther, Grev Frijs og de andre slemme Mennesker, — eller i hvert Fald: brydes med Niels Vibro's Niels, der da maatte finde sig i at være en Jætte. —

Det ellers saa bøjelige Barnesind kan eje en mærkelig Fasthed i en saadan Beslutning om at være glad. Bortset fra enkelte smaa Tilbagefald af Ængstelse, levede Karl det næste Par Uger fuld-

stændig optagen af Rejsen og af alle Livets gyldne Forjættelser.

Saasnart Dampskibet var kommet vel i Gang og sejlede bort fra Holting Brohoved, — begyndte alle de gamle Huse og Høje og Steder at flytte sig og bytte Plads. — Det saae ud, som om Nørrebakkerne laa tilhøjre for Færgehuse, og som om Kirken var gaaet sønden for Møllen, det skjød sig afsted sidelæns altsammen, ind imellem hverandet, — og lidt efter begyndte det hele at synke, — aa, det blev saa fjærnt og lavt, det var for Karl, som hans egen Fortid randt bort, — og han saae sig uvilkaarligt om paa Dækket efter de Andre. — Lidt til Siden for ham, paa en Bunke Tov, sad godt nok Faster Marie og Kathrine. Faster Marie saae saa vemodig og saa lykkelig ud, og hverken hun eller Kathrine havde noget at bestille. De sad helt løse og ledige. — Anna stod med Armene over en Bom og saae efter Maagerne. Da syntes Karl, det var rigtignok noget underligt, at Henriette ikke var med.

»Hvorfor kom Henner ikke med, Faster?«

»Jamen, lille Karl, saa skulde jo hele Verden have været med.«

»Du gjør da ingen Forskjel paa hende og Kathrine.«

»Tante Line veed jo slet ikke om hende at sige.«

Karl havde en af disse afsvulende Fornemmelser, man kan faa som Barn, af, at Verden er meget ældre end En selv, — specielt, at Faster Marie havde levet længere end han, og sammen med Mennesker, der stod helt udenfor hans bevidste Livs Horizont.

Lidt efter bestilte Faster Marie en Flaske Seltersvand hos Kahyts-Jomfruen, og fik ganske rigtig denne brusende Drik, som Børnene aldrig før havde set, — og drak uden videre et Glas deraf. Det var, som om der dukkede helt nye Lande op af Faster Maries Væsen, — ligesom der nu forude over Horizontlinien kom Øer og Skove og Bakker frem, som var ganske nye og ukjendte. — Men hvor Faster Marie blev nydelig med dette lykkelige og ligesom fjærne Smil, hun hele Tiden havde om Munden. — Og de to andre følte, at Kathrine var hendes eget Barn — det havde de ellers ikke saadan tænkt paa. — Karl syntes for Resten et Øjeblik, at Anna ligesom var kjedelig, eller ikke interessant. — Det gik dog over, da de kom ned at spise til Middag i Kahytten. Ogsaa her viste Faster Marie, at hun havde levet længere og kjendte mange flere Ting end de andre. Saadan som hun kunde tale til den Herre i Spidskjole, der kom med Maden! Og det, at hun slet ikke tænkte derpaa, gjorde hende naturligvis endnu mere overlegen i Karls Øjne.

Ude paa Kattegat, om Aftenen, var der saa dryssende fuldt af Stjerner over den kulsorte Hav-

flade, saa man ret følte Vorherres store Naade, at han havde gjort alting saa skjønt for os Mennesker.

Karl var saa optagen, da de om Morgen sejelede ind til Kjøbenhavn, af at faa sikker Oplysning om, hvor Kongedybet var — hvilket faldt meget vanskeligt — saa han ikke sansede stort andet, før de laa ved Kvæsthusbroen.

Selve Sølvbryllupet var Børnene ganske ligegyldigt. Men hellerikke Kjøbenhavns Seværdigheder gjorde noget videre Indtryk paa dem. Det hele laa deres daglige Liv for fjærnt. En Undtagelse var dog de historiske Billeder paa Maleri-Samlingen, særlig Krigsbillederne fra Trears-Krigen. Ethnografisk Musæum gik de til med meget store Forventninger. Det var nemlig blevet dem udtrykkelig sagt, at her var alle Verdens Mærkeligheder samlede. Følgen var dog kun, at Verden et Øjeblik ligesom syntes dem mindre, efterat de havde gaet det hele igjennem.

Der var kun een Ting fra Rejseopholdet i Kjøbenhavn, som Børnene, særlig Karl, aldrig glæmte.

En Dag sagde Faster Marie til dem, at hun vilde ud at besøge Biskop Grundtvigs, og de kunde godt komme med. Hun havde ikke villet tale til dem derom før, for hun havde ikke vidst, om det kunde lade sig gjøre.

De kjørte i Droske, hun og de tre Børn, og saa snart de var komne godt norden for Kjøbenhavn, og de saae Sundet, mørkeblaat, skummende,

saa ungt i sin friske Heftighed, og saa ældgammelt, fortællende Landets Historie med Farver saa klare som dem i et Orlogsflag, — da blev for Karl det hele til Danmark: Fædreneland ved den bølgende Strand! — Og han følte, at ingen havde vist nogen Sinde elsket dette Land med saa vældig og saa rig en Kjærlighed som den Mand, de virkelig nu skulde se, — og at ingen kunde elske det med en inderligere, en mere ydmyg Kjærlighed end han, Drengen selv.

»Naar jeg ser Øresund,« sagde i det samme Faster Marie, »saa har jeg altid tænkt paa de Ord af Grundtvig:

»Vi har en gammel Kjærlighed,
som ruster ingenlunde,
til Fædres Land, til Lys og Fred,
til Bælter og til Sunde.«

Karl syntes, det var mærkeligt, at Faster Marie netop ogsaa tænkte paa saadant noget; men han sagde blot: »Har Du været her tit, Faster?»

»Aa ja,« svarede hun.

Det var nok ogsaa før hans Tid.

»Nej, jeg tænkte paa Nornegjæst,« sagde Anna:
»der gynged en Vugge i Øresund.«

Kathrine sagde ingen Ting; men Karl fik paany en Fornemmelse af, at hun vist var meget fortrolig med sin Moder. Det var flere Gange paa Kjøreturen, at hun saadan tog sin Moder i Haanden,

mens de sad sammen. Det havde Karl i Grunden aldrig vidst af før, men det var vel saa, fordi Kathrine og Faster Marie gik saa meget sammen i Huset hjemme.

Han sad for Resten og blev efter Haanden mindre glad ved den Tur ud til Grundtvig. Baade var han noget bange, og saa kunde han hellerikke forlige sig med alle disse almindelige Huse og Haver og Skjærvedynger og Vogne med Mennesker, som de kom forbi, og som jo sletingen Ting havde at gjøre med — — hans egne Forestillinger, med Grundtvig. Og samtidig maatte han dog indrømme, at her boede Grundtvig jo virkelig, ligesom et andet Menneske; saa maatte der jo ogsaa være alle den Slags almindelige Ting i hans Nærhed.

Paa een Gang rejste Faster Marie sig halvt op i Vognen og sagde til Kudsken: »Det var til Store Tuborg; vil De holde her. — De skal ikke kjøre ind. Men vil De saa være her igjen om en Time præcis.«

De stod af Vognen, og kom ind ad en Laage ud mod Vejen. Karl syntes jo nok, det var et kjønt Hus og en stor, smuk Have; men det var alligevel saa trykkende, og det var ikke, som han havde tænkt sig det. — De gik ind ad Nordenden paa Huset, og der kom en meget venlig Dame ud og tog imod dem. Karl blev ikke klog paa, om det var Bispinden. — Hun lukkede dem ind i et

andet Værelse med en Mængde Bøger i høje Reoler, og sagde noget om, at hun kom snart igjen.

Aa, Herre Gud — men dér sad han da vist! — Der sad en gammel Mand i Stuen, i en Lænestol, og vendte Ryggen til Døren; men man kunde se noget af hans hvide Haar, og hans højre Skulder og Arm. Det var vist sort Fløjl, han var klædt i. — Karl kom til at ryste. Han havde nok alligevel ikke tænkt sig ham saa gammel. Han rørte sig sletikke, skjønt han dog vist maatte kunne mærke, at der var kommen nogen i Stuen. — Men hér passede ellers det hele meget bedre med Karls Forventninger. Det var ham saa helt usædvanligt og fremmed.

Faster Marie gik frem foran Stolen sammen med Kathrine. Hun stod et Øjeblik foran Biskoppen, saa saae han op og sagde: »Det er Fru Marie Nordbye, ja.«

Hun satte sig i en stor, højrygget Stol, der stod lige ved — uden at Karl hørte, at Biskoppen bad hende sætte sig, og han syntes hellerikke, han sagde enten Goddag eller Velkommen.

Men det var nu altsammen godt nok, for det var saa underligt, det hele var saa underligt hérinde.

Kathrine stod ved Siden ad sin Moders Stol og lænede sig op til hende. Karl selv og Anna stod paa Gulvet saa langt henne mod Døren, saa han vidste sletikke, om Grundtvig havde set dem.

»Hvordan har Biskoppen det?« sagde Faster Marie.

»Aa — hvordan kan det staa til i min Alder,« svarede han. — »Og Deres Mand?«

»Jo Tak, han har det godt. Jeg skulde jo bringe hans Hilsen og sige Dem Tak endnu en Gang — »for alt, alt, alt!« sagde han.«

»Hm.«

»Og fra min Broder, Proprietær Wintrup paa Holtinggaard, skulde jeg hilse.«

»Han lever endnu.«

»Ja. — Det er hans to Børn dér staar.

»Han er en god Mand, men han er lad, han er lad.«

»Er han?« Faster Marie smilede.

Biskoppen hævede atter Blikket og sagde: »Er dét den lille Pige, som De og Deres Mand skrev saa meget om til mig, da hun var en 4—5 Aar?«

»Det er Kathrine. — Kan Biskoppen virkelig huske saa godt endnu?«

»Somme Ting kan jeg godt huske.«

Karl syntes ikke, at Biskoppen gjorde noget Tegn; men Kathrine gik hen til hans Stol, bøjede sig over mod ham og kyssede ham paa Kinden, og gik saa tilbage til sin Plads hos Faster Marie.

Kort efter kom der en lille Pige ind ad Døren, og tillige med hende den Dame, som havde taget imod dem for lidt siden.

»Vil Børnene ikke ud at lege?« sagde hun.

Og ligesaa selvfølgelig som forunderligt var det for Karl, at han og Anna straks gik ud med

den lille Pige, mens Kathrine blev inde hos de Voksne.

Han følte sig saa besynderlig tilmode — og tillige saa ydmyget. Fa'er var en god Mand, men han var lad, det havde Grundtvig selv sagt. Og saa kjendte Karl ikke engang det Ord lad.

Det blev sletikke bedre af at komme ud at lege. Den lille fremmede Pige havde gravet et Hul i Sandet nede ved Stranden. Det vilde hun vise dem, for naar de havde faaet gjort det lidt større, saa skulde der graves en Kanal ind deri fra Havet, saa kunde det blive en Indsø.

Karl maatte indrømme, at Legen i sig selv var god. Han undredes endogsaa i sit stille Sind over, at han aldrig havde leget den hjemme ved Fjorden. Men den fremmede Pige tog dem sletikke med i Legen, syntes han; hun gravede selv, og hun snakke med sig selv. Og han brød sig hellerikke det mindste om det hele! — Tilsidst gik han ene et Stykke langs med Strandbredden. Men det var ogsaa kjedeligt. Nu var Stemningen gaaet af Sundet, det var ikke andet end Vand. — Pludselig følte han i sin Tristhed, at Mindet om det derude paa Holmen vilde til at gribe fat i ham. Og straks kom der Angst over ham. — Da blev der kaldt paa ham og de andre oppe fra Vejen.

Vognen holdt der allerede ved Indkjørslen, og Faster Marie og Kathrine kom ud ad Leddet, fulgt af den fremmede Dame og fuldt rejseklædte. Faster

Marie bar et Overstykke over Armen, som var Annas, og som hun kom i. Og saa kjørte de. Karl spurgte Faster Marie, hvorfor han og Anna ikke skulde sige Farvel til Grundtvig.

»Aa, han var saa træt, lille Karl,« svarede hun.

Karl havde i flere Timer en Følelse, som om han og Anna var af en ringere Race end Faster Marie og Kathrine. Han var dog vant til at regne sig selv og de andre fra Holtinggaard for at staa over dem i Præstegaarden. — Og der var noget i denne Underlegenhedsfølelse, som holdt sig meget længere hos ham. —

De Slægtninge, som Børnene logerede hos, boede paa Gammeltorv. Kudsken kjørte dem ad Nørregade ned forbi Frue Plads. Idet de passerede Pladsen, saae Karl ned ad dette brede Stræde imellem de to store Bygninger. Da opdagede han, ved Bygningen til Venstre, en myldrende Masse Mennesker, der stod tæt sammenpakkede op ad en Forhøjning, — det var formodentlig en Trappe, men den var ganske skjult, — de øverste af dem stod trykkede ind imod Muren, det hele lignede en vældig Myretue, der af Muren var delt tværsigjennem.

»Men hvad er da det?« spurgte Karl.

»Det er Undervissitetet,« svarede Kudsken.

»Jamen alle de Mennesker?«

»Ja — det er altsaa nogen, som vil derind.«

Karl var endnu stærkt optagen af dette Syn, da han kom hjem i Børnenes Logis, og spurgte

sin »Onkel« — Manden i Huset — hvad det dog kunde have været for noget.

Manden var lidt tavs af sig. Men hans Kone svarede: »Gud, det har nok været denne Georg Brandes, ham løber de jo saadanne og hører i denne Tid.«

»Hvem er det?« spurgte Karl.

»Det er En, som fortæller dem, at de er Avekatte allesammen,« sagde nu Manden, »men det er jo noget, som Kjøbenhavnerne ka' li' og høre noget om.«

Karl saae yderst forbavset paa ham.

»Ja,« sagde Manden, »der er nogen, der holder paa, at han er meget større end Grundtvig.«

Næste Morgen gik Rejsen atter hjem. Det var grimt Vejr, og de var søsyge allesammen.

Stemninger udgjør næsten hele Barndommen. Og der er intet, Børn forstaar sig saa lidt paa som Stemninger. Netop paa Grund af denne deres Ukyndighed faar Stemningen saa stor en Magt i deres Liv. De troer, at Tingene selv er og vil vedblive at være saadan, som Stemningen i et givet Øjeblik viser dem.

Karl gik længe og kunde sletikke fordøje Indtrykkene fra den Kjøbenhavnsrejse. Snart saae han Forholdene derhjemme i Belysning af det Nye, han havde oplevet; i næste Øjeblik saae han paa det

hele som før Rejsen. Og lige tilforladelig syntes ham skiftevis begge Synsmaader.

Noget af det første, han gjorde efter Hjemkomsten, var at spørge sin Fader om, hvad det vilde sige at være lad.

»Ja, det er vel det samm' som at vær' doven,« sagde hans Fader, »saaen træg i'et. Er der nogen, der har kaldt Dig lad?«

»Nej,« sagde Karl.

»Det kan s'gu godt vær', Du er'et, min Dreng. Jeg veed helleræt, hvordan det er, I gaar og nusler med'et derovr' i Præstegaarden. Jeg synes, ingen Ting rigtig I faar lært.«

»Jo-h,« sagde Karl noget tvivlraadig.

»Ja, regn' kan I da æt, saa veed jeg æt, hvordan 'et gaar med det and't.«

Det var nu ikke Proprietærens Mening at indlade sig dybere paa den Ting. Han yndede virkelig i høj Grad, at lade Tingene gaa deres Gang.

Men hvor det dog var trykkende for Karl, at han saadan var kommen til at se ned paa sin Fader; og han ventede ikke, det vilde blive anderledes.

At ogsaa han selv — og Anna — var bleven degraderede, holdt han saa vidt muligt nede i sin Bevidsthed; det var ham for pinligt at tænke paa. — Det var da godt, at Henriette ikke var bleven ophøjet over ham; hun havde jo ikke engang været værdig til at komme med paa Rejsen. — —

Og saa kom — efter at han næsten helt havde glæmt, at den forestod — den 3die November med smukt Vejr og Turen til Lundborg. I sidste Øjeblik viste det sig, at en Begravelse ikke kunde opsættes, og Pastor Nordbye maatte blive hjemme. Saa var Turen nær helt bleven opgivet, men Præsten bad tilsidst ligefrem sin Svoger om, at han vilde tage derhen; det vilde gjøre Præsten saa ondt, om ikke Holting var godt repræsenteret ved den Lejlighed. Proprietær Wintrup lod da — efter nogen Protesteren — sin viden om bekendte Wienervogn forspænde og tog af Sted: med sine to Børn og Henriette, Kathrine og Karen Hejlgaard hos sig i den nedslaaede Kalesche; Jens Kudsk — i graat Livree — og Niels Vibro's Niels paa Bukken.

Karl havde altid syntes, at hans Fader saae saa godt ud, naar han saadan kom i Overtøj, og der var Rejsemildhed over ham. Der var da noget eget nemt ved ham, og dog kunde man godt mærke, at han ejede en Gaard paa fyrretyve Tønder Hartkorn. — Hans Ansigtshud var saa fin og dog vejrbit, saa septemberagtig klar og tør. Der var saa mange fine Rynker deri, især skjød der sig et Straalebundt af Rynker ud fra hver Øjenkrog hen over Tindingen. Det lyse Fuldskjæg var tyndt, men naturlig kruset; især krusede Knebelbarten. — Men i Dag gabte han da saa uafslædig paa Henturen, og skjønt han, efter Karls Mening, ogsaa gabte

pænt, saa var det dog umuligt at lade være med at tænke paa Grundtvigs Ord om ham.

Mon Anna og Kathrine havde talt sammen om dét? Og mon Kathrine havde sagt det til Henriette?

Henriette var øjensynlig mest optagen af denne Tur. De andre tre syntes ligesom lidt rejsemætte efter den store Fart. Men Henriette og Karen Hejlggaard sad og spurgte ud og spurgte ud — som saa mange Gange i de sidste fjorten Dage — om Kjøbenhavn, uagtet de andre for længe siden havde fortalt den Smule, de kunde huske. Der blev ogsaa talt om Opholdet i Grundtvigs Hus, men hans Ord om Proprietæren blev da ikke nævnt.

Snart var man i Lundborg. Der var kun fem Fjerdingsvej dertil fra Holting, og Proprietær Wintrups store Rødskimler var berømte.

Højskoleforstander Meyer kom ud til Vognen og tog imod sin notable Gjæst, og saa snart Børnene saae ham, tænkte de ikke paa andet, for han var dog det mærkeligste af alle Mennesker.

»G'daa!« sagde han og rakte Haanden ind i Vognen; han sagde det saa kort og hemmelighedsfuldt, som om de alle var Medlemmer af en Sammensværgelse, og »d«et i dette Ord var saa haardt og knaldende, saa Karl maatte tænke paa, naar Onkel Jørgen vilde vise dem, hvor det haarde »d« laa i Munden, og han til den Ende smældede Tunge-spidsen saa brat ud fra Ganen, saa der fløj smaa Spytterler i Ansigtet paa hans Elever.

»Jørgen er ikke med?« sagde Meyer og satte Øjenbrynene paa Kant.

»Nej — der kom en Begravels'. Saa kund' han æt,« sagde Proprietæren. »Det skal jo ogsaa passes.«

»Dæ sk'osse passes,« sagde den anden.

Wintrup gik op imod Indgangsdøren, fulgt af Meyer. Børnene blev staaende ved Vognen.

»Dæ var ellers keddeligt, ja, det var, dæ var keddeligt. Jeg havde glæddet mig til Jørgen.«

»Ja, saagu',« sagde Proprietæren og gik ind i Forstuen.

Meyer vendte sig paa Trappen: »Kom ind, Børnlille, og faa nodd i Skrutten!«

»Nej Tak, vi har Mad med i Vognen,« sagde Kathrine, »og vi spiste, lige før vi kjørte hjemmefra.«

»Ja, ja — ja, ja!« sagde Meyer, og tog i det samme hendes Horoskop med Øjnene.

Sikken Masse Mennesker der gik i Gaarden! Kvinderne var optagne af at finde sig til Rette i det hele taget, Mændene havde travlt med deres Piber. — Man gik og trykkedes saa smaat og snakkede med hinanden, indtil der blev ringet paa en Klokke, og Mødet begyndte i Forsamlings salen. — Derinde havde allerede Skolens nysankomne Elever taget Plads. Der var hele otteogfyre. Man kunde godt se paa dem, at de var lidt ude i det Uvante. De var lidt forpjudskede endnu af Rejsen ligesom Hanekyllinger, der har siddet længe i en Kurv.

Da alle var komne til Sæde derinde i Salen,

og hele denne Mængde Mennesker gav sig til at synge: »Hvad Solskin er for det sorte Muld,« — da brast Kathrine i Graad og maatte holde Lomme-tørklædet for Øjnene, og Karl syntes ogsaa, at højere op kunde man vist ikke naa, det var »hvad Ædle kaldte Livets Lyst;« det var dét, Onkel Jørgen havde ment og havde opdraget dem til: fuldtud at kunne føle og forstaa og deltage i det, som hér foregik:

»Som Urter blomstre, og Kornet groer

»I varme Dage og lyse Nætter —

Ja, — hvor det løftede sig stille over Agrene, hvor det steg og steg! — Og nu havde han selv set den Mand, som havde sunget disse dejlige Ord.

Saa kom Meyer op paa Talerstolen. Først stod han og plirrede, ligesom han havde Solen i Øjnene, saa begyndte han at tale. Og efterhaanden som der ikke blot strømmede Blod til Pande og Kinder, men selve hans Aasyn ligesom fyldtes af Talens Indhold, — holdt de nervøse Trækninger op, hans Ansigt blev roligt, men meget livfuldt. — Nej, hvor han talte! — Karl saae sletikke efter, hvordan de andre havde det, for han var selv helt hentagen.

»Jeg har hørt fortælle,« begyndte Meyer, »at Kristen Kold en Dag traf to Karle, der stod og gravede en Grøft,« — —

Naa, det kjendte Karl nu i Forvejen. Mon Meyer havde hørt det af Onkel Jørgen? — Nej, men saa lidt efter begyndte han paa det, som han

vist egentlig vilde fortælle om, og det var om Willemoes paa Prøvestenen. — Paa en Maade fortalte han sletikke bedre end Onkel Jørgen, ikke engang saa godt: man kom ikke til at holde mere af Willemoes, og man saae ikke Slaget paa Kongedybet saa tydeligt for sig, — men det var saa forførdeligt, hvor man selv kom med: det var, som man selv skulde ud paa Prøvestenen om et Øjeblik; det var hele Tiden, som om han maatte slutte sit Foredrag med at sige: »saa rejs jer nu alle, og lad os holde sammen, at vi kan bestaa den store Prøve med Ære!«

Der var det samme til Stede, naar Morbro'er Jørgen fortalte, men det laa fjærnere; uagtet Meyer sletikke udtrykte sig bestemtere end han om, hvori Prøven skulde bestaa.

Og saa sagde Meyer i Talens Løb noget, der passede saa voldsomt paa hans eget Foredrag: »Der er Aand i en Tale, naar den ikke blot fortæller det, som fordom er hændt, men driver til Daad paany; der er Aand i et Ord, naar det ikke blot afmaler en Begivenhed, men gjenskaber denne Begivenhed i dem, som hører; saa de ikke blot seer og føler, nej, men vil og er lyslevende dét, hvorom Ordet lød til dem.«

Karl følte det saa tydeligt: nu var han lyslevende og skinbarlig færdig til at gjøre hvadsomhelst. Det var de vist ogsaa allesammen. Hvor de stirrede paa Taleren, og hvor de var hede i Kinderne! —

Saa endte Talen. Karl blev aldeles overrasket. Han syntes næsten ingen Tid det havde taget. —

Muligvis syntes Taleren ogsaa selv, at det havde varet for kort. Han stod deroppe og saae paa sit Uhr. — Lidt efter begyndte han virkelig igjen, men det var i en anden Tone, og han hakkede ikke saa lidt i det.

»Der er et lille Ord, som De gjerne kan tage med Dem hjem. Det er en Tang-ke (han tog Næselyden meget dybt, som om den gungrende stødte mod Mellemgulvet i ham), som har gaaget mig i den senere Tidd. Det er dette: Skabnen (hans Ansigt var atter fuldt af Grimacer) har — vi kun — med — at gaare, forsaavidt vi ikke har med Gud at gaare. Alt hvad vi vækkelig, i Sandhed, kan lægge i Guds Haand, det har Skabnen ingen Magt over, men hvad vi selv vil magte, det er undergivet Naturens, Skabnens, Tilfældighedens Love. Derfor kan vi nok sønge med Ingemann:

Lykkens lunefulde Spil
Leger ej med Sjæle —

for vor Sjæl har vi jo dog ved Troen lagt i Guds Haand; men vi kan ække sige det samme om alt det yddre, vi har med at gaare; dér har Lykkens lunefulde Spil — desværre — et altfor stort Spillerum. — Ja, jeg troer, det er en sund og saand Tang-ke. Tag den med hjem og tænk paa den — og søg at have saa lidt som muligt med

Skabnen at gaare. — Saa maa I allesammen ha'e Godnat.«

Der blev endnu sunget en Sang, og saa brød Folk op. Der var megen Iver for at komme hen til Udgangsdøren, men saa snart Folk havde naaet dette Maal, blev de gjerne staaende og spærrede Vejen, saa det tog alligevel lang Tid med at komme ud af Salen.

Den kolde Oktoberaftens Luft kom viftende ind. — Henriette stod og smaastampede, med de knyttede Hænder opløftet foran sit Bryst, foroverbøjet af Utaalmodighed efter at komme frem.

»Hvor det var dejligt, synes Du ikke, Anna?« sagde hun. »Uh, jeg synes, det var saa udmærket. Og nu skal vi have Mellemmad, naar vi kommer ud i Vognen. Karl og Anna og jeg vil kjøre baglæns i Aften, ikke, Karl?«

»Jo.« —

»Saa kan Kathrine og Karen sidde ovenpaa hinanden hos Morbro'er Wintrup paa Bagsædet.«

Tænderne klaprede lidt i Munden paa hende, eftersom man nærmede sig Døren, — noget af Kulde, noget af Glæde og Forventning. — — —

»Ja, saa er vi vist færdig' til'et, Jens,« sagde Proprietæren, da de havde faaet Plads i Vognen. — Et mægtigt Skrald! — og Befordringen fra Holtinggaard rullede ud af Højskolens Gaardsled. —

»Nu var han alligevel kommen i Tanker om, at det kund' vær' rigtigt, det, som jeres Morbro'er

Jørgen sagde den anden Dag,« — Proprietæren aabnede Vogn døren og slog den haardt i. »Nej, — jeg troer s'gu æt, der er møj ved ham.«

»Fa'er er lad, Fa'er er lad,« tænkte Karl, men forstod for Resten ikke, hvad hans Fader mente.

IV

VINTEREN kom tidlig det Aar. Allerede paa Karls (fjortenaars) Fødselsdag, den 16. December, var Grundene tillagte lige ud til Strømmen. Kun den store Vaage imellem Langholmen og Grønholmen, hvor egentlig en Arm af selve Sejldybet skar sig ind, og hvor der altid gik en rivende Strøm, var — som sædvanlig, selv i meget strænge Vintre — aaben. Stedet kaldtes gjerne »Høllet«; det kunde se saa onskabsfuldt ud, dette lange, aabne Øje paa den store, tillukte Isflade. Dets Blik skiftede uafslædelig, eftersom Vindens Kast foer hen over det, og eftersom Strømmen gik.

Dagen efter at Karl havde fyldt Aar — Søndag før Jul — var han en Tur ude paa Isen straks over Middag. Skøjter havde han ikke paa, for Isen var lagt daarligt; det havde været saa meget Blæsevejr, lige til Frosten kom, saa nu gik man og knasede i Skraag-Is over det hele. — Han vilde blot ud at dyrke sin Julestemning i Ensomhed. Han havde altid regnet den 17. December for en ligesaa mærkelig Dag som sin Fødselsdag. For paa den 17de

da var man »i Uge« med Julen; man kunde sige »i Dag otte Dage« om den 24. December.

De havde faaet Kjødsuppe og Pandekager til Middag hjemme, han havde spist meget og var vel tilpas, dog ogsaa noget urolig i Sindet. Den 17. December var en Dag, der ifølge sin Tradition var anlagt paa saare megen Lykke, og han havde i det sidste Par Aaringer ofte haft en Følelse af Ængstelse paa slige Dage, for det var jo ikke sagt, at Sindet vilde slaa til overfor disse Fordringer paa Glæde.

Saa var der jo ogsaa en anden Ting, der endnu laa og dæmrede eller lurede i Baggrunden af hans Bevidsthed, men han havde i længere Tid sletikke villet spørge til den Sag, hvordan det havde sig mellem den og hans Samvittighed, han vidste det ikke og vilde ikke vide det. — Og han gik da ret tryk og fortrøstningsfuld ned over Engtoften, ud paa Engene, der var helt tildækkede med Skraag- eller Sne-Is.

Solen var ikke synlig, men fyldte en stor Port-Aabning i Skyerne mod Sydvest med rødgul Glans. Ellers hang Skyerne bag hinanden i Rækker, ligesom Tøj paa Tørre-Snore; dybt frostblaat var Stoffet i dem, men med hvidblaa Rande, og det var Randene, man mest saae.

Der kom en Knagen i Isen, der bredte sig, ligesom naar Ænder siger Rap-Rap i en Dam, blot at Lyden her vistnok spændte over en halv Mil til alle Sider. Det kjendte Karl saa saare godt, men

han havde ikke hørt det efter den Historie om »Strømmanden« eller »Færgekarlen«, der raabte paa Mennesker.

Der gik en gysende Fornemmelse igjennem ham af, at hans sjælelige Velbefindende ikke var saa paalideligt, som det kunde være. — Hvor Dagene dog ogsaa var korte nu. Klokken var halvtre, og det skumrede jo allerede.

Der laa Sne-Is over hele Yderholmen. Han vilde udenfor den, hvor der var rigtig Is, om end ujævn. — Idet han vilde gaa ud paa denne Is, saae han paa Yderkanten af Holmen noget ligge, der kunde ligne baade det ene og det andet, det var dækket af Sne — maaske en død Hest? — Han gik hen til det. — Nej, det var ikke noget Aadsel. — Han tog ned i det og fik fat paa en Haandfuld almindeligt, brunt Holmhø. Det var altsaa Lars Nielsens, der ikke havde faaet revet ordenlig rent her ude — — —

Men for Karl var det, som om han var bleven bidt af en Hugorm. Hér var det! — Aa ja, han vidste jo godt, det kunde ikke være langt borte; men han vidste ikke, at Angsten sad ham saadan i Kroppen endnu, Angsten for — — Skyld. For, at det var noget grueligt noget, der var hændt ham, — som han havde gjort.

Han følte sig ganske raadløs. Det var dog forfærdeligt, naar det, man var angst for, sad fast i Sindet. Saa kunde man jo ikke flygte for det.

Han havde hurtig forladt Hødyngen og var gaaet ud over Isen. Han blev ved at gaa, uden at tænke derpaa. Hvor saae det dog hjerteløst ud, dette hvide og hvidblaa, blaalige og mørkeblaa til alle Sider. Og Isens hvide, endeløse Flade — een Ligegyldighed, een uendelig Ligegyldighed for ham og alt, hvad der kom ham ved. — Aa, denne hule Gungren, der af og til blev som en skrattende Bragen. Det lo ad ham altsammen, fordi han nu vist var i dets Magt. — Hvad var det, Meyer havde sagt om at være i Tilfældets Magt, naar man ikke var i Guds Vold. — Han var kommen saa langt ud, at han kunde se over »Høllet«. Det lignede Øjet paa et Firbeen eller en Snog eller paa en syg Fugl; det var ligesom det trak en Hindē over sig, naar Blæsten krusede dets Flade.

Og pludselig blev han greben af Rædsel for dette Syn og løb ind efter. Og det varede ikke længe, saa syntes han, det var ligefrem Fanden, han havde i Hælene. Det var ondt, men det var ogsaa godt, for den Onde selv havde man da Raad imod. Han bad sit Fadervor og slog Kors for sig, og blev ogsaa roligere. Tilsidst vendte han sig om, stod stille og bad, — og gik saa videre hjemad, op i Engtoften.

Han var bleven ganske svedt. Men han var tilige saare, saare lykkelig over Guds Naade. For den var der da ingen Grænser paa. Han vidste jo ikke, hvad det var for noget forfærdeligt noget, der

var kommet over ham og havde skræmt ham saadan; men eet vidste han sikkert, at ihvor galt det saa var fat, ihvad han saa havde gjort, — selv om han var den største Forbryder, — for Guds Tilgivelse var det ene ikke mere uoverkommeligt end det andet, den kunde magte det altsammen. For det var jo for Jesu Skyld.

Han gik oppe ved Tjørnehækken paa Sønder-siden af Holtinggaards Have. Der var Læ. — Han blev efterhaanden meget lykkelig i Sindet — og lidt stolt over, at han nu selv kunde bruge sin Kristendom til saadan at slaa Fanden ned med. — Uh, men hvor Fjorden saae falsk ud, saa fuldstændig ligegyldig for os arme Mennesker! — Alt det histude! — tænkte han, idet han saae ind i Haven — det var ligesom Jætternes Verden, men herinde i Haven og hjemme og i Præstegaarden, det var Mandhjem. — Han gik ind ad den søndre Laage, — og nu først kom det ham imøde, det, som han egentlig var gaet ud efter: Julenærhed, dette søde »i Dag otte Dage«, som de alle gik og tænkte paa i denne Tid. Det var, som der glimtede Julelys hist og her i Tusmørket mellem Træerne.

Just i det samme fik han den smukke Tanke: Jamen hvis Du nu er en Horkarl? — En Horkarl, tænkte han ganske betuttet, — — ja, det var jo ogsaa en Forbryder, og selv om han var aldrig saa stor en Forbryder, vilde Vorherre jo — — Meget

rigtigt, men han var jo en Horkarl alligevel. — Er jeg virkelig? spurgte han næsten højt sig selv.

Ja, ikke sandt? Vorherre kunde jo saa frit tilgive ham, det var jo saa ganske fortræffeligt indrettet med det. Men han, Karl, havde jo da virkelig alligevel den Fornøjelse at bære det smukke Navn, han nu engang havde skaffet sig. Var han en Horkarl, ja, saa var han en Horkarl, det var jo saa klaart og saa nyddeligt, saa det kunde ække være i bedre Orden. Nu syntes han ligefrem, den Anklagende talte med Meyers Stemme. Det var en fornuftig og alvorlig, men tillige en vittig Mand, der anklagede ham.

Det kjørte helt rundt i hans Hoved, det svimlede for ham, og tillige var han dybt forbavset over sig selv — — hvor kom dog de Tanker fra?

Men straks efter følte han blot, hvor ulykkelig han var bleven, og han stod og græd hørligt, vrængede Munden, som naar Børn græder.

Ovre paa den anden Side af en forfærdelig Afgrund, og højt oppe over ham, syntes han, han saae Henriette og de Andre hjemme og i Præstegaarden, men han selv stod dybt nede sammen med — Gjertrud og Anton og en Mængde afskyelige Jætter og Thurser. Og Vorherre tilgav dem alle — — alle — — allesammen! — Nu lød dette næsten som skjærende Haan.

Jamen han var jo da hellerikke — dette gruelige! — Anders Røgterdreng havde forklaret ham,

endogsaa ret omstændeligt, hvad det var: at bedrive Hor. Og det havde han da ikke gjort. Hvor kunde saa de Tanker forskrække ham saadan. Det var, som om Lynet var slaaet ned lige ved Siden af ham, og saa maatte der være sket en Ulykke. — Eller var det det, som Onkel Jørgen havde fortalt om: at bedrive Hor i sit Hjerte? Det var jo saa forfærdeligt. Og han havde dog gjort mere end at begjere. Han var jo gaaet helt derhen til hende. Hvorfor havde han dog ogsaa gjort det? —

Han nærmede sig just Indgangen til Stien gennem Hegnet. Da kom Henriette smuttende ud derfra.

»Hvor skal Du hen?« spurgte Karl.

»Jeg vil over og besøge I andre. Uh, jeg er saa glad!« og hun slog Armene om hans Hals og knugede sin Pande ind mod hans Bryst.

Det overraskede vistnok hende selv, da hun havde gjort det; men Karl blev saa overvældet af sine Følelser, saa han grædende udbrød: »Aa, jeg er saa ulykkelig, lille Henner!«

»Men hvorfor?«

»Det kan jeg ikke sige. Og Du maa heller ikke fortælle til nogen, at jeg græd. — Du er saa rar, Henner. Jeg holder saadan af Dig!« Og han trykkede sit vaade Ansigt ind mod hendes, og kysede hende paa Munden flere Gange. Men da de med Overraskelse mærkede, hvor det dog var underligt og dejligt, blev de begge to hede i Hovedet

og holdt op. — De stod et Øjeblik og saae forbavsede paa hinanden, men saa løb Henriette videre. Hun havde rent glæmt, at Karl jo var saa ulykkelig. Han mindedes det hellerikke selv i Øjeblikket. Han tænkte blot paa, hvor Henriette dog var yndig. Og fulgte langsomt efter hende ind til de Andre.

Hvad der maaske mere end noget andet gjorde, at Proprietær Wintrups Børn følte sig ligesaa godt hjemme i Præstegaarden som paa Holtinggaard, var det, at Juleaften af begge Familier altid var bleven fejret i Præstegaarden, lige siden Fru Wintrup døde, og det var dengang Anna blev født, saa hende og hendes Tid kunde ingen af Børnene huske. Juletræet, og hvad der var af »fine« eller »rigtige« Julegaver, kom altid fra Holtinggaard. I Præstegaarden lavede Børnene selv deres Gaver til hinanden eller til Karl og Anna, og de kunde derfor aldrig blive videre anseelige eller overraskende: Papæsker, Tøjdukker, Muffediser, Lommetørklæder med Navn syet paa eller lign.; mere kunde det ikke blive til. Men fra Holtinggaard var der altid en »rigtig« Ting til hvert af Børnene i Præstegaarden. I disse Dage ind imod Jul var der meget, der beroede paa Jomfru Hyphoffs Valg. Det kunde være: en Skrigedukke eller en Eventyrbog eller Tinsoldater, eller — i de senere Aar — større eller

dog fornuftigere Gaver: en Kjole f. Ex. til Kathrine, »En glad Gut« til Ellen o. s. v. — »Det er for galt, det er for galt!« var det stadige Udraab fra Onkel Jørgen, naar Holtinggaardsgaverne kom frem Juleaften. Og næsten ligesaa regelmæssigt svarede Proprietæren: »Hør, jeg kan æt engang lid', Du si'er 'et; Du har saamænd ærlig fortjent 'et til dem hver en Stump, og mer' til.« — Herved tænktes paa Onkel Jørgens Undervisning af Karl og Anna, som han dog ogsaa fik rundelig godtgjort i rede Penge.

Juletræet kom, som sagt, ogsaa fra Holtinggaard; inde i Lysningen stod der nogle unge Graner, som var særdeles tjenlige.

Karl begav sig Lillejuleaften i Aar herind med Økse og Sav for efter sin Faders Ordre at fælde et af disse Træer og bære det over i Præstegaarden. Det var stille Frostvejr, enkelte Snefnug kom dalende ned gennem Luften, og kunde frembringe en næppe hørilig Hvislen eller Klingren, naar de stødte an mod Træernes Grene.

Karl vilde saa gjerne have sine Sager gjort op, inden han gik ind i Præstegaarden med dette Træ. For med dét Øjeblik begyndte egentlig Julen her. Han og Anna blev altid derovre den Aften og var med til at klippe Net og Stjerner og andet Stads til Træet. Og naar de vaagnede næste Morgen — Juleaftens Dag — ja, da var det jo ligefrem Jul. — Han vilde saa gjerne have en Erklæring fra Vorherre eller sin Samvittighed om, at han var fuld-

kommen værdig til Julen. Skjønt nej, — Vorherre, det kunde vist ikke hjælpe. Nej fra hans Samvittighed — eller egentlig fra Julen selv. — Aa, men Julen var nok endnu strengere end Samvittigheden, — Julen laa endnu højere oppe end Mandhjem, — dér kunde vist kun de, som var helt pletfrie, komme. — Det var da egentlig underligt, saa lidt Vorherre kunde hjælpe En i saadan noget, skjønt han saa gjerne vilde. For hvis man nu var en Jætte — eller en Horkarl, saa var man det jo; den Skjændsel kunde Vorherre ikke udslette.

Karl turde foreløbig sletikke tænke paa det — han gav sig ivrig i Lag med Træet; — og dog følte han, at han maatte have Vished — høre sin Dom, — før han gik med Træet ind i Præstegaarden.

Han havde faaet det fældet, og kvistet forneden. Nu stod han oprejst ved Siden af Træet, med Haanden om dets Stamme.

Og saa var det, som om han indvendig bøjede Hovedet og holdt Armene op foran sig — for i en Fart at løbe de frygtelige Tanker igjennem, ihvad Udfald det saa skulde faa for ham. —

Et Øjeblik efter stod han domfældt af sine egne Tanker, fortvivlet. Han havde begjeret i sit Hjerte — det var Dommen — og han havde ogsaa handlet efter sin Begjering, for han var dog gaaet hen til Gjertrud, det kunde han have ladet være med.

»Aldrig Jul mere! aldrig Jul mere! aldrig Jul

mere!« blev det ved at sige inden i ham, medens han gik med Træet ind i Præstegaarden, — snublende og ravende, for han saae sig slet ikke for.

Kunde han blot glæmme! men der var jo intet saa stort i hele Verden, at han kunde glæmme dette Tab derover. Han søgte i Pine sin egen Verden igjennem, og da hans Tanke strejfede Henriette, kom der en Varmebølge fra hans Hjerte, der følte saa dulmende i Angsten, som havde gennemtrængt ham; saa greb han med hele sit Sind efter hende — aa, det gjorde dog saa godt, skjønt hun kunde jo ikke redde ham, den søde, lille Henner, — og nu gik han og mumlede hendes Navn og søgte at holde sin Bevidsthed borte fra alt andet end hende. Men hvert Øjeblik var det, som han skulde synke ned i det bundløse Hav af Tanker og Angst, hvorpaa han syntes at han drev omkring.

Han kom ind i Forstuen i Præstegaarden med Træet, og alle Børnene — ogsaa Anna og Karen Hejlgaard og Niels Vibro's Niels — kom ud og tog imod det. — Og da var det for Karl, som Træet forvandlede i hans Hænder og blev til denne dunkle, underfulde Gjæst, som han kjendte saa godt, — Engletræet, som endnu var ubeboet, Himmerigstræet, Juletræet, som endnu ikke var tændt. Og Følelsen af Julen, hvis Strengthed han havde været saa bange for, blev pludselig saa stærk hos ham, at den jog alle de pinlige Tanker bort og bragte Glæmsel! — Hvilken Lindring! at befries ud af

denne sælsomme, ham selv halvvejs ufattelige Vaande! — Han vilde saa gjerne i sin Taknemmelighed have favnet og kjærtegnet nogen; men da det ikke kunde lade sig gjøre, stak han Hovedet ind imellem Juletræets Grene og grød, ladende som om han vilde danne noget tilrette ved Stammen forneden. — Glæmme! glæmme! — og han havde jo Lov dertil, for det var jo Julen selv, der havde bragt ham Glæmselen. — —

Men han sad alligevel hele Aftenen, mens de klippede og klistrede og skar ud til Juletræet, med en Fornemmelse af, at nu levede han af Julens Naade, næsten paa samme Maade som hele Danmark levede af Guds Naade efter 64, saadan som Morbro'er Jørgen havde fortalt. Og han ønskede, at Julen aldrig maatte faa Ende, samtidig med at det forekom ham, at dette maatte vist blive den sidste rigtige Jul, som han oplevede.

Han var overvældende træt om Aftenen, da han gik i Seng, og sov derfor straks; og om Morgen, da han vaagnede, mærkede han, at det holdt, — det kunde stadig bære ham, han kunde blive ved at glæmme, skjønt han ingen Rede havde faaet paa Sagerne. Han kunde lade dem ligge.

Det var jo Søndag, og han gik i Kirke om Eftermiddagen sammen med de Andre; det havde han næppe gjort noget andet Aar paa Juleaftens Dag, men han syntes, det passede med, som han havde det. Af og til kunde der komme en Ængstelse

over ham, fordi han syntes, han var bleven saa forfærdelig afhængig af Gud. Vilde han med sin Følelse vige blot et Øjeblik bort fra Gud, saa sad han vist lige straks midt inde i de vildsomme Tanker og Rædsler igjen. —

Han blev aldeles forbavset over, som Onkel Jørgens Prædiken passede paa ham. Eller da en Del af den. Han talte noget om Farisæerne, og sagde, at det var galt, naar man altid fremstillede dem som Hyklere, der brugte Loven til et Skalkeskjul. Der var ogsaa ærlige Farisæere, som brugte Loven, ikke som et Skalkeskjul, men dog til deres egen Fordærvelse. Det var de Mennesker, som ikke blev tilfredse, før de kunde bevise for sig selv, at hele deres Liv og hver enkelt af deres Handlinger stemmede med de og de og de Love. Det var galt, sagde Onkel Jørgen. Naar man blot kunde være i Fred for sine Handlinger, saa skulde man være fornøjet. Naar man blot kunde eje Guds Fred, saa skulde det altid være En nok. —

Da de allesammen gik ind til Juletræet om Aftenen, da var det akkurat som i gamle Dage, syntes Karl. Det aandede ud af Træet af Lys og af Varme, — og Tiden stod helt stille. Eller det Øjeblik stod helt udenfor den øvrige Tid. Men da følte Karl sig tillige ganske sikker paa, at han oplevede aldrig et saadant Øjeblik mere.

Og denne Aften drog hen med sin underfulde Blanding af Himmelsk og Jordisk, og Himlens Nær-

hed mærkedes just paa, at man uden alle Omstændigheder, med et enkelt lille Trin kom fra Jord til Himmel og tilbage igjen; fra at se paa Julegaver til at bede og synge, fra Himmerigsfryd til at spille om Pebernødder.

Der var i Aar en Gave, som vakte almindelig Forbavselse og Beundring. Det var Henriettes gamle Onkel og Formynder, Justitsraad Lind i Kjøbenhavn, der sendte hende en fin Kaabe tilligemed Peltshue og elegante, høje Snørestøvler. Han angav som Grund, at hendes Penge havde forrentet sig særlig godt iaar.

»Det har knebet ham, den Gamle,« sagde Proprietær Wintrup og lo, »at afsee een Hundredkrone-seddel af de tredive, han vel ellers havde kunnet lægg' hen for hende i Aar.«

Henriette følte sig saa voksen og saa lykkelig i den dejlige Kaabe, saa hun beholdt den paa næsten hele Aftenen. Karl syntes, hun lignede en lille, flot Officer med dén og Støvlerne og Huen paa. — —

Helligtrekongers Aftens Dag var alle de store Børn ude at spadserere. Det brugte de ellers ikke meget om Vinteren, men Kathrine havde faaet Lov at være fri den Eftermiddag, og hun holdt meget af at gaa Ture. Morten Hejlgaards Karen og Niels Vibro's Niels var ogsaa med. — Sollyset var saa

gult som Skjæret af en Stuelampe og saa skraat — og saa vemodigt, syntes de allesammen, fordi Julen jo var til Ende i Overmorgen.

Men Karl var ikke blot vemodig stemt, han var ængstelig tilmode. Denne meget gudfrygtige Julestemning, han nu havde gaaet i næsten et Par Uger, den kunde umulig blive ved at holde sig altid, — og uden at ane det mindste om, at der i Virkeligheden var noget halvt sindssygt i hans Grublerier angaaende Gjertrud, havde han godt nok en instinktmæssig Rædsel for dem, ja, blot for Muligheden af, at de kunde overfalde ham igjen. Og han følte tydelig, at de laa og lurede i Sindet, uafgjorte, spørgende, forvirrende. — —

Henriette saae saa elegant ud i sin nye Spadsere dragt; hun var saa overflødigen sikret imod alt Slags Føre i disse flunkende nye, tætte Støvler, som hun kunde have gaaet tør gennem Vand med, og hvormed hun nu trippede og hoppede i den fine Frostsne.

»Jeg synes, det er saa kjedeligt at blive ved at gaa saadan og spadsere,« sagde Karl pludselig opvaagnende. »Skal vi ikke tage os noget rigtigt for. Ellers er det ogsaa saa kjedeligt, at Julen er forbi.«

»Skal vi ikke lege Dødningspring?« sagde Anna.

Dette syntes straks at være enstemmig vedtaget, thi alle Børnene gjorde omkring og gav sig til at smaatrave hjemefter.

»Mon vi nogensinde virkelig faar det gjort?«
sagde Anna under Løbet.

»Ja, i Dag gjør jeg det,« sagde Karl.«

»Det veed Du jo sletikke selv.«

»Nej,« indrømmede han; »men jeg troer det næsten.« — Tidligere havde man leget Asa-Tyr, men nu var det blevet til Dødningspring, og det var ogsaa bedre. For Asa-Tyr var efterhaanden blevet til bare Løjer. — Asa-Tyr bestod i, at Een drejede rundt paa den tomme Hakkelsemaskine; det var saa Fenrisulven. Og hvem der nu vilde være Asa-Tyr, han skulde saa stikke sin Haand ind i Fenrisulvens Gab. Men saa blev den jo hugget af. Der havde ingen haft Mod til det endnu; men det værste var, at der sletikke længer var mindste Spænding ved Legen, fordi alle Børnene nu var sikre paa, at ingen af dem turde. De første Gange da havde det været en mærkelig Leg, hvor endogsaa Henriette og Morten Hejlgaards Karen havde grædt af Spænding over, hvad det kunde blive til med Karl og Anna og Kathrine. Og hver af disse havde ogsaa til en vis Grad — Legens Grad — følt sig som een af de mange Helte, Onkel Jørgen fortalte om, der satte Livet ind paa den Sag, de havde kjær. Det var jo nemlig det eneste, der var noget ved. For man vandt jo kun sit Liv ved at vove det. Og alle vore Ulykker — havde Onkel Jørgen sagt — kom jo i Virkeligheden af, at vi gik og fidede og døsede, og aldrig vovede noget alvorligt

for Aandens Sag imod Jætterne. — — Men naar de saa een for een var kommen hen til Hakkelse-maskinen — som Niels Vibro's Niels ufortrøden drejede, mod helt at være fritagen for det andet med Haanden — saa var de jo alligevel vegne tilbage med et Gisp i Struben. — Og nu var denne i Virkeligheden saa højtidelige Leg, som sagt, bleven til det rene Grin, idet enhver svigtende Asa-Tyr skulde have saa og saa mange Dukkerter med Hovedet i Vandtruget. Det duede jo egentlig slet ikke — tilmed nu om Vinteren, det var koldt. — Nej, men Dødningspringet, det kunde gaa, — thi dér var endnu stadig hos hver af de Agerende en lille Halv-Tro paa, at det kunde blive til Virkelighed.

Børnene gik ind i den store Lade paa Holtinggaard, op i Høgulvet, som i længere Tid havde haft samme Højde, da man var begyndt at tage Hø til Kreaturerne et andet Sted i Laden. Fra de »store Bjælker« ned til Høet var der maaske en fem Alen; og kom man op paa de nedre Hanebjælker, hvad der nok lød sig gjøre paa den lange Stige, saa var Ens Fødder ganske sikkert i en Højde af ti Alen over Høgulvet. Dette Ti-Alens Hop i Dybden var det, der havde faaet Navn af Dødningspringet, men det kunde ogsaa godt kaldes: at springe ned fra Gjallarbroen; der var blot den Ting at bemærke, at ingen havde gjort Springet endnu; men man kunde jo aldrig vide, naar nogen fik Mod

dertil. Der vilde ikke være lidet vundet ved det Vovestykke, thi Vedkommende vilde efter dette uden Hinder kunne hente Balder hjem fra Hel, hvad jo i sin Tid var mislykkedes for Hermod.

Det var allerede et temmelig halsbrækkende Foretagende — naar man ikke netop var Murer eller Skifertækker — at gaa op ad den lange Stige og fra Toppen af denne at stige ind og staa oprejst paa Hanebjælken, tilmed da der altid var halvmørkt saa højt oppe under Taget. Imellem den øvre og den nedre Hanebjælke gik der en Bjælke paaskraa. Den kunde man faa fat i og støtte sig til, naar man var naaet langt nok ind.

Her stod nu Karl og Niels Vibro's Niels oppe, og de forhandlede netop med dem, der sad nede i Høgulvet, om, hvem af disse der skulde tælle til tre; men hverken Kathrine eller Anna eller Karen vilde; maaske var de blevne ængstelige for, at Karl virkelig vilde gjøre det i Dag, for han havde været saa sær alvorlig.

»Er Henner gaaet hjem?« spurgte Karl ned.

»Nu kommer jeg,« var der een, der svarede lige ved; og da Drengene forundrede saae sig om, var hun allerede nær ved det øverste af den lange Stige.

»Henner dog! — — har Du Dine Støvler paa?« spurgte Karl forskrækket.

»Ja.«

»Aa — men er de da ikke glatte af Sne?«

»Nej.« — Nu gik hun, med Armene ud fra

sig, sidelæns hen ad Hanebjælken saa langt, at hun kunde faa Støtte med den ene Haand mod Tværbjælken. Hun stod ved Siden af Karl.

»Der er jo helt mørkt, naar man ser derved,« sagde hun med lidt gispende Stemme. I det samme følte Karl et lille fast Tryk om sin højre Haand, og i næste Øjeblik sprang hun. — Karl saae i et Glimt Ryggen af hendes Kaabe og en Flig af hendes Kjole, der blafrede i Lufttrækket, saa hørte han et: »Aa!« nede fra de andre, — men da var han allerede selv sprungen ud fra Bjælken, — og det var, som han skulde miste Vøjret, og i næste Sekund slog han sit Hoved mod sine Knæ, saa Blodet strømmede ud af hans Næse.

»Nej, saae Du: de fløj en Tid! de dalede ligefrem ned igjennem Luften!« hørte han Anna raabe.

»Henner, har Du stødt Dig?« spurgte Kathrine.

»Nej, — jeg kom ned paa alle Fire! — Men se, hvor hans Næse bløder!« — Og i det samme følte Karl et Lommetørklæde blive trykket mod sit Ansigt. Det var Anna, der stod hos ham: »Der er da ikke noget i Stykker i Dig?«

»Nej — men jeg har vist forstuvet Halsen, for jeg kan næsten ikke løfte Hovedet. — Men hvor blev Niels af?«

»Aa, han ligger deroppe og græder,« sagde Karen Hejlgaard klynkende.

»Niels!« raabte Karl.

»A kan ikke komm' ned!« lød det deroppe fra;

og virkelig saae de Niels ligge, saa lang han var, hen ad Hanebjælken, knugende sig til den med Armene. »A er svingelsk. A skal kast' op.«

Dette gjorde han ligestraks, idet han stønnede og gav sig ynkelig.

Da løb Karen Hejlgaard hen til Stigen og skyndte sig op ad den. »Hold Dig bare fast, bitte, søde Niels,« sagde hun, »saa skal A komm' og hjælp' Dig.«

Hun havde aldrig før været oppe ad Stigen, men nu stod hun paa dens øverste Trin. »Bliv liggend', som Du ligger, bitte Niels,« sagde hun, »men skub Dig li'saa langsom henad Bjælken, saa skal A tage imod Dig.«

Det tog Tid, men det gik. Nedefra havde man fulgt med i stor Spænding. Og da nu alle Børnene igjen var forsamlede nede i Høgulvet — ja, da aandede man op efter en Begivenhed, — nu havde man da alligevel endelig engang virkelig oplevet noget. — Men den Leg skulde aldrig gjentages. Det blev sagt, — og det blev glæmt, at det var sagt, — og det blev sagt igjen — flere Gange.

Med eet kom Karl til at mindes den lille, faste Haand, der havde trykket hans, lige før Springet. Og der skjød igjennem ham en Fornemmelse af Fremtid, — saa varm og saa gylden. — —

»Niels!« blev der raabt ind ad en Ladeluge langt henne.

»Ja!«

»Aa, skynd Dig! kom hjem til vort!«

»Men hvad er det, Line?« raabte Niels.

Det var Morten Hejlgaards Tjenestepige. — Alle Børnene foer op og af Sted efter Lyden.

»Hvad er 'et da?« — Nu kunde de se hende; hun stod ganske rigtig udenfor og stak Hovedet ind ad Ladelugen.

»Aa Jøsses, bitte Børn! De er her jo efter Anton. Han skal arresteres. Morten Hejlgaard skal kjøre ham til Glenstrup. — Du skulde komme om til vort og spænde Øgene for, bitte Niels!«

Pigen løb. Børnene efter.

»Men hvad har han da gjort?« raabte de i Munden paa hverandre, og greb fat i hende under fortsat Løben.

»Men veed I det da ikke? — Gjertrud hos Lars Nielsens har faaet en Bitte og har kvalt den med det samme, og saa har hun sat ondt for Anton ved hendes Madmoer, og nu kommer de og tager ham, den arme Karl!«

Børnene slap lige straks Pigen, undtagen Karen og Niels, der fulgte med hende hjem. — Karl blev staaende ene. — Kathrine, Anna og Henriette drev en lille Stund til een Side, tydelig nok, uden at vide hvorhen; men straks efter forlod Kathrine de to og løb hjem efter. Ingen af dem sagde noget.

Karl saae først efter, hvad Retning Anna og Henriette tog. Saa gik han til modsat Side. —

Han forsikrede gjentagende sig selv, at dette kom jo ikke ham det allerfjerneste ved, og dog følte han et Sinds-Uvejr over sit Hoved, — langt frygteligere end før, — som han slet ikke turde tænke paa. —

Om Aftenen, da Karl, hans Fader og Jomfru Hyphoff sad ved Thebordet — Anna var omme i Præstegaarden — sagde Karl: »Hvad Straf troer Du Anton faar, Fader?«

»Naa, har Du nu faaet dét at vide! — Der kom Ilbud i Formiddags fra Præstegaarden, at vi skulde se at holde det skjult for Børnene.«

»Jo, de andre veed det ogsaa.«

»Ja, det kan jeg s'gu da nok tænk'. — Aa, hvad, han kommer vel løs igjen om et Par Dage. Det skulde jo sært være, om det var and't end Løgn, hvad Gjertrud sagde.«

»Jamen hvad er det, hun siger?«

»Aa, det er jo æt noget at snakke om i Jomfru Hyphoffs Nærværelse.«

»Aak, Gud, Hr. Proprietær, jeg hører jo ikke.«

»Nej, da æt mer', end De selv vil,« mumlede Wintrup. — »Velbekomme!«

Dermed gik han ind paa sit Kontor, og lidt efter hørtes Violintonerne af Prume's Melancolie derinde fra. — Karl turde ikke spørge ham mere. —

Omme i Præstegaarden — de nærmest følgende Dage — taltes der grumme lidt om Begivenheden, skjønt Niels og Karen naturligvis var frygtelig optagne af Antons Skjæbne. Det lidet, der blev talt, vidnede paa den ene Side om oprigtig Medynk med de Paagjældende, men paa den anden Side sagdes det, med næsten ingen Ord, hvilket uoverstigeligt Svælg, hvilken bundløs Afgrund af Skjændsel og Synd der skilte imellem de Mennesker i Præstegaarden og saa slige Væsner som Gjertrud og Anton. — Onkel Jørgen fortalte, i en af sine Undervisningstimer, for Børnene den evangeliske Fortælling om Kvinden, greben i Hor. »Vorherre fordømmer hende ikke,« sagde han derpaa, »han fordømmer heller ikke Gjertrud. — Tilmed er Gjertrud maaske ikke den egentlig skyldige. Ham kjender vi formodentlig sletikke. Men det er den Mand, som første Gang har bragt urene Tanker ind i Gjertruds Sind. — Hellerikke ham fordømmer Vorherre; men menneskelig talt vilde jeg sige om ham: det var ham bedre, at han aldrig var født. Menneskeligt, folkeligt talt, er baade han og Gjertrud og Anton fordømte Væsner. De boer i den Sal, hvorom det hedder i den gamle Sang, at den staar

fjærnt fra Solen,
paa Ligenes Strand
med Laage mod Nord —

Kan ingen af Jer huske, hvordan det hedder videre i Vølvens Spaadom?»

Kathrine sagde:

»Edderdraaber falder
ind gennem Lugen,
af Slangerygge
er Salen snoet —«

»Rigtigt!« sagde Onkel Jørgen fornøjet. »Kan Du fortsætte?»

»Dér vader
i tunge Vande
mensvorne Mænd,
mordgridske Ulve,
den, som lokker en andens
Mø til Elskov.«

»Rigtigt!« sagde Onkel Jørgen, »dér har vi vore nordiske Fædres Dom om dén Ting. — Saa skal vi nu høre videre om de danske Højskoler efter 64.«

Karl hørte ikke mere den Dag. — Han tænkte paa de Fordømtes Afgrund — ikke paa Helvede, ikke paa nogen, Vorherre fordømte — men paa den Afgrund, hvori disse menneskelig talt Fordømte, Jætterne var nedstyrtede. Og han følte ganske tydeligt — uden at dette dog kunde blive til en redende Tanke for ham — at den ubestemte Frygt for Skyld, der tyngede paa ham, var ligefrem Afgrunds-Svimmelhed, det var den sugende Rædsel, som Afgrundens blotte Nærhed havde voldt hos ham. »Den Mand, som første Gang havde bragt

urene Tanker ind i Gjertruds Sind?« — — Nej, han turde ikke tænke derover — han blev gal, det følte han. Han maatte finde sig i denne dumpe, navnløse Frygt, — hvorefter, vidste han ikke. —

Det viste sig nogle faa Dage efter, at Karls Fader fik Ret: Anton kom hjem fra Arresthuset paa Glenstrupgaard. Hans Arrestation havde beroet paa en ren Fejltagelse. Gjertrud kunde umulig have kvalt noget Barn — hellerikke efter Antons Opfordring — da hun var kommen flere Maaneder for tidlig. Hele Snakken beroede paa, at Lars Nielsens meget indskrænkede Kone havde misforstaaet en Udtalelse af Gjertrud, kort før dennes Nedkomst. — —

Karl følte sig forunderlig lettet i Sindet den Morgen, da disse Nyheder blev fortalt paa Holtinggaard. — Men det varede kun til om Eftermiddagen; da blev det meddelt, at nu var Gjertrud bleven pludselig syg og levede næppe til Aften.

Gang paa Gang tænkte han: det kommer mig jo ikke det mindste ved. Men Afgrunden sugede ham alligevel til sig, det var, ligesom han skulde ned i den uoprettelige Jammer. — Han kunde næsten ikke holde sine Tanker samlede den Eftermiddag i Skolen hos Frøken Vinding.

Og saa skal det netop træffe sig hverken værre eller bedre, end at de den Eftermiddag er naaet til 2den Dels 4de Kapitel i Ingemanns »Landsbybørnene«, hvor der fortælles om Justitsraad Kyngs

Møde med den smukke Dorthes Moder ved Galgebakken: Han havde for 28 Aar siden i ungdommelig Overgivenhed kysset Dorthe; otte Aar efter maatte han som Herredsfoged dømme hende til Døden for Barnemord. Og nu tyve Aar efter dette møder han hendes halvt vanvittige Moder, der raaber til ham: »Hvem var Skyld i alle hendes Synder? over hvis Hoved kommer de smaa Børns Blod? Hvem tændte Helvedsbranden i det unge Blod? Hvem forraadte hendes Sjæl og gav hende Djævelen i Vold med Judas-Kysset? — — — — Hans Navn var, saamænd, hendes sidste Ord i Fangehullet, den Dag de agede hende til Galgebakken. — Kyng! Kyng! lille Henrik Kyng! sukkede hun, skal Du nu dømme den smukke Dorthe fra Livet?«

Karl følte, at han blev drivvaad af Sved, og dog kunde han næppe holde sine Tænder fra at klapre.

Hér havde han det jo klart og tydeligt: Hvem var den Mand, som første Gang havde bragt urene Tanker ind i Gjertruds Sind? — Den Mand var jo den egentlig skyldige. Det var ham bedre, at han aldrig var født.

Resten af Timen maatte han anvende al sin Tanke og Energi for blot ikke at bryde ud i Krampegraad. Han mærkede, den sad ham i Halsen.

Da Timen var til Ende, og Børnene, som sædvanlig, gik igjennem Dagligstuen for at komme ud

i Entreen efter deres Tøj, — saae Karl Kathrine, der sad med sin lille Broder Morten paa Skjødet.

»Nu er Gjertrud død,« sagde hun, nærmest henvendt til Anna og Karen. — —

Karl gik, uden at se til højre eller venstre, som een, der faar ondt og vil hen i Skjul, — ud i Entreen, ud af Præstegaarden, — og saa løb han — alt hvad han kunde — om i den store Lade hjemme, gik langt ind paa Høgulvet, og borede sig ned et Sted henne ved Taget.

Det blev bælgmørkt derude i Laden, og det blev langt over Thetid, og Karl frøs, saa han rystede. Men han var langt paa den anden Side af alle den Slags Ting.

Saa blev der endelig raabt paa ham inde i Laden. Det var Forvalterens Stemme. Og Karl havde allerede svaret: Ja, inden han fik tænkt paa, om han vilde eller ej.

»Hvor er Du?« lød det nu ganske nær ved. Og han maatte frem. — »Din Fader er vred paa Dig, Karl; han har været nede ved Fjorden og set efter Dig.« —

Karl maatte gaa lige ind paa sin Faders Kontor.

»Men hvad Fanden er'et, Du finder paa!« sagde denne, — men holdt i det samme forundret inde et Øjeblik, — »og hvordan Pokker er'et, Du ser ud?«

Karl kunde ikke svare noget.

»Er Du syg, Dreng?«

»Fa'er! Fa'er!« raabte Karl, brast ud i voldsom Hulken og greb sin Fader om Livet, hvad han aldrig før i sine Dage havde gjort.

»Nej, hør nu — hvad, hvad er dethér!« sagde Proprietær Wintrup og førte Drengen hen til Sofaen.
»Lad os sidde ned til'et.«

»Aa, det er Gjertud!«

»Er'et Gjertrud? — Da har hun da vel æt haft Fingre i Dig?«

Nu kom hele Historien ude fra Yderholmen.

»Er det nu det altsammen?« sagde Wintrup, da Karl havde udøst sit Hjerte.

»Ja. — Men Fa'er, er jeg saa en Horkarl?«

»Om Du er en — —« Proprietæren var lige ved at briste i Latter, men blev ærgerlig og sagde:
»Er Du sær, Dreng? hvad er det for noget forbandet Sludder?«

»Jamen er jeg det sletikke?«

Nu brast det: »Ha, ha, ha, ha — en Horkarl! — haa, Gud naad' vos — ha, ha, ha — Du er jo æt en Karl engang, — and't endsom Du hedder 'et. Haa, haa, haa, — jeg troer sgu æt, jeg vil kald' Dig andet endsom Hor-Karl for Fremtiden — aaja, aaja, aaja — jeg kan sgu æt hold' til at grin' saalen.«

Det var længe siden, Proprietæren havde faaet sig en saa hjertelig Latter, — den forvoldtes tildels vel ogsaa af Glæde over, at hans Søn var saa uskyldig; men for Karl var det at se og høre paa

som Solskin og Tøvejr. — Og Angsten, der havde stivnet ham, smeltede og tøde og blev borte. —

Proprietær Wintrup tog sin Violin ned fra Væggen og gav sig i Lag med Prume's Melancolie. Han kunde spille Themaet samt første, anden og tredje Variation, men paa Dobbeltgrebene i fjerde gik han altid i Staa.

Karl sad imidlertid og mærkede med Forfærdelse, at han havde jo sletikke faaet talt ud alligevel; det, der sidst havde tyngt hans Sind, havde han slet ikke faaet spurgt om.

»Fa'er!« sagde han — midt i 3die Variation.

»Ja, hvad er der nu?« — Hans Fader tog Violinen under Armen og klimprede med Tommelfingeren.

Proprietær Wintrup maatte høre hele den lange Historie om Justitsraad Kyng, som de læste om i Præstegaarden. Tilsidst græd Drengen — egentlig ikke af Smerte, men under Følelsen af Udløsning fra disse Tanker, som havde pint ham saa frygteligt, og som han nu fik udtalt. Han spurgte tilsidst, om han nu var ligesom Justitsraad Kyng?

Proprietæren saae meget betænkelig ud, da han havde hørt Sagen til Ende: »Det er sgu noget galt noget dethér,« sagde han. »Jeg troer virkelig, han gaar og gjør jer saa sær' og saa ædle, jeres Morbro'er Jørgen, saa I bliver helt spiltaabelig' tilsidst.«

»Jamen er jeg da fri for Skyld paa alle, alle Maader?« sagde Karl.

»Jeg havde sgu mest Lyst til at give Dig een paa Siden af Hovedet, min Dreng; men hvad, det kan jo æt nytt'. Det er æt Din egen Skyld, Du er bleven saæn. — Hm. — Naar var'et, Du var derude paa Yderholmen?«

»Den 17. Oktober.«

»Naa, og den 5te Januar var det mindst 4^{1/2} Maaned siden, at Gjertrud var bleven frugtsommelig, — det er bevist for Retten. Saa jeg troer nok, der skulde mer' Begavels' til, end Du har, for at skad' hendes Uskyldighed i Oktober. — Men nu vil jeg sige Dig een Ting: at hvis Du nogen Sinde tiere kommer med saæn noget forbandede Sludder og Vrøvl — — — Naa, nej, — det er vel bedst, Du kommer med'et til mig alligevel! — Hm. — Naa, gaa nu Din Vej! Paa Hovedet i Seng med Dig!«

Karl var først nede hos Jomfru Hyphoff for at faa nogle forsvarlige Mellemmadder sat til Livs. — Saa gik han i Seng, men faldt ikke i Søvn før Kl. 3 — blot for at tænke paa sin vidunderlige Lykke, paa, hvor ren og skjær og klar og lys han selv og hans Fremtid var. — Og saa paa Henriette, der havde trykket hans Haand saa fast, før hun sprang fra Gjallarbroen ned i Høgulvet.

V

EN af de sidste Dage i Januar modtog Pastor Nordbye følgende Brev fra en Ungdomsven, en Herredsfoged i Vendsyssel. Han læste det højt for alle Børnene, da Undervisningstimen var til Ende:

»Kjære, højagtede Ven!

Efterat vi gennem en Aarrække kun meget sparsomt, enten skriftligt eller mundtligt, have udvekslet Tanker, føre Forholdene det nu med sig, at jeg ved en ret udførlig, skriftlig Exposé maa forsøge at sætte Dig ind i en Sag, angaaende hvilken jeg vistnok tør forvente med det allerførste at modtage Dit ærede — og forhaabentlig gunstige — Svar.

Jeg begiver mig in medias res. — Enkefrue, Justitsraadinde Hegelund til Haldgaarden her i Vendsyssel har anmodet mig om min Assistance ved Anbringelsen af hendes attenaarige Søstersøn, Hr. Robert van Tholen, hos en Præst, i hvis Hus han kunde finde Optagelse indtil næstkommende Confirmations søndag, og af hvem han kunde blive confirmeret

paa den nævnte Dag. — Den unge Mand, der er Stamherre til et Gods i Sverig, er allerede 18 Aar. Forskjellige, særlige Grunde, hvilke her ville blive omtalte, forklare, at hans Confirmation er bleven saa længe opsat. Hans Fader, Hr. Godsejer van Tholen, døde i Delirium og under Administration, efter at hans Hustru var død, og medens deres eneste Barn Robert var ganske lille. Denne blev da sat i Pleje hos sin Moster, Fru Hegelund, som allerede dengang var Enke. Hun har ingensinde formaaet at hævde nogen virkelig moderlig Myndighed overfor det unge Menneske, der tværtimod paa næsten alle Puncter har vidst at sætte sin Villie igjennem paa Trods af hendes. Han har saaledes fra sit 13de Aar, ganske modsat hendes Ønsker, faret til Søes, først med en Skonnert af Aalborg, senere med en Brig af Kjøbenhavn. For to Aar siden kom han hjem directe fra Rio de Janeiro, og havde da, paa sin Tantes indstændige Forestillinger desangaaende, indvilliget i at lade sig confirmere, forinden han atter forlod Hjemmet. To Dage efter foretog han imidlertid dette Skridt, uden derom forud at have underrettet enten sin Tante eller nogen anden, og har nu siden faret paa Chinakysten, hvorfra han vendte hjem i Midten af indeværende Januar Maaned. Han er nu atter gaet ind paa at lade sig confirmere. Men da hans Tante frygter, at han anden Gang kunde forandre denne Beslutning, ønsker hun meget at faa ham anbragt i Huset hos en al-

vorlig og christelig Præst, der ved sin personlige Paavirkning formaaede at styrke den unge Mand i hans Forsæt, saaledes at han kunde fastholde dette indtil Foraaret. Han er ingenlunde velhavende endnu, da hans Gods stadig bestyres af Fremmede, men under 500 Kroner vil dog ikke blive givet for hans eventuelle Ophold i Dit Hus i disse tvende Maaneder.

Idet jeg nu anmoder om Dit snarlige Svar, beder jeg Dig og Din Hustru modtage de bedste Hilsner fra

Eders ærbødige og hengivne

C. F. Hansen.«

»Robert van Tholen lyder hollandsk,« sagde Pastor Nordbye efter endt Læsning af Brevet; »men Slægten kan jo have været længe i Sverig, og denneher er altsaa nærmest Vendelbo.«

»Skal han komme her, Fader?« spurgte Kathrine.

»Han skal komme her, ja, saafremt hans Tante gaar ind paa, at jeg kun konfirmerer ham, hvis jeg finder ham tjenlig dertil, naar Tiden kommer.«

»Hvad siger Faster?« spurgte Anna.

»Ja, hun siger jo, at det er en kjøn Skilling at faa for knap to Maaneder, og at Hr. van Tholen vel ikke æder Børnene, hverken her eller paa Holtinggaard.

Børnene gik ud af Skole om Eftermiddagen med

den Fornemmelse, at det temmelig sikkert blev saadan, at han kom. — Der var stor Samtale i den Anledning, mens Børnene spiste Mellemmad. Karl og Anna saae sig nødsagede til at blive i Præstegaarden helt til Aften.

Det var jo saa mærkeligt, at han var Stamherre ligesom han i »Landsbybørnene«.

»Det er rigtignok dejligt,« sagde Anna, »at naar der endelig, endelig engang kommer En til os, at det saa er saadan en — rigtig — ja, en rigtig En.«

»Ja, for jeg synes da, at han er mere mærkelig end ham i »Landsbybørnene«, sagde Henriette.

»Tænk, hvis han nu er ligesom de Mennesker, vi kjender,« sagde Kathrine.

»Ja, hvor det var grueligt,« sagde Anna. —

Nu blev der læst de bedste Steder i »Landsbybørnene« om Stamherren, Grev Høg. — — Under Læsningen bemærkede Karl, at han kunde ikke lide Justitsraad Kyng.

»Jamen han fortrød jo da, at han havde kysset Dorthe,« sagde Kathrine.

»Jeg synes, at Ingemann er saa sær og ædel,« sagde Karl.

»Man kan da ikke sige, at nogen er for ædel,« sagde Anna.

»Jo, det kan man godt. Man kan ogsaa være for ædel, det siger Fader,« — Karl blev rød, og

en voldsom Disput fulgte, hvor Karl tilsidst, af Frygt, fornegtede Faktum og indrømmede, at hans Fader ikke havde sagt saadan noget Snak.

Nu var det helt bestemt.* Stamherren skulde komme med Damperen den 6te Februar om Morgen. Fra ham selv havde Onkel Jørgen modtaget et Brev desangaaende, og det var meget ringere bogstaveret end noget, som Karen eller Niels eller de andre store Børn hos Onkel Jørgen skrev.

Der blev ingen Vogn sendt til Damperen efter ham. Saadan en Krabat kunde gaa selv, sagde Onkel Jørgen.

Men ved Davren (Øllebrød) omme i Præstegaarden sad alle Børnene i stor Spænding, thi de vidste, at Skibet var kommet til Holting Brohoved (en Fjerdingsvej fra Byen), og den Fremmede kunde derfor ventes hvert Øjeblik. — Man ynkede Karl og Anna, der ikke kunde være til Stede ved den forestaaende første Modtagelse af ham i Holting.

Man vidste ikke, at Karl og Anna var gaaet ned ad Vejen til Brohovedet for at være de allerførste, der saae ham.

»Du maa endelig ikke sige Goddag til ham, Anna,« sagde Karl, »naar han gaar forbi; for naar man ikke veed, hvem man er, saa hilser man aldrig.«

Det kunde nemlig ikke være nogen anden end ham, den Person, der kom histhenne paa Vejen, thi der saaes ellers aldrig fremmede paa denne Egn.

Børnene havde en Fornemmelse, som naar man gaar langs Banelinien og venter et forbisusende Tog.

Nu var han der. De turde ikke se til hinanden. — Lige som han var paa Siden af dem, gjorde han pludselig Front mod dem og stod stille.

»Godda'! — Er det Wajen til Holting Præstegaard?»

»Ja,« sagde Karl.

»Naa, Fa'wel og Tak!«

Straks efter saae de ham fra Ryggen. Og nu kunde de rigtig skjønnede, hvor hurtig han gik. Han blev meget snart utydelig.

Han bar sin Overfrakke over Skulderen med en Finger gjennem Stroppen paa den. Han havde Handsker paa og høj Cylinderhat.

Noget efter saae de ham dreje ind i Præstegaarden. Det var næsten, som at se et Lyn slaa ned langt borte uden at høre Skraldet. — —

Man havde i Spisestuen ventet hans Komme fra højre (ude fra Entreen). — Pludselig gaar Døren op til venstre — og ind kommer det igjennem Sovekamret, ude fra Kjøkkenet, ind i Spisestuen. — Dér stod han, lige bag Faster Maries Stol:

»Godda'! — Er Præsten hjemme?»

Hele Bordet rundt var det, som om der blev

strakt Gevær. Skeerne sank ned i Øllebrødet, sagte klirrende mod Tallerkenranden.

Fru Nordbye vendte sig om mod den Fremmede: »Godmorgen! — Naa, det er Hr. van Tholen. — Vil De gjerne tale med min Mand straks, saa skal jeg følge Dem op til ham.«

»Tak! — ja, jeg wild' godt ha'e talt med ham.«

Hans Sprog lød nærmest som Folks fra Hjørring, naar de paa en eller anden Maade har faaet det let kjøbenhavniseret.

Fru Nordbye rejste sig og gik i Forvejen.

»Jeg er blevven saa skammelig beski smudsket paa Taaje,« sagde den Fremmede, smed sin højre Handske paa Bordet og slog sig med Haanden ned over sine Benklæder.

Saa gik han hastig efter Fru Nordbye ud af Stuen.

Kathrine havde faaet Taarer i Øjnene af Bevægelse og Skuffelse.

»Hvad syntes I om ham?« sagde Henriette, »jeg synes, han saae godt ud.«

»Det var dog et mærkeligt Menneske. Er han adelig?« spurgte Lærerinden, som havde sit Øllebrød for Enden af Bordet.

»Ja, han er Stamherre,« sagde Henriette, »det er jo Stamherren, som skulde komme.«

»Ja, jeg veed det,« sagde Ida Vinding lidt overlegent. Hun var jo dog den eneste tilstedeværende Voksne.

Men nu samlede hele Bordets Interesse sig om den Handske, som var bleven liggende tilbage efter den Fremmede. Den var indeni hvid og lodden, og Fingrene paa den var saa runde og tykke.

»Han har smaa Hænder,« sagde Lærerinden, idet hun trak Handsken paa og af igjen og lugtede til den.

Lidt efter tabte Kirstine den i Smørret, og ligesom man havde faaet den tørret pænt af, hørtes Stemmer i Storstuen af Præsten og den Fremmede, og straks derpaa fyldtes Spisestuen atter af Forbavselse og Forventning, da de kom ind, og Onkel Jørgen bød Gjæsten sætte sig ved Bordet paa Hans's Plads, mellem Henriette og Kathrine.

»Giv saa vor Ven Robert van Tholen en Tallerken Øllebrød,« sagde Præsten til Kathrine.

»Dét er De nok ikke vant til at spise om Morgen,« sagde Fru Nordbye, som atter havde taget Plads ved Bordet.

»Oh jo — naar vi skaffed' ombord paa Briggen,« svarede Robert.

»Naa, saa De maatte selv hente det i Byen?« sagde Fru Nordbye.

»Oh ja,« svarede den Fremmede uden at forstaa. Han fik sin Tallerken Øllebrød og gav sig straks med stor Iver i Lag dermed. Han bøjede Ansigtet langt ned mod Øllebrødets Overflade.

»Kan Du række den Fremmede Mellemmadderne,« sagde Fru Nordbye til Ellen, som sad lige overfor ham.

Ellen tog Tallerkenen med skaaret Rugbrøds-smørrebrød, og rakte den, højtstabled som den var, over mod Hr. van Tholen. Men da hun samtidig søgte at dække sit Ansigts Rødme bag Mellem-madderne, kom hun til at vælte dem alle ned over Bordet, ned i den Fremmedes Øllebrød og i hans Skjød.

»Hæ, hæ, hæ, hæ,« sagde denne, men fortsatte ellers uden Afbrydelse sin Spisning, kun bøjede han Ansigtet endnu dybere end før ned mod sin Tallerken.

Da Smørrebrødet var blevet samlet op af de unge Piger, og der var bleven leet lidt ad Ellen, sagde Præsten:

»Naar nu Robert er færdig med at spise, saa gaar han i Seng og sover indtil Middag. Efter Middag viser Karl og de unge Damer ham rundt i Gaarden og Haven og paa Holtinggaard, og saa følger han med dem ind til mig Klokken 2, naar Skolen begynder.«

»Jamen jeg har ikke faaet læst paa mit Religion endnu,« sagde den Fremmede.

»Nej, det gjør hellerikke noget,« sagde Præsten og smilede.

»Men jeg har alle Bøgerne med.«

»Ja, det er godt.«

»Men de staar paa Brohovedet i min Kuffert.«

»Saa henter vi dem i Aften.«

»Ja, hvis De har en bitte Trill'wogn, saa kan jeg selv hent' Kufferten.«

»Det kommer vi nok ud af.«

»Tak for Mad!« sagde den Fremmede. Han rejste sig, bukkede og stillede sig derpaa hen ved Væggen.

»Sæt Dig kun ned igjen, lille Robert,« sagde Præsten, »saa rejser vi os alle paa een Gang, naar vi alle er færdige.«

For hvert Øjeblik, der gik, dannede Børnene sig nye Meninger om Hr. Robert; de fik Indtryk paa Indtryk af underlige Skikke, som maatte være i Brug i fremmede Lande, — eller dog i Vendsyssel.

Kun Ida Vinding, som var opdraget i Aarhus, tillod sig at kritisere i sit stille Sind. — Men Hr. Robert van Tholen var smuk, det vilde hun indrømme, naar nu Debatten skulde begynde i Tegnetimen efter 9.

Da Robert sammen med Præsten og hans Kone var vel ude af Døren, saae de Tilbageblevne et Øjeblik paa hinanden i Tavshed; derpaa lød det næsten ordret eens fra Kathrine, Henriette og Ellen: »Hvad mon Karl og Anna vil sige, naar de ser ham.«

Henriette fortsatte: »Nu faar de ham ikke at se før efter Middag. Jeg vil bilde Anna ind, at han er skaldet og har en rød Næse.«

I det samme saae de Karl og Anna gaa lige forbi Vinduerne. Anna kiggede flygtig ind ad Ruderne.

Da de to kom ind i Spisestuen, var der ingen, som sagde noget til dem. Det var saa interessant at høre dem spørge.

»Vi har talt med Stamherren,« sagde Anna, »han spurgte os om Vej til Holting.«

»Aah!« raabte Henriette i en Tone, som om hun havde tabt et Par Kopper paa Gulvet.

»Synes I ikke alle sammen godt om Stamherren?« blev Anna ved. »Først syntes Karl og jeg, at han saae saa sær ud, men nu synes vi saa voldsom godt om ham.«

»Har I da seet ham siden?« spurgte Henriette.

»Nej,« sagde Anna. — »Er Stamherren henne at sove nu?«

»Ja,« svarede Henriette meget sagtomodig. — Naar Anna sagde »Stamherren«, lød det, som om hun havde kjendt ham længe, syntes Henriette. Men Navnet var slaet fast med det samme.

Og Børnene i Præstegaarden fik i det Øjeblik overfor Stamherren den Fornemmelse, som aldrig senere forlod dem: at han havde været længst kjendt med dem paa Holtinggaard, og egentlig hørte til derovre.

»Naa, Robert er kommen i andet Tøj allerede,« var det første, Præsten bemærkede, da man samledes ved Middagsbordet.

»Ja, for Tante sagde, jeg skuld' lig'strags skifte,

saa saare jeg kom til Stedet, og hold' mig pæn og ordenlig, saalæng' jeg war der.«

»Jamen det var jo udmærket,« sagde Præsten.

Under Maaltidet var det mest Præsten, der talte; han spurgte Stamherren ud, og denne svarede, gennemgaaende med Enstavelsesord.

Et meget spændende Øjeblik indtraf, da Børnene fra Præstegaarden samt Karl, Anna, Karen Hejlgard og Niels Vibro's Niels befandt sig, efter Middag, ude paa den store Plæne ene sammen med Stamherren. De følte sig nogle Minutter ganske hjælpeløse overfor den Fremmede; de mærkede, hvor utrolig lidt de hele deres Liv havde haft med andre end dem selv at gjøre. De blev saa flove, fordi de ikke kunde finde paa et Ord at sige til ham, men stod der som en Flok Fire-Femaarige, der faar Besøg af et fremmed Barn.

Det varede dog ganske kort; thi Stamherren sagde pludselig: »Skal vi int leg' So i Hul; det har jeg int legt de sidst' fir' Aar.«

De kjendte ikke Legen.

»Vi skal skjær' vos nogen Kjæpper; vi skal ha'e en Kjæp hver at rag' med.«

Han talte saa underlig brat og forskrækkende; det var, ligesom der fløj en Hare op for hver Sætning, han sagde.

»Vi kan ta'e dem her i Hasselhækken.«

»Jamen det maa vi ikke,« sagde Kathrine.

»Det ska'er int Træeren; de wokser bedre efter' et.«

Det kunde ingen af Børnene svare noget til. — Men Stamherren var allerede henne i Hækken og skar de kjønneste runde, brune Stokke ud, med en Hurtighed og Kraft i Hænderne, der bragte Karl til at tænke paa, at Stamherren var jo ogsaa 18 Aar.

»Det var s'gu Dem, jeg saae paa Wajen,« sagde Stamherren, da han rakte Anna hendes Stok. — »Nu snoer vi os rundt om os selv og skriver et Hjul paa Jorden for hver af os,« — han udførte dette samtidig for sit eget Vedkommende, og de andre efterlignede ham straks.

»Oh, men nu har vi ingen Bold! — — Vi kan li'saa snar ta'e en rund Sten.«

Alle spredte sig, søgende efter runde Stene med fanatisk Iver.

»Saa stor som et bitte Ævvel!« raabte Stamherren oppe fra Havemøddingen, hvor han søgte. Snart var Stenen fundet, og Legen begyndte.

Saadan var der aldrig før leget i Holting Præstegaards Have. Aldrig med den legemlige Hidsighed — Sveden drev af dem allesammen — men heller aldrig den Slags Leg. Holtingbørnenes Lege var altid Fantasi-Lege, historiske eller eventyrlige; enhver Handling, enhver lille Bevægelse i deres Lege betød noget andet og mere end det, den i Virkeligheden var.

Det var saa forunderlig betagende og saa aldeles nyt, her at løbe og tumle og slaa til denne Sten

som rasende, — denne Sten, som ikke betød andet end det, den var, og med hvilken man ikke havde andet Maal end dette simple og virkelige, at faa den dreven ind i en Medspillendes »Hjul« — som Stamherren kaldte det.

Hvergang der hos Holtingbørnene opstod Tanker om, at Stenen var en Trolde; — var Grendel, der vilde ind paa Kong Hrodgars Borg, — saa kom Legen straks over dem med sin Hidsighed, sin Spænding, sit haandgribelige Angreb og Forsvar, og kvalte Fantasierne.

Det henrivende ved Legen var selve denne rasende Iver i hele Kroppen, Lystigheden var selve Blodets Jubel, det at le af fuld Hals, fordi man ikke kunde andet, — og saa var Stamherren saa smuk, syntes Pigebørnene, og saa fremmed, og han snakkede saa forskrækkelig sært.

Nej! — hvad var dét dérhenne ved Hus-Enden? — dér kom Stamherrens Kaskjet frem meget højere end han selv, helt oppe ved Tagskjægget! — — Da det opdagedes, at det var Stamherren, som havde anbragt sin Kaskjet paa Enden af sin Kjæp, og nu lod den titte frem ved Hushjørnet, medens han selv stod skjult paa den anden Side, — da følte vistnok alle Holtingbørnene — uden at tænke det — at dette var tarvelige Løjer i Sammenligning med det, de selv kunde finde paa; men samtidig gjorde det dem ellevilde af Henrykkelse, fordi det var saa guddommeligt simpelt og virkeligt. — Hvor

kunde han dog være saa morsom, og det paa egne Vegne, ikke i en Rolle.

Det var for Karl, som om han for første Gang saae en virkelig Sten, virkelige Hasselkjæppe, virkelig sort, glattrampet Jord, — den virkelige, store Plæne i Holting Præstegaards Have. Og det var dejligt, men tillige noget ængstende. Han fik undertiden denne besynderlige Ulydighedsfølelse derved, som han aldrig kunde forstaa, naar den kom. — —

Næste Dag var det Himmel-Rendfog, og det blev ved i fire Døgn uden Afladelse, saa knap en Hund kunde komme udenfor en Dør. — End ikke Børnene fra Holtinggaard kunde slippe over til Præstegaarden i Skole. Derimod gjorde Stamherren en eventyrlig Fart den tredje Dag igjennem Hegnet om paa Herregaarden — som han kaldte den — og bragte Efterretninger fra Karl og Anna med tilbage.

Og saa: Fastelavnssøndags Morgen var det blikstille Solskinsvejr. Snefoget havde været saa voldsomt, at der sletikke fandtes andet end Driver og bar Jord, og Driverne var føgne aldeles faste. — Om Formiddagen var alle Børnene i Kirke, Stamherren i sin Egenskab af Konfirmand, Karl maaske som hans Kammerat, og Pigebørnene, fordi de altid plejede at gaa i Kirke. Men efter Middagen begyndte Legen, — den kom over dem, berusende, ædende gal, som en rasende Lyst til at løbe og løbe og raabe og tumle i Sneen — men ganske

fri for Tanker og Fantasier. — De legede Røver — en S sammensætning af Tik og Skjul. En var Røver, og de andre løb for ham og skjulte sig for ham, og de, han rørte ved, blev Røver sammen med ham, indtil alle var bleven Røvere. Saa begyndte Legen forfra, og dén blev Ene-Røver, som først var bleven fanget.

En Gang var Stamherren og Karl ene tilbage; alle de andre var bleven Røvere. Stamherren blev indespærret oppe i Høsehuset; Anna, Henriette og Kathrine, hvilken sidste af og til havde fri den Eftermiddag, stormede det, for at komme ind og røre ved ham og derved gjøre ham til Røver, og han forsvarede sig rasende med tør Høsegjødning. Han sad derinde i een Taage. Den Kamp glæmtes aldrig, saalidt som Sejren.

Og da nu Stamherren selv var bleven Røver sammen med Pigebørnene, gik den vilde Jagt efter Karl. Han var løben ned til Fjorden for at være godt til Side, da han skjønnede, at Kampen i Høsehuset vilde ende med Stamherrens Nederlag.

Og dernede ved Fjorden kom han i sin Ensomhed pludselig helt ud af Legen — og blev overfalden af Natur-Rædsel og denne sære Ulydighedsfølelse. Han syntes, Fjorden laa helt aabenlys og afdækket som en raa, hjerteløs Jættekrop med »Høllet« som et lurende Øje der langt ude. — Han troede egentlig, det var dette med Gjertrud, der en Tid havde gjort Fjorden saa uhyggelig, jætteagtig

for ham; men det kunde det ikke være nu, thi hin Ængstelse havde hans Faders Ord befriet ham fra. — Monstro da altid den virkelige, utilhyllede, vilde Natur var ham afskrækkende — for han syntes nok, at han saae paa alting paa en anden Maade, siden Stamherren var kommen; det var, ligesom han saae Tingene mere, som de var i sig selv, — ellers var de jo altid med i en Leg, der gjorde dem historiske eller eventyrlige eller i det hele mere menneskelige. Det kunde jo ogsaa godt være, at Naturen, naar den saadan ingen Ting havde paa, at saa var den i sig selv en forfærdelig Jætte. — Den samme Følelse af umenneskelig, hjerteløs LigeGYldighed hos Fjorden, som havde forfærdet ham hin Dag i December, greb ham i hvert Fald nu paany, — og han var lige i Færd med at flygte op mod Holtinggaards Have. — Da brød pludselig alle Røverne ud af den søndre Havelaage. Stamherren brølede som en besat, de andre hvinede bag ham, og Karl stod ene nede ved Fjorden og lo af Glæde, fordi de kom. — De fik ham fanget med overraskende lidet Besvær.

Saa satte de sig allesammen ned paa den frosne Jord forat hvile sig.

»Men hvad Tid paa Morgenen begynder I at pidsk' op?« spurgte Stamherren.

»Det maa I ikke sige ham! raabte Henriette.

»Aa, la' vos nu bare vær' fri, bitte Henriette! —

ellers kund' jeg jo gjern' træff' til at komm' læng'
førri Dav.« *)

De andre brast i Latter; man havde nemlig Lov
i Holting til at begynde Fastelavns-Oppidskningen,
saa snart man var ovre Midnat mellem Søndag og
Mandag.

»Og naar I saa bliver pidsket op, saa springer
I vel ud af Sengen og løber efter os med jer'
Gran-Ris.«

»Nej«, sagde Henriette og lo tilligemed alle de
andre, »saa skal vi jo give Boller, som vi kjøber
hos Kjøbmanden.«

»Aa, nej, dér skuld' I ha'e set i Yokkehamel!«
udbrød Stamherren. »Saa kom vi forbi saa'en en
Shop —«

»Hvad for en een?« spurgte Pigebørnene.

»Aah, saalen en Butik eller Knajpe — heller da
en Bule, og dér sad saa mange Tøser — saa kom
de springend' ud efter os i djer bareste Særker, og
vi løb for dem, det vi kund', ned til Skibet.«

Hverken Fortælleren eller Tilhørerne tænkte paa
eller forstod, hvor upassende Sammenligningen var.
Kun Karl blev blussende rød.

»Kom I saa først til Skibet?« spurgte Henriette.

Oh ja, de flest' af os. Men det er ellers int'
noe at snakke om.«

Karl kunde ikke lide, at Henriette saa tit var

*) førri Dav = før Dag.

den, der svarede Stamherren eller spurgte ham. Og det var saa sært at se disse bløde Bevægelser, hun altid havde, f. Ex. med at lægge Hovedet lidt tilbage, naar hun spurgte eller lo, — se dem brugt i Samtale med Stamherren. Han kunde bedre lide Annas Væsen overfor Stamherren. Hun saae saa fast paa ham, men sagde ikke ret meget.

»Du siger »Yokkehame«, men i Erslevs Geografi staar der »hama«,« bemærkede Henriette.

»Yokkehame?« raabte Stamherren paa sin forskrækkende Maade.

»Og saa lyder det, ligesom naar Du siger »Goddag!« Det er, ligesom Du sagde: Nu ta'er jeg Dig!«

»Aa Fanden! sikke noe Sludder, Du kan finde paa!«

»Det maa da være rigtigst, saadan som Stamherren kalder Byen,« sagde Anna, »for saadan siger de vel paa selve Stedet.«

»Yokkehame — ja, saaen siger di all'tider paa Stedet. — Hvem blev først taget? Det blev Ellen. Saa skal Du vær' Røver, Ellen!«

I næste Øjeblik var Selskabet spredt for alle Vinde. —

Paasken kom lige i Begyndelsen af April. — Det var nogle stille og dog sært bevægede Dage. Stamherren skulde jo konfirmeres Søndagen efter Paaske, og om Mandagen skulde han rejse hjem.

I de Uger, der var gaaet siden hans Ankomst, var Stamherren helt blevet entret og erobret af Livet i Holting. Han syntes ubetinget, at det var de første egentlige Mennesker, han i sit Liv her havde truffet paa. — Pastor Nordbye havde lært ham noget Danmarkshistorie og noget Bibelhistorie, men ellers havde denne Vinters Konfirmander siden Fastelavn mest hørt tale om Aandens Verden og Jætternes Verden, og Stamherren var ikke blot bleven ivrig optaget af disse Præstens Tanker, men havde tillige faaet temmelig megen Øvelse i at skjelne i det virkelige Liv mellem Aandsmennesker og Jættemennesker. Aandsmennesker — det vilde altsaa sige Folkene i Præstegaarden og paa Holtinggaard og Morten Hejlgaards og Niels Vibro's Niels — desforuden Peter Meyer og Hustru, og saa var der nok en Del Aandsmennesker i Holting Sogn, som han ikke kjendte, og en hel Mængde i Lundborg. Jættemennesker, det var kort sagt egentlig alle dem, han tidligere havde kjendt — hans Tante ikke undtagen; tværtimod, han saae nu klart, at det, hun var, det var netop en Jættekvinde. — Men saa havde Stamherren tillige faaet at mærke, at han var dog, trods Alt, atten Aar. Der var een af de unge Piger her i Holting, — naar han tænkte paa, at han om en Ugestid skulde rejse bort fra hendes Nærhed og maaske (saaledes som de tunge Anelser kunde tilhviske ham) aldrig skulde se hende tiere, saa følte han noget, der lignede den Hjemvee,

som greb ham, da han som trettenaars Dreng var kommen bort fra Skibets Mandskab og i fem Dage løb ene omkring i Rio de Janeiro.

Og hun var jo saa ung. Det kunde ikke nytte, han talte til hende om saadant noget nu.

Anden Paaskedags Eftermiddag sad de alle inde i Lysningen i Hegnet. Det var Solskinsvejr, og Stærene fløjtede saa vemodigt.

Stamherren var i Færd med at skrive alle de Tilstedeværendes Fødselsdage op i en Bog, han havde kjøbt til det samme. Henriette og Anna viste sig begge at være fyldt tretten Aar, henholdsvis den 5. Novbr. og den 7. Januar, Kathrine var 15 Aar. Karls og de andres Fødselsdage glæmte han at skrive.

Saa sad de og saae paa den ranke Top af en ung Kastanie. Den ragede lige op i den blaa Luft; de blanke, store Bladknopper glindsede i Eftermiddagssolen. Og dens Grene var helt besatte af Stærene, som baskede med Vingerne og sang og sang.

De unge Mennesker sagde ingen Ting. Men Stamherren begyndte at nynne Melodien til en skotsk Sømandssang, som han stadig havde sunget i de sidste Uger, — men nu tog han ikke mere Ordene med. Han kunde ellers ogsaa kun de første fem Linier af disse, der lød:

My love she's but a lassie yet,
 A lightsome, lovely lassie yet;
 It scarce w'd do
 To sit an' woo
 Down by the stream sae glassy yet, —

»Nu har vi fundet ud af, hvad den første Linie betyder af den Sang«, sagde Henriette.

»Aa, det er jo int noe, der er noe wed«, sagde Stamherren.

»Jo, det betyder: Min Kærlighed er kun en Ungmø endnu.«

»Nej — a lassie that's no — en lassie det er saae en bitte ung Pige — —« Idet Stamherren drog Blikket ned fra Stærene, kom det til at strejfe Anna's Ansigt. Da standsede han i sin Oversættelse og blev meget rød.

De andre saae det og blev ogsaa forlegne, og da Tilfældet var dem ganske nyt, huskede de slet ikke paa at dække derover. De sad og tav nogle Minutter og følte sig meget ilde tilmode.

Saa rejste Stamherren sig, gik først nogle langsomme og tilfældige Skridt ind mellem Granerne, og saasart han var nogenlunde dækket, satte han Fart paa og løb ud paa Vejen.

De andre sagde vedblivende intet til hinanden, men spredte sig efterhaanden. — Og da der nu ikke var blevet talt et eneste Ord, var det en Times Tid efter for dem allesammen, som om der ingen Ting var skeet. Det var der jo egenlig

heller ikke; de vidste paa en Maade sletikke, hvad de var blevene forlegne over. Det hele gik saa i eet med Afskedsvemoden, der hvilede over dem alle i disse Dage.

Fra Kristian den Andens Død — det vil sige: lidt efter det Tidspunkt, hvor Ludv. Chr. Müllers Danmarkshistorie endte — indtil N. F. S. Grundtvigs Fødsel 1783 rugede der et Jættemørke over Danmark. Ludvig Holbergs kolde Dværge-Vid formaaede paa ingen Maade at sprede dette Mørke, tværtimod: i hans Dage indførtes i den danske Kirke det aandløseste af alt aandløst (næstefter evangelisk-kristelig Salmebog og Balles Lærebog): Konfirmationen. »Denne taabelige Komædie«, sagde Pastor Nordbye, som man vovede at opføre i Guds Hus.« — Noget andet var, tilføjede han gjerne, at man kunde jo godt paa denne Dag ligesom tilfældig mødes med hinanden mellem Mands- og Kvindestolene i Kirken, de Gamle med de Unge, og glæde sig over, at vi alle hørte Menigheden til og var Guds Børn.

Denne noget blandede Betragtning af Konfirmationshandlingen gjorde egentlig ikke denne mindre højtidelig hverken for Unge eller Gamle i Holting. Hint »tilfældige Møde imellem Mands- og Kvindestolene« blev nemlig altid saa glædelig-alvorligt i Holting Kirke, saa de, som var med dertil, i Almindelighed aldrig glæmte det. Men mange i

Menigheden var stolte af, at de formaaede at holde de to Synspunkter saa skarpt ud fra hinanden: den forordnede Konfirmationshandling og saa dette Møde paa Kirkegulvet. Ogsaa Karl skjelnede med en Fornemmelse af aandelig Snildhed. Han forstod det saa godt, naar hans Onkel efter Hjemkomsten fra Kirken Konfirmationssøndag undertiden sagde for Spøg:

Er Provster som Dyrene vilde,
Til Lykke vi Præster er snilde.

Provsten var nemlig en Jætte og holdt ivrig paa Konfirmationen. — —

Da man paa denne Konfirmationssøndag kom hjem i Præstegaarden efter Robert van Tholens Konfirmation, da var for de Unge alt lyst og glædeligt forbi; saa langt ud i Fremtiden, som Blikket kunde naa, var der kun Vemod, Længsel og Savn at øjne. Dette gjaldt i lige høj Grad Stamherren og Børnene fra Holting. Et ganske svagt Lyspunkt for disse sidste var det vel, at man til Middag skulde nyde den berømte Konfirmationssuppe, en Sødsuppe med en Overdaadighed af Brombærsyltetøj i og Flødeskum paa; men dels var dette jo dog en saare utilstrækkelig, og saa flygtig Trøst, dels kjendte Stamherren jo ikke engang Suppen.

Fra Vendsyssel var Fru Justitsraadinde Hegelund, Stamherrens Tante, ankommen. Hun var nok egentlig af temmelig fornem Slægt, men af Fornemheden

havde hun nu sletintet andet tilbage end Stivheden. Sort Silkekjole med stivt, fiskebenet Liv og en Mængde blanke Kulperler. To Ørenringe som lange Draaber og paa Haaret noget Kniplingsværk som det, hvormed man dækker fine Stolesæder. Langt, magert, blegt Ansigt med mange, dybe Rynker, i hvilke Huden havde en lidt blaalig-rød Farve. — Hun sagde »Aak ja« til Pastor Nordbyes kaade Konfirmationskritik ved Middagsbordet, og lo misbilligende ad Proprietær Wintrups Bemærkning: »Ja, det er noget sær Snak, min Svoger kan sidd' og komm' med.« — Hun var saa glad ved, at alting hidtil var gaaet saa ordenligt og pænt med hendes Søstersøn, og nu skulde det da endelig ogsaa gaa saadan lige til det sidste. —

Anna Wintrup bar om ved Bordet. Hun kom med den anden Tallerken til Stamherren, — varm og ligesom mere voksen af det husmoderlige Arbejde. — Aldrig glæmte han hendes mørke Øjnes faste, rolige Blik, aldrig den dybt-røde, festlige Farve, som Suppen havde under det kridhvvide Flødeskum, aldrig denne underlige, smertelig-søde Rus af Uro og Længsel, som voldte, at han ikke turde tale, ikke engang sige Tak, da hun rakte ham Tallerkenen.

Nu rejste Onkel Jørgen sig, saa vilde han nok sige noget til Stamherren, nu til Afsked.

»Se, lille Børn,« sagde han, »vi er vistnok alle glade ved at sidde her sammen; vi holder af at se

paa hinanden og snakke saa smaat med hverandre, og vi kan godt lide Mo'ers Konfirmationssuppe og Mo'er selv, — og denne gamle Præstegaard, hvor flere af os er født, og hvor vi næsten alle har levet gode Dage af Guds Naade. Vi er ligefrem kjede af at skilles fra hinanden. — Og det skal vi alligevel — allesammen. Robert han rejser nu fra os i Morgen, og vi andre rejser om nogle Aar, hver sin Vej — allesammen, lille Børn. — — Se, naar I nu engang sidder rundtomkring, anden Steds, og tænker paa de Dage, I levede sammen her, da vil I mærke, at der er noget af alt dette, som er helt forbi; I har intet Ord, hvormed I kan trylle det tilbage. — Det kommer af, at hvad I levede her, jo kun for en lille Part rummedes i Ordet alene, men for en meget stor Del bestod i jer selv, jert eget; og alt vort eget det er smaat, det er forgængeligt; alt vort er kun en Stemning, der bliver til et Minde, som falmer mer og mer.

Men der er noget, som er større end os selv og alt vort, noget, som lever i Ordet alene, og som derfor bliver levende Virkelighed for os paany, hver Gang Ordet nævnes. Det ene er vor Danskhed, som aandelig lever med os i Modersmaalet fra Slægt til Slægt; det andet er vor Kristelighed, som Aanden levendegjør i vore Hjerter ved Gudomsordet fra Evighed til Evighed.

Og derfor, lille Børn, hvad vi har delt med hinanden af Danskhed og Kristelighed i disse korte

Dage, det skal ikke forgaa som en Stemning, et Minde; det skal blive Virkelighed for jer paany, hver Gang I synger en ægte dansk Sang; det skal fylde jer med evig Glæde, hver Gang Gudsordet gjenlyder i jert Hjerte.

Vort Liv i Aanden — det vil sige: i Ordet — det er større end alt vort eget; for det er evigt. Og derfor: lad os aldrig glæmme, at kun i Aanden er det værd at leve. Og derfor: lad os sætte et uendelig dybt Skjel, en uoverstigelig Afgrund imellem det og dem, der hører Aandens Verden til, — og saa alt det andet — Jætteverdenen. Bryd jer ikke om — hør det, Du lille Stamherre! — enten Mennesker er rige eller fattige, fornemme eller ringe, Vise eller Taaber, — men spørg ene og alene: er Du af Aand, eller er Du en Jætte! — — Og lev saa selv et Liv i Aanden; thi jeg siger: hellere være ufødt end leve i Jætternes Land! —

Kom saa her om, lille Robert, og klink med mig!«

Stamherren rejste sig, men kunde ikke bære sit Glas uden at spilde, saadan hulkede det i ham.

»Jeg har været rigtig fornøjet med Dig og har et godt Haab til Dig. — Gud velsigne Dig!« sagde Præsten og klinkede med det store Menneske, idet han saae ham ind i hans vaade Ansigt og taarefyldte Øjne.

Alle Pigebørnene sad med Ansigterne bøjet ned mod deres Kjolelommer og de derværende Lomme-

tørklæder. Karl kunde kun ved at blinke meget stærkt holde Taarerne tilbage. — Men alle var i Grunden glade, thi de følte sig jo i gode og mægtige Aanders Værge.

Det gjorde derfor et meget pinligt Indtryk, da Proprietær Wintrup sagde — ikke ret højt og ligesom hen for sig selv: »Jeg troer s'gu, han gjør de Børn tumped' tilsidst.«

Karl saae paa Onkel Jørgens Ansigt. Det saae ikke formørket eller vredt ud; men Karl mente, det kom af, at han lod Faderens Ord gaa forbi sig — videre — vel op til Vorherre. Det var dog ogsaa sært, at hans Fader kunde sige saadant noget. Men han var jo lad!

Stamherren havde ikke hørt Proprietærens Ord. Han var kommen om til sin Plads, men stod endnu op med Glasset i Haanden. »Uha, nu vil han vist takke Onkel Jørgen,« tænkte Anna, og slog Øjnene ned.

Han vilde ogsaa til at sige noget, men under Anstrængelsen for at faa det første Ord udtalt, gav det ligesom et Kvæk — en uarticuleret Lyd — i Halsen paa ham, og han satte sig forvirret ned.

»Det er Ord nok,« sagde Onkel Jørgen og lo — lidt tvungent, syntes Karl alligevel. »Jeg kan om Robert sige, som det hedder om Messingjens: Te aalt hwa A saae, saa enten kronnied han, eller hwinnied han, eller rimmed han, og A forstod aalti, hwa han minnt. — Ja, ja, lille Robert, vi forstaar godt nok hinanden.«

»Min Søstersøn faar saa let Hikke, naar han drikker Vin,« sagde Fru Hegelund. »For han nyder saa sjælden Spiritus.«

»Ja, han er en rar Een,« sagde Fru Nordbye.

»Gjør jeg Børnene tumpede, Wintrup? hvad mener Du med det?« spurgte Onkel Jørgen.

»Aah — jeg mener jo for Resten æt noget — da — saae,« sagde Proprietæren langsomt og under megen Udaanding. — »Skal vi saa« — føjede han til i en helt anden Tone, men standsede øjeblikkeligt; det var tydeligt, at han nær i Distraktion havde bedt Selskabet tage til Takke.

Lidt efter rejste man sig. Wintrup kom til at sige Farvel straks, for — æh — der var noget nyt med Kreaturerne, som — æh — Røgteren havde fundet paa, ja — en ny saae Fodringsmethode, som han gjern' vild' vær' til Stede ved, første Gang det blev prøvet. — —

De Unge gik saa underlig hjælpeløse omkring den Eftermiddag; lege kunde de ikke paa Grund af Afskedsbedrøvelsen, og de var for mange til saadan at snakke sammen. De havde det bedst, da Onkel Jørgen kaldte dem ind for at synge Viser og Salmer sammen med ham for den fremmede Dame.

Men om Aftenen, da de fra Holtinggaard var gaaet hjem, og da alle i Præstegaarden var i Seng, listede Stamherren sig ud af sit Vindue og gik ned i Hegnet, hen til Diget med den nedtraadte Over-

gang, hvor han var kommen saa tit nu i de sidste — ja, tænk dog! — det var kun 7—8 Uger.

Det var stille herinde i Hegnet, skjønt det blæste ikke saa lidt udenfor og jog hvide Skyer forbi Maanen. — Han var saa længselssyg og saa bespændt og urolig for Annas Skyld, for naar fik han vel hende at se igjen, og var hun da den samme? — Men han vilde ikke være fortvivlet, for saa meget skjønt som de dog havde lært ham paa dette dejlige Sted! —

Han kom ind i Lysningen paa Holtinggaards-siden — og dér stod Karl og Anna.

»Aa, Gud skje Low og Tak endda, sødeste Wenner!« sagde Stamherren, overvældet af Glæde.

De gik ind i Holtinggaards Have. »I wild' da int over til os?«

»Nej,« sagde Karl, »vi vilde blot gaa og tale om Dig, fordi Du nu skal rejse.«

De Ord maatte Stamherren lade ubesvarede. — De gik tavse ned langs Hasselhækken. Anna havde bart Haar: Vinden tog lidt i det, og det var blankt i Maanelysset.

»Aa, Du fryser wist, Anna. Tag min Kaskjet paa. Wil Du int det?«

»Nej, det gjorde ingen Ting,« sagde hun.

Snakke kunde de ikke noget videre; men de stod en Tid og saae ud under Elmene i Sønder-siden af Haven. Det saae alligevel saa foraarsagtigt

ud: disse store, frie, vuggende Bølger paa Fjorden med skumløse Kamme, som blinkede.

Karl blev saa greben, saa han atter næsten følte som en Slags Ulydighed derved.

Stamherren syntes, det hele lignede en ung Pige med bart Haar, som Vinden tog lidt i.

Næste Morgen rejste han saa sammen med sin Tante.

Om Aftenen gik Pastor Nordbye om paa Holtinggaard og udbad sig en Samtale med sin Svoger oppe i Kontoret.

»Jeg vil spørge Dig ligefrem,« sagde han til Proprietæren, »om det blot var en Spøg, et flygtigt Stemningsudbrud, det, Du sagde igaar ved Middagen: at jeg gjorde Børnene tumpede, eller Du virkelig mente noget med de Ord.«

»Nej, nej!« raabte Wintrup, ligesom forskrækket, — »har Du tænkt paa det — —«

»Ja, vi er jo ikke saa lidt forskellige, Du og jeg; det var jo sletikke umuligt, at Du kunde have noget imod min Maade at undervise — og man kan jo gjerne sige: at opdrage — Dine Børn paa.«

»Jeg vil saa nødig bland' mig i'et; jeg kan jo sletæt selv gjøre noget —«

»Du kan gjøre saa meget, at Du kan lade mig

høre Dine Indvendinger; saa kan jeg jo ganske selv om, hvorvidt jeg vil rette mig efter dem.«

»Aa — jeg kan jo nu helleræt udtrykke mig — — Men — æh — er'et æt for eensidig, kan de æt gjern' blive lidt sær' a'et? — Og saa den forfærdelige Skjel, Du sætter — dér. Du taler om Aandsmennesker og Jætter — jeg blev ligefrem lidt undseelig paa Fru Hegelunds Vegne — hvad skuld' hun tænk', stakkels Kone — — Mig selv, det kan nu gjør' ligemeget, om Du regner mig for en Jætte —«

»Det er jo ikke en Forskjel paa Mennesker i sig selv, — det er blot dét: om de vil lade sig hjælpe af Aanden eller ikke.«

»Jamen hvorfor skal der saa gjøres saanen en Forskjel paa Folken' selv indbyrdes, li'som nogen var Engler og andre Djævle — havde jeg nær sagt — —«

»Det er Skjellet, — det store Skjel!«

»Og naar'et saa endda var Forskjellen paa dem, der virkelig vild' vær' med og saa all' Sludderhovederne —«

»Vi kan ikke dømme Hjerter og Nyrer. Ja eller Nej til Aandens Verden — det er det store Skjel.«

»Ja — »en uendelig Afgrund«! — aak, aak! lille Du! — er det da noget at sige til Børn! — Tænk, om vi havde en uendelig Afgrund herud' i Marken — vi vild' jo all' gaa og vær' helt tosset af Angst

for'en — især naar vi æt vidst' bestemt, hvor'en var. Vi kund' jo gaa i'en, inden vi vidst' en Bitt' a'et.«

»Skjellet mellem Aandens Verden og Jætternes Verden kan et aandeligt oplyst Barn kjende,« sagde Præsten noget affærdigende. Saa tilføjede han i en anden Tone: »Men det var ikke dét, jeg vilde tale om. Jeg vilde blot spørge, om Du ikke ønskede Dine Børn — eller i hvert Fald Karl — undervist anden Steds.«

»Jeg troer nu ogsaa, det var godt, om han fik noget mer' saaaen egentlig med Kundskaber. Jeg kund' godt ha'e Lyst til at hold' et Menneske, der kund' gjør' ham i Stand til Studenterexamen, saa kund' han jo endda gaa og — —«

»Gaa og høre paa, hvad jeg havde at fortælle?« afbrød Præsten. »Nej, enten — eller! — Han kan gaa og regne og tegne og sligt hos en lille Pige som Ida Vinding, — det tager han ingen Skade af. Men han skal ikke have to selvstændige Lærere. I hvert Fald vil jeg ikke være den ene.«

»Jamen saa bliver'et, som'et har været,« sagde Proprietæren. »Din Undervisning skal han æt undvær'.«

»Ja, ja.« —

Der var en lang Pavse.

»Hvad er Du utilfreds med hos ham?« spurgte saa Præsten. »Jeg har ikke mærket andet end godt hos Drengen.«

»Aa, jeg veed æt, jeg synes sommetider, der er noget sygeligt ved ham.«

»Sygeligt?«

»Ja,« — — Og nu kom, under mange Vanskeligheder og megen Trækken-paa'et, Historien med Gjertrud.

»Det er saa forskrækkeligt, saa det næsten klinger utroligt,« sagde Præsten.

»Naar jeg siger'et, saa er'et vist troligt nok,« sagde Proprietæren. »Og det forskrækkelig' det er jo hans vanvittig' Angst bagefter. — Men naar enhver menneskelig Skrøbelighed bliver gjort til saanen et uopretteligt Fald lig' ned i Helvede — eller Jætteverdenen, Du kalder'et — saa bliver den stakels Dreng jo saa forkyst og forskræmmet, saa han troer, han sidder midt ud' i saanen et eller and't, blot han engang har været i Sogn sammen med'et — —«

»Der er intet andet at sige om sligt,« afbrød Præsten, »end at han trænger til legemligt Arbejde, og det saa det forslaar noget. Lad ham stryge alle Timerne hos Ida Vinding, og lad ham gaa i Marken i Stedet for. — Student bliver han tidsnok.«

»Ja, — jeg veed s'gu æt, om han har Lyst til det Landvæsen. Jeg skuld' snart tro, det var bedre for ham, om han kund' blive rigtig optaget af sit Arbejde og sin egen Fremtid —«

»Det maa Du helt selv om,« sagde Præsten. »Men skal jeg have noget med hans Opdragelse

at gjøre, saa forlanger jeg, at det bliver, som jeg har sagt. Det er Fantasiens Styrke og Renhed og saa Kroppens Udvikling, det gjælder om i den Alder. Sletintet andet.»

Overfor saa bestemte og energiske Udtalelser kunde Proprietær Wintrup ingen Ting sige.

Karls Timer hos Ida Vinding blev strøgne. I Stedet for kom han til at deltage i alt forefaldende Arbejde paa Holtinggaard.

VI

DER er gaaet tre Aar.

Karl er bleven en opløben, men alligevel kraftig bygget, ung Person. Han fylder atten til Jul. — Kathrine i Præstegaarden er atten, Henriette og Anna godt seksten Aar. — Disse fire kaldes »de Store«, og det er allerede et halvt Aar siden, de to yngste af dem holdt op med at gaa i Skole.

Proprietær Wintrup er kommen til at sætte grumme megen Pris paa sin Datter Anna. Han synes ligefrem, hun begynder at ligne lidt efter sin Faster Marie i Præstegaarden. Hun er saa pæn og fornuftig, og gaar saa stille. — Forrige Paaske var Stamherren paa Besøg i Holting; men han havde ikke meldt sig, saa de ventede ham sletikke paa den Tid. Anna var ikke hjemme; hun var en Tur i Viborg. Og da hun fik Henriettes Brev, var Stamherren allerede rejst. Han blev kun to Dage, skjönt de straks havde forstaaet paa ham, at han vilde være i Holting en Uge. — Saa nu sidste Jul var han atter kommen uanmeldt; men da laa baade Karl og Anna syge af Mæslinger, som var meget

haarde ved dem. De havde kun seet grumme lidt til ham, da Lægen strængt forbød uvedkommende at besøge Patienterne.

For Proprietær Wintrup at tykke til, saae det snart ud, som om Anna tog sig dette Uheld meget nær. —

Karl læste endnu noget Sprog hos Onkel Jørgen. Og denne havde for nylig udtalt sig i høj Grad anerkjendende om det gode Sprog-Nemme, Karl besad. — Men Karl selv følte sig i det sidste Par Aar ikke saa lidt paa Kant med Onkel Jørgen. Han var meget utilfreds med at gaa og slide i Landbruget derhjemme; dels fordi han ikke duede videre til det og derfor af Forvalteren blev sat til det kjedeligste og tillige groveste Arbejde — saakaldet: Knokkelarbejde; dels fordi det hindrede ham i at tage ordenlig fat paa Læsningen. Og han vidste, at hele denne ham saa forhadte Ordning havde Onkel Jørgen til Ophavsmand.

Der var en pastor emeritus Grabow, som boede en Milsvej fra Holting — i Glenstrup — og som havde været Adjunkt i sine yngre Dage. Han kunde sikkert lære ham alt muligt, for han skulde endogsaa være meget lærd, og gjøre ham saa godt som helt færdig til Artium. Men han var nok Fri-tænker. Og derfor var Onkel Jørgen vistnok bange for ham, mente Karl. —

En skøn Dag i Høstens Tid kom Løsningen af disse Vanskeligheder saa at sige af sig selv. —

Forvalteren paa Holtinggaard — der forresten var en lille tynd og spinkel Person, men særdeles dygtig — havde flere Gange tilladt sig i de andre Folks Nær-værelse at skjælde Karl temmelig grovt ud. Og Karl havde hver Gang advaret ham. — Saa endte det med, at Forvalteren en Dag under Høbjærgningen, da Karl rev op efter Læsset, foer ind paa ham, skjældte ham ud og gav ham tilsidst et Rap over Ryggen med Læsserebet. — Karl traadte øjeblikkelig Hovedet af sin Rive og huggede løs paa Forvalteren med Stagen. Forvalteren retirerede hen mod en Høstak, hvor der stod en Fork; men just som han havde grebet fat i denne, fik han et Slag oven i Hovedet med Rivestagen, saa han tabte Bevidstheden og styrtede til Jorden. Sin Bevidsthed fik han hurtig igjen, men under en Hagl af Slag med Riven, der først endte, da han kom paa Benene og løb sin Vej — hen til sin Ridehest.

Idet han red bort, raabte han til Karl, om han øjeblikkelig vilde komme hjem, da Sagen skulde forebringes Proprietæren.

Karl begav sig hjem, og var ikke lidet ængstelig, da han saae sin Fader og Forvalteren staa sammen oppe ved Hoveddøren, — Forvalteren holdt sin Hest ved Tøjlen.

»Naa ja, Petersen hér har fortalt mig lidt om jeres Mellemværende, Karl. — Jeg veed s'gu æt. Dømm' jer imellem det synes jeg æt jeg kan. — Men jeg kan gjern' gi'e jer et godt Raad: enten te

I tærsker videre paa hverandre, eller ogsaa te I gaar Rettens Vej med'et. Jeg kan saamænd godt betal' Bøden for den af jer, som taber sin Sag.«

Dermed gik Proprietær Wintrup ind paa sit Kontor.

Forvalteren maalte Karl med et Blik, hvori der var lagt en overordenlig stor Foragt, og steg derpaa til Hest, idet han sagde: »Jeg ønsker ikke Deres Nærværelse i Marken i Dag.«

Denne Straf maatte Karl naturligvis finde sig i. Klokkeren var 3, og det var ganske usædvanlig varmt — lige mod Slutningen af Hundedagene. Han gik da ned til Holting Aa, klædte sig af og laa en Timestid i det klare, rindende Vand.

Da han klædte sig paa, havde han fattet sin Beslutning. Nu skulde det have en Ende med det Landvæsen, saa fik baade hans Fader og Onkel Jørgen sige, hvad de vilde.

Han gik hjem og aabnede med Hjertebanken Døren til sin Faders Kontor. Der var ingen derinde. Stuens sædvanlige Lugt var i Varmen stærkere end ellers: det var en Blanding af Tobak, Segl-Lak og vistnok Kalfonium (til Violinbuen). Der var for Resten noget eget befriende og stilsfærdigt ved Lugten paa hans Faders Kontor.

Jomfru Hyphoff kom raslende med sine Nøgler. Hun hørte ganske vist meget daarligt, men hun kunde alligevel altid mærke, naar det gik uregel-mæssigt med Dørene i Huset.

»Nej, Din Fader er ovre i Præstegaarden,« svarede hun paa Karls Spørgsmaal. — »Ja, ja, sikke Historier Du laver!«

Karl løb igjennem Haverne og havde første Gang i sit Liv denne ejendommelige Fornemmelse af at have sagt sit Hjems Jordbund op. Den sorte, glattrampede Jord i de skyggefulde Havegange fjerede under hans Fødder.

Hans Fader og Onkel Jørgen sad begge inde i Studereværelset. Det Værelse havde ikke nogen bestemt Lugt. Ja, det lugtede af Mennesker.

I sin Iver havde Karl glæmt at skaffe sig et Skinærinde eller lignende til Indledning, og han huskede først paa, hvor underligt hans Komme maatte synes, da han havde banket paa Døren.

»Ja, jeg vil sige jer, at nu vil jeg til at studere ordentligt« — anderledes kunde han i Skyndingen ikke faa det sagt.

»Naa, til Lykk' med'et da,« sagde hans Fader og smilede.

»Ja, ja, — ja, ja,« sagde Onkel Jørgen i en syngende Op-og-ned-Tone, der omtrent kunde betydte: »Ungdommen raser«. — Efter en Pavse fortsatte han: »Vil man saa paa nærmeste Latinskole eller paa Kursus i Kjøbenhavn?»

»Det veed jeg ikke,« sagde Karl, »det maa Fa'er vel afgjøre.«

»Ah,« — stønnede hans Fader, »det er vel æt værd at komm' saa langt hen straks. Det er vel

bedre, han kommer op til Emeritussen her nørpaa; den lille Skimled' er jo en rar Rid'hest nok.«

»Som man vil, som man vil,« sang Onkel Jørgen i to opadgaaende Sætninger. »Jeg siger ikke noget.« Den sidste Sætning endte langt nede.

Karl kunde ikke rigtig besinde sig paa, at han allerede havde faaet sit Ærinde udrettet.

»Vil Karl saa ene tage op og tale med Pastor Grabow?« spurgte Onkel Jørgen lidt efter, »eller vil han kjøre med mig derop i Morgen? Da skal jeg nemlig paa Herredskontoret. — Jeg henstiller det blot.«

»Ja, det vil jeg sige Dig rigtig mange Tak for,« sagde Wintrup. »Og Du veed vel eller kund' maaske undersøg', om Grabow har den fornødne Dygtighed til at forbered' saalen en ung Fyr til Artium —«

»Dygtighed har Manden vist nok af,« sagde Onkel Jørgen.

»Ja, det er jo en sær Patron ellers — men hvad — med Guds Hjælp, se saa — —. Naa, hils Marie — og det er sandt: vil Du æt sig' til hend', at jeg kommer æt over og faar min sædvanlig' Mørkningspassiar med hend' i Aften, for jeg skal til Byen, og kommer først sent hjem. — Farvel, Du!«

»Vi kjører i Morgen Kl. 2, Karl,« sagde Onkel Jørgen, idet de forlod Værelset.

Karl og Onkel Jørgen havde kjørt den første Fjerdingvej, uden at der var bleven vekslet noget Ord imellem dem selv indbyrdes. Derimod havde Onkel Jørgen, der var en meget nænsom og hensynsfuld Kudsk, talt en hel Del med den brune, velnærede Hoppe, han havde for Vognen. Hun havde sin bestemte Maade at komme frem paa, og skulde der afviges fra den, maatte der snakkes med hende om det. Det var navnlig de to eller tre Standsninger opad hver Bakke, som hun nødigt vilde fravige; men de kunde jo gjøres mere eller mindre langvarige, og dérom lod der sig forhandle. Pidsken brugte Onkel Jørgen stadig, men kun til at gjenne Fluerne bort fra den Bruners Ryg og Sider. —

»Ja, Du skal saamænd ikke forestille Dig, at han saadan ligefrem vil prøve paa at rokke ved den kristne Tro,« sagde endelig Onkel Jørgen — uden nogen Indledning.

»Naa —«

Saa var der atter en temmelig lang Pavse.

»Men Du vil mærke det i alt, hvad han siger og fortæller Dig.«

»Jamen er han da Fritænker, Onkel Jørgen?«

»Ja — Fritænker —«

»Troer han ikke paa ham, Brandes, som Du har talt om?«

»Man troer ikke paa noget Menneske, lille Karl. Man troer ikke engang paa Fanden. Kun paa Gud.«

»Jamen troer han da ikke, at den — Brandes har Ret?«

»Tør ikke sige noget bestemt derom. Han er vist ikke sikker paa nogen Ting. Det er Folk sjældent, naar de ikke længer vil tro, hvad Vorherre siger.«

Atter Pavse.

»Ham — æh — Brandes, han har vel saa en forfærdelig Mængde Børn?« spurgte Karl, lidt usikker i Stemmen.

»Hvorfor dog det?«

»Jo — naar han bedriver — —«

»Bedriver hvilket?«

»Ja, denher — frie Kjærlighed.«

»Hvem har sagt, at Brandes dyrkede den frie Kjærlighed?« spurgte Onkel Jørgen.

»Men det sagde Du jo selv i Forgaars.«

»Sagde jeg dét? — — Hm, det er saamænd godt, vi kommer til at tale om dette. — — Seer Du: Eet er, hvad man med Sikkerhed kan slutte sig til ud af en Mands Skrifter; et andet er, hvad man veed om ham. Og jeg veed ikke nogetsomhelst om Brandes, jeg slutter blot ud af hans Skrifter.«

»Jamen Du sagde jo, at Du vilde ikke læse og havde aldrig læst noget af hans Skrifter.«

»Det har jeg ikke, nej; for jeg veed, hvad de indeholder. — Men saa meget mindre bør man da tale om sligt til Fremmede. Det var blot det, jeg vilde indprente Dig: pas dog paa, at Du ikke siger

saadant noget til en fremmed Mand som Pastor Grabow. Det vil Du i det hele faa at mærke mer og mer, at man kan sletikke tale saadan med fremmede Folk, som man kan med sine egne. Overfor Fremmede skal man kunne bevise alting, ellers ler de kun ad En.«

»Men Pastor Grabow dyrker da ikke den frie Kjærlighed?«

»Nej, nej, nej, nej! — pas dog paa, Dreng, hvad Du siger. Man kan jo ligefrem være bange for at slippe Dig ud mellem Fremmede.«

»Jamen hvis han nu er Fritænker?«

»Det har ikke noget med den Ting at gjøre.«

»Jo, for Du sagde i Forgaars — —«

»Ja, ja — vist saa, vist saa. Men een Ting er sikker, og det er den: at vi ikke har Lov til at tro eller sige noget ondt om Folk, uden vi kan bevise det. Og om Pastor Grabow troer jeg nu sletikke saadant noget.«

»Hellerikke, at han er Fritænker?«

»Jo, — men det andet.«

Onkel Jørgen nynnede i længere Tid. —

»Og een god Ting er der ved Pastor Grabow,« sagde han pludselig: »og det er hans Mod til at kjæmpe mod Lægerne her paa Egnen. De vil jo i deres autoriserede Examens-Hovmod være ene om det. Men han tager ganske rolig Arbejdet fra dem, — de kan ikke bevise, at han tager nogetsomhelst for sine Kure. Saa nu er de helt holdt op med

deres Processer imod ham. Og han har ligefrem udhungret den autoriserede Læge her i Distriktet. Dér er der noget fornøjeligt, noget friskt ved ham. — — Naa, og jeg haaber, Du skal have Forstand til at skjelne og dømme om, hvad Du kan bruge af hans Lærdom, og hvad ikke. — Kom saa Brune!«

De drejede fra Landevejen ind mod Herredsfogedboligen, Glenstrupgaard, — lidt længere henne ad samme Vej laa Pastor Grabows smukke, lille Ejendom.

Herredsfoged Bircherøed selv kom ud paa Stentrappen, da de holdt for Døren paa Glenstrupgaard.

»Goddag, kjære Pastor Nordbye. Hvod'n har De det. Hm, glæder mig ret at se Dem. — Min Kone er desværre ikke hjemme. — Værsgod, kom indenfor!«

Herredsfogdens Tone lød altid, syntes Karl, som om han kunde sige: »Kjære Venner! — i denne skrækkelige Tilværelse — saa lad os dog ta'e den Smule gode, der er at faa — —«

»Peter!« raabte han paa Karlen, — »aa, De skal ikke sætte Hesten i Toften; der er jo ingen Ting til den. Sæt den dog ind paa Stalden, og lad den faa lidt saftigt Grønfoder! — — Ja, ikke sandt, det har den meget bedre af, Hr. Pastor!« vendte han sig til Præsten.

Karl, der først var sprungen af Vognen — ned paa Trappestenen, blev af Herredsfogden, idet han gav ham Haanden, venligt draget op imod Entrée-

døren, ad hvilken han, lidt fremmed-ængstelig, gik ind i Forstuen. Lige idet han kom ind ad Døren, mente han at være ene derinde; i næste Secund saae han en ung Pige staa henne ved Trappegelænderet, som førte op til Loftet. Hun lænede sig imod det med den ene Skulder, skydende Hoften en Smule frem, og hun smilede — — vistnok ad ham.

Han gik hen og gav hende pligtskyldigst Haanden. Hun rakte ham vel ogsaa sin, men smilede lidt mere i det samme.

Aldrig før havde han hilst paa en ung Pige, der i det første Mødes Øjeblik ikke havde været ligesaa forlegen som han selv, — ja, som øjensynlig sletikke var forlegen.

Han vidste instinktmæssig, at han burde sige et eller andet til hende — og det skjønt han sikkert ellers ikke under lignende Omstændigheder vilde have anset dette for en Nødvendighed — men han kunde ikke finde paa noget, gik hen mod Knagerækken for at hænge sin Hat op, og følte sig under denne Vandring som en rent umulig Hjemmefødning. Han trak ogsaa sin Overfrakke af og hængte den op. — Og nu skulde han da have sagt noget — men han saae blot, at hun vedblivende smilte, og med sin Haand skjød Kjolen, som var gleden lidt ned, ind over Skulderen. Hun havde nemlig helt bare Arme, og den gule Kjole var udskaaren i Halsen.

»Og dét er?« — spurgte nu Pastor Nordbye, idet han traadte ind i Forstuen og saae hen paa den unge Pige.

»Jeg hedder Rebekka Woltersien,« sagde hun muntert — og saa naturligt! — Karl følte sig ligefrem ængstet ved hendes Uforlegenhed.

»Goddag!« sagde Pastor Nordbye og gav hende Haanden.

Hvor hendes Arm var hvid og rund, og idet hun strakte den ud, kom der en lille Fordybning i Albuen, der sletikke syntes ru.

»Naa, Du har hængt Dit Tøj fra Dig,« sagde Præsten til Karl. Derpaa gik han nær hen til ham og hviskede: »Aa, tag det heller paa igjen og gaa ned til Pastor Grabows, saa kommer jeg om lidt. Jeg vil saa nødig volde mere Ulejlighed hér end nødvendigt.«

Karl adlød, rød i Hovedet og følede sig dum som et Fæ.

Nu kom Bircheroed ind: »Hvad, den unge Herre tager Tøjet paa igjen?«

»Ja, det var en Fejltagelse. Han skulde ned til Pastor Grabows.«

»Aa, nej, lad ham nu dog blive! Det vil han gerne. Her er min Niece fra Kjøbenhavn. De unge Mennesker gaar jo og kjeder sig i Sommerferien. Lad dem nu dog more sig — — hvad? Ikke sandt, Rebekka?«

»Aa, nej, jeg troer, han vil helst — — Og jeg kommer straks derned,« sagde Pastor Nordbye.

»Hvad behager! — jamen der er ikke Spor af unge Dam . . . der er disse to gamle, kjære Mennesker —«

»Nej, Onkel, lad nu dog Hr. Nordbye være, hvor han vil,« sagde Frøken Woltersien og stak sin Arm ind under Herredsfogdens.

Karl bukkede og sagde Farvel, imedens han hørte Onkel Jørgen begynde at forklare, at han ikke hed Nordbye men Wintrup og var en Brodersøn af — — —

Karl havde kun været i Pastor Grabows Hus en eneste Gang for syv Aar siden. Hans Forestilling om denne Mand havde dannet sig over et Barndomsindtryk, der — som det saa ofte er Tilfældet med slige Indtryk — paa een Gang var meget levende og stemningsfyldt, men tillige ganske forkeert og tilfældigt. Han var bleven sendt derop i et Ærinde for sin Onkel — det var en af hans allerførste længere Rideture — efter noget homøopathisk Medicin, som Pastor Grabow uddelte til Venner og Bekjendte. Han kom der dengang under Indtryk af det ædle og vovede i denne homøopathiske Kamp imod Egnens Læger, og da han kom hjem i Præstegaarden om Aftenen, blev der tilfældig sungen den Sang af Grundtvig, hvori det

hedder: »Saa lad derpaa os Syn da fæste, hvad Ædle kalde Livets Lyst, ja, lad os kjæmpe med de Bedste og vove kjækt mod Død en Dyst.« Derved var der kommen til at hvile et endnu stærkere Skjær af Heroisme saavel over Homøopathien som over Pastor Grabow. — Med den stigende Oplysning havde dette Skjær i Aarenes Løb forvandlet sig til en Del graa Skuffelse for Karl, især da han fik at vide, at Pastor Grabow sletingen Aandskjæmpe var, men snarere det modsatte. I det sidste Par Aar var dog atter Grabows Aktier steget betydelig. Onkel Jørgen havde selv voldt det ved sin Holden tilbage overfor Karls Studerelyster. Grabow stod nu for Karl som Lærdommens Repræsentant; Onkel Jørgen derimod som — — —. Det vilde have været Karl selv ganske umuligt at sige, som hvad.

Karl og Pastor Grabow var kommen til Sæde i sidstnævntes Studerekammer. Der lugtede syrligt af de mange underlige Bløddyr, som stod i Spiritus derinde.

»De vil studere, De vil studere. Naa! — Ja, det er jo ogsaa — —. Siig mig, hvad har De læst?«

Det var saa dejligt for Karl hurtigt at komme bort fra den selskabelige Indledning og i Lag med selve Sagen. Han havde læst flittigt — for saa vidt han havde haft Tid for Landvæsnet — og huskede fortræffeligt. Stuen blev lys og venlig og

interessant, efterhaanden som der kom mere og mere glad Velvilje i den gamle Mands Stemme.

»Og hvilken Embedsexamen har De saa tænkt at tage?« spurgte Pastor Grabow, efter at han havde faaet et flygtigt Overblik over sin Elevs Forkundskaber.

»Jeg vil tage Magistergraden med Danmarks Historie som Hovedfag,« sagde Karl. Det var, ligesom det svimlede for ham, idet han sagde det, — og det var som at føre et stort, indviklet Apparat, der havde staaet gjemt i Bælgmørke, ud i stærkt Dagslys.

»Saa vil De være Adjunkt — Overlærer — Rektor ved en Latinskole?«

»Nej, jeg vil have en Højskole.«

Det havde han ikke vovet at sige oppe i Forstuen paa Glenstrupgaard, tænkte Karl ved sig selv. Men Luften her i Stuen var ligesom saa let at tale i.

»Ja,« sagde Pastor Grabow og skjød sine bevægelige Øjenbryn højt op paa Panden. »De har jo formodentlig Penge. Saa kan et ungt Menneske gjøre, hvad han vil. Ellers vilde den Stilling, synes mig, ikke — — — naa, nok sagt. — Var jeg ikke saa gammel, som jeg er, saa vilde Virksomheden som Læge — — Ja, nu skal vi se mine Samlinger,« brød han helt af, — — »jeg kan godt lide dét ved Deres Øjne, at de er nysgjerrige. Hvad er saa det, De har siddet og skottet efter?«

Det var i Virkeligheden nærmest et Maleri inde

i Dagligstuen, til hvilken Døren stod aaben, som Karl af og til havde set hen paa. Men da der blandt dets Figurer var en halvnøgen Kvindeskikkelse, generede han sig ved at nævne Maleriet, og sagde, at det var det store, skjællede, som laa der ovenpaa Skabet.

»Det er min Boaslange-Hud. Ja, nu skal De bare se!« sagde Pastor Grabow og hentede en Træstol ude fra Gangen. »Nu skal De bare se. — Ja, — det er meget støvet —«

Det var et mægtigt Slangeskind. Grabow rullede det ud over Gulvet og bad Karl tage i den anden Ende af det. Karl maatte gaa ind i Dagligstuen, saa langt var Skindet. — Han kom derved til at staa lige ved Siden af det førnævnte Maleri, og idet han nu nærved kastede Blikket derpaa, saae han, at Kvindefigurens Ansigt lignede Frøken Rebekkas; — i dette Øjeblik, syntes han, det lignede hende, som om det kunde være hendes Portræt.

Det gjorde et mærkværdigt Indtryk paa ham. Havde han ikke i det samme kunnet beskjæftige sig med atter at rulle det store Slangeskind sammen, vilde maaske endogsaa Pastor Grabow have iagttaget en vis Forvirring hos ham. — De lagde Skindet ved fælles Hjælp op ovenpaa Skabet.

»Hvad forestiller det Maleri der?« sagde Karl straks efter, med en underlig Følelse af at handle mod sin Vilje.

»Dette Maleri,« sagde Pastor Grabow, pustende

og hostende lidt efter Anstrengelsen, »er en Perle. — Det er forresten en Kopie, som jeg har faaet een af vore bekjendte Malere til at gjøre efter Arnold Bøcklins: Frühling. Kjender De noget til Bøcklin?»

»Aa nej« — sagde Karl ængstelig over sin Uvidenhed.

»Nej, det gjør ingen her til Lands.«

»Er det en udenlandsk Maler?»

»Han er Schweitzer, ja.«

»Saa har han vel aldrig været her i Danmark?»

»Hvem? Bøcklin?» sagde Pastor Grabow forundret. »Nej, det har han sikkert aldrig.«

Karl vovede sig lidt længere ud: »Men han, der har malet denne Kopie, har han hellerikke — — jo, han var jo en Dansker —«

»Ja, det er den danske Maler Rudolf Petersen.«

»Har han været her paa Egnen?» spurgte Karl halvt sagte, — han gruede for et Kontraspørgsmaal. Enhver maatte jo kunne se Ligheden, syntes han.

Men Præsten sagde blot: »Forstaar De Billedet?»

»Nej, det gjør jeg vist ikke.«

»Ser De, det fortræffelige ved denne gamle, brunhaarede Pan, som ligger der paa Klippestykket — det er hans Tankeløshed, han er ganske fri for alle Tanker, hvad? — han ligger og spiller og triller paa sin Syrinxfløjte uden at tænke derved, ligesaa ubevidst og fortabt, som disse Stjerneblomster der foran ham staar og dufter i Aftenluften. — Og

han er dog en tænsksom Fyr, en snu Rad — hvad? — disse Rynker ved Øjnene og omkring Munden — han er ellers til Stadighed fuld af List og Sne-dighed og mange Planer — og maaske Bekymringer; — men her spiller og fløjter han lige saa sorgløst og tankeløst som Hjorddrenge, der undertiden ligger herude paa Diget med sin Harmonika. — Det er det vederkvægende ved dette Billede, — det var det, der gjorde, at jeg maatte have Rudolf Petersen til at kopiere det for mig. Det kostede mig ellers 2000 Kroner.«

»For et Billede!« udbød Karl.

»Ja,« — sagde Pastor Grabow og smilede.

Men Karl kunde egentlig saa godt forstaa det. Og som i et Glimt — der straks forsvandt igjen — fløj den Tanke igjennem ham, at hans hidtidige Følelse overfor Naturen var ikke hans egen, at det var Onkel Jørgens.

Grabow betragtede vedblivende Billedet: »Det er det bedste,« sagde han uden at se paa Karl, »saaledes at fyldes af Skjønheden som denne gamle Fyr, — ikke betragte den, langt mindre spekulere over den, det volder blot Uro, men fyldes af den. — Han ser egentlig sletikke dette dejlige Aften-sollys, denne Aftenblaanen udover Sletten imod de fjerne, lave Bjerge. Og han veed ikke, at disse to skjøne Dryader staar og lytter bag Grenene til hans Spil. Saae han dem, saa blev han straks en helt anden — — naa, ja. — Men altsaa han seer

dem ikke, ligesaa lidt som alt det andet skønne; men det gennemstrømmer ham, deres Nærhed gennemstrømmer hans Sjæl ubevidst. Han smelter ganske sammen med det Liv, der omgiver ham. Det er — det er — ja, det er ganske vidunderligt!«

Det lød saa nyt, og dog tillige dunkelt kjendt for Karl, — men atter dukkede Onkel Jørgens Ansigt frem, og det var, ligesom der hér blev gjort Oprør imod ham. — Der var ingen Angst i denne nye Naturfølelse, og intet Had mod Jætteverdenen, og der var hverken Følelse af Synd eller af Skam i den hvide Glans, som lyste ud fra dette skønne Kvindelegeme paa Maleriet.

»Böcklin levede i Florens, da han malede dette Billede,« sagde Pastor Grabow, — »han havde uden Afbrydelse boet der i fem Aar, og blev der endnu i seks Aar efter Maleriets Fuldendelse, — de bedste, lykkeligste Aar af hans Liv. Men det har De ikke noget Begreb om, hvad elleve Aar i Florens vil sige. Jeg har været der eet Aar, jeg kan tænke mig det. — Hovedsagen er dette: at alt dér er lyst og fast og tørt — ikke sjadsket og udflydende og taaget og mørkt — pfui! — — Naa, der kommer Deres — Deres Onkel? ikke sandt?« — han pegede ud ad Vinduet, hvor Pastor Nordbye gik forbi, — »Faders Søsters Mand. Ja, vist saa.«

Det slog Karl, saaspart hans Onkel var kommen ind i Stuen, at han optraadte mistænksomt og reservert. Det var Kristenmanden, der kom ind i

Troldens Hule. Onkel Jørgen talte dæmpet — men alligevel saa underlig klodset — ironisk, syntes Karl. Onkel Jørgen vilde vist tillige tale som den fornuftige Mand overfor Entusiasten.

Det varede forbavsende kort Tid, inden Pastor Grabow fik sagt: »Har De set de sidste to Hefter af Jacobsens Darwin-Oversættelse?»

»Jeg har ingen Hefter af Jacobsens Darwin-Oversættelse set, saa jeg har heller ikke set de to sidste,« svarede Onkel Jørgen i en Tone, der ligesom markerede den logiske Stringens af denne Sætning.

»Og har De set i »Nyt dansk Maanedsskrift«, at flere højtstaaende, engelske Gejstlige har udtalt deres Tilslutning til Darwin med Hensyn til Ska-belselæren? — Ærkebispem af Canterbury har —«

»Har han slugt Abekattene?» spurgte Onkel Jørgen smilende.

Han har anerkjendt Continuiteten i Naturen —«

»Continuiteten det er Sammenhængen,« sagde Onkel Jørgen, henvendt til Karl, »Slægtssammenhængen. Saaat, ligesom Islænderne opregner og siger: Olaf, Ketils Søn, Regnars Søn, Høskulds Søn o. s. v. Haralds Søn Haarfagers, saadan skal vi for Fremtiden alle kunne ende vore Slægtregistre med at sige: Orangutangens Søn den Haleløses. — Aa, lad os dog nu være Mennesker! lad os dog nu være Mennesker!«

Pastor Grabow stod og kradsede sin Pibe ud

hende ved Tobaksbordet og smilede ganske lunt. Men han var saa rød i Tindingerne. Karl var ikke sikker paa, om han ikke i Virkeligheden var vred.

»Som sagt, Ærkebispens af Canterbury har ikke fundet Anledning til at lave daarlige Vittigheder over Darwins Udviklingstheorie; han ser tværtimod Skaberens Tanker skjønnere udtrykt derigjennem, end gjennem Fremstillingen i Genesis.«

»Genesis, det er første Mosebog, Karl. — Aa, lad os dog nu være Mennesker!«

Karl kunde ikke lade være med at tænke paa, at i Fabelen var det Papegøjen, der kom med denne Opfordring om at være Mennesker til Fjerkræet i Hønsegaarden.

»Selve Ordet Enhed, Helhed — hvilken herlig Klang har det ikke i vort Øre,« sagde Pastor Grabow næsten i Prædiketone, »selv anvendt paa de mindste Forhold. Og saa at føle Enheden gjennem al Skabningen! — Ingen Unatur, ingen bratte Spring, ingen uoverstigelige Afgrunde, — alt i en jævn, rolig Udvikling!«

»Ingen uoverstigelige Afgrunde« — det Udtryk virkede saa forunderlig behageligt paa Karls Følelse.

»Aa, lad os dog være Mennesker, kjæreste Pastor Grabow!« blev Onkel Jørgen ved. »Kan De da føle Dem opbygget af et System, der bringer Dem selv i Slægt med alle disse Snegle og Orme og Bløddyr og Krabber, som staar her rundt omkring i Glassene paa Deres Reoler?«

»Jeg opbygges ikke ved at betragte et System,« sagde Pastor Grabow, »men jeg opbygges ved at føle Naturens Enhed og Uendelighed gennemstrømme mit Hjerte. Og jeg ynder ikke de Systemer, som hindrer en saadan Opbyggelse.«

Gjennemstrømme — det Ord brugte Pastor Grabow ogsaa før. Karl saae betagen og ængstet op til den gamle Pan paa Maleriet.

»Aa, lad os dog være Mennesker!« sagde Onkel Jørgen endnu en Gang. — Saa vendte han sig til Karl: »Nu kunde Du forresten gaa op paa Glenstrupgaard og bede Karlen spænde vores Vogn for. Saa skal jeg nok aftale det fornødne om Undervisningen med Pastor Grabow.«

Karl sagde Farvel og gik. —

Han stod lidt efter i Gaarden paa Glenstrup og saae Karlen spænde for. Han havde tilbudt sin Hjælp, hvilken Karlen, for Drikkepengenes Skyld, bestemt havde afslaaet.

»Ja, Herredsfogden er ikke hjemme,« bemærkede Karlen konverserende, »han er kjørt ud efter Fruen. Hun er paa Tanggaard i Besøgels'.«

I det samme aabnedes Gangdøren paa Stuehuset, og Frøken Woltersien viste sig ude paa Stentrappen.

»Hr. Wintrup!« kaldte hun.

Erindringen om Maleriet gjorde, at Karl lagde mere Mærke til hendes Klædedragt. Han saae, at den gule Kjole havde en Besætning af sort Fløjl.

»Vil De ikke med ud i Haven i denne Varme — der er saadan en dejlig, skyggefuld Bænk?»

»Tak!« sagde Karl og nærmede sig langsomt. Han tænkte sig ligestraks Bænken, uden dog at lægge Mærke til, at han i Tankerne anbragte den i en helt anden Verden end den virkelige. — Hendes Haar, set forfra, sad aldeles som Dryadens; det var mørkeblond, tykt, laa glat redt over Tindingerne, men krusede sig lidt af Naturen. Da hun vendte sig, saae han, at det var flettet i to Pidske paa Ryggen — det havde han sletikke forestillet sig. — Men hun var vel forresten hellerikke mere end sytten Aar omtrent.

»Naa, det er dejligt, at Vognen er færdig,« hørte han Onkel Jørgens Stemme fra Gaardsleddet, just som han vilde følge efter Frøken Woltersien ind ad Gangdøren.

»Vil Deres Onkel straks kjøre?« sagde hun, idet hun vendte sig om mod ham inde i Gangen.

»Ja, det vil han vistnok.«

»Kan De ikke godt blive?«

»N—e—j, det — —«

Det trak saa kjøligt, trods Sommervarmen, over de mørkt ferniserede Gulve i Stuerne. Dørene stod alle aabne, — man hørte Summen af Bier udenfor Vinduerne i Haven.

»Jeg satte Pidsken herinde i Entreen,« lød den skinbarlige Onkel Jørgens Stemme ind ad Gangdøren. »Dér staar den! — Na, saa siger vi Farvel.

— Ser den lille Frøken ikke ned til vore Smaapiger, inden hun rejser?»

»Tak!« sagde Frøken Woltersien; hun lagde sit ene Knæ op over Skaftet paa en Krokett-Kølle, som hun holdt ned foran sig med begge Hænder. — Idet samme saae hun smilende hen mod Karl. Men han turde ikke sige til Onkel Jørgen, at han — vilde blive her ene sammen med — — Nej, hendes strakte Armes Dejlighed lod ham føle det som noget ganske umuligt at spørge Onkel Jørgen derom.

Han var dybt mismodig; misfornøjet med sig selv, vred paa Onkel Jørgen, da de kjørte ud ad Gaardsleddet. — Uden at han klart tænkte paa Onkel Jørgen derved, gik de Ord dog igjennem ham: »Saadan en Jætte!« Men da han blev sig Sammenhængen tydelig bevidst, indsaae han, at det sikkert ikke passede, og han undredes ved Tanken om, at det vist snarere var Jætteverdenen, alt det, han i Dag var bleven saa sært optagen af — i hvert Fald noget, han hidtil havde kaldt jætteagtigt. — Lidt efter blev han overfalden af en almen og total Ulykkeligheds-Fornemmelse. Han syntes, at han vist havde forsømt saa uhyre meget hele sit Liv igjennem, som han nok aldrig fik oprettet. Især hans Naturfølelse! — Nu forekom det ham, at naar der undertiden havde været noget i den, han sky var vegen tilbage for, som for en Ulydighed, da havde den netop været aller stærkest og rigest hos ham, — og det var vist Onkel Jørgen, der

havde kyst ham, saa han saadan var bleven bange for sine egne Følelser.

Han og Onkel Jørgen talte sletikke sammen. Da de havde kjørt en Fjerdingsvej, fik de Avlskarlen fra Holting Præstegaard, Johan, op at age. Han havde været hjemme paa Besøg hos sine Forældre, og det var aftalt, at han skulde støde til sin Husbond her. Han fik Plads paa en Agefjæl bag i Vognen. — Han havde været paa Højskole, og var en rar, godmodig Karl.

Det varede ikke ret længe, saa begyndte Onkel Jørgen, idet han drejede Hovedet tilvenstre og derved kom til at raabe Ordene ind i Øret paa Karl, — at fortælle Johan om det nye Jættvæsen: Abekattene, den frie Kjærlighed, Gudsfornægtelse, Fædrelandsforræderi; han ytrede ogsaa, at Jættvæsen egentlig var for mildt et Udtryk om sligt; man kom snart til at bruge igjen det gamle Ord: Djævelskab.

Johan svarede flere Gange med et forbavset: »Haah!« — Sommetider sagde han: »Si! si!«

Karl sad og ærgrede sig over sin Onkel, hvis Raab han stadig havde ind i Øret. Nu kunde han, Onkel Jørgen, nu han var paa sin egen Mødding, og kun havde Johan at tale til, — nu kunde han kjæmpe mod Jætterne! Oppe hos Pastor Grabow derimod havde han bare dette: »Aa, lad os dog være Mennesker!« at væрге sig med. —

Da de kom ind i Fjorddalen, var Solen lige nede ved Kimmingen; det lifligste, gule Solllys laa

over Rand-Bakkerne, og ude over Engene og Fjorden stod der en blaa Dis, der fortonede sig mod de fjerne, lave Skrænter paa den søndre Side.

Karl syntes, det hele gjennemstrømmede ham, Stilheden, Sollyset, Luftningen fra Fjorden, den fjerne Blaanen; og det var, ligesom der stod nogen og lyttede et Steds, og ventede og saae paa ham.

Først da de stod af Vognen hjemme i Præstegaarden, fortalte Onkel Jørgen ham, at det saa var bleven aftalt, at han hver Tirsdag, Torsdag og Lørdag Eftermiddag skulde have tre Timers Undervisning hos Pastor Grabow. — Næste Dag red Karl derop, og allerede da der var gaaet en Uge, havde han, med Fryd og som noget ganske nyt, lært at kjende den fortrinlige Appel, som Pastor Grabow vidste at bringe ind i Arbejdet. Appel og Afmaalthed havde der aldrig været i Undervisningen hos Onkel Jørgen. — Men det var mærkeligt med Pastor Grabow: han talte aldrig til Karl saadan som den første Gang. Det var altid Arbejdet — Sprogene, Naturhistorie — Samtalen drejede sig om. — Karl mistænkte Onkel Jørgen for, at han havde forbudt Pastor Grabow at tale med ham om — alt dette andet. Det, syntes han, var meget forkeert og dumt og vigtigt gjort af Onkel Jørgen. — Men — der var jo da den samme Lugt i Værelset som hin første

Eftermiddag, — og sommetider stod Døren aaben ind til Dagligstuen. — Hvor hun var dejlig! — —

En Løverdag Aften, da Karl red hjem, forbi Glenstrupgaard, saae han noget gult ude i Haven, nede ved det sydlige Dige. Det bevægede sig af og til lidt frem og tilbage, men forblev ellers paa samme Sted. — Der gik en Markvej ind til Haven og langs med dette Dige. Karl foregreb den Lystighed, hvormed han tænkte sig at kunne møde Eventualiteterne, og red lystig ind paa Markvejen. Men allerede midtvejs paa denne var Munterheden forbi, og da han dog syntes, at han havde vovet sig for langt frem, til at han kunde vende om, ønskede han, at det Gule ikke maatte være det, han tænkte — og nu frygtede. Det viste det sig saa heller ikke at være, da han kom derhen. Det var et Bordtæppe, der var hængt til Soling nede ved Havediget, og Karl red tilbage til Landevejen, ønskende, at det ikke havde været et Bordtæppe.

Men Løverdagen derefter, da han kom hjem fra Pastor Grabows, da havde Frøken Woltersien været om Eftermiddagen i Holting Præstegaard. Anna havde ogsaa været derovre, fortalte Jomfru Hyphoff ham. Samme Dame meddelte ham, at Frøken Woltersien var kjørt for en halv Time siden, da hun i Nat skulde sejle med Damperen tilbage til Kjøbenhavn.

Karl begav sig stille om i Præstegaarden, hvor hun altsaa — havde været. — Kathrine vidste ikke,

hvad hun skulde sige om Frøken Woltersien. Henriette sagde højt og ivrigt, at hun syntes rigtig godt om hende, — og fik i det samme Taarer i Øjnene. Anna derimod ytrede, at hun troede sletikke, Stamherren vilde have kunnet lide Frøken Rebekka. Derefter blev Anna rød, for hun syntes selv, hun havde faaet det sagt saa underligt.

Om Aftenen gik Karl og Henriette en lang Tur sammen nede ved Fjorden. Karl forklarede hende saa meget om Fjorden og om Naturen — at dét var noget helt andet end Jætteverdenen. Han talte ogsaa noget om sin Søster Anna, som han syntes var bleven saa vigtig i den allersidste Tid.

VII

MATHEMATIK var et Fag, hvori Pastor Grabow hverken kunde eller vilde give Undervisning. Derimod skulde Højskoleforstander Meyer være en stor Matematiker. Det hed sig blandt Eleverne paa Skolen — som havde det fra ham selv — at naar han trængte til at udhvile sig aandelig, saa sad han og løste matematiske Opgaver — altsaa ligefrem som en Adspredelse.

Nu holdt Pastor Grabow paa, at Karl skulde tage første Del af Artium allerede om et Aar, og Karl var selv meget ivrigt derfor. Der var en dygtig Lærer i Mathematik ved Latinskolen i Kjøbstaden, som laa $2\frac{1}{2}$ Mil fra Holting, og Pastor Grabow skrev til Proprietær Wintrup om Ønskeligheden af, at Karl kom derud de tre Dage om Ugen, da han ikke var i Glenstrup.

Proprietæren viste Brevet til sin Svoger — hvad der vistnok slet ikke havde været Meningen med at sende det. — Men denne havde hørt Meyer tale om sine matematiske Evner og fandt, at her var en Lejlighed til at skaffe en Modvægt mod den

uaandelige Indflydelse, som han frygtede Pastor Grabow skulde have paa Karls Udvikling. — Han sagde dog ikke dette til Wintrup, men fremhævede blot den længere Vej til Kjøbstaden. Til Lundborg var der jo kun fem Fjerdingsvej.

»Ja, snak med ham om 'et; jeg vil æt gjern' befal' ham noget længer',« sagde Wintrup, »jeg tror æt, det er godt, naar de først er i den Alder.«

— — — — —

»Jeg spørger, siger jeg, — jeg spørger blot,« sagde Onkel Jørgen til Karl en Aften, da denne kom ridende forbi Præstegaarden paa Hjemturen fra Glenstrup, — »jeg har jo ikke nogetsomhelst at sige over Din Undervisning mere, — men jeg veed jo, det har Hast med Mathematiken: Kunde Du have Lyst at prøve, hvad Peter Meyer i Lundborg duer til?«

»Jamen jeg skal jo ud til Latinskolen og læse Mathematik med Adjunkt Jensen.«

»Du troer, Du vil være bedre oplagt for Mathematiken, naar Du har redet halvtredie Mil, end naar Du har nøjedes med een — ja, ja! — men noget mere Tid tager de jo dog, de tre Mil.«

»Men Onkel, — kan han noget Mathematik, denne Meyer?«

»Peter Meyer regner Mathematik for sin Fornøjelses Skyld!« sagde Onkel Jørgen. »Der er vist ikke mange, der gjør det.«

»Jamen har han lært noget videre Mathematik?«

»Han løser matematiske Opgaver bare til sin Adspredelse.«

»Men hvis han nu ikke kan lære det fra sig?«

»Seer Du, lille Karl — Matematik det er ikke som andre Ting. — Jeg kan det aldeles ikke. — Men: eet af to: enten forstaar man Matematik, eller ogsaa forstaar man det sletikke. Og, som sagt: Meyer regner Matematik for sin Fornøjelses Skyld.«

Karl tav forlegen.

»Tag derover! — rid derover! — Om han kan Matematik, det kan Du mærke paa en Time. For: enten forstaar han det, — eller ogsaa forstaar han det sletikke.«

Der var for Karl noget rørende i den Tone af Ligestillethed og af skjult Bekymrethed, hvori Onkel Jørgen i Dag talte til ham, som gjorde, at han var nødt til at sige Ja. Han lovede sig selv, at han straks skulde forlade Meyer, hvis han ikke duede.

Men Meyer duede. — Han var underrettet i Forvejen af Onkel Jørgen. Og han fortryllede lige straks Karl — ikke ved Elskværdighed eller Livlighed, men ved selve Matematikens Klarhed, — ved denne nye Oplevelse: at komme til at forstaa en Ting til Bunds. — Karl vidste ikke og forstod ikke i Øjeblikket, at denne Matematikens Klarhed alene

beroer paa, at den i Virkeligheden kun udtaler Selvfølgeligheder; — han sammenlignede den udendvidere med de Lærdomme, som Pastor Grabow bibragte ham, — og tillagde, som Følge deraf, Meyer en Forstandsoverlegenhed over Grabow, som han aldeles ikke var i Besiddelse af.

Han kom hjem, fuld af Roes over Meyer, og da hans Fader ikke blev begejstret nok, gik han straks over i Præstegaarden til Onkel Jørgen, hvem han gjorde meget lykkelig. — Sagen var Samtaleemne mellem Præsten og hans Kone, da de gik i Seng den Aften; og det var kun betydeligere Sager, der nød den Ære.

»Ja, ja, ja,« sagde Pastor Nordbye, »saadan kan Aanden bruge selv noget saa usselt, saa jammerligt som Mathematiken til at fremme sin Sag. — Gud ske Lov! nu faar vi nok fat i ham igjen; jeg har været saa bange for ham.« —

Pastor Grabow sagde næste Dag, Karl kom op til ham: »Naa, saa Hr. Kandidat Meyer kan virkelig Mathematik. — Det er kuriøst med denne matematiske Evne; den kan findes hos Personer, som forøvrigt mangler — —. Naa, hvorlangt kom vi saa i Anabasis?« —

Da Meyer havde befæstet sin Stilling hos Karl igjennem en Maanedes Undervisning, sagde han en Dag til ham: »Troer Du, vi naaer Maalet i rette Tid?«

Karl lagde ikke længer Mærke til, at Meyer

sagde »Malet« eller »Tidd«. Han oversaae allerede de fleste af hans mange Særheder.

»Ja, det gør vi da vel,« svarede Karl næsten forskrækket.

»Jeg veed d'ække,« sagde Meyer, med Panden fuld af Huller, »jeg veed d'ække. — Kan Du ække komme til at læse det dobbelte Antal Timer hos mig fra November og til Examen næste Sommer?«

»Det dobbelte Antal Timer?«

»Ja! — — Det forstaar Du nok ække rigtig, hvad?«

Meyer sad og legede med en Bogkniv paa en Maade, der bragte Karl til at tænke paa et skarpt, tveægget Sværd.

»Kan Du ække komme tidlig om Morgenen hver Dag, være her henne hele Dagen og saa ride hjem om Aftenen?« — Meyer rejste sig smaaleende fra disse sine Ord, som om han vilde sige: Nu har jeg givet Dyret Harpunen. Lad ham nu løbe med den!

»Jamen saa kan jeg jo ikke læse hos Pastor Grabow?«

»Næ — — det kan Du vel ække. — Ja, tænk nu over det. — Men jeg troer ække, vi naaer Maalet paa anden Maadde.«

Derpaa læste de nogen Tid. Og der blev bragt Kaffe ind til dem af Fru Meyer. — Hun var en høj, svær Kone. Tidligere Modehandlerinde. Oprindelig Gaardmandsdatter fra Thy.

»Aa, I læser og læser ogsaa all'tider — ikke andet end de døde Tal fra Morgen til Aften.«

»Dæ er ække Tal, dæ er Bogstaver, Mo'er.«

»Hwa er' et?«

»Nu skal jeg kyse min Kone, Karl. Se nu bare efter. Dæ er Allgebrra, Mo'er!«

»Aa, er'et det forfærdelige, Du altid sidder og spiller Dam med Dig selv om. — Jamen troer De ikke ogsaa, lille Wintrup, at naar Bogstaverne bliver til Tal, saa er de aller dødest?«

»He, he, he,« lo Karl, forlegen og uforstaaende.

Fru Meyer satte sig halvt paa Sofaens Sidelæn med Kaffebakken over sine Knæ: »Jo, jeg mener: Bogstaverne er jo all'tider det døde, der ihjelslaar. Men saalænge de dog er som et Skyggebillede af Ordet, der taler og meddeler os noget, — — men naar de skal være som Skyggen af et Tal, saa synes jeg, de bliver saa ganske usigelig døde.«

»Ja, ja — ja, ja, Mo'er. Dæ er ække helt galt, dæ, Du der siger. — Du er i det hele taget ække helt gal.«

»Er det nu noget at sige til sin Kone? Synes De det, bitte Wintrup?«

»He, he, he.«

»Aa, ja! — Saa skal vi nok til at have fat paa Talbogstaverne igjen. — Tak for Kaffe, Mo'er!«

Fruen gik. Meyer stoppede sin Pibe.

»Naa, hvad siger Du saa om det dobbelte Timeantal fra November af?«

»Ja, Onkel Jørgen vil vist gjerne have det, for jeg troer nok, at han er noget bange for Pastor Grabow. Men jeg veed ikke, om Fader vil synes om det.«

»Haa, haa! — tænkte jeg det ække nok, tænkte jeg det ække nok: Din Fader vilde ække synes om det.«

»Ja, jeg veed det jo sletikke bestemt, men — æh — Fa'er — —«

»Jeg holder saa meget af Din Fader, jeg sætter saa gaanske overordenlig stor Pris paa Din Fader.«

Meyer satte sig ned ved Bordet og tog Bogen med Opgaver.

»Du troede nok, sagde Du, at Onkel Jørgen var bange for Pastor Grabow.«

»Ja.«

»Veed Du, hvad det kommer af, Karl? — Det kommer af, at Aandslivet det er et Kraftliv. Naturlivet det er en Stemning. Og Pastor Grabow det er egentlig et gammelt Stannings-Manneske. Men Din Onkel Jørgen det er ingen Kraftkarl.«

Der dæmrede en vigtig Sandhed for Karl i disse Ord, men han forstod dog ikke rigtig Meningen.

»Aanderne aner et glimtende Gran, — hvad Karl? — naar det lyner. Haa, haa, haa, haa.« Meyer kunde undertiden slingre saa underligt med Hovedet, naar han lo, ligesom de mekaniske Pappmaché-Dyr, der kan nikke. — »Gamle Grabow —

saa underlig han kan være — han lever alligevel efter sit eget Ideal, det er Hammeligheden ved ham; — det gjør Din Onkel Jørgen ække gaanske.«

»O, Visdoms Dyb!« var Karl lige ved at tænke. Meyer havde i det hele i den sidste Tid grebet ham ikke blot ved sin Klarhed, men ogsaa ved sin Dybde. Og Pastor Grabow sagde aldrig noget mere.

»Men gamle Grabows Ideal det er nu alligevel til syvende og sidst Jætteidealet. Det har Haar over hele Kroppen, og saa har det vistnok — — kløftede Fødder.«

Karl følte, at dét Ord vilde han komme til at tænke paa, hele Vejen naar han red hjem i Aften.

»Saa tager vi fat igjen,« sagde Meyer.

Et Par Dage senere, da Karl atter sad inde i Meyers Studereværelse og læste Mathematik, blev de afbrudte ved, at to Mænd fra Holting traadte ind ad Døren.

Det var Morten Hejlgaard og Skolelæreren i Holting, Madsen.

»Godtaa!« sagde Meyer og slingrede med Hovedet, — »I to Tamppe! haa, haa, haa!«

Morten Hejlgaard grinte paa sin elskværdige Maade med hele Ansigtet. Madsen brød sit Hovede med at finde paa en lige saa ejendommelig Gjen-

hilsen, — men det blev kun til: »Hvad er det for noget, Du kalder os?

»Kom og sæt jer ned,« sagde Meyer, »lad os snakke om 'et.«

»Jeg kan gaa ind i Dagligstuen,« sagde Karl.

»Du forstyrrer ække, Karl. Bliv Du og hør paa,« sagde Meyer.

»Ja, gør han nu alligevel ikke det?« sagde Madsen, der havde en Evne til at sige alt, ved at sige det ligefrem.

»Næ!« sagde Meyer. »Er det om Frimenigheden, I vil tale?« spurgte han dæmpet.

»Ja.«

»Det vil jeg netop gjerne have, at Karl hører paa, hvis han selv har Lyst og Tid.«

Han gjorde en Pavse, som baade var ment og af de Fremmede blev opfattet som en Opfordring til dem, om at komme frem med, hvad de havde paa Hjerte.

»Ja, — han er stiv, han er sejg i 'et, vores gammel Dreng, — jeg er bange for, vi faar ham aldrig til at gaa i Tøjet,« sagde Madsen.

»Det er Din Onkel, sin egen Sognepræst, han taler om, Karl,« sagde Meyer med en fortvivlet Latter over Madsens Frækhed.

»Er han ikke vores gammel Dreng?« sagde Læreren.

»Aa, Madsen, Madsen!« sagde Morten Hejlgaard og rystede paa Hovedet.

»Det kan jeg ikke forstaa,« vedblev Madsen. »Jeg kan vel nok have Lov til at bruge lidt kjælle Snak om ham, for der er vist ikke noget Menneske, der har været dét for mig, som Jørgen Nordbye har.«

»Det er blot Din Maade, der er lidt underlig,« sagde Meyer og klukkede indvendig.

»Hæjah! — hver har sin Maade. Men han har fornøjet mig aandelig, den Mand, han har leget liflig for mig, og det ikke een Gang, men hundrede og atter hundrede Gange nu igjennem snart to halve Snes Aar.« — Madsens Stemme fik ved denne Tidsangivelse noget bristende i Klang. »Men derfor siger jeg alligevel: han er sejt, den Gamle; han er nærved at gøre mig forsagt med sin Sejghed ogsaa.«

»Veed Du, hvad vi taler om, Karl?« sagde Meyer.

»Nej,« svarede han, virkelig forundret og spændt.

»Du kan slet ikke tænke Dig, hvad det er?«

»Nej.«

»Næh!« sagde Meyer; »han taler vist om dén Sag saa lidt som muligt. — Folk vil have Fri-menighed her paa Egnen, og de vil have Din Onkel Jørgen til Præst. Men han vil ække — — — fordi han tør ække!« føjede han dæmpet til, bøgende sig over mod Karl.

»Naah — jah,« sagde Morten Hejlgaard, »det er vel ikke sagt, at — —«

»Jo, jo, jo!« sagde Meyer, som om han svuppede en Tøjrpæl ned i blød Bund for hvert »jo«. »Det er dét, det er dét, det kan ække hjælpe. — Det var det, jeg talte til Dig om forleden, Karl: han er en aandsbevæget Mand, men han er uden Kraft. Ja, ja, — vi haaber jo endnu. Men faar han sig ække taget sammen, saa øder han sig selv, og saa bliver det til ingen Ting med Livet her paa Egnen. Slet ingen Ting! Jeg maa opgive mit Arbejde her ogsaa. Man kan ække drive en sjælelig Mølle, naar der intet aandelig Vejr blæser over Egnen.«

Meyer slingrede længe med Hovedet efter denne Ytring, og saae fra den ene til den anden.

»Du er li'godt en bas Karl til og kan si'et,« sagde Madsen. »Men hvad den Gamle i Holting angaar, saa giver vi ikke tabt endnu. Jeg troer alligevel, han gaar med dygtig Lus i Skindpelsen. Og dem har Du skaffet ham, Meyer. — Ja, jeg troer nu egenlig, han føler sig meget ulykkelig, ogsaa dybt ulykkelig, den kjære Mand, for han veed alligevel saa godt, at det er til den Kant, det skal ud, — og han hører det nu fra alle Sider. Aah, vi er saa mange, saa mange nu i selve Holting Sogn. Det er helt fornøjeligt —«

I dette Øjeblik kom Fru Meyer ind, og Samtalen tog foreløbig en anden Vending. —

Da Karl om Aftenen skulde hjem, spurgte Meyer: »Naa, troer Du saa, Du kan slippe løs fra Emeritusen til Novamber?«

»Fader har da sagt Ja. Og Pastor Grabow sagde, at naar De bare var tilstrækkelig dygtig, saa var det vist nok nødvendigt for Examens Skyld.«

»Ha, ha! — Saa kan Du høre mine Foredrag paa Skolen med det samme. — Og saa skal Du sige »Du« til mig, Din Dromedar, fra nu af. Jeg vil ække have det »De«.«

Fra November kom Karl altsaa ligefrem paa Højskole, blot at han logerede hjemme. Kun en Gang om Ugen tog han op til Glenstrup og fik lidt Vejledning i de andre Fag. — Og han sagde »Du« til Meyer og Fru Meyer og hele Skolen.

Da Julen stundede til, skrev Henriette et Brev til Stamherren, hvori hun oplyste ham om, at de var hjemme hele Julen og raske allesammen i Holting, og nu maatte han endelig komme og være der til efter Nyaar. — Anna havde nemlig betroet Henriette, hvordan hun elskede Stamherren og længtes efter ham, og at hun ikke kunde holde den Tanke ud, at Tilfældigheder, som han vist ansaae for noget andet, maaske skulde komme til at ødelægge baade hans og hendes hele Fremtid. — Henriette viste Anna Brevet, da det var færdigt, — og sagde til hende, at hun syntes, det maatte være saa dejligt for dem, at de ikke havde kjendt hinanden fra de var Børn; for hvem der havde det,

de havde vist saa vanskeligt ved at faa rigtig talt ud med hinanden. Anna takkede hende for Brevet, og kyssede hende mange Gange, og sagde, at hun syntes netop, det maatte være saa nemt for dem, der var Barndomsbekjendte.

»Nej, som nu Niels Vibro's Niels og Karen Hejlgard. De holder da vist ogsaa forfærdelig meget af hinanden, men de tør nok heller ikke sige noget om det.«

»Jamen de er vist ogsaa bange for Karens Forældre, fordi Niels kun er Husmandssøn. Det er Du og Karl da ikke.«

Det var saa dejligt at høre sig nævnt sammen med ham. Henriette og Anna blev meget bedre Veninder fra den Aften, end de nogensinde før syntes de havde været.

Fra Stamherren indløb der Skrivelse Søndag før Jul:

Kjere Henneriette!

Jeg kommer Lillejulleaftensdags Maaren med Damberen. Jeg kan sel bære mit Taaj op. Vovnen behøves ikke.

Din innerlig gode Ven

Robert van Tholen.

Min Tande senner di kjerligste Helsner.

Baade Anna og Stamherren var saa forbiede og længselsfulde efter hinanden, og syntes selv, at de var blevne saa mishandlede af Skjæbnens Luner i

de tre sidste Aar, saa — skjønt de aldeles ikke havde haft dét til Hensigt, skete det dog — næsten imod Deres Vidende og Vilje — at de grædende faldt hinanden om Halsen, allerede Lille Juleaften, da de et Øjeblik var blevne ene ude i Forstuen paa Holtinggaard.

Stamherren kom ikke lidt for sent til Theen i Præstegaarden, hvor han selvfølgelig boede; men det var bleven aftalt, at han og Henriette, hvis det kunde lade sig ordne, skulde efter Theen gaa ned i Lysningen i Hegnet, og vente paa Anna, hvis hun ikke var kommen før dem. For Henriette hun fortjente rigtignok at vide Besked straks, — det fandt Stamherren ogsaa. — Sammenkomsten lod sig heldigvis bringe i Stand, men til fælles Overraskelse kunde de tre næsten ikke finde paa, hvad de skulde sige til hinanden. — Det blev blot aftalt, at Karl, som ventedes hjem fra Lundborg i Morgen Middag, skulde ikke have det at vide. Anna syntes, at han var bleven saa forskrækkelig optaget af alt dette Højskolevæsen. — For Resten sad de og hørte paa Uglerne, saa længe det paa nogen Maade kunde gaa an for dem inde.

Stamherren sov ikke for bare Glæde før Kl. 4 den Nat, og efter Kl. 4 sov han hellerikke, thi da kom han midt i sin Glæde til at tænke paa nogle Synder fra Sømandstiden.

Det havde vistnok ikke været Meningen saadan ligestraks at tale til Proprietær Wintrup om For-

lovelsen. Anna havde tænkt at begynde med Faster Marie. — Men da Klokken var 7, stillede Stamherren omme paa Holtinggaard i Proprietærens Kontor, og han lignede ikke saa lidt mere en gal Mand end en Frier.

Han var i Løbet af de tre Timer bleven aldeles ude af sig selv af Rædsel for, at Anna og hendes Fader skulde foragte ham og jage ham bort, hvis de vidste — — — For de var jo som Engle, de Mennesker i Holting, og det var jo netop derfor, han elskede dem saa højt.

Han maatte have sin Skjæbne afgjort lige straks.

Forlovelsen blev derfor meddelt paa en saa hovedkuld's Maade, saa at Wintrup sletikke fik Tid til at sige hverken Ja eller Nej til dén, før Bekjendelsen med Jammer og Taarer blev væltet ind over ham.

»Hør — æh — det er snar for møj paa een Gang dethér,« sagde Proprietæren. — »Hvordan? æh — holder De af hend'? — saan 'et duer noget, for det er sgu da det vigtigst'?«

Robert van Tholen bejaede dette, saa godt han kunde.

»Naa — ja — det andet, der kan Du vel vær' noget undskyldt paa Grund af dethér Sømandsliv. Det er jo vel de færrest', der kan sig' sig helt fri for at have begaaet noget af den Slags. Det er jo godt, det nu er forbi da. — Men — æh — Anna skal Du lad' vær' at bekjend' alt dethér for, før I er bleven gift. En veed sgu aldrig, hvad den Slags

Passiar kan føre med sig mell' unge Folk. — Naa, gaa nu ind og meld Forlovelsen til Jomfru Hyphoff, saa faar hun noget at tænk' paa. Og lad hende saa kalde paa Anna. — Jeg vil da se jer sammen.«

Da Præsentationen en Times Tid efter var til Ende, sagde Proprietæren: »Glædelig Jul!« til Kjærestefolkene, og de to gik ud igjennem Haven, hvor alt var hvidt og blinkende af Sne og Sol, igjennem Hegnet, over i Præstegaarden, for at fortælle Nyheden. Hun var sytten, han enogtyve Aar.

Karl kom hjem opad Formiddagen. At han blev meget overrasket, kunde Anna jo sagtens forstaa; derimod var hun ikke tilfreds med hans Glæde over Nyheden; den var ikke nær stor nok. Hun troede først, at han af en eller anden Grund havde noget imod Partiet. Men om Aftenen, da de sad og ventede paa at komme ind til Juletræet, hvilket Kathrine og Faster Marie, som sædvanlig, ene pyntede, — da kom det frem, at det var ikke ordinær Utilfredshed med hans Søsters Valg, der var i Vejen, men at Karls Misstemning havde sin Aarsag i noget langt dybere og mere filosofisk.

Han sagde gjentagende, mens de sad derinde i Mørket, som hørte sig til ved denne Lejlighed: at man maatte ikke drive og dovne sit Liv bort. — Dette var der vel ingen, der vilde negte; men da der var noget vist angribende eller udfordrende i Tonen, hvori det hver Gang blev sagt, følte Stamherren sig stødt og spurgte ligefrem, om Karl da

mente sig saa meget flittigere end ham. For det vilde Stamherren ikke taale at han sagde.

Karl svarede hertil, at han talte ikke om almindelig Arbejds-Flid; han ansaae kun dét for at være en virkelig Gjærning, det, som fremmede Livets Sejr. At arbejde for noget andet, det var ikke bedre end Dovenskab, for det var unyttigt Arbejde.

Henriette sad og hørte med Forundring den besynderlig alvorlige Maade, som Karl talte paa.

»Livvet?« sagde Stamherren. »Jamen hvad mener Du saa med Livvet?«

»Aandslivet,« sagde Karl. »Det har Du da engang kunnet forstaa, Robert.«

»Troer Du da int, at jeg og Anna er nogen aandelige Mennesker, naar vi lever sammel. Jeg vil aldrig leve anderledes.«

»Jamen det er jo intet Kampliv for nogen Ting.«

»Du er saamænd bleven helt højskolegal,« sagde Anna.

»Saa, troer Du det, Anna. Jeg kan lade Dig vide, at Peter Meyer er den eneste Højskolemand, jeg bryder mig om. — Men ganske vist, jeg skal ogsaa indrømme, at jeg troer, han er det eneste virkelige Højskolemenneske, som eksisterer. Alle de andre snakker og morer sig; han er den eneste, som vil leve et Kampliv.«

»Da vil vi saamænd ogsaa kjæmpe,« sagde Stamherren.

»Nej, — for I vil blot leve for Idyllen, men ikke

for Historien. Anna hun skulde være Din Valkyrie. Hun skulde vinke Dig.«

»Jamen det vil hun ogsaa gjøre,« sagde Stamherren.

»Saadan som I vil have det, det er blot at leve for at fede sig.«

»Det er virkeligen Løgn i Din Hals, Karl,« sagde Svogeren.

»Jamen I skal sletikke tage jer det nær; jeg troer, at alle Eleverne henne paa Lundborg, de vil ogsaa blot leve for at fede sig. Men det kan Meyer nu ikke se.«

»Uh, I skulde da ikke snakke paa den Maade med hinanden, lige før vi skal ind til Juletræet,« sagde Anna.

»Juletræet det skal ogsaa vinke os,« sagde Karl. »Det skulde I have hørt Meyer tale om i Formiddags, da Eleverne rejste hjem til Julen. For hvis det bliver ved at staa i Fortids-Barnemindet, saa hverken gavner eller glæder det, men det skal omplantes i Fremtidens Jordbund, saa vinker det os fremad. Og ellers mister vi det ogsaa helt. Man maa ikke alene hygge sig i Mindet. Og det er netop det farlige for os Danske, for vi vil saa gjerne hygge os. Og andet troer jeg heller ikke, at Du og Anna vil.«

»Aah nej, vi vil slet ikke hygge os,« sagde Stamherren. »Det er Du helt fejl paa.« —

I det samme gik Døren til Juletræet op.

»Jo, — I er dovne og lade,« hviskede Karl, idet de allesammen gik derind. — Han var ganske vist ikke videre opfyldt af Julestemning, men til Gjengjæld følte han sig forvisset om, at han havde gjenoptaget og fortsatte Barndommens Juleliv paa den eneste Maade, som nu i den voksne Alder kunde blive sand for ham. Derimod kunde han ikke skjule for sig selv, at der var noget underlig øjebliksmættet, i Nuet fortabt, i den Maade, hvorpaa de andre nød Juleaftens Glæde. Han gik derfor temmelig tavs og mørk omkring.

Meyer havde netop igaar talt saa forunderligt om den store Mand, som Tiden ventede paa og længtes efter saa saare. Den Mand, som ganske anderledes skulde forstaa Grundtvig, end man hidtil havde formaaet, og som i stor Stil, efter Ravnegalderets Anvisning, skulde virkeliggjøre hans Tanker. Og Meyer havde seet paa Karl, mens han talte herom; det var ikke sig selv, Meyer tænkte paa, naar han talte om denne store Mand, det kunde Karl tydelig se. Karl syntes snarere, at Meyer ligesom gjorde sig til eet med Tiden, der manede og kaldte. — Men naar hin store Mand — Fremtidens Mand — forlovede sig, da maatte hans Elskede absolut blive hans Valkyrie. Ellers blev det at elske jo kun som en ussel Tidsfordriv for ham, der sinkede ham, — skjønt han burde have saa umaadelig travlt. Og det var det, man maatte harmes over hos Anna og Stamherren, at de øjensynlig ganske gladelig gik

og elskede hinanden uden at skjænke den Opgave, som Elskoven, ifølge Meyers Foredrag, havde i Menneskelivet, en Tanke. Og Stamherrens Snak om at kjæmpe og den Slags — hvor lød den uægte, gjorde egentlig kun ondt værre. — — Nej, der var noget i Henriettes Maade at lytte paa, som han rigtig godt kunde lide. Hende var der vist nogen virkelig og sand Valkyrie-Natur i. — —

Karl var dog den eneste i Holting, som ikke var fuldtud glad ved Forlovelsen. Baade Kathrine og de andre Børn i Præstegaarden, ligesom ogsaa Karen Hejlgaard og Niels Vibro's Niels glædede sig af Hjertet med de to glade. — Disse syntes til Gjengjæld ivrig at protegere Karens og Niels's Kjærlighed, der mer og mer blev til en offentlig Hemmelighed.

Det var en Trøst for Karl, at Henriette var saa sød at tale med og forstod saa udmærket, hvad han havde at sige. — De var saaledes sammen paa en Skøjtetur paa Fjorden, og han fortalte hende, at han var vendt tilbage til sig selv, til sin egen Barndom. Og det var netop et godt Tegn. For i Barndommen rummedes alt, hvad man senere blev til, og derfor skulde man vende tilbage til den. Nu saae han atter paa Naturmagterne som i sin Barndom, som paa raa Jættekræfter. Men han syntes, at det var stolt at trodse dem; han var ikke længer bange for dem, som mens han var Barn. Ja, hvor havde han dengang været bange for Fjorden, sagde

han, især om Vinteren, og især for Høllet — derhenne!

Der gik lange, smalle Vaager ud fra det aabne Sted paa Isen, som bar dette Navn. — Pludselig tog Karl Fart, bort fra Henriette, og satte tværs paa en saadan Arm. — Isen bugnede saa stærkt under Løbet, saa der blev en flyttende Isbue foran Karl, der sinkede hans Fart og derved forøgede Faren meget. — Men han slap over og løb tilbage til Henriette. — Hun sagde ingen Ting, men var bleven ganske bleg, det saae han tydelig. Han syntes i det hele overmaade godt om den Maade, hun tog det paa. —

Der var noget højtideligt over dem, da de gik hjem, noget, han med Glæde følte som ganske forskjelligt fra den lumre Forlovelses-Idyl i Præstegaarden. Da de var komne ind i Holtinggaards Have, kyssede han hende paa Munden. Men de forstod begge saa godt, at dette ikke var noget almindeligt Kjærestekys, men et Kys, hvorved de alt-saa i det hele indviede sig til noget Stort og Herligt. Og dog havde Karl nær glemt alt det Store, han var optagen af, over den varme, dybe Glans i hendes mørke Øjne, over den søsterlige Fortrolighed i hendes kjære, søde Ansigt, der hvert Øjeblik forsvandt bag en undseelig Rødmen. — Men da han saa kom ind, saae han jo Kjærestefolkene igjen, og han syntes, det var saa frækt, saaledes som de kunde sætte sig ud over dette: at vi maa og skal altid

være i Virksomhed for noget Stort og Ædelt, — denne Maade, de havde at nyde Velværet paa som noget fuldkommen berettiget.

Saa var det dog bedre, om end mere ynkværdigt, saadan som Onkel Jørgen gik. For paa ham kunde man da se, at han følte sig uhyre trykket af sin egen Fejghed og Usseldom. — Han prædikede hver Julehelligdag om Guds Naade. Men det kunde jo ikke hjælpe, for Meyer havde netop sagt, at Guds Naade skulde gjøre et Menneske til en Helt, ellers blev det let til, at man syndede paa Naaden. — Her kom de jo til Onkel Jørgen baade fra Holting Sogn og fra Lundborg og vidt omkring og bad ham om at blive Frimenighedspræst for dem. Men Onkel Jørgen turde ikke. Og Meyer sagde, at nu troede han sletikke det var andet end den usleste Fejghed, der hindrede Onkel Jørgen i at tage Skridtet. Det var jo saa jammerligt at tænke paa. Og Onkel Jørgen havde dér opdraget dem saa kjæmpemæssigt — imod alt Jættevæsenet. Karl syntes heller ikke, at Onkel Jørgen rigtig turde se ham i Øjnene, og tænkte for Resten paa at tale med Onkel Jørgen om, hvor forkeert han syntes det hele var.

Nyaarsaftens Dag til Frokost, hvor de fra Holtinggaard altid var med i Præstegaarden, talte Onkel Jørgen imidlertid saa rørende ydmygt om sin egen Stilling, saa Karl opgav at dadle ham.

Han sagde: »Jeg har altid følt mig ængstet og bange ved Nyaarstid, fordi jeg fører mit Liv altfor

meget paa egen Haand og stoler saa forfærdelig lidt paa Guds Almagt og Kjærlighed. Men det er værre i Aar end nogensinde, fordi jeg aldrig saa tydelig har følt, at min Fejghed og Mistillid til Gud hindrer mig i at kaste mig ud paa det menneskeligt talt uviste og gjøre Guds Vilje. Jeg vil bekjende det her for jer, mine Nærmeste, at det er Angst for Udkommet, det er Angst for at falde i Menneskers Hænder — som David siger — der gjør, at jeg bliver siddende i Holting Præstegaard og ikke bliver Præst for den Frimenighed, som saa mange her paa Egnen længes efter. — Og derfor kommer saa Angsten fra Vorherre over mig, Angsten for, at jeg, timelig talt, ikke er i Herrens Haand, fordi jeg, timelig talt, ingen Ting vil lægge i hans Haand. Jeg føler mig utryg, fordi min timelige Velfærd, for min Vantroes Skyld, ikke er i Guds men i Skjæbnens Vold. — Er jeg ude at kjøre, saa synes jeg, det beroer bare paa Hest og Vogn og Seletøj, om jeg skal komme velholden hjem — at Gud vil ikke have med det at gjøre, fordi jeg færdes ikke i hans Ærinde. Ja, det er baade Sky og Land og Fjord, der ængster mig, fordi jeg synes, jeg er i disse hjerteløse Magters Vold med alt, hvad der høre mit og mines Legeme til.«

Onkel Jørgen sad, da han sluttede, og holdt Haanden for Øjnene.

»Aak, Du, hvor det er sygeligt, ja, hvor er'et

endda sygeligt!« sagde Proprietær Wintrup helt bekymret og betragtede sin Svoger.

»Kan gjerne være,« sagde Onkel Jørgen, »men det er jo alligevel sandt, jeg siger.« Han tog Haanden fra Øjnene og saae hen paa Faster Marie: »Naar Straffen dog blot maatte ramme mig selv, at det ikke skulde gaa ud over mine Nærmeste.«

Saa sad han en lille Tid og stirrede frem for sig.

Karl tænkte paa, hvor ulykkelige de Mennesker dog er, der mangler det rette Heltetmod og derfor lever i Halvhed. Det havde netop ogsaa Meyer talt om i et af sine sidste Foredrag. Men paa den anden Side kunde Karl dog ikke andet end føle oprigtig Medlidenhed med Onkel Jørgen.

Karl spurgte anden Nyaarsdag Henriette, om hun og han ikke skulde kjøre hen til Lundborg Højskole og besøge Meyers. Han syntes ikke, han havde noget rigtigt Udbytte af at være hele Julen hjemme i Holting, for de gik jo bare og var forlovede og tænkte for Resten paa sletingen Ting. Henriette blev saa lykkelig over, at han vilde have hende med; saa vidste hun da, han ikke regnede hende lige med de andre.

De kom af Sted i Enspænderkjøretøjet fra Holtinggaard. Men de snakkede ikke ret meget paa Kjøreturen. Hun forekom ham i Dag saa jomfruelig-

yndefuld og saa undseelig-voksen, saa han kunde ikke mere under fire Øjne udvikle sine Ideer for hende saadan, som naar de andre var til Stede. — Kysse hende turde han nu sletikke, for hun var saa alvorlig, og fik af og til Taarer i Øjnene.

»Naa, er det den lille Guldfugl fra Holting Prastegaard,« sagde Meyer, da de var komne ind i Dagligstuen, og han hilste paa Henriette. — Senere, da han og Karl var ene inde paa hans Kontor, sagde han om hende: »Der er Sjæl i det Ansigt, Du!«

»Hun er ogsaa den eneste af dem hjemme, der saadan er nogen rigtig aandelig Kraft i.«

»Ja, det er kjeddeligt med Onkel Jørgen,« sagde Meyer, »han bliver mig mere og mere gaaddefuld. Han skulde jo være baade Guds og Folkets Mand, og saa gaar han der og er sin egen lille Mand. Det er jo Taavli'hed. Hvad skal vi gjaare ved ham, Karl? — Det gaar rent galt, hvis vi ække faar den Frimenighed i Stand. Vi har jo ække noget ordentligt Sted at byde Vorherre velkommen paa, naar vi ække faar saadan en Kirke. — Har lille Henriette Sans for saadan noget?«

»Aak ja, det har hun rigtignok.«

»Kunde hun ække sætte sine mange Penge i den Sag, saa var vi maaske ovre et af de vaanskeligste Punkter i den?«

»Jamen hun er kun sytten Aar. Og hendes Formynders er saa forsigtig.«

»Ja, naar man ække vil ha'e Vorherre til For-
mynder, saa kommer Faanden altid og sætter en
»forsigtig« Formynder i Stedden. Og saa bliver saa-
dan et lille kjækt og offervilligt Pigebarn lige saa
pernitten at have med at gjaare som den værste,
gamle Gnier. — Naa, skal vi gaa ind til de andre
igjen?»

Idet de gik igjennem Forstuen, greb Meyer Karls
Haand og sagde: »Jeg kan sletække sige Dig, hvor
jeg er gladd ved jer to kjære, unge Mennesker, der
saadan kommer sammen her hen. — Naa, bliv nu
ække for vigtig af det.« — — —

»Synes Du ikke forførdelig godt om Meyer?»
sagde Karl til Henriette, da de kørte hjem.

»Jeg veed ikke rigtig,« svarede Henriette; »men
hans Kone synes jeg var saa yndig.«

I de Dage af Juleferien, som var tilbage, fordelte
man sig gjerne saaledes i de to Holtingfamilier:
Stamherren og Anna holdt sig naturligvis til een
Side; men da Karen Hejlgaard nu fuldt og aabent
havde betroet dem sin og Niels's Kjærlighed, tog
de ofte disse to med ind i deres lykkelige og til-
bagetrukne Kompagnie. — Karl og Henriette allie-
rede sig noget med Kathrine og Faster Marie.
Kathrine var nemlig saa glad ved, at Karl var bleven
optagen af Højskolevæsnet, for det var jo da noget

godt; men hun kunde ikke videre lide Meyer, og hun syntes, det var saa unaturligt, at Henriette skulde komme til at bryde sig om dem derhenne. Denne Enighed og Uenighed gjorde, at disse tre havde meget at snakke om; naar Faster Marie tog Del i disse Samtaler, gjorde hun gjerne Nar af Karl paa en elskværdig Maade, som ærgrede ham meget. — — —

Saasnart Julen var til Ende, tog Karl atter fat paa Læsningen hos Meyer med største Kraft. — Kort før Examen, i Juni, fik han noget, som Lægen kaldte Mavekatarrh; det voldte ham megen Lidelse, men han vilde ikke bøje sig derfor. Han var netop glad ved saadan at faa en virkelig Fjende at kjæmpe mod. Sygdom er hver Mands Herre, sagde man jo, men han vilde altsaa ikke lade sig kue af denne rigtig moderne Jætte.

Han red ud til Latinskolen i Kjøbstaden, og tog her sin Examen, første Del af Artium, med Glans.

To Dage efter Examens Slutning blev hans »Mavekatarrh« til Typhus. Pastor Grabow jubilerede over Lægernes Uvidenhed; Karl triumferede, saavidt hans Tilstand tillod det, for nu kunde man da se, han havde haft noget at kjæmpe med. Faster Marie satte dog igjennem, at en almindelig Læge kom til at behandle ham. — Karl laa under sin Sygdom og fantaserede om Onkel Jørgen og sin Fader, der begge sagdes at gaa krumbøjede under Aaget, trækkende Verdensploven uden at kunne

stampe imod Brodden, fordi nemlig begge havde Næserne nede i Jorden.

Henriette paatog sig at pleje ham og var stadig hos ham. Og jo mattere han blev, des dejligere syntes han hun saae ud. Hun blev til Sundheden, Friskheden, Dagen, Solen — til Livet selv, efterhaanden som han nærmede sig Døden. — Og da det saa endelig vendte sig, den Eftermiddag midt i August! Hun stod og holdt en Kop med Vand til hans Mund, og da han havde drukket, hviskede han noget, men saa sagte — dels af Mathed, dels fordi det var saa dejligt, naar hun bøjede sit Ansigt ned imod ham — saa hun ikke kunde høre det og næsten lagde sin Kind imod hans Mund. Da kyssede han hende og hviskede: »vil Du ikke altid være min?« — men saa sagte, at hun længe ikke kunde høre det alligevel, saa han maatte sige det flere Gange, — indtil hun lagde sig ned paa Knæ ved Sengen, tog om ham og gjemte sit Ansigt ved hans Bryst.

Saa blid hun var — og saa dog denne kjække, krumme Næse hun havde! — —

De var begge lige bestemt imod at tale om det til de andre. Det vilde jo være saa forførdelig sært. — Karl syntes nu hellerikke, at de andre havde Forudsætninger til at forstaa Henriettes og hans Kjærlighed. Den var jo dog noget for sig selv; ikke som Annas og Stamherrens.

VIII

DA først Karls Sygdom havde vendt sig, gik det frem med rivende Fart. Den 1. September meldte han sig atter til Læsningen hos den gamle Pastor Grabow, og de tre næste Maaneder sled han fra Morgen til Aften og meget af Natten med; thi skjønt Pastor Grabow var lidt betænkelig ved det, var det dog nu bleven slaaet urokkelig fast, at Karl skulde tage anden Del af Artium allerede den følgende Sommer. Den Lærerhjælp, som Pastor Grabow ikke kunde yde, fik han hos en Adjunkt Rübner ved Latinskolen. — Han kom ingen Steder ud hele det Fjerdingaar, hellerikke til Lundborg. Ligesaa lidt var der Tid til i Timerne hos Grabow at beskæftige sig med andet end selve de tørre Examenfag. Det kunde hænde en enkelt Gang, at Grabow ligesom følte sig for med Hensyn til Karls Anskuelse, men da Svaret altid lød temmelig afvisende, holdt han snart op ogsaa med det. —

Da Karl en Aften noget ind i December kom ridende hjem, mødte han ingen ringere end Peter Meyer selv paa Vej ind til Præstegaarden.

»Kom over til Din Onkels, naar Du har faaet Din Hest paa Stald,« sagde Meyer, »jeg vil gjerne se Dig, og jeg har ække Tidd denne Gaang til at komme over paa Holtinggaard. — Eller har Du for travlt? Skal Du paa Hovedet i Bøgerne? Hvad, Bogorm?«

»Nej, jeg skal netop holde Ferie i Morgen og i Overmorgen, for Pastor Grabow mener ikke, jeg kan holde det ud til Juleferien.«

»Naa, det var uventet fornuftigt set af ham. Saa skal Du kjøre mig hjem i Aften og blive hos os i Morgen over, saa Du kan faa Dig en Mundfuld Højskoleluft, inden Du lægger Dig ned i de Døddes Rige igjen.«

Karl takkede for Indbydelsen og lovede at komme over i Præstegaarden, saasart han kunde.

Da han en Timestid efter traadte ind i Onkel Jørgens Studereværelse, var Samtalen mellem denne og Meyer i fuld Gang. Faster Marie var ogsaa derinde.

»Jamen naar nu Jørgen engang er bange derfor og mangler denne frejdige Tillid til Mennesker, — vilde det saa ikke være forkeert af ham at give sig til at være Frimenighedspræst alligevel?« — hørte han Faster Marie sige, idet han lukkede Døren og gik hen og tog Plads paa en Stol.

»Skal Frygt og Mæstillid nu ansees for gode Modgrunde, — jeg synes ække engaang, det er Undskyldninger for at lade være,« sagde Meyer.

»Jamen, kjære Meyer! Jørgen kan da ikke være forpligtet til at udføre alt det gode, der kan være at gjøre her i Verden, — saa blev der jo sletintet godt at udrette for andre Mennesker.«

»Kvindelist er uden Ande,« sagde Meyer. »Ethvert Menneske, og Jørgen med, har at gjøre sit ydderste i Retning af at tjane Gud, ellers tjaner vi ham sletække, for da er der tomt Rum mellem ham og os, vi har ække Føling med ham; — Ulydighedens, Ligegyldighedens tomme Rum ligger imellem.«

»Ja, — det siger jo Jørgen,« sagde Faster Marie i en mistrøstig Tone.

»Jørgen siger det selv, ja,« gjentog Meyer.

»Jamen gjør De da virkelig Deres yderste, Meyer?«

»For det første: jeg vil ække gjerne tale om mig selv. For det andet: Mine mulige Fejl eller Fortrin forandrer intet i Jørgens Pligt.«

»Aa, ja!« — sagde Onkel Jørgen, »skal vi ikke hellere slutte denne Samtale. Jeg er saa ængstet under mine Vilkaar, som de er, jeg føler mig saa — truet og saa skyldbetyngt, saa jeg troer, der er mere Fare for, at jeg kunde gaa hen og gjøre noget overilet — —«

»Overilet!« raabte Meyer. »Naar man gaar ad Sandheds Vej — og Du troer selv, dette er Sandheds Vej — saa overiler man sig aldrig!«

»Ja, jeg veed ikke — jeg veed ingen Ting,

men tør hellingen Ting, saalænge jeg lider under denne Følelse af uafslædig Angst.«

»Du er saa bange, saa Du ække engaang tør ryste, hvad? — Men nu vil jeg sige Dig en Ting: jeg er bange for selve Din kræstne Tro. For der er intet, der saadan udtørre, bortsvider Troen som denne hede Ørkenluft af Tvivl, som Du befinder Dig i for Øjeblikket. — Du maa ække blive dér ret længe, for saa — ja, saa kommer tilsidst den store, utilgivelige Synd, den, som ække kan forlaades. — Farvel Jørgen! Og Vorherre hjælpe Dig over dette som over saa meget andet.«

Karl havde meget ondt af sin Onkel. Denne gjorde en Bevægelse, som om han vilde udbryde i Klage overfor Meyer, men tog sig i det, og gik saa underlig fattig og forladt, opgivende alt Selvforsvar, ind ad i Stuen med Hænderne for sit Ansigt.

»Har Du saa faaet Lov af Din Fader at kjøre mig til Lundborg?« spurgte Meyer Karl.

»Ja,« sagde denne, »hvis Du vil følge med om paa Holtinggaard, saa bliver vor Enspænder straks sat for, og saa kjører vi sammen derover.« — —

»Hvor tør dog nogen vove saadan at bydde Vorherre Spidsen!« sagde Meyer under Kjørslen. »Jørgen seer, det er Ret, seer det tyddelig — og saa gjør han d'ække. Det er jo Oprør. Og for ham er det Knusning, Tilintetgjaarelse. Denne hjælpeløse, netop saa gudafhængige Mand! — det er jo Vanvid af ham, blot et Øjeblik at ville trodse Vorherre!« —

Karl var saa overanstrengt af Examenslæsning, saa han kunde sove, ligesaa længe han kunde faa Lov til det. Han kom først op næste Dag Kl. 10, fik noget at spise og gik saa lige ind til Meyers daglige Hovedforedrag, som holdtes Kl. 11. — Elevernes Antal var endnu ikke ret stort og mindre, end da Skolen begyndte for fem Aar siden — henved 30 —; men der var mange af den nærmeste Omegns Folk til Stede ved dette Foredrag. Karl saae baade Lærer Madsen fra Holting og Niels's Fader Niels Vibro. — Det var bleven tidlig Vinter; Sneen fæg saa smaat ad Havegangen udenfor Foredragssalens Vinduer, — og forøgede hos Karl Følelsen af, at her var det underfulde Sted, hvor man havde Sommer hele Aaret rundt; hvor Aandens Blomster groede, mens Verden udenfor laa stivnet af Frost og dækket af Sne. — Det var for Karl, som om selve Tidens store Væv blev sat frem, Skytten blev kastet, Spolen kom i Gang, Traaden blev lagt, noget af Historien selv blev til, idet Meyer traadte op paa Talerstolen og begyndte sit Foredrag. Lidt efter syntes Salen ham et Skib, der foer i Langfart mod et herligt Maal. — Det var ganske vist ogsaa Kolumbus, han talte om, — men det var Pokker ikke Kolumbus: det var det danske Folk, i hvert Fald det danske Højskolefolk, der drog over Tidens Hav, fremad mod Valhals og Gimles skinnende Strande, og det var sletikke Peter Meyer men Holger Danske selv, der stod som

Styrismand i Skibets Løfting. — Karl kom et Øjeblik til at tænke over, hvilken forunderlig Kraft det dog var, denne Aandens Magt: den sære Spænding, han kom i; Hjertet svulmede, det stemmede Aandedrættet, og han følte Træthed i Lemmerne. Og det var jo en Magt, som kunde tale; der kunde sige ham, hvad han skulde gjøre, — og hvor havde den meget til ham, som han skulde udrette. Hvor fattigt var dog Livet paa egen Haand, i Sammenligning med at tjene under en saadan Magt!

Og Meyer saae saa kjøn ud, syntes Karl, saa ydmyg, mens han stod og talte; det var, ligesom han i det Øjeblik godt vidste, at han kun var en Tjener. — Ellers kunde han maaske nok somme-tider glæmme det en lille Smule. — Karl maatte indrømme for sig selv, at han undertiden, ved Meyers private Brug af sin aandelige Begavelse, kunde komme til at tænke paa Lars Nielsens fjortenaarige Stine og hendes tøseagtig-uærbødige Behandling af sin egen meget tidlige, kvindelige Modenhed. Han kunde øjeblikvis faa den Tanke, at hverken Meyer eller Stine var rigtig værdige til de Gaver, som de, hver paa sin Maade, havde faaet. —

Da Foredraget var til Ende, og Folk langsomt bevægede sig ud af Salen, gav Meyer sig straks i Snak med en Tilhører, som Karl først nu lagde Mærke til. Det var en yngre Mand, med Skilning midt i Panden,

udmærket velklædt, men lidt lakajagtigt, syntes Karl. Frakken sluttede saa tæt, og han havde broget Slips. Desuden havde han Filipenser i Ansigtet, var meget bleg og havde ganske lyst Haar.

Lærer Madsen slog en Klo i Karl og hviskede til ham, idet han pegede paa den omtalte Herre: »Det er den nye Greve-Præst eller Præste-Greve, de har faaet her i Sognet, Grev Scheffeldorff — det er første Gang, han er her paa Skolen, i Dag. — Ja, — nu skal vi se, hvad Peter kan lave ud af ham. Han skal nok faa en solid, aandelig Behandling i Dag, hvis jeg kjender Peter ret. Kunde jeg bare blive herovre for mine kjære Statsskolepoder, saa skulde jeg saamænd have Lyst til at høre, hvordan det kan spænde af.«

Man drog nu ind i Skolens Spisestue, hvor der stod en meget stærk, men frisk og appetitlig Em af Ærter og Flæsk, — og alle var legemlig forhungrede af den foregaaende aandelige Anspændelse. Samtalen var overalt oprømt og glad-draabelig, ligesom Kjæmpernes, naar de satte sig til Bords i Valhal.

Med Møje lagde Spektaklet sig under Bordbønnen. Det var nemlig ikke blot en saa klar Modsætning som Kjødets begjerende imod Aanden, der i denne lille Opsætsighed lagde sig for Dagen; det var ogsaa den nordisk-hedenske Kjæmpekraft, der havde lidt ondt ved at bøje sig for de kristelige Skikke. Da Meyer sagde Amen, var der dog

fuldkommen Ro; men saa brød rigtignok ogsaa Larmen af Knive og Gafler og Madraab løs med en næsten krigerisk Voldsomhed.

Fru Meyer stod for den ene Bordende og øste op. Hun var stolt og bred at se paa. Hun gav af et glad Hjerte og følte sig jo tillige som den, der her virkede i et Kald. Meyer svandt ligesom noget ind under Spisningen, thi han var ikke uden Bekymringer. De aad saa skaanselsløst, ikke blot Eleverne, men ogsaa hans fremmede Gjæster, — og Gud alene vidste jo, om det nogensinde kom ind igjen.

Grevepræsten, Hr. Scheffeldorff, spiste ikke ret meget; han sad paa højre Side af Meyer og lyttede interesseret til dennes Udviklinger. — Der gik en Tyggemaskine paa Grevens højre Side; det var Lærer Madsens magre Kjæber, der ustandseligt forarbejdede, hvad der kom imellem dem, samtidig med at Tungen havde travlt i Ordets Tjeneste. — Men man kunde ikke skjelne, hverken hvad Meyer eller Greven eller Madsen sagde, udenfor de Samtalendes egen Kreds.

Efter Bordet, saasart man havde rejst sig, blev Saucen hældt af utallige Svampedaaser i Spyttebakker, paa Gulvet eller udenfor Døren, og derefter hævede sig en kvalmende Tobaksrøg under alle Stuernes Lofter. — Pastor Scheffeldorff hostede med smaa, tørre Knyst. Han røg ikke selv. — Han og Meyer og en større Kreds af Interesserede tog

Plads inde i Meyers Kontor, hvor man efter nogle Minuters Forløb kun kunde høre, men ikke se hinanden, — paa Grund af Tobaksrøgen.

Pastor Scheffeldorff var Meyer uendelig langt underlegen i Samtalen. Hans ydre Optræden havde tydeligt nok dannet sig efter det finere Tjenerskab paa en stor Herregaard, hans Tale efter theologiske Kandidat-Huslærere og theologiske Medstuderende ved Universitetet. Hans Væsen havde sletikke faaet sin endelige, adelige Afstempling igjennem Deltagelse i Aristokratiets Selskabsliv, hvilket han vistnok saa godt som ikke kjendte. Han talte simpelt kjøbenhavnsk, maaske med en lille Smule udenlandsk Accent.

Samtalen gik forøvrigt temmelig trøgt i Førstningen. Selskabet var Meyer for uensartet. Han var ogsaa bange for, at Greven skulde befinde sig altfor ilde. — Han skyndede paa sin Kone, at Kaffen kunde komme ind. Da den var drukken, begyndte det ogsaa at tynde noget paa Gjæsternes Mængde. — Kl. 4 var der ikke andre end Scheffeldorff, Karl og Lærer Madsen tilbage.

»Jeg troer, jeg lader Poderne skjøtte sig selv i Dag,« sagde Madsen. »Saa faar de den indbyrdes Undervisningsmethode lidt bedre indarbejdet. — Ja, ja, de kan den ikke saa daarligt i Forvejen.«

Meyer slog alle Vinduer og Døre op.

»De kjære Mannesker, de ryger meget,« sagde han.

»Tobakken, som ryges af dem, er vist ikke altid god,« sagde Pastor Scheffeldorff.

»Aa ja,« sagde Meyer, og vovede sig første Gang til at ruske Præsten lidt i Skuldrene, »og saa gjør det alligevel saa godt at se dem. — Man faldd sammen, hvis man ække nogenlunde stadig havde dem om sig.«

»Maatte jeg ikke have Lov at spørge Dem om een Ting,« sagde Præsten, rivende den Rift i den selskabelige Stemning, som kejtede Mennesker sjælden undgaar, naar de vil have deres eget Emne frem: »man — æh — — De tænker jo paa at oprette en Frimenighed her paa Egnen. — Af hvad Grund tænker De derpaa? hvis jeg maatte tage mig den Frihed at — æh —«

Præsten standsede, og Meyer svarede ikke. Han slog Krøller paa sine Øjenbryn, stak Tungen ned i en Kindtand, rystede paa Hoved og Skuldre og saae skraat opefter paa Præsten.

»Det gjør vi for at faa Luft, De, Præstegreve!« sagde Madsen og lagde sit Hoved paa Skakke. — Han havde egenlig megen Lighed med de Ansigter, Smaabørn tegner, første Gang de forsøger at fremstille et menneskeligt Hoved en face. Hans tynde, lyse Skjæg stod saa underlig solstraaleagtigt ud fra Ansigtets Rand, — eller ligesom Fimrehaar.

»Det er jo ække mig, der vil »oprette« en Frimenighed,« sagde nu Meyer. »Det er Vorherre, og ingen anden, der har dannet sig en Menighed af

frie, levende Sjæle her paa Egnen, og nu vilde vi saa se at faa Samling paa dem, faa bygget dem et Hjem, hvor hverken Værten eller Værtinden eller Tjeneren eller Gjæsterne skulde maangle.«

»Jo, men jeg mener blot,« sagde Præsten, »det er jo dog kjedeligt for mig, som Jesus jo ogsaa har kaldet til at — æh — virke her i dette — æh — Sognekald, — saa mener jeg, det andet kommer saa — æh — ubehag!... Ser De, jeg mener, der kan jo altsaa ingen Tvivl være om mit oprigtige Ønske om at virke til Fremme for Guds Rige; — min hele Stilling — jeg kunde jo — —«

»Ja, ja! De kunde nok have faaet Deres Mam-mam paa en anden Maade end ved at være Sogne-præst, — jo, det skal De have Ret i,« raabte Madsen og svingede med det ene Ben.

»Jeg har rigtig god Tro til Dem, Pastor Schef-feldorff,« sagde Meyer, »og jeg vilde saa gerne, at De og Skolen, Virksomheden her, skulde komme i et godt Forhold til hinaanden, — og skal det fuldtud naaes, ja, da vil der ogsaa komme den Tidd, hvor De og jeg maa tale rigtig ud indbyrdes om Fri-menighedsbevægelsen, — men: jeg troer ække, vi skal begynde med dét. Jeg troer tværtimod, det er noget af det sidste, vi skal tage fat paa.«

»Ja, — men naar nu Kirken først er bygget, saa staar den der, — og de faar en Præst, ja, saa har De ham. Det er altsammen noget, som — — Og saa er det dog en stor Udgift. Jeg kan kun ikke

begribe, hvorledes De kan regne det for en økonomisk Fordel for Dem at faa en Frimenighed her paa Egnen, — det var der en Mand, der sagde, at det vilde være til Fordel for Skolen — —«

»Fordel og Fordel — det er to Ting,« sagde Meyer. »Men udden en Frimenighed gaar det aandelige Liv ud her paa Egnen. Det er den Skaade og den Fordel, jeg tænker paa.«

»Men om nu Skolen blomstrede uden dette. De er jo i Besiddelse af en forbavsende aandelig Kraft, Hr. Meyer. Kirken synes jeg ikke skulde opblandes i dette dér — dén Slags. Tænk, om De kunde samle hele Omkredsen paa Deres Skole, uafhængig af — —«

»Der gaar for mange Ærter og for meget Flæsk til,« sagde Meyer, og saae smilende til Madsen.

»Der gaar en Del! Der gaar en Del,« sagde denne.

»Ja, det maa jeg sige: de pekuniære Ofre skulde jeg gjerne lette,« sagde Præsten. »Vil De laane 20,000, 40,000, Hr. Meyer, de skal staa til Deres Raadighed — og jeg skal ikke være nogen stræng Kreditor. Jeg vilde sletikke forlange Rente, saalænge det ikke konvenerede Dem, og — —«

»Det glædder mig meget, Pastor Scheffeldorff, at høre Dem sige saadant noget. Det kan De nok tanke. Det er noget af det største, der er sagt til mig paa laang Tidd. Tak for de Ord!« — Meyer

greb Præstens Haand og rystede den længe —
 »jeg mener: som saadanne, som Ord.«

»De maa virkelig være overbevist om, at jeg ikke gaar fra mine Ord, naar jeg har sagt dem.«

»Næ, næ, næ, næ — Kjære! — det veed jeg virkelig nok. Men selve Ordene — i sig selv — og for mig — har en god Klaang. — — Har De Lyst til at se Skolens hele Indretning, saa kunde Tidden vist være passende — jeg skal følge Dem rundt — —«

»Tak, det vilde interessere mig meget.«

»Ja, det har Du seet saa tit, Karl, saa det interesserer ække Dig,« sagde Meyer.

Da Madsen gjorde Mine til at ville følge med, vendte Meyer sig i Døren og sagde: »Hvad vil Du dog tradske rundt og glo paa dét, Du kjender ligesaa godt som Din Moders Dragkisteskuffe!«

»Ja, ja, — ja, ja! som det gefaller de høje Herrer,« sagde Madsen.

Meyer og Præsten blev borte et Par Timer. De havde formodenlig slaaet sig ned paa et eller andet tomt Elev-Værelse og sad og snakkede. — Da Madsen havde røget to Piber og stoppet den tredje, sagde han til Karl, der sad og læste: »Nu stikker jeg af, Karl, — vil Du saa hilse Hertugerne fra mig, naar de kommer tilbage fra deres hemmelige Underhandlinger.« —

Karl kjedede sig om Aftenen. Meyer gav sig kun grumme lidt af med ham, og han havde des-

uden den Fornemmelse, at han var til Ulejlighed ved Præstens og Meyers Samtale. Præsten blev der til langt ud paa Aftenen.

Da Karl næste Formiddag havde hørt Meyers Foredrag og spist til Middag, kjørte han hjem. — Han havde atter syntes overordentlig godt om selve Foredraget, men han kunde ikke glæmme Meyers Væsen overfor den Præst. Karl syntes, han havde gjort sig saa lækker for ham. Han kunde heller ikke glæmme Madsen, og han tænkte paa, at det var dog underligt, at der ikke kom mere ud af saadanne dejlige Foredrag. For han var vis paa, at ikke en eneste af Meyers Tilhørere tænkte paa at ofre sig selv eller noget virkeligt betydeligt af deres Ejendom for Aandens Sag. Og saa troede de alligevel, at de var saa forskjellige fra andre Mennesker. — Han sad og blev trist i Humør, — ellers plejede slige Tanker at gjøre ham gal i Hovedet. — Det var nu da ogsaa en ganske forfærdelig Kulde. Men nu blæste det heldigvis ikke længere, ellers havde det næsten ikke været til at holde ud. Og det var kun den 13. December! — Fjorden havde været tillagt i flere Dage. Karl sad netop og tænkte paa, at Folk kunde nok allerede kjøre over, da han kom op paa den sidste Bakkerunding ad Holting til, — og virkelig fik Øje paa en Slæde med to Heste for, der drog ud over Isen fra Holting-Siden. Han betragtede den opmærksomt — og han syntes bestemt, det var den blaa Slæde fra

Præstegaarden; Hestene kunde ogsaa godt passe. — Nu holdt Slæden tilvenstre, ind imellem Storholmen og Høllet, der som sædvanlig laa aabent — blaahtvidt ude paa den kridhviede Flade.

Det var dog forunderligt, tænkte Karl, saa længe saadant noget kunde holde sig: han følte det aldeles, som om han endnu havde et gammelt, uafgjort Mellemværende med Fjorden. Ubevidst vuggede det frem og tilbage i hans Sind, indtil han pludselig følte Stemningen lyslevende over sig fra hin Decemberdag for fem Aar siden, da Rædsel for Fjordens, Naturens ubarmhjertige Ligegyldighed havde blandet sig med Samvittighedsangst i Anledning af denne Historie med Gjertrud, — og det var saa mærkeligt, for nu var det, ligesom der laa Spøgelsefrygt bag ved dét igjen: disse Skikkelser, Kathrine talte om som Barn, der hældede og svajede og flyttede sig yderst ude under Maanen, ligesom Druknedes Lig nede i Strøm dybet, — og saa Strømmanden, Færgeskaalen! — — og med det samme kom der en Mindelse om den Aften, ogsaa for fem Aar siden, da de gik hjem fra Skolen; og han syntes, han hørte en Stemme sige, med lidt norsk Betoning: »I en stor Dal kan der være et til alle Sider frit liggende, højt Sted, som Solen bærer Straaler paa, fra det den gaar op, til den falder.«

Det var dog sært med Minder; men det var da godt, de ikke helt havde Magten over Een.

Om tre Dage var det hans Fødselsdag, — om

fire Dage var det saa akkurat fem Aar siden, han var den Tur ude paa Isen. Det var ogsaa bestemt samme Tid paa Dagen som nu, — for det var lige begyndt at skumre. Aa, hvor Skyerne var kuldeblaa den Dag, — men han kunde ikke huske, om det havde været Maaneskin dengang. Nu sad den der højt oppe paa Himlen. Den lyste ikke endnu, men den var dog tændt — ligesom Lygten dengang i Diligencen — — —

Hans Sind var begyndt at drømme og blev nu ved at væve — af det ene i det andet. — — Men dér kom jo Onkel Jørgen gaaende. — Karl bemærkede, at hans Onkel tog sig sammen, idet de saaes. Onkel Jørgen saae altid saa trist ud i den senere Tid.

»Var det ikke jeres Slæde?» spurgte Karl.

»Det var Mo'er og Kathrine, der tog over til Binderup Præstegaard. Fru Riis ligger saa meget syg.«

»Kjørte saa Johan for dem?»

»Johan kjørte, ja,« sagde Onkel Jørgen. »Jeg vilde hellere haft, at de ikke var tagne af Sted; men Mo'er holdt meget bestemt derpaa, og jeg har jo sletingen Ret til — jeg mener: saa var det jo meningsløst af mig at ville forbyde det. — Naa, Du kommer fra Lundborg. — Farvel!« —

Onkel Jørgen var tydelig nok ganske ene, endnu før Vognen var kommen ham helt forbi. — —

Karl satte sig til at læse, da han var kommen

hjem, paa sine Sager til Pastor Grabow. Han satte sig ind paa sin Faders Kontor, da der ikke kunde blive rigtig varmt oppe paa hans Værelse i denne Kulde.

Han fortalte sin Fader, at han var kjørt forbi Onkel Jørgen nedenfor Byen.

»Naa, han havde fulgt Marié og Kathrine ned til Fjorden, kan jeg vide. Ja, nu gaar han vel og gjør sig Betæneligheder over det. — Aa, ja, det er s'gu ogsaa noget, de skuld' ha'e ladt være med. Men saa'en er'et: somm' er dristig' med eet, og somm' med et and't. — Men Isen er nu da sikker nok, for Resten, og det er jo klar Vejr.«

Da Lampen havde været tændt et Par Timer, hørte de nogen gaa forbi Vinduerne.

»Dér skal Du se,« sagde Wintrup, »det er saamænd nok Jørgen, der skal ha'e nogen at snakke med.«

Karl kunde tydelig høre paa Tonen, hvori disse Ord blev sagt, at hans Fader nok kunde have Lyst til det samme.

Det var ganske rigtig Præsten, der et Øjeblik efter bankede paa og kom ind i Stuen.

»Godaften,« sagde han. »Hør, det er blevet taaget i Luften.«

»Er'et blevet taaget?« sagde Wintrup, — han gik et Par Skridt hen imod Vinduerne, men standse: »Aa, En kan æt se igjennem de Ruder, de er saa frossen. — Jeg vil lig' tag' min' Støvler paa,

Du« — — han gik ind i Kamret ved Siden af, og kom tilbage, foldende sine Benklæder op over Støvleskafterne — — »Naah, det er jo Maaneskin —«

Karl lod sine Bøger ligge og fulgte med ud paa Trappestenen foran Hoveddøren.

»Ja, det er sgu møj taaget,« sagde hans Fader, da de kom derud. — »Ja, — vi faar Tø een af Dagene, det er Riim; — aa, det er jo ogsaa for tidlig at faa Vinter endnu. — Skal vi gaa ned til Fjorden? — har Du Lyst til at gaa lidt derned?«

»Der kan da ingen Fare være, Morten? — Isen er jo sikker, og det er ikke mørkt,« sagde Præsten.

Karl syntes, hans Fader skulde ikke gaa saa rask, for ikke at ængste Onkel Jørgen.

»Isen? ja — Isen er sgu sikker nok. — Maanen den gjør sgu æt møj Gavn i dén Taag'. Det er jo saa'en lig' een Klat det hele —

»Aa, Morten — det piner mig saadan med det »s'gu«. Kunde Du ikke lade være med det lige i dette Øjeblik.«

Karl kunde ikke se sin Faders Ansigt, men han blev selv rød.

»Aah, man tænker jo æt ved 'et. — Generer det Dig?« —

»Du maa ikke blive vred,« sagde Onkel Jørgen.

»Jeg troer, Du vil! — Det var da ogsaa Fandens med Taage — æh — — Det er møj taaget!« —

De gik ned igjennem Haven, ud ad den søndre Laage.

Da de var komne ned til Fjorden og stod og knasede i Skraag-Isen, sagde Wintrup: »Ja, Klokken er jo kuns godt seks. — Det var syv, De mente at kunne komm' tilbage?»

»Det var syv,« sagde Onkel Jørgen. »Mon Taa-gen kan dæmpe Lyden af Bjælderne?»

»Det tænker jeg vel næsten æt,« svarede Wintrup, »og i hvert Fald er'et jo saa lydt over Isen, — saa vi kan vist sagtens høre dem en halv Fjerdingsvej ud.«

»Aa, ja!« sukkede Onkel Jørgen. Det lød saa pinefuldt. Han gav sig til at gaa langs Randen af Isen.

»Ja, lad os rør' Fødderne lidt,« sagde Wintrup. »For Resten synes jeg æt, Du har Lov til at vær' saa ild' ved'et. Det ligger jo da i Guds Haand, ogsaa det.«

»Det ligger ikke i Guds Haand; det beroer paa Isen og paa Strømmens og Vindens Magt. Gud tager kun vor Skjæbne i sin Haand, naar vi tør lægge den deri. Og desværre, jeg har aldrig turdet give ham andet eller mere end mit stakkels Hjerte.«

»Naah, det er dét. Ja, det forstaar jeg mig æt paa. Men jeg troer, det er en skidt Lærdom. Det troer jeg nu. Du er jo ogsaa urolig saa ved'en, saa man skuld' æt tro, Du var en Kristenmennesk'.« — Wintrup stod pludselig stille og lyttede. Saa sagde han, og man kunde høre, at han smilte: »Naa, nu vil Vorherre nok gjør' vos til Skamm' lig' med det samm' —«

»Kan Du høre noget?« sagde Præsten.

»Kan Du ikke, Onkel?« raabte Karl glad.

»Joh — — Dér seer man, hvad man er. — Aaa, men jeg kan jo ikke engang rigtig takke ham — det er jo ikke for mine Bønners Skyld — —«

Underlig dæmpet — men ganske tydeligt — kom Klengen af Bjælderne ind mod dem; — man kunde endogsaa skjelne den svage Rytme i den jævne Klingren, som Hestenes Ryk frembragte.

»Kan de være indenfor Storholmen?« spurgte Karl sin Fader.

»Ja, jeg veed æt. — Vi kan vel ogsaa sagtens høre Lyden over Storholmen. — Nu bliver den for Resten svagere.«

»Det er vist blot Hestene, der gaar i Skridtgang. Det giver saadan et Hold for hvert Skridt,« sagde Karl.

»Ja, det har Du Ret i. Det er mærkeligt nok, man kan hør'et.«

»Nu traver de igjen,« sagde Karl.

»Ja.«

De stod alle tre og lyttede i Tavshed en lille Tid.

»Det er da sær — for det bliver svagere, jeg kan snar æt hør'et mer',« sagde Wintrup.

»Nu høres der jo ikke en Lyd,« sagde Onkel Jørgen lidt efter, — hans Stemme skjælvede.

Karl følte en Kuldegysning ned ad Ryggen, uden at han dog vidste, om der egentlig var noget

saa ængsteligt ved dette Ophør af Lyden. Han tænkte ved sig selv, at de kunde da umulig være kjørt i Høllet, for det var kun en 6—700 Alen ude, saa man maatte nødvendig høre Skrig og Raab, hvis det skete.

Som det saa ofte hænder, blev hans Tanker nævnt højt af en anden i det samme. Onkel Jørgen sagde: »Kjære Morten Wintrup, er det muligt, troer Du, at de paa Grund af Taagen kunde komme Høllet for nær?«

»Jeg vild' æt tro'et,« sagde Wintrup, »jeg vild' lig'frem æt tro'et. Isen bliver jo da mørkere, og den faar ogsaa en anden Klang saaen hen imod en Vaag'. — Nej, men de kan jo gjern' komm' til at kjø' rundt, hvis de er bleven vilds. Det kjender jeg nok til. Det er ligesom man bliver svimmel, naar man saaen æt veed, hvor man er.«

Onkel Jørgen havde vendt sig bort. Han stod vistnok og bad.

»Jeg fortryder, at vi æt raabte, dengang vi kund' hør' dem. Lyden maatte jo godt kunn' naa ud til dem.«

»Skal vi ikke raabe paa dem nu?« sagde Præsten. Hans Stemme havde helt forandret sig. Karl kjendte den ikke. »Det nytter ikke, at jeg raaber til Gud.«

»Johan!« raabte Wintrup. Præsten og Karl faldt ind med. De raabte Navnet flere Gange i Takt.

Karl blev saa ilde berørt. Der var Graad i Onkel

Jørgens Stemme, og det lød saa uhyggeligt i dette stærke Raab.

En tre, fire Gange tog de saaledes fat, raabende af deres Lungers fulde Kraft.

Men der var intet at høre ude fra Fjorden. Derimod hørte de Træskolarm mod Brosten og Raaben oppe fra Holtinggaard — eller det var maaske fra Holting By.

»Aa ja, lille Svoger«, sagde Wintrup — og Karl kunde efter Tonen have gjættet omtrent nøjagtigt, hvad Fortsættelsen vilde blive — »vi vild' jo gjern' ha'e seet paa dethér som ingenting, men nu maa vi jo hellere tilstaa for hinanden, at det er — — da i hvert Fald noget usædvanligt, hvad det saa siden kan blive til.«

»Aa, Morten, Morten!« sagde Præsten.

»Nu skal Du bliv' hernede, saa løber Karl og jeg op til Gaarden — vi maa ha'e Halm til Blus — maaske noget Snor til at gaa ud med — for Du maa æt gaa ud paa Isen, Jørgen, mens vi er borte — Du er vilds med det samm' — nu har det jo helt taget Maanen ogsaa — men raab, hvis Du hører noget derude fra — —«

Wintrup og Karl vendte sig bort og løb. I det samme klingrede Bjælderne! — — — men ikke fra samme Kant som før — det var langt i Øster — men saa maatte de da ogsaa være Østen for Høllet.

»Ja, de er vilds,« sagde Wintrup. »Det er nemt

at forstaa. Overkjørselen er langt vesten for os, og de er langt østen for os igjen. — Johan! Johan!

Præsten og Karl raabte med.

Klingeret standsede paa een Gang.

»Johan, Johan!«

»Ja!« — lød det langt borte — til Øster.

»Johan!«

»Ja!«

»Han holder stille,« sagde Wintrup. — »Bliv holdende!« raabte han ud over Fjorden.

Der kom intet Svar.

»Bliv holdende!«

»Halløj!« lød det derude fra.

»Han kan ikke forstaa, hvad Du siger,« sagde Præsten.

»Johan, Johan!« raabte Wintrup. De to andre sammen med ham.

»Ja!« kom det nu igjen.

»Hold stille!«

»Ja!« sagde det. Men i det samme begyndte Bjælderne atter at klingre.

»Han forstaar vos æt,« sagde Wintrup. »Han er jo gal, han æt bliver holdend'. — Herre Gud!« Bjælderne lød svagere.

»Aak ja, aak ja. Man er som forhekset, naar man først er bleven vilds. — Karl, løb op paa Gaarden — lad dem bær' og kjør' Halm hened — kjøb saa møj Strikk', Du kan faa ved Kjøbmanden. Og løb det Du kan, lille Dreng!«

Karl løb. Han hørte dem atter give sig til at raabe: Johan! — Da han havde fjærnet sig et Par Hundrede Alen, hørte han Onkel Jørgens Stemme alene; han raabte: »Marie! Marie!«

Da kom Karl til at græde, trods det han løb som en Rasende.

Han mødte i Farten mange af Folkene fra Holtinggaard. Han fik Karlene til at vende om forat bringe det forlangte; de løb i Flok tilbage. Da de foer gjennem Holtinggaards Have, kom Børnene omme fra Præstegaarden, den modsatte Vej.

»Fader og Onkel Jørgen er' nede sønden for Engtoften,« raabte han i Forbifarten til Henriette. — »Hvor dog Ellen er bleven voksen«, tænkte han, netop fordi hun i Øjeblikket — trods Alderen — saae saa barnligt hjælpeløs ud.

Det havde kun varet en ti Minuter, da stod Karl tilligemed Folkene fra Gaarden nede ved Fjorden igjen. Karlene førte Halmknipper med, og der blev straks tændt Baal.

»Har I hørt dem?« spurgte Karl sin Fader.

»Vi har ingen Ting hørt, siden du gik,« svarede Wintrup, og vendte sig i det samme til de mange Mennesker, som nu efterhaanden var kommen derned. »I maa all'sammen være fuldkommen still' — undtagen naar I faar Ordre til at raabe. Her gjælder det Liv og Død.«

Der blev næsten ganske stille.

»Nu gaar jeg ud med Reb forat møde dem,

eller i hvert Fald forat find' Høllet og advar' dem for det. Vil I unge Karle komm' her og tag' fat i Linen, saa kan vi sagtens lav' en Række ud til Høllet. Karl og Præsten skal bliv' i Land og pass' paa Baalet og raab', saasnart I hører Bjælderne, eller vi andre kalder.«

Winstrup gik selv forrest ud paa Isen med Rebet i Haanden, og med Mellemlum paa et halvt Hundrede Alen kom en Snes unge Karle efter ham.

Der kom nu et helt Læs Rughalm ned fra Holtinggaard, og der blev lavet et mægtigt Baal. Men det saae ud, som om Ilden kun belyste en hvid Taagemur, men derimod ikke lyste igjennem Taagen, idetmindste ikke ret langt ud.

»Kan Du se Ilden, Fa'er?« raabte Karl.

»Det er æt ret møj — lægger I ordentlig paa?«

»Men Fa'er!« raabte Karl forskrækket, »Du er da ikke i Retning af Høllet; det lyder bestemt, som Du er gaaet altfor meget i Øster.«

»Gjør'et dét?« raabte Wintrup. »Aa, Herre Gud, ja, man kan æt se det aller ringest' herude, vi kund' lig'saa godt gaa i det sorteste Bælgmørke.« — Lidt efter sagde han: »er'et nu rettere? er jeg kommen mer' til vester, Du tykker?«

»Nej, nej — men Fa'er dog!« raabte Karl, »jeg synes, Du maa være nærved Land her østen for os.«

»Jeg veed sletæt, hvor vi er,« hørtes Wintrups Stemme. Karl havde aldrig hørt sin Fader sige noget i en saa fortvivlet Tone. —

»Hør, Bjælderne!« raabte i det samme Onkel Jørgen. Og et Øjeblik efter kunde alle høre dem.

Fru Nordbye maatte være meget afholdt; ellers kunde Tavsheden ikke være bleven saa fuldstændig. Det var, som om der ikke befandt sig et Menneske nede ved Fjordkanten, og nu var dog vistnok næsten hele Holting By forsamlet der.

Den klingrende Lyd blev stærkere, og man kunde tydelig høre Hestenes Hovslag.

»Marie!«

»Ja!«

Stemmen lød sletikke angst, syntes Karl, men han havde dog saa ondt ved at tvinge sin Bevægelse. Han saae Børnene fra Præstegaarden — og Anna — og Karen Hejlgaard — de stod saa stive og tilsyneladende livløse som Støtter; Morten, den mindste, holdt sin Broder Hans i Haanden.

»Marie! — hold stille!« raabte Onkel Jørgen.

»Ja!« — Og straks efter holdt Bjældernes Klingren op.

»Veed Du, hvor I er nu?«

»Nej!«

»Kan Du se Baalet?«

»Hvad siger Du?«

»Kan Du se Ilden?«

»Nej. — Kald paa os! Syng! — vi kjører efter Lyden!«

Ganske tydelig hørte alle Ordene.

Saa snart Onkel Jørgen istemmede: »Alt staar

i Guds Faderhaand!« — sang alle med, og skjønt der hørtes Hulken fra flere Sider, var der en mægtig Jubel i de mange Menneskers Sang.

Da første Vers var til Ende, raabte Onkel Jørgen atter: »Marie!«

»Ja!«

Bjældelyden standsede.

»Veed I, hvor I nu er?«

»Nej. Bliv blot ved at synge. — Vi kører efter Lyden. Det er saa dejligt.«

Og atter sang de:

Sikre paa, vor Arv og Løn
Er med Guds enbaarne Søn,
Af Guds Naade
Til Guds Ære
Evig glade vi skal være
I vor Herres Jesu Navn!

I Stilheden efter Versets Slutning hørtes Bjældernes Klingren paany. — Men pludselig tav de — og der lød en drønende Bragen over eller igjennem Isen. Det var, som om den slog Revner paa mange Hundrede Alen.

»Mo'er! Mo'er!« raabte Børnene fra Præstegaarden. Karl kom til at tænke paa de smaa Lam om Foraaret.

Johan Kudsks Stemme hørtes ude fra Isen: »Haa — aah! Hjælp vos! Hjælp —!« — Men straks derefter blev det dødsstille.

Alles Øjne vendte sig mod Præsten. — Og da

saae man et underligt Syn. Denne tog Henriette og Ellen ved Haanden og sagde: »Kom nu Børn!« — og løb i det samme ud fra Land med de to unge Piger. Kirstine, Anna og Smaadrene løb grædende bagefter. — Lidt ude i Taagen, hørte de, han gav sig til at synge:

Fælles om hans Liv og Fred,
Lys og Kraft og Herlighed — — —

og Karl kunde kjende Henriettes og Ellens Stemmer. De sang med.

Da greb han et stort Nøgle Hysing-Reb, fik fat i en Ende deraf og bad en Mand om at vikle det op, — og saa skyndte han sig ud til de andre i Taagen.

Af Guds Naade
Til Guds Ære
Evig glade vi skal være
I vor Herres Jesus Navn!

sang Onkel Jørgen og Henriette. De andre græd.

»Gaa tilbage, Anna, med Børnene, hører Du,« sagde Karl til sin Søster, »ellers bliver Du Skyld i deres Død.«

Anna adlød virkelig sin Broder og vendte tilbage med Smaadrene og Kirstine. — Karl løb længere ud med Rebet i Haanden forat passe paa de tre andre. Onkel Jørgen maatte da være bleven vanvittig.

De var ikke kommen ret langt, saa stødte de

paa den Række, som var gaaet ud sammen med Wintrup — og Karl løb hen til sin Fader og fortalte ham om Onkel Jørgen.

Taagen maatte være lettet en lille Smule. De kunde nu tydelig se Baalet i Land, og de kunde skimte Storholmen, og derefter fik de saa rettet deres Kurs. Lidt efter begyndte Isen at knage, og de kunde forstaa, at de nu var nærved Vaagen. Wintrup kommanderede: »Holdt!« — men Onkel Jørgen vilde ikke standse, han gik og talte højt: »Nu vil jeg ofre alt, kjære Gud Fader — jeg vil helt være Din, jeg vil ofre alt, jeg vil ofre alt — aa, jeg vil slet intet vide af mit eget at sige — jeg vil tilhøre Dig alene — —« Det var nemt at se paa ham, at han helt var fra sig selv. Wintrup maatte da med Magt lade ham føre tilbage. Inden man naaede Land med ham, havde han mistet Bevidstheden. Henriette og Ellen fulgte, efter Wintrups bestemte Ordre, med ham hjem.

Imens fortsatte de Søgningen ude ved Høllet — men den var hele Natten forgjæves.

Man kunde intet se, dels paa Grund af Taagen, som atter tattedes, dels fordi det var umuligt at komme Høllet nær nok. — Wintrup lod hente Baade, men først ud paa Morgenstunden fandt de, hvad de søgte. Det var altsammen kommen ind under Isen. Fru Nordbye og hendes Datter maatte hurtigt være døde. De var begge i Slæden; Ka-

thrine holdt endnu Armene om sin Moder, da man fandt dem.

Under Arbejdet med at faa Ligene op saae Karl, at hans Fader var ganske rolig. Kun løb hans Øjne af og til fulde af Taarer. — Da han fulgtes med ham hjem bagefter de to Vogne, som førte Ligene i Land, sagde hans Fader til ham som en ganske selvfølgelig Ting: »Ja, nu kan Du gaa hen og tal' med Henriette.« Og lidt efter føjede han til: »Jeg har ingen mer' at tale med, siden Marie er død. Det bliver svært for mig at undvære hende de sidst' Aar.«

»Kan Du da sletikke tale med Onkel Jørgen?« spurgte Karl.

»Aa nej. Vi har altid været noget fremmed' for hinanden. Nu bliver vi'et sagtens mer'. — Det er bedst, vi faar skrevet efter Robert, forat Anna kan have nogen at trøst' sig ved. Ellers kommer hun kanske æt over'et.«

»Kan Du slet ikke tale med mig, Fa'er?«

»Det troer jeg æt, lille Karl.«

»Jamen da tale til mig, hvad Fa'er?«

»Naah — jeg kan æt saae videre snakk', lille Du. Det er bedre for mig at tie still'.«

Om Aftenen sad Karl inde paa sit Værelse sammen med Henriette. Anna var omme i Præstegaar-

den. — Onkel Jørgen havde da faaet sin Bevidsthed igjen, straks efter at de var kommen hjem med ham. Men han laa til Sengs endnu, det var, som han slet ingen Kræfter havde. —

De sagde grumme lidt, men sad tæt ind til hinanden og græd. Det var saa dejligt, at En græd saa tillidsfuldt ved Ens Bryst, syntes Karl. Det gjorde saa godt at mærke baade hendes Hulken og hendes Hvilen ind imod sit Hjerte.

Der var gaaet lang Tid paa den Maade. Saa begyndte Henriette at tale om sig selv og sagde, at hun troede, hun vilde blive meget forandret af det, hun havde oplevet i Dag. Hun syntes, Onkel Jørgen havde saa fuldkommen Ret i det, at noget saa forfærdeligt kunde umulig hændes os, hvis vi ikke levede helt forkeert. Hun troede ogsaa, at Onkel Jørgen vilde blive en helt anden efter dette. Han havde talt meget med hende i Dag.

Karl blev saa underlig urolig ved at mærke, at der under den Følelse overfor Henriette af fuldstændig S sammensmelten og Eenhed, som nylig havde fyldt ham, alligevel kunde skjule sig saa megen Forskjellighed i Tankerne. Han var bleven saa uhyggelig berørt af Onkel Jørgens sygelige Ophidselse derude paa Isen og havde derimod følt sig sært og dybt hjærtetreben af sin Faders stille, tungsindige Ro, — og nu følte han ligesom Angst for, om Henriette skulde være bleven betagen af Onkel Jørgens Ord og Tanker.

»Jamen søde, lille Henner,« sagde han, »vi kan da ikke saadan forandre os selv, om vi ogsaa oplever nok saa stor en Begivenhed.«

»Nej, maaske ikke os selv,« sagde Henriette, »men det er jo ogsaa vore Handlinger og hele vor Levevis, der er saa forkeert. Det maa jo være den allerstørste af alle Forbrydelser, at leve saadan, som vi lever, — for Vorherre straffer det jo haardere end alt andet ondt, vi kjender.«

»Men hvad er det da, Du vil gjøre, Henner? — Aa, jeg er saa bange for, at jeg ikke kan lide det. For det er vel noget, Du har lært af Onkel Jørgen.«

»Jamen, Karl, det, Onkel Jørgen nu vil, det er jo netop det, vi har talt saa meget om, at han skulde gjøre. Nu vil han opgive sit Embede og blive Frimenighedspræst. Aa, han talte saa dejligt med Ellen og mig hele Eftermiddagen. Han siger, at han vil ikke øve en eneste Gjærning mere, undtagen for Aandens og Livets Sag. For al anden Gjærning er forgjæves og tillige den egentlige Synd. Og han kan ikke undvære Vorherres Hjælp i nogen eneste Ting, derfor vil han nu lægge alt i hans Haand. Synes Du da ikke, det er godt, Karl?«

»Joh, — det er det jo. Jo, det er rigtignok godt. Men jeg mente blot, hvad det var, Du vilde gjøre?«

Henriette græd igjen og trykkede sig ind til Karl: »Aa, jeg vilde saa gjerne gjøre ligesaadan —

og hjælpe ham alt det, jeg kunde. Vil Du ikke ogsaa det, Karl?»

»Jeg veed ikke rigtig, hvordan vi skulde bære os ad med det,« svarede Karl, men følte godt, at det ikke var det, der var i Vejen. — Han forstod slet ikke sig selv. Han kom til at tænke paa, at han vist ikke engang vilde have syntes om Meyers Tale, om denne i Øjeblikket havde været til Stede.

»Det er da ikke saa vanskeligt, at give det bort, man har — og ogsaa give sit Arbejde,« sagde Henriette.

»Vil Du give Din Kapital til den Frimenighed?« spurgte Karl. —

»Ja,« sagde Henriette kort og i en saaret Tone.

»Det kan Du da ikke de første seks Aar for Din Formynders Skyld.«

»Uh, Du skulde rigtignok ikke være saadan, Karl. Jeg troede netop saa sikkert, at vi var enige om alt saadant noget. Det har du da ogsaa sagt før.«

»Ja — det har jeg vist ogsaa. Du maa heller ikke være vred paa mig, Henriette. Men hvordan vilde Du — — hvordan kunde vi arbejde for Frimenigheden?«

»Det veed jeg ikke,« sagde Henriette med hede Taarer. »Jeg troede sletikke, Du var saadan.« — Hun rejste sig. »Aa, jeg vil helst gaa, lille Karl. Du maa ikke være vred. Jeg er saa kjed af, at Du er helt forandret.«

Karl fik hende dog til at sætte sig ned igen. Men Samtalen vilde ikke blive til noget, og der var ingen Inderlighed eller Tryghed i Favntaget. Tilsidst kyssede de hinanden meget kjærligt. Og hun gik.

Karl vidste aldeles ikke, hvad der var skeet med ham selv. For han maatte indrømme, at det var hos ham, Forandringen var foregaaet. — Var det Henriettes Deltagelse i den Slags, han ikke syntes om? Eller var det hans Faders Natur — som han havde faaet dette nye, levende Indtryk af i Dag — der alligevel var saa stærk i ham, at den gjorde noget hos Onkel Jørgen til Unatur for ham, — og hos Meyer med?

Inden han faldt i Søvn, var han dog ganske klar over, at det i alle Maader var Henriette, der havde Ret — ogsaa i at bebrejde ham Vægelsind. Og han længtes efter en Lejlighed til rigtig at komme til at tale med hende igjen og faa hende bedt om Forladelse.

Dette sidste gjorde han allerede næste Morgen — ganske kort, idet han paa Vejen til Pastor Grabow, der undertiden læste med ham om Formiddagen, red ind i Præstegaarden og bad om at tale to Ord med Henriette udenfor Døren. Hun kom ud, og han gav hende Haanden fra Hesten og sagde sagte: »Du har Ret, Henner! Jeg fortryder saa meget det, jeg sagde i Aftes.«

Men der skulde jo en længere Samtale til.

Da han en Times Tid efter traadte ind i Pastor Grabows Studereværelse, rejste den tredsindstyveaarige Mand sig hurtig op, greb begge hans Hænder og sagde: »Jeg condolerer, kjære, unge Ven, af mit hele Hjerte. Det er jo en frygtelig Begivenhed! — Hvorledes gaar det Deres Hr. Fader og Pastor Nordbye? — Det er jo et skrækkeligt Slag, der saaledes har ramt dem begge. Søster, Hustru, Datter! — det er forfærdeligt!« —

Karl fortalte lidt om, hvordan Ulykken var skeet, og sagde et Par betydningsløse Ord om sin Fader. — »Onkel Jørgen,« sagde han, »har jeg ikke talt med; men han troer nok paa en Maade, at det er en Straf fra Gud, der har ramt ham.«

Ih!« sagde Pastor Grabow, »ja — det er jo rædsomt, naar man saaledes mener at maatte mangedoble Ulykken ved at tillægge den en Mening og Betydning. Naa — det taler vi ikke om. — — Men kan De virkelig læse i Dag, unge Ven, — efter disse ogsaa for Dem saa oprivende Tildragelser, — jeg vilde finde det saa rimeligt, om —«

»Jo, det troer jeg nok,« sagde Karl.

De fik fat paa Demosthenes. Men nu mærkede Karl først, i hvilken Grad han var behersket af Tankerne om det skete. — Det gjorde ligefrem ondt i Hjernen at skulle bringe helt uvedkommende Tanker — om Æschines og Philip af Makedonien — derind.

Pastor Grabow sagde efter ti Minuters Forløb:

»Nu lægger vi Bøgerne hen. De veed ikke selv, hvor overvældet De er. Enten skal De tage hjem og tale med Deres Kjære, eller ogsaa skal De blive her i Eftermiddag og lade mig adsprede Dem. Vi kan sagtens skaffe os Underholdning. Og det er mig en Fornøjelse.« —

»Tak, jeg troer helst, jeg vil blive,« sagde Karl.

»Det er mig overordentlig kjært; jeg maa sige, jeg havde ikke ventet det.«

»Saa,« sagde Karl forlegen. Men han forundrede sig egentlig selv over, at han helst vilde blive.

Pastor Grabow rejste sig og gik hen for at stoppe sin Pibe. Der var en Livlighed over hans Bevægelser, som ogsaa satte Karl i Stemning. Og der var noget lyst og beskedent eller ikke-paa-trængende hos ham, som for Karls Følelse hørte sammen med den megen Videnskabelighed, der rummedes inde i denne Stue.

Pastor Grabow satte sig igjen, tændte, idet han holdt Fidibussen — paa en Maade, Karl kjendte saa godt — i sin af Gigten fortrukne højre Haand, og slog den saa af mod Pibehovedets Rand. — Han røg altid god Tobak, men særligt fint, syntes Karl, duftede den Røg, der steg lige op af Pibehovedet.

Og saa talte han, mens December-Solen lyste ind paa den blaa Tobaksrøg: »De anseer selv en saadan Ulykke som den, der saa uventet har ramt Deres nære Familie, for — noget — noget, der

altsaa er — æh — sendt af Guddommen — af Forsynet?»

»Aa, jeg veed ikke, hvad jeg selv troer derom. Men Onkel Jørgens Tanker — eller maaske mere hans Væsen og hans Planer nu efter Ulykken, — ja, jeg mener, saadan som Ulykken har virket paa ham — det har alligevel gjort mig saa underlig uhyggelig tilmode, — skjønt, det er jo dog vist rigtigt, som — —«

»Prøv engang at tænke Dem, at det hele var ganske tilfældigt, at det ikke havde det mindste at betyde. De skal selvfølgelig ikke tro det, — man er jo hellerikke saadan Herre over — — Men tænk Dem — eller sæt Dem rigtig ind i den Stemning. Jeg har ofte prøvet det selv. Det svaler, det kjøler den hede Hjerne og det forpinte Hjerte. Og det er dog det, man trænger til. Det er som at bade i Havet — — Oh! — vent lidt! — nu skal jeg vise Dem et dejligt Billede af Böcklin, som jeg nylig har faaet hjem og sat i Glas og Ramme —«

Pastor Grabow rejste sig og lukkede Døren til Dagligstuen op. — Da Karl kom derind, faldt hans Øjne ligestraks paa den store, malede Kopie af »Frühling«. Det var mere end et Aar, siden han sidst havde seet det. Den forløbne Tid kom saa underlig over ham.

»Jeg kan godt huske, at De blev indtaget i det Billede dér, da De første Gang saae det. — Eller det var maaske ligesaa meget Originalen, som — —«

Karl saae forbavset paa Pastor Grabow og blev rød, da deres Øjne flygtigt mødtes. »Originalen?« spurgte han.

»Ja, det er jo kun en Kopie,« svarede Pastor Grabow med et lille Smil.

»Naa, ja,« sagde Karl beroliget, — og fortabte sig atter i Beskuelsen af Billedet.

»Men det var nu ellers ikke det, jeg vilde vise Dem,« sagde Grabow. — Men da Karl ikke syntes at kunne rive sig løs eller engang at høre, fortsatte han: »Ja, ja, — De skal have Lov — —. Det er nu ogsaa dette Billede, jeg selv sætter mest Pris paa. — Men det andet er jo nyt for Dem. — — He, he, — seer De, han, den gamle, fløjtende Pan der paa Klippestykket, vor gamle Ven, — De kan tro, han har aldrig anet, at Livet skulde have nogensomhelst Betydning — ikke Spor, hvad? — han lader sig bare ganske rolig drive afsted med Tiden og fløjter Sommeraftnerne bort. — Den dejlige Dryade dér« —

Karl blev atter rød.

— »hun smiler af Beundring og Forundring over disse tankeløse Trillers Skjønhed.«

Hvor det dog var fortryllende, at gaa med en saadan dyb, og dog paa en Maade aabenlys, Hemmelighed, tænkte Karl. For Pastor Grabow havde altsaa sletikke seet, hvor hun lignede Rebekka.

Han hviskede Navnet flere Gange, eller aandede det med lukkede Læber.

»Men kom nu her,« sagde Grabow og tog Karl

ved Skulderen. De gik hen til den modsatte Væg. Der hang et stort Lithographie eller Photogravure efter Böcklins: Im Spiel der Wellen. »Har De seet en saadan bedaaerende Haveensomhed som den paa disse Bølgebjerge, — og det uagtet der er baade Havmænd og Nympher til Stede. Ensomheden gennemgyser En kun des lifligere; Figurerne virker saa uforstyrrende og beroligende som en gammel, pjaltet Røgter paa Heden. Og har De i noget Menneskes Øjne læst en saadan Glæmsel af alt, alt, undtagen af Nuet? — Man er ligesaa fri for Livets Betydning paa dette Billede, som man er fri for Landjorden. — — Ja, nu skal De blive herinde en halv Times Tid; der er noget, jeg skulde have skrevet, før vi spiser, — og saa skal De tage Dem et Bad i det Betydningsløses Stemning, i Ligegyldighedens Hav. — Blot for at berolige Sindet. — Naar vi saa har spist til Middag, saa kan vi maa-ske snakke lidt om Livets Betydning. — Her staar Cigarer, og der hænger jo flere Billeder, som er værd at se paa; men De skulde nu holde Dem til disse to.«

Derpaa gik Grabow ind i sit Studereværelse.

Karls Tilstand, da man gik til Bords, kunde nærmest betegnes som en Slags exalteret Hvile, en stærkt interesseret Ligegyldighed overfor Livets umaadelige Rigdom. Han havde aldrig, aldrig kjendt en saadan underlig, blandet Stemning før, — og den forøgedes under Maaltidet ved at høre

og se Grabow, voldsomt ivrig gestikulerende, underholde sin svære Frue med saa hjertenslige gyldige og ubetydelige Ting, at Karl sommetider var paa Nippet til at tro, at han gjorde Nar ad hende. Der var en næsten uoverkommelig Kontrast imellem denne barnagtigt vaasende Ægtepeter og saa Manden inde fra Studerekamret. Det forøgede den blandede Stemning hos Karl, thi for Grabow syntes virkelig begge Maader at være lige værdifulde.

Straks efter Bordet kom der Bud til Pastor Grabow, om han havde Tid til at besøge en Patient, der laa for Døden. Saa skulde der komme Vogn om en Time.

»Ja, kjære Wintrup, min Lægevirksomhed gaar forud for min Fornøjelse,« sagde Grabow. — »Vognen kan hente mig om en Time,« henvendte han sig til Budet.

»Men vil De ikke hellere være ene den Times Tid?« spurgte Karl, »saa rider jeg hjem straks.«

»Nej, nej, nej! bliv dog endelig. Vi har jo nok at tale om.«

Det blev alligevel ikke til noget med Samtalen. Grabow rasede imod de avtoriserede Læger; men Livets Betydning syntes han ikke at ville tale om i Dag, skjønt Karl flere Gange bød ham Lejlighed dertil.

Der var noget i Grabows Væsen under og efter Middagen, som havde berørt Karl ængstende, utrygt — han vidste ikke hvad. Da han red hjem, tænkte han derfor ikke videre paa ham; — det var Rebekka Woltersien med Dryadens drømmende Smil, og det var den solgyldne, sorgløse Haveensomhed.

Da han henimod Aften nærmede sig Fjorden, og den forrige Nats Dødsrædsel, blandet med gamle Fjordstemninger og Jættefrygt, rejste sig i hans Sind, — da følte han Uvilje mod sig selv eller mod de Magter, som vilde forstyrre hin fantastiske Lige-gyldighedens Verden, hvor Pan, Dryaden, Havnymferne havde hjemme, — hvor Rebekka var Dronning. — Af og til lød der Bragen ude fra Fjorden af Isen, der slog Revner, og Karl kom med Forundring til at mindes, hvor bange han før havde været netop for Lige-gyldigheden hos Naturen.

— Der var da saa forunderlig uhyggeligt hjemme. Hans Fader passede sig selv, og Anna og Jomfru Hyphoff talte ikke om andet end Ulykken og saa om alle de Mennesker, som Pastor Nordbye havde stævnet til sig til i Morgen. Baade i Holting Sogn og til Nabosognet Lundborg og til andre Steder i Omegnen var der sendt Bud i Dag med Posten og med Skolebørnene. Og det var da Frimenigheds-Folkene, der var indbudt til Præstegaarden. For nu vilde jo Onkel Jørgen tage sin Afsked og blive deres Præst. — Meyer og Fru Meyer var naturligvis ogsaa blevet indbudne.

Karl gik over i Præstegaarden, men dér var heller ingen at faa rigtig i Tale. De havde travlt med at lave i Stand til Modtagelsen af alle disse Fremmede. Og de fleste deromme fandt, at det var saa uhyggeligt med den Travlhed blot to Dage efter Fruens og Kathrines Død. Kun Henriette og Ellen var paa Præstens Side. — Henriette sagde til Karl inde i Saltekammeret, at hun forstod Onkel Jørgen saa godt — ja, saa godt, — for hun vidste ikke selv, hvordan hun skulde have kommet over de to sidste Dage, hvis ikke Tanken om at tjene Vorherres Sag havde faaet saadan en Magt over hende og sat hende i Arbejde. — Hun beundrede Onkel Jørgen, fordi der var kommen dét ud af hans Sorg, — og hun kunde sletikke forstaa, at Karl ikke var gladere ved ham. — Karl svarede, at han havde jo indrømmet, at Onkel Jørgen havde Ret i det hele, men han syntes — —

Henriette kunde ikke tale længere med ham, for hun var jo nu bleven den Ældste, og var jo saa uvant med saadan at skulle sørge for alting. —

Folk var indbudne til at møde Klokken 3 i Præstegaarden den næste Dag, men de var ikke samlede før 5. — Saa Karl var kommen hjem fra Glenstrup, og var til Stede i Præstegaarden, da Onkel Jørgen, fra Studerekamret, kom ind til sine mange Gjæster i Storstuen og de andre Stuer.

Hvis ikke Folk havde faaet denne Indbydelse til i Dag, var de fleste sikkert af sig selv kommen igaar, thi Sorgen over Fru Marie Nordbyes Død var stor og almindelig. Det gjorde Stemningen blandt de Forsamlede baade dyb og løftet: denne oprigtige Sorg — og saa Tanken om, hvad Gud havde brugt al denne Nød og Elende til: at de nu virkelig skulde se deres gamle, kjære Jørgen Nordbye i Spidsen for den kirkelige Frihedsbevægelse, der havde grebet dem alle saa stærkt.

Der var en gammel Aftægtsmand — tidligere Gaardmand og gjæstfri Modtager af kristne Venner — fra Holting Sogn; han rejste sig, rystende som han var af Alderdom og Svagelighed, og gik Pastor Nordbye imøde, da han kom ind fra sin Stue. Han greb om Præstens Haand med begge sine magre Hænder og saae ham ind i Ansigtet. Men han kunde for Graad kun rent stødvis faa noget sagt: »stærk i de svage,« sagde han flere Gange; »Gud har velsignet Dem, Pastor Nordbye, med Sorg og med Glæde,« — »hun seer ned paa vos i denne Stund, den velsignede, ædle Kvinde.« — Det endte med, at Pastor Nordbye tog den gamle Mand i sine Arme og kyssede ham, og baade den Gamles og Præstens Handlinger var aabenbart saa uimodstaaelig nødtvungne for dem selv, saa alle i Stuen uden Undtagelse maatte bøje sig for den Magt, som var deri. Og skjönt det desværre senere, ved højtidelige Lejligheder, blev sagt for tit, saa var det lige-

fuldt i Øjeblikket sandt: at da græd alle disse Mennesker sig sammen i en fælles Sorg og en fælles Glæde, som de troede sikkert var sendt dem fra Gud. — De maatte, een for een, hen for at takke Præsten — for at takke Gud sammen med ham. — Karl saae et Glimt af Morten Hejlgaard, da denne stod henne hos Onkel Jørgen, og han kom virkelig til at tænke paa Ordene om Stefanus: »de saae hans Ansigt som en Engels Ansigt« — det var saa lysende og saa barnligt, dette Bondeansigt, saa levende af Smil og Graad, — saa det blev som en Drøm for Karl, — og mindede ham ved sin Drømmeagtighed om Stemningen fra igaar. — — Karl syntes pludselig, han havde en saadan Uret mod Henriette, og havde nylig tænkt paa hende saa koldt og fremmed, saa han gik hen og kyssede hende midt i Forsamlingen, glæmmende, at deres Forlovelse aldrig var bleven offentlig. Straks efter greb han sig i at tænke, at Folk kunde jo da ogsaa mene, det var blot fordi, de var ligesom Plejesøskende. — Karen Hejlgaard og Niels Vibro's Niels saae saa langeligt til hinanden. Men et Blik fra Karens Moder forskrækkede dem.

I dette Øjeblik gik Døren fra Entreen op, og Meyer og hans Kone kom ind. Meyer havde ikke kunnet forlade Skolen før Kl. 4.

De banede sig Vej hen til Pastor Nordbye. Fru Meyers Ansigt var meget skjønt i sin Medlidenhed og Sorg. Karl undrede sig derover, for

hun var dog egenlig ikke smuk. Men da hun nærmede sit Ansigt til Onkel Jørgens og saae ham ind i Øjnene, kom Karl til at tænke paa en Buket store, hvide, sorgfulde Blomster, friske af perlende Dugdraaber. — Meyers Pande var fuld af Gruber, og Øjenbrynene var som to levende Spørgsmaalstegn. Hans Stemmes Klang var for dyb til, at Karl kunde opfatte, hvad han sagde.

Nu skjød Præsten dem læmpelig til Side, og skjønt han blev staaende midt imellem Folk ligesom før, var det for dem alle, som en usynlig Magt løftede ham op og gjorde ham til Taler:

»Jeg vilde have sagt det til jer i Dag, I kjære Venner, at jeg fra nu af vil være jeres Præst, — ikke Statens eller Kongens, men jeres, Menighedens Præst. — Men Han har jo selv sagt det, inden jeg fik aabnet min Mund, Guds Aand har hvisket det til os alle, at vi fra nu af hører sammen. — Saa være Han da takket, som selv vil tage Styret nu i alle Stykker, saa vi intet andet har at gjøre end følge ham; Han være takket, som sendte den bitre Sorg og forvandlede den Dagen efter til Glæde; Han være takket, som samlede os til eet, og som evig vil give dem tilbage i hinandens Favn, som aldrig, aldrig i Evighed kan undvære hinanden!«

Nu istemmede Præsten sin Yndlingssalme:

»Du, som gaar ud fra den levende Gud,

»Aandernes Aand i det Høje —

og det var, som det gamle Stuehus rystedes af den stærke Sang, som fulgte. Og Karl kom paa denne Decemberaften til at mindes den første Pintse, da han hørte Salmen synge, — det sneede overalt i Haven den Dag med hvide Kirsebærblomsters Blade. — Han var saa bevæget, saa han efter Salmens Slutning vilde skynde sig ud i Gangen. — Under sin Vandring langs Storstuens Væg henimod Gangdøren, kom han forbi sin Fader. Denne sad paa en Puf nede i Nærheden af Døren — og græd.

Da Karl lidt efter kom ind igjen, havde hans Fader rejst sig, — de fleste saae hen paa ham, og det var tydelig, at man tænkte, han vilde tale. Det kunde Karl umulig tro; men i det samme sagde hans Fader: »Aa, jeg vil gjerne sige jer allesammen Tak for i Aften. — Ja, jeg har ellers saa lidt Tro til saaeen noget som det, I her laver, — aa, men for den Glæde, I har voldt mig i Aften, og for den Trøst, I har — — — —« Han maatte standse for at faa Magt over sin Stemme. — »Saa vil jeg gjern' skjænk' ti Tusind Kroner til denhér Frimenighed een Gang for alle, hvis den da bliver til noget, — og ellers skal de vær' til en Legat til min afdøde Søsters Minde. — Godnat allesammen! Godnat Jørgen! og Tak for Din Kjærlighed til hende — —« Han vinkede Farvel til Præsten med Haanden og gik ud.

Der var en Snedker, som for Resten ogsaa tegnede Kultegninger efter Fotografier, der straks fore-

slog, at man skulde synge: »Det, som lysner over Vangen,« men Forslaget overhørtes, idet Pastor Nordbye begyndte at synge:

»Kjærligheds og Sandheds Aand,
 »Jord og Himmels Hjertebaand
 knytter Du alene —

I det hele talte man ikke ret meget sammen Resten af Aftenen, men sang og sang Grundtvigs mægtige Menighedssalmer, og der var mange, der syntes, da de gik hjem, at de først i Aften havde faaet en lille Smule Forstaaelse af de Sange. —

Det viste sig, at Meyer og hans Kone havde indrettet sig paa at blive om Natten, hvad Præsten var dem meget taknemmelig for. Meyer havde for Resten været saa underlig stille hele Aftenen, syntes Karl. — Da de mange Gjæster var bispist og var taget bort, satte Præsten, Meyer og hans Kone, Lærer Madsen og Karl sig ind i Studerekamret. Henriette og Ellen havde ikke Tid at være med, og Anna, paa sin Maade, hellerikke; hun skulde hjem for i Ro at læse endnu nogle Gange et Brev, hun havde faaet fra Stamherren, og hvori han bl. a. meddelte, at han først kunde komme til Holting om fjorten Dage. Anna var i det hele, hvad man kalder stærkt forlovet. —

»Tak for i Dag, gamle Jørgen Nordbye,« sagde Madsen, saasart han var kommen ind i Studerekamret, — og stak sin randhaarede, blege Ansigtsskive frem imod Præsten, idet han greb hans Haand.

»Ja, Gud ske Lov!« sagde denne. »Han vil jo sikkert velsigne os alle, sit Folk her paa Egnen. Det tvivler jeg sletikke paa. Aa, men jeg er ikke bedre, end at jeg maa tænke mest paa, hvad Han igaar og idag har gjort mod mig. Hvad er alle andre Overgange i mit Liv: fra Barndom til Ungdom, fra Ungdom til Manddom — hvad er de i Sammenligning med den Overgang fra Fortvivlelse til Glæde, der er timedes mig i disse Dage.«

»Siger Du dét?« sagde Meyer.

»Aa, jeg kan saa godt forstaa det, Pastor Nordby,« sagde Fru Meyer, »og jeg er saa glad for det.«

»Ja,« sagde Madsen — man kunde nok se paa hans Ansigt, at det var noget godt, han ville komme med: »det er ikke enhver Nysen, jeg siger Gud velsigne Dig til. Men dettehér det er nu kommen som en Nysen, og hér siger jeg frit: Gud velsigne Dig, gamle Jørgen! — Ja!«

Han drejede Ansigtet hurtigt, vekselvis mod den ene og mod den anden af de tilstedeværende.

»Det er underligt,« sagde Pastor Nordby, som tydelig nok havde overhørt Madsens Bemærkning, »jeg har i disse Dage saa tit, saa tit maattet tænke paa et Ord, et Vers, jeg engang hørte Pastor Grabow citere — ja, det er det forunderlige ved det: det var af en af de nye, gudløse Digtere; — jeg kan blot huske de to sidste Linjer. Det siges i Verset, at Foraarets Frembrud i Naturen kan ikke oplive, for-

yngre Digteren selv, — og saa siger han om sit Hjerte:

Det har sin egen sære Vaar —
Naar?

Det Naar? kan jeg svare paa nu. Det retter sig ikke efter Aarstiden, og det retter sig ikke efter Ungdom og Alder; men Hjertets Vaar kommer, naar Gud gjør det levende paany. — Og da er det, som man forud føler den evige Sommer. — Ham ske evig Tak og Pris!«

Der var en temmelig lang Pavse. Præsten sad og saae ind i Kakkellovnsilden. Meyer syntes at gruble over noget.

»Jeg kjender godt Verset, Du nævnte,« sagde han endelig. »Det er af en ung Mand oppe fra Thisted, J. P. Jacobsen. — Min Kone kjender godt hans Forældre. — Men troer Du ække, at det er lidt mere end et Tilfælde, dette, at det er — som Du sagde — en gudløs Digter, der har skrevet det Vers. — Jeg mener: vi — gaamle Grundtvigs Disciple — skulde jo dog nødig glæmme, at hvad der ække har en histaaersk Udvikling bag sig, som det er fremgaaet af, — det er i Almindelighed ække sundt.«

»Er det min personlige Oplevelse, Du tænker paa?« spurgte Præsten.

»Jeg kan ække lidde dette Udtryk: »det har sin egen, sære Vaar.« Jeg ka'kke lidde det sære. Fordi det er ække histaaersk, det er ække naturligt fremvokset. — Naa, men jeg tænker nu ække saa

meget paa Dine personlige Oplevelser. Det maa Du jo bedst selv kjende. Men det er det, som Dine Oplevelser har bragt til Gjennembrudd — det er Frimenigheds-Tang-ken, som jeg nu ser er lige paa Næppet til at trædde ud i Llivet.«

»Jamen det er jo Dine egne Tanker, kjære Meyer.«

»Hvad — hvad — hvad er dét, Peter Meyer?« sagde Madsen.

»Troer Du, vi er fardige til det? troer Du, Uddviklingen er fardig til det? Troer Du, vi kan forsvare det overfor de mange smaa og hjælpeløse, som sidder rundt i Sognemenighederne og ække kan komme med endnu. Hugger vi ække dér noget over, et levende Baand, som vi skulde bevare for den histaarsk-levende Uddviklings Skyld?«

»Jamen kjæreste, bitte Peter!« — sagde hans Kone i højeste Forbavselse.

»Begynder Du nu at kjøre op med den Snak,« sagde Madsen, »som jeg har hørt alle de grundtvigske Sogneprester smække sig med i den sidste halve Snes Aar, saasnart vores kjærlige og frisindede Gud og Fader li'som trak dem lidt i Frakkeskjøderne — —«

»Jeg skal sige Dig, hvad jeg tanker paa, Madsen; jeg tanker paa det Ord hos Profeten: »Trøster, trøster mit Folk!« — Men det er ække at trøste Folket: for nogle særliges Skyld, eller maaske for sin egen Skyld, at overhugge de levende Baand, som binder os sammen til et Folk, og binder os

sammen med vor Fortidd, vor Uddvikling som Folk. — Tænk paa en lille Mand som Leopold Scheffeldorff henne i Lundborg. En go' lille Mand. Hvordan vil saad'n en lille — ja, jeg kan godt kalde ham: Hundestejle — hvordan skal han komme med, naar vi ukjærligt — og hvad der er Hovedsagen: uhistaarsk — skubber ham bort fra'vs, udd i det ydderste Mørke?»

»Det var sjov, det var virkelig sjov!« udbrød Madsen, »er det dér, vi skal ha'e 'et! Ha, ha, ha! Er 'et Greve-Pengene, som er for pæne til at smides i Rendestenen? Jeg syntes nok, Du blev saa stille lige med eet derhenne paa Skolen, den Dag, da Greven han klingelingelingelinge for Dig med Portemonixen — ha, ha, ha, er jeg for slem, ha, ha, ha. Du kan vel nok taale en Spøg?»

»Jeg veed ække, om Du kjender et Ord, Madsen, som jeg kan huske fra min Barndom: »Degnefidtelse.« Jeg veed ække rigtig, hvad det var. Men det var noget, naar man smurte Degnene med 'et, saa kunde man faa dem til at gjøre, næsten hvad det skulde være: Ligvers og Lykønskingsvers og Bruddetaler ved Bordet og meget, meget andet. Jeg har, som sagt, kun hørt Ordet, — jeg veed ække, om Du skulde kjende baade det og Stoffet?»

»Hæ, hæ, hæ, ha, ha —« Madsen lo som besat. »Troer Du ikke ogsaa nok, at saadan nogle Skrumle-

kasser som dem, man kalder theologiske Kandidatusser, kan trænge til lidt Vognsmørelse —«

Pastor Nordbye kunde ikke lide denne Maade at spøge paa; han sluttede Samtalen, idet han sagde:

»Een Ting er sikker: at før vidste jeg Guds Vilje i denne Sag, men gjorde den ikke. Og det var galt. Nu baade veed jeg og vil jeg udføre Guds Vilje. Og det er ret. — Peter Meyer forstaar jeg ikke i Aften. Men det er ogsaa sent, saa vi skal i Seng.«

»Du har selv tvivlet saa meget, Jørgen,« sagde Meyer idet han gav Præsten Haanden til Godnat, »saa Du har ække Lov til at undres, naar andre ogsaa et Øjeblik kan falde i Tvivl. Jeg haaber ogsaa paa, at den aandelige Løftelse blandt Folk her paa Egnen skal være stærk nok til at bære Sagen igjennem. Og i saa Fald — ja, saa skal ingen være glaadere derover end jeg. Det forstaar Du vel nok.«

»Nej, jeg forstaar Dig ikke i Aften. Men det kommer nok, naar vi faar sovet paa det,« svarede Præsten.

Karl foragtede fra dette Øjeblik Meyer. Foragtede ham saa afgjort, saa han ikke engang følte Vrede imod ham. Og han forstod sletikke Onkel Jørgen: at han kunde lade sig narre af saadan een; eller at han vilde være Præst for en Menighed, hvor saa-

dan een kunde gaa uopdaget, ja, hvor Meyer vel endogsaa vilde komme til at spille en større Rolle. Han havde ellers været saa stærkt bevæget i Aften — men dette sidste! — nej, nu syntes han, det hele var Taabelighed. Hans Sind var i en underlig død Ligevægt, da han gik hjem til Holtinggaard. Det gav ligesom sletintet Udslag; alt, hvad der fyldte det, vejede lige op mod hinanden — det var lige uforstaaeligt altsammen, syntes han.

Da han gik ind, var han nær løbet imod sin Fader, der stod i den aabne Gangdør og saae ud i Gaarden. Det var meget mørkt, skjønt December-Himlen var tæt besaaet med Stjerner.

»Naa, er 'et Dig, Karl. Aa, jeg vild' bar' ønsk' Dig til Lykke, inden jeg gik i Seng.«

»Aa — — det er sandt!«

»Ja, Du fylder nitten Aar i Dag, min Dreng. — Godnat, lille Du!«

Karl tænkte paa Bestandigheden af sin Faders Kjærlighed, mens han gik i Seng. Alt hans eget syntes ham saa flygtigt. — —

Da han næste Morgen, i klart Solskins Frostvejr, red til Glenstrup, kunde han forud mærke, at Pastor Grabow vilde have megen Magt over ham, hvis han vilde tale til ham om — alt sit — — om sin Verden.

Det gjorde Pastor Grabow dog ikke i Dag. Men — i Løbet af Vinteren kom de tit ind paa — saa mange forskellige Sager. Og Karl blev

stærkt optagen deraf. — Julen hjemme var nu ogsaa saa skrækkelig kjedelig iaar. — Karl og Anna var nok derovre i Præstegaarden Juleaften. Men der var fuldt af Børn af Frimenighedsforældre og en hel Del voksne desuden. — Henriette havde saalynende travlt med Opvartningen, saa hun næsten ikke havde Tid at tale et Ord med Karl. Og det kunde snart ogsaa være det samme, for kom de en enkelt Gang til at veksle nogle Ord — baade den Aften og ellers i Juleferien — saa var hendes Tone ikke blot noget bedrøvet, men tillige ligesom dadlende eller bebrejdende. — Hun blev for Resten saaualmindelig smuk, Henriette. Nu var hun atten Aar. Hendes Næse og hendes Øjne — ja, det alt sammen! hendes Figur — kjækt var det, — rank og slank Støbning helt igjennem. Og hvor hun saagod ud, og saa elskede hun ham jo i Virkeligheden! — det kunde han jo sagtens mærke. Det var bare dette bedrøvede eller dadlende — det kunde han da blive saa ærgerlig over! —

En Dag kom han til at fortælle Pastor Grabow om hele Frimenighedsbevægelsen. Det var ellers sjældent, at han sagde ret meget. — Om, hvordan der blev bygget Kirke og Præstebolig — og der skulde ogsaa være Friskole, — en Snedker skulde være Lærer. Og om al den Glæde og Begejstring, der var. —

Pastor Grabow sad med et underligt Ansigt — han smilede vistnok, og Udtrykket var saa nysgjer-

rigt — han trak fra og kom med enkelte, smaa Spørgsmaal, — og Karl sad egentlig og blev uhyggelig ved saadan at fortælle om sit eget. Men han blev alligevel ved. — Han fortalte tilsidst ogsaa om, hvordan det hele først ret kom i Gang, da hans Faster døde. — Om, at Onkel Jørgen saae paa den Slags Ulykker som Mindelser fra Gud om at give sig hen i hans Vilje, — og at nu vilde han helt gjøre Guds Vilje til Lov ogsaa for sin ydre Vandel — saavidt han kunde — og leve for at fremme Guds Riges Sag.

»Ja,« sagde Pastor Grabow endelig, »det er Vilje og Hensigt og Forsæt helt igjennem — for at, for at, for at! — Ifølge Darwins Theori er Drifter og Kræfter indrettet saa at, saa at, saa at, saa at — alt dét sker, som skal ske, og bliver til det, som det skal blive, — og alt det andet sker og bliver sletikke, alt det, som kun er Vilje og Hensigt og Forsæt. Med andre Ord: det hele gaar i Virkeligheden af sig selv, som man siger. — Det er en Tankegang, som det er værdt at sætte sig ind i; som det er værdt at føle, for der er megen Stemning i den. Den kan i mange Tilfælde virke behagelig dæmpende paa Bekymringerne, ligesom Følelsen af Livets LigeGYldighed særdeles ofte kan dulme de menneskelige Sorger.«

»Jamen er der nogen, der troer paa det?«

»Paa hvilket?«

»Ja — paa Livets LigeGYldighed — og — paa, at det gaar af sig selv?»

»Det er der vistnok. Men jeg taler altsaa blot om at føle Stemningen i disse forskjellige Betragtninger af Livet. Det er noget, som intet dannet Menneske bør have forsømt.«

IX

EFTERHAANDEN som Examenstiden nærméde sig, tørrede Karls hele sjælelige Væsen ind til bare Vilje og Forstand, eller rettere Hukommelse. Den ene Dag lignede præcis den anden; de laa blot allesammen ligesom paa en Vej, der steg og steg op imod Afgjørelsen. Denne kom den 5. Juli og blev en glimrende Sejr for Examinanden og hans gamle Lærer. I alle Grabows Fag faldt det ud til ren Udmærkelse.

Da den sidste Overhøring var til Ende — om Eftermiddagen Kl. 4 — stod han ude i Kjøbstaden, omme i Kjøbmandens Gaard, hvor hans Hest var staldet ind, med en underlig Følelse af Fremmedhed og Tomhed. Han kjendte ingen i Byen. Det gjorde vistnok noget dertil. Men mest var det dog, fordi hans Examenslæsning i saa høj en Grad havde været en Ting for sig i hans Liv. Denne Løben om Kap mod Examensmaalet, som i saa mange Drenges Liv gennemvæver alle deres Stemninger fra den tidlige Barndom, og derved bliver dem levende og hjemlig, havde for ham kun været noget

rent parenthetisk, og noget, han havde seet som Modsætning til alt, hvad der var nogenting værd i sig selv. Sit Liv — alle sine Stemninger, alle sine Tanker — havde han gennemlevet, levet med, helt og ene for deres og sin egen Skyld, ikke — som Tilfældet er med saa mange unge Mennesker — halvt for Examens Skyld. — Men derved var, paa den anden Side, hans Examensslid bleven helt til bevidst Trællearbejde for ham, noget, han hurtigst muligt havde villet have tilendebragt for atter at kunne leve. — Da nu Afslutningen var kommen, følte han i de første Øjeblikke, som sagt, kun Tomheden, Fremmedheden efter de forløbne Maaneders sjælelige Tugthusliv. Og denne Følelse, blandet med Træthed efter den voldsomme Anstrængelse, forsvandt kun lidt efter lidt.

Der blev straks sendt Bud op til Pastor Grabow med Efterretningen om sidste Dags Resultat, og nogle faa Dage derefter red Karl selv derop.

Han havde en Anelse om, at Frøken Woltersien kunde være hos sin Onkel i denne Tid. Han havde ogsaa tænkt paa hende, mens han red derop. Alligevel var det en stor og dyb Overraskelse, da han, paa Vejen mellem Glenstrupgaarden og Pastor Grabows Ejendom, saae hende komme gaende imod sig.

Tanken om de faa Mennesker paa Glenstrupgaarden, de faa, gamle Mennesker hos Pastor Grabows, om de store Banker, der helt skjulte Holting By og Fjorden og alt til den Side og skilte derfra,

Tanken om Solskinnet og Ensomheden paa dette Sted, Synet, Følelsen af hende midt i Ensomheden — alt drog igjennem hans Sind som en varm, bedøvende Sommeraande. — Og han følte med en stille Glæde, at han var mere moden, end da han saae hende sidst, han var hende mere jævnbyrdig.

Han red i Skridt, og hun kom langtsomt; — hun gik sletikke og ventede paa eller ligesom opsatte noget for den sig nærmende Gjenkjendelses Skyld, — hun gik ganske roligt, med Hovedet en lille Smule løftet, og saae hen paa ham, medens Afstanden imellem dem aftog. — Hun var atter klædt i Gult — et matgult, meget tyndt Stof — men dog vist uldent — med en Mængde fine Rynker ned over det løstsiddende, noget udskaarne Liv. Det var meget vide, hængende Pufærmer, der lod Armene bare til lidt over Albuen. — Der var en dejlig Modsætning imellem dette løse, bløde, vissentørre Kjolestof og saa Halsens og Armens faste, plastiske, solbrændte Runding. Hun gik med en stor Straahat i Haanden, næsten strejfende Jorden med dens Skygge. Hendes svære, mørkladne Haar sad i en løs Knude langt tilbage ad Nakken — uden dog at berøre Kjoleranden. — Han saae alt dette — uden at tænke paa Enkelthederne; han tænkte ikke heller paa Dragten i dens Helhed, men paa det skønne, levende Legeme, som den skjulte. For det syntes ham saa underlig tilfældigt, at den skjulte det.

De havde hilst og vekslet de første Repliker om ingen Ting.

»Aa — men kan De da ikke gaa tilbage igjen til Pastor Grabows?« spurgte nu Karl.

»Det kan jeg næsten ikke — hverken for Deres eller for Grabows Skyld. For jeg sagde udtrykkelig til dem, at jeg gik min Vej, fordi jeg i Dag kjedede mig saa frygtelig nede hos dem.«

»Ja, saa bliver Æren jo næsten for stor for mig, hvis De nu vender om.«

»Aa — nej! Jeg kan sige det til Grabows, som det er: at det er blot, fordi De er et fremmed Mandfolk. Den Ære er da ikke saa stor.« — — —

Da man havde opholdt sig lidt ved Kaffebordet hos Grabows, — sagde Frøken Woltersien, der ikke deltog i Nydelsen, men sad henne ved Vinduet og viftede sig med sin Hat: »Veed De saa, at Pastor Grabow har en Gave til Dem i Anledning af den herlige Examen?«

»Naa, nu kunde De ikke holde Dem længere,« sagde Grabow. »Jeg har saamænd ventet paa Aabenbaringen, lige fra De kom ind ad Døren sammen med Hr. Wintrup. Det vil sige: jeg troede næsten, De havde sagt ham det paa Vejen allerede.«

Grabow var, stadig snakkende, gaaet ind i sin Stue, og kom nu tilbage med et stort Lithographie i Ramme: »Frühling« af Böcklin.

Karl blev saa overrasket af Situationen: Dryaden og Rebekka Woltersien staaende Ansigt til Ansigt

med hinanden, saa han ikke formaaede at fatte sig, — rødmede og kunde ingen Ting sige. — Men han havde jo Lov til i tavs Beundring at stirre en Stund paa Billedet.

»Ja, kunde man blot gaa klædt som hun der,« sagde Frøken Rebekka og pegede paa Dryaden.

»Føler De Dem saa generet af Varmen, kjære Frøken?« sagde Pastor Grabow.

»Nej, men for Skjønhedens Skyld! — Men det er jo muligt, at man blev for vigtig deraf, og ikke kunde tage det saa ubevidst som hun.«

»Hendes Ubevidsthed er unægtelig noget af det aller skjønneste hos hende,« sagde Præsten.

At de dog ikke kunde se Ligheden! tænkte Karl. Eller var de saa selskabsvante, saa de kunde lade som ingen Ting.

»Er jeg for Resten saa usædvanlig meget bevidst?« spurgte Frøken Rebekka, — og vendte sig mod Fru Grabow.

»Nej, sødeste, lille Frøken Woltersien,« sagde denne, »nej, De er en ganske yndig og livlig — og — og elskværdig ung Dame.«

»Der laa aldeles ingen Insinuation i mine Ord,« sagde Præsten, »og min Sjæl husede end ikke Skindet af en saadan Tanke. Jeg tænker overhovedet aldrig, naar jeg har den store Fornøjelse at se Dem, Frøken Woltersien, paa, om De er bevidst eller ubevidst. Jeg finder Dem simpelthen

harmonisk. Jeg kan ikke sige Dem eller Nogen større Compliment.«

»Nejede jeg ikke ogsaa smukt for Complimenten?« sagde Frøken Rebekka.

Pastor Grabow gjorde en anerkjendende Bevægelse med Hænderne. — »Selvfølgelig er De en Eva-Datter, kjære Frøken Woltersien. Men lød det ikke for literært, vilde jeg meget hellere kalde Dem en »Goethe-Datter«:

Hier ist das Wohlbehagen erblich,
Die Wange heitert, wie der Mund;
Ein Jeder ist an seinem Platz unsterblich,
Sie sind zufrieden und gesund — —

Han siger det om Grækerne, — jeg troer, han vilde sige det samme netop om Dem, kjære Frøken.«

»Ja, jeg maa til at læse Goethe!« sagde hun.

»Kommer De engang til at elske, Frøken« —

»Det gjør jeg nok.«

»Da vil De gjøre den Lykkelige udødelig paa Stedet, hvor han staar, De vil gjøre Stedet evigt for ham, De vil gjøre ham salig, som han staar og gaar! — Thi De vil øjeblikkelig gjøre ham til en Hedning, — min allerbedste Frøken!«

»Aa, hvor det var dejligt, hvis jeg kunde!« sagde Frøken Rebekka ganske alvorligt og saae næsten beundrende paa Pastor Grabow. — Karl syntes, hun fik Taarer i Øjnene. — »Men De skal se, jeg kan det, Pastor Grabow, — »naar jeg bare kunde finde ham, den Ulykkelige!«

»Den Lykkelige, sagde jeg.«

»Ja, det var ogsaa det, jeg mente.« — Hun sad og saae ned paa Gulvet. — »Tænk, hvis det nu viste sig, ganske uformodentlig, at blive Hr. Wintrup.«

»Tja!« — sagde Pastor Grabow og bredte Hænderne fra hinanden med et Skuldertræk.

Karl kunde kun præstere et tavst og dirrende Smil i sit ophevede Ansigt.

»Ja, for det veed man da naturligvis sletikke i Forvejen, Pastor Grabow?« sagde hun.

»Nej, selvfølgelig, selvfølgelig!« svarede denne.

Hun rejste sig pludselig. — »Lad mig saa da laane anden Del af Faust med det allerførste,« sagde hun til Præsten. »Jeg maa igjennem ham. — Men nu skal jeg af Sted.«

»Forretninger gaar for alt,« sagde Præsten.

»De mener, jeg har ingen. — Farvel, Hr. Pastor! — Farvel, kære Frue! — Farvel, Ulykkelige!«

Karl tog Mod til sig i dette sidste Øjeblik: »De kommer da ned til Holting ogsaa denne Gang,« sagde han. »Maa jeg ikke hente Dem i Morgen?«

»Forvovne! Frække! ha, ha, ha!« lo Pastor Grabow.

»Forstandige!« sagde Frøken Rebekka. — »De har forstaaet, at hvem der kjeder sig, kan man byde det utrolige. Kom efter mig, naar De vil, og naar De maa — for Deres Frøken Søster.«

Skulde Anna have været uvenlig mod hende sidst? tænkte Karl, idet hun gik ud af Stuen. —

Da Karl red hjem fra Glenstrup, søgte han i Tankerne at forestille sig, hvordan det Besøg vel vilde spænde af. Det vilde egentlig sige: Hvordan de unge Piger hjemme vilde tage imod Frøken Woltersien. De Smaa — saaledes kaldtes endnu Ellen og Kirstine — i Præstegaarden havde nu vist ingen Mening om hende, for det var jo hele to Aar, siden hun sidst havde været der. Og Henriette havde jo dengang syntes ret godt om hende. Anna? — Ja, det kunde saamænd være saa nogenlunde det samme med hende. Nu havde hun Stamherren i denne Tid, saa tænkte hun jo ikke paa andet end ham, — og det gjorde hun jo for Resten hellerikke, naar han ikke var der! — Men ærgerligt alligevel med hende, det lille vigtige Fæ, at hun skulde kritisere et Menneske som Frøken Woltersien, som der dog virkelig var noget ejendommeligt ved. — Anna! — hvad var hun? hun var forlovet i disse Aaringer, andet var hun sletikke foreløbig. — Og saa med Stamherren! Robert! — ja, han var forlovet med Anna. Mere var der egentlig hellerikke at sige om ham. Men alligevel ansaae de sig selv for noget ganske extra, helt forskellige fra andre Mennesker. — Det var idethele underligt med disse bevidste Kristne, disse opvakte Mennesker: et uhyre Skjel mellem

dem selv og andre Mennesker var de sig allesammen bevidst; med nogle af dem var det saa bare Vrøvl; der var intet Skjel; men de var saa blot desmere selvgode og vigtige, — saadan var egentlig Anna og Stamherren og næsten alle de andre. Men nogle faa af dem var virkelig noget for sig — vilde han indrømme — uh, men saa var de saa sære og fanatiske, som nu Onkel Jørgen, — og han var næsten bange for, at Henriette var bleven ligesaadan.

Med Henriette døde denne Tankerække hen. Karl fik nemlig en Fornemmelse af, at han ønskede at se sort — og skammede sig ganske flygtigt.

Naa, men een Ting var nu da vis: at Stamherren hverken kunde læse eller skrive ordenligt, og kjendte hverken Poesi eller Historie eller — — men, det var jo aldrig værd at ærgre sig. Og hvis hans kjære Søster og Svoger ikke brød sig om Rebekka, saa haabede han nok, at han skulde kunne underholde hende. —

Hans Fader havde naturligvis ikke det mindste imod, at han kjørte op og hentede den unge Dame. Tværtimod skulde han hilse hende fra Proprietæren, at jo længere hun vilde blive paa Holtinggaard, des kjærere var det ham. — Anna derimod fandt, at det var underligt, de skulde have saadant noget Sjov, saa kort efter Faster Maries Død. —

Hun og Stamherren samt Karl sad inde ved

Kaffebordet i Spisestuen, efter at Proprietæren var gaaet ind i sit Kontor. — Karl havde — ret rimeligt — ikke ventet dén Indvending og blev hidsig: »Hvorfor skal dét kaldes Sjov? — Saa kan jeg jo ligesaa godt finde det underligt, at Du gaar her paa Gaarden og sjover med Robert fra Morgen til Aften.«

»Vi sjover virkelig ikke. Og Robert er min Kjæreste.«

»Ih, men hvem har dog givet Dig Ret til at sige om Frøken Woltersien, at hun sjover.«

»Hun hører det jo ikke.«

»Saa er det Bagtalelse! — Og det er en Fornærmelse mod mig, at Du siger det.«

»Hwordant kan det vær' en Fornærmelse imod Dig?« spurgte Stamherren. »Hun er jo da int Din Kjærest'?«

Karl blev rød. »Hun er en ung Dame, som jeg har indbudt her til Gaarden. Og med det samme staar hun under min Beskyttelse.«

»Din Beskyttelse!« lo Anna.

»Naa, Du indbyder unge Damer her til Gaarden?« sagde Stamherren.

»Med Faders Billigelse, ja. — Du, Anna, indbyder jo den unge, intelligente Herre dér.«

»Robert er min Kjæreste!« sagde Anna meget skarpt og alvorligt. Og dermed gik Kjærestefolkene ud i Haven for at være ene og tale sammen nogle Formiddagstimer.

Karl kom hjem fra Glenstrup med Frøken Woltersien lige til Middag — et Par Dage efter denne Samtale. —

Annas Stilling var ikke ganske nem. Thi vilde hun være afvisende overfor den Fremmede, var det uundgaaeligt, at hun med det samme kom til at staa — især i sin egen Bevidsthed — som den lille, uopdragne Landsbypige med sin endnu mindre opdragne Kjæreste under Armen. Hun maatte nemlig indrømme for sig selv, at Frøken Rebekkas Optræden og hele Væsen var — aldeles naturligt og uden Spor af Pretension — den fuldendte Dames. — Hendes Dragt! — Anna følte sig ligefrem blændet, da Frøken Rebekka lagde sit Overstykke og stod der under Knagerækken i Entreen, glattende sit svære, mørke Haar med Hænderne — iført en pragtløs men saa vidunderlig festligt klædende, gulrød Musselinskjole — for Resten af samme Façon som den, Karl havde seet Dagen i Forvejen — med et bredt, rødt Silkebælte om Livet og to blanke, røde Silketværbaand over Skuldrene mellem Halsen og de folderige Ærmer. — Hendes Hals, syntes Anna nok, man saae for meget af, men hvor den var dejlig!

Anna maatte da, i sin Broders Paasyn, springe midt ud i det skjære Hykleri. Hun tog Frøken Rebekka om Livet og førte hende i Veninde-Glæde ind i Dagligstuen. Stamherren stillede sig paa Trappe-

stenen udenfor Døren og betragtede derfra Fjerkræet i Gaarden.

Inden de gik tilbords, havde Anna endogsaa taget en anden Kjole paa — efter Samraad med Frøken Rebekka — fordi den, hun gik med, ikke stod godt i Farven til den Fremmedes.

Først ved Middagsbordet viste Proprietæren sig. Frøken Rebekka fik naturligvis Plads ved hans højre Side; og han havde ikke siddet ved Bordet ret længe, før han hviskede til Anna: »Aa, lad os faa en bedre Vin paa Bordet.«

»Rødvin?«

»Ja.«

»Jamen saa har vi kun Amtmandsvinen.

»Aa ja, lad os kuns faa den.«

Denne Vin blev der paa Holtinggaard næppe drukket af mere end hvert tredje Aar. — —

»Naa, maa jeg saa ret ønsk' den fremmede Dame velkommen. Det glæder mig at se Dem,« — han hævede sit Glas mod hende. — »Det er saa sjælden, man seer kjønn' Mennesker.«

Frøken Rebekka lo. »Ja, det kan Proprietæren sige om »man«; men De kan da ikke sige det om Dem selv.«

»Hvad mener De?« sagde Wintrup. »Jeg kan da æt see mig selv —«

Selskabet brød ud i stormende Latter.

»— og jeg er s'gu da ikk'heller kjøn. — Ja — hvad — man skuld' da ha'e Lov til at udtal' sig.«

»Mener Du: til at tale ud, Fa'er?» sagde Karl.

»Jeg mener det, jeg siger. — Naa, og jeg mener, De er kjøn, Frøken Woltersien; saa kan De nu faae'et lig' paa Deres Tallerken.«

»Tak skal De have, fordi De siger det. Jeg er saa voldsom glad for at høre det af Dem. — Men jeg mente, at De kunde ikke særlig savne Synet af Skjønhed, saa længe De havde Deres Frøken Datter i Huset.«

»Ja, — Sludder og Sladder har vi s'gu nok af. Det er nu da ogsaa noget andet at se en Fremmed. — — — Naa, lad mig nu høre, hvad De gaar og tager Dem for i Hjemmet. Er'et æt ved Deres Onkel, De opholder Dem?»

»Jo — hidtil.«

»Han er Kontormand.«

»Nej han har været — Bankdirektør.«

»Hvad er han saa nu?»

»Ja, nu er han vist ikke andet end Geheimeraad.«

»Aa ja, det kan vær' ligesaa godt som saa møj and't. Og hvad er saa De — i Huset, mener jeg?»

»Aa, jeg forskjønner saadan Tilværelsen lidt.«

»Den kan saamænd ogsaa godt træng' til'et.«

»Ja, for der er næsten ingen, der gider gjøre noget for den — i dén Henseende.«

»Hm, hm, hm, — nej, det er s'gu vist. Naa, det er nu ogsaa de færrest', der har Tid til'et.«

»Jeg sønnes da osse, man ku' ta'e sig noe nyttigere til,« bemærkede Stamherren med pludselig Kraft.

»Ja, dét er sandt,« sagde Frøken Rebekka.«

Stamherren var nær gaaet forover paa Grund af den uventet ringe Modstand.

»Men naar endda blot de, der havde Tid dertil, vilde pynte lidt paa den stakkels Tilværelse,« fortsatte Frøken Rebekka, »saa kunde den virkelig se meget bedre ud, end den gjør.«

»Ja, ja, nu vil jeg rigtig bed' Dem om at tage Dem af Holtinggaards Forskjønnelse, og tage Dem god Tid til'et. Skal vi klink' paa det paa gammeldags Maneer!« — — —

Henriette og Præstens to Døtre var budne om til Holtinggaard efter Middag. De kom uventet tidlig, endnu i Middagsstunden. Henriette saae nydelig, men noget nervøs og maaske forgrædt ud. Det var Anna, der havde været omme at indbyde hende. —

Man havde egentlig tænkt at sidde og døse inde i Havestuen i den varmeste Tid, men nu da de var komne fra Præstegaarden, fandt Anna, at man burde tage sig noget for. — Hun foreslog at gaa ned i Engen; der var nok kjøligt nede ved Aaen. Og der laa Baaden, hvis de vilde sejle.

Idet de gik igjennem Entreen og tog deres Hatte og Hansker — fandt Karl Lejlighed til et Øjeblik at betragte Rebekka Woltersiens dejlige Skikkelse fra Ryggen, og idet han, lykkelig ved Synet, tog sine Øjne til sig, mødte hans Blik Hen-

riettes. Hun vendte sig hurtig om mod Knagerækken og tog sin Hat paa. —

Da de gik ned ad Trappestenen, og de andre tog Retning mod Gaardsleddet, kom Henriette rask ned ad Trinene, tog Karl ved Frakkeærmet og drog ham tilside hen under Vinduerne.

»Karl, Du skal love, at Du vil sige mig, naar det er forbi.«

»Aa, den dejlige Pande, hun har!« tænkte Karl. Den var saa urolig; men hendes Øjne turde han ikke møde.

»Naar det er forbi?« sagde han.

»Ja, naar Du er kjed af mig,« sagde hun.

»Men Henriette dog — —«

I det samme raabte Frøken Rebekka — og Anna sagde noget lignende samtidig —: »Kan man sejle Baaden fra Aaen ud i Fjorden, StudentWintrup?«

»Nej, det troer jeg ikke,« sagde Karl — han kastede et flygtigt Blik efter Henriette, men hun fjernede sig — »for jeg troer nok, det er saa grundt der, hvor Aaen løber ud, saa vi ikke kan faa Baaden over,« fortsatte han og gik hen til de andre. — —

De unge Piger fra Holting var ikke nemme at snakke med, selv for en saa selskabsvant Dame som Frøken Woltersien. Henriette, der nu gik sammen med hende og Ellen, var meget venlig overfor hende, men de havde gjensidig ligefrem Møje med at finde paa noget at tale om. —

Anna blev efterhaanden ærgerlig over sin egen Uformuenhed som Værtinde og slog sig i en noget fornærmet Stemning paa Kjæresten. Hun og Robert gik lidt fra de andre i Engen; han mumlede, og hun hviskede.

Paa denne Maade naaede de Aaen, paa hvis Bred de alle tog Plads i Græsset. Men det viste sig, at Aaen aldeles ingen Kjølning gav i det skrækelig lumre Vejr, som det var blevet. Der var trukken Tordenskyer op, mens man havde spist til Middag.

Frøken Rebekka spurgte Henriette, om der intet Badehus var her i Nærheden. Denne oplyste, at Præstegaarden og Holtinggaard havde et fælles Badehus i Fjorden, men naar det var saa lavvandet som i denne Tid, saa blev Fjordvandet ufriskt, saa man kunde ikke bade deri.

»Kan man da ikke bade i Aaen?» spurgte Frøken Rebekka.

Jo, det kunde man nok for Vandets Skyld, men der var jo intet Badehus.

»Ja, hvad gør det!» sagde Frøken Rebekka.

»Man kan da ikke bade under aaben Himmel,« sagde Anna, der sad ved Siden af Robert, — i en Tone, der var meget paavirket af hendes nys nævnte Misstemning, maaske ogsaa af hendes tidligere Uvilje mod Frøken Rebekka.

»Under aaben Himmel!» sagde denne og lo lidt drillende, — baade Tonen og Udtrykket forekom

hende saa landlige. — »Da troer jeg virkelig, jeg vil prøve derpaa — det vil sige: blot min Hals og mine Arme!«

Hun tog sit Kjoleliv af og sprang ned i Baaden, der var fladbundet og laa meget lavt i Vandet, — bøjede sig ud over Rælingen og gav sig til at øse Vand over sin Nakke, idet hun for hver Gang sænkede sine Arme ned i det klare, rindende Vand.

Det var et saare skjønt Syn, men, navnlig for hvem der ikke var vant til at se Damer i nedringet Toilette, noget usædvanligt.

Da Frøken Rebekka rejste sig op, var Robert og Anna borte. Ellen og Kirstine saae hun ilende henimod et lille Krat, bag hvilket de to andre vel maatte være forsvundne.

Hun sprang op af Baaden med de vaade Arme og Skuldre blinkende i Solen, og løb hen efter sit Kjoleliv.

»Hvor bliver det øvrige Selskab af?« sagde hun til Henriette.

»Maa jeg ikke hjælpe Dem det paa,« sagde denne.

»Tak, det behøves saamænd ikke.«

Men nu saae hun Henriettes Ansigt lige foran sig — dets yndige Træk opløste og voldsomt bevægede af Graad — og i næste Øjeblik laa dette Ansigt mod hendes nøgne, vaade Skulder.

»Jeg veed godt, det er forbi,« hulkede Henriette, »og det var det maaske ogsaa, før De

kom. — Aa, De maa ikke være vred paa mig. — Jeg kan ikke blive hernede i Engen. — Jeg skal hjem. Farvel!« — Hun kyssede Rebekka heftig paa Skulderen — og løb bort ad Vejen, de var komne.

»Nej, hvor hun dog var sød!« sagde Frøken Rebekka, der nu atter var fuldt paaklædt, til Karl. — Han var den eneste af Selskabet, der ikke havde forandret Plads eller Stilling, — men Udtrykket i hans Ansigt var noget flakkende og uroligt. — »Og hun elsker Dem jo. Hvorfor tager De hende ikke? — Nej, hvor hun dog elsker Dem, den søde Pige!« Karl vidste ikke, hvad han skulde svare.

»Naa, undskyld, — det kommer jo ikke mig ved. Skal vi gaa hen til det øvrige Selskab?« — Frøken Rebekka begyndte at gaa i den Retning, hvor de var forsvundne

»Jeg tænker, de andre er ude paa Vejen nu,« sagde Karl. »Vi kan nemmere gaa hjem ad den.«

Karl og Frøken Rebekka konverserede nu meget livlig om Fjorden og om Naturen her paa Eggen i det hele, — indtil de naaede de andre et lille Stykke udenfor Holtinggaard. —

Anna og hendes Kjæreste syntes stærkt optagne af at drøfte et eller andet privat Anliggende. De lod Karl og Frøken Woltersien passere forbi og fulgte saa lidt bagefter.

Da Selskabet naaede Kjøreporten igjennem Ladebygningen, kaldte Anna dæmpet paa Karl. Frøken

Woltersien gik videre — ind i Gaarden, sammen med Ellen og Kirstine Nordbye. — Karl blev vinket hen til Kjæresteparret, der stod udenfor Lademuren lidt til Side fra Porten.

»Du maa faa hende til at rejse i Aften,« sagde Anna. »Jeg gjør Skandale. Jeg vil ikke tale med hende.«

»Er det Frøken Woltersien, Du taler om?«

»Ja, det kan Du troe, det er.«

»Hvis Frøken Woltersien ønsker at rejse i Aften,« sagde Karl, »saa bliver det virkelig hendes Sag og ikke min. Og gjør Du Skandale, saa bliver det Din egen Skam. Jeg troer ikke, Frøken Woltersien vil tage sig det videre nær.«

»Robert siger, at han kom saadan til at tænke paa nogle væmmelige Damer, som han engang saae i Hamborg.«

»Det var da kjedeligt, at Du ikke dengang var til Stede og kunde trække ham bort fra at se paa saadant noget,« sagde Karl smilende.

»Ja, det var ogsaa kjedeligt; for jeg var jo int kloger' dengang,« sagde Robert — stammende — og blev straks efter meget rød.

Karl fik en Anelse: »ja, ja — naar Du dog ikke gjorde andet end at se paa dem —«

Anna drejede netop Ansigtet om mod sin Kjæreste, der pludselig havde faaet et ganske forvirret og sønderknust Udseende. Hun fik vist selv en Anelse: »Uh, hvor Du er bleven uhyggelig, Karl!«

sagde hun, idet hun tog sin Kjærestes Arm og hurtig gik bort sammen med ham — ud i Haven.

— — —

Proprietær Wintrup gjorde mange Indvendinger, da han hørte, at Frøken Rebekka vilde af Sted allerede i Dag. Men hun lo og kaldte det en Selvfølge, at hun skulde hjem til Aften.

Kl. 8 sad hun og Karl atter i Enspændervognen og kørte nordpaa ad Glenstrup til. —

De talte atter om Naturen, og skjønt der var en forunderlig Stemning i alt, hvad hun sagde, sad Karl dog kun og forundrede sig over hendes Konversationstalent, hendes Evne til at tale livligt om noget, som, efter hans Formening, ikke i Øjeblikket kunde interessere hverken hende eller ham.

Da de havde kørt den halve Vej, sagde han endelig: »Aa, Frøken Woltersien, jeg har desværre ingen Undskyldning at bringe Dem, men maa jeg ikke bede Dem om ikke at være vred paa mig for min Søsters Optræden.«

»Jamen hvad var det dog med Deres Søster?«

»Ja, hun blev jo forarget og spillede siden den Fornærmede.«

»Forarget! — ha, ha — anede det mig ikke nok! Dernede i Engen?«

»Ja.«

»Aa, det er Synd, at de ikke er gifte for længe siden, Deres Søster og Svoger.«

»Saa? Hvorfor det?«

»Jo, de trænger saa frygtelig til det. — Netop saadanne pæne Kjærestefolk, — de gjør ofte saadan et pinlig uanstændigt Indtryk. Og det er dog det, de aller nødigst vilde.«

»Ja, det sidste er rigtignok sandt!« udbrød Karl ganske forbløffet.

»Jo, — man kan se det paa dem og paa alt, hvad de foretager sig; de bliver jo halvtossede og halvsyge af alle disse — alle deres — Tanker og Længsler —«

»Det er mærkeligt, at høre en ung Dame tale saadan — jeg er ganske —« Karl kunde ikke lide sin egen Tone og Maade; han syntes nærmest, den passede til en gammel, vindtør Persons Forundring og Beundring overfor et originalt, ungt Menneske. —

Da de drejede fra Landevejen ind til Glenstrupgaard, vovede han sig til at sige, at det vilde glæde ham forfærdelig meget, om de undertiden kunde sees i Kjøbenhavn.

»Ja —,« sagde hun, og trak meget stærkt paa det, »det bliver nu i hvert Fald ikke før Jul —, og da bliver det jo hellerikke, naar De skal hjem. Jeg rejser nemlig til en Tante, jeg har paa Voldbygaard her i Jylland, og bliver der til Foraaret. Jeg skal blot hjem og se til min gamle Onkel i Julen. — Men ham skal De besøge. Det er saadan en snurrig gammel rar Een, — Geheimeraad Woltersien, Kronprinsessegade.«

Karl takkede. Lidt efter holdt de for Døren. —

Da Karl kjørte hjem, var han blot klar over een Ting: at Henriette blev det ikke. — Nu syntes han, hun bragte ham til at tænke paa den Krog i Præstegaardshaven, hvor de engang havde leget saa meget, men hvor der aldrig kom Sol paa Grund af Plankeværket, og hvor Planterne derfor var saa bleggrønne. — Rebekka Woltersien! — det var som Luft og Sol og mægtigt taarnede, glødende Skyer. — Og denne Overgang, hvor Hals og Skuldre rundede sig svulmende og blev til Barm! — Hvor var hun dejlig! dejlig! dejlig!

Han rejste efter nogle faa Dages Forløb til Kjøbenhavn, uden at Henriette og han havde talt sammen om det, hun sagde nede ved Aaen.

X

DET blev en særdeles tarvelig og indholdsløs Tid, de første Maaneder, Karl var i Kjøbenhavn. Det var ham ikke muligt at slaa Rod nogetsteds eller i nogen Ting. Han mærkede, at han var langt mere Hjemmefødning, end han havde troet. — Han boede i et Pensionat, hvor de talte paa den taabeligst mulige Maade om alt, hvad de talte om. — Han aflagde Geheimeraad Woltersien et Besøg, men saa spydig en gammel Herre syntes han da aldrig, han havde truffet før. Han tog sig slet intet andet for overfor sin Gjæst end at gjøre Nar ad ham. — Professorens Forelæsninger kunde han, at begynde med, sletikke forstaa, og hans filosofiske Manuduktør talte aldrig om Filosofi med sine Elever.

Arbejdet var alligevel det, som først blev ham nogenlunde hjemligt, — og da han havde faaet gjort en Begyndelse med at forstaa, blev han snart meget stærkt optagen af det filosofiske Studium. — Han var derfor noget bedre tilpas, da han anden Gang begav sig paa Visit hos Geheimeraadene — et Par Dage før Juleaften — i det Haab at træffe

Frøken Rebekka hjemme. — Det var hun virkelig. Men han havde ikke meget ud af Besøget. Det var morsomt nok at høre hende og Onkelen spøge og drille hinanden, men hun gav ikke Karl mindste Lejlighed til Samtale under fire Øjne.

Da hun og Geheimeraaden fulgte ham ud i Entreen tilsidst, bad hun ham hilse i Holting og i Glenstrup. — »Og saa venter jeg bestemt, at De er forlovet med Frøken Henriette Lind, naar De kommer tilbage efter Juleferien.« —

»Naa, saadan!« sagde Karl ved sig selv, da han gik ned ad Trapperne.

Anna tilbragte Julen i Vendsyssel. Det var Karl glad ved. Det var saa hyggeligt at gaa ene hjemme hos den Gamle — snakke med ham, og for Resten læse og løbe paa Skøjter.

Holting Præstegaard stod næsten tom. Onkel Jørgens var flyttet i Slutningen af November — hen i den nye Frimenighedspræstebolig. — I Holting Præstegaard boede kun den nye Præst og hans Husholderske. — Karl var flere Gange i de maanelyse Aftner inde i Hegnet, hvor Uglerne, som sædvanlig, tudede i denne sneløse, milde Juletid. — Hvor det lugtede hjemlig muldet derinde, trøsket og ramt af de raadnende Blade, og hvor var Luften dog bedøvende tung af Minder. — Han følte saa

tydelig, at denne Luft vilde have været ham for stærk, den vilde have gjort ham syg i Sindet, hvis ikke han havde kunnet kalde paa Tankerne om Rebekka; — men naar de kom sprængende som Valkyrier paa vilde Heste med Foraarsblæst og Solskin i Følge, da var det saa underligt, ganske ene derinde i Hegnet, at føle sig forvandlet til en helt anden. — Altid disse hvide, farende Skyer! — Rebekke selv en hvid, solbeskinnet Foraarssky! — Saa kom rigtignok tillige altid Uroen, Ængstelsen for, at han aldrig skulde kunne vinde hende. Men ogsaa Ængstelsen for Rebekka var frisk og fremtidig.

Han var en Dag ovre i den nye Frimenighedspræstegaard, som i Sommerens Løb var bleven opført omtrent midt imellem Holting og Lundborg.

Det gjorde ham meget ondt at se, at Henriette var bleven baade bleg og mager. Det var jo for hans Skyld; skjønt hun næsten ikke saae paa ham, kunde hendes Øjne dog ikke skjule det for ham. Hvor de vare gode og dybe og ærlige og — hvad der pinte ham mest og lod ham føle sin Uret stærkest — de var forskræmte, ligesom ydmyg bange. Den Følelse kunde pludselig komme over ham, at det var jo selvfølgelig: det eneste rette for ham var Henriette; det andet var rent at komme paa Siden af sig selv. — Men straks efter stod denne Følelse for ham som blot en Stemning, eller maa-

ske en Frygt, en Angst, der ligesom snyltede paa hans stærke Higen imod Rebekka.

Han kjørte hjem til Holtinggaard med Sindet i fuldstændig Opløsning — uden mindste Beslutnings-evne, endogsaa blot i Tanken. Men næste Morgen havde Sindet rigtignok taget sig sammen igjen, saa det havde Skik. Det stejlede af Iver efter at komme frem, efter at bedyre for sig selv, at nu skulde det staa til — hellere alt, hellere Død og Undergang end opgive Rebekka Woltersien! Og bag Iveren laa en stille Følelse af, at det Uafvendelige maatte jo dog ske.

Han kunde ikke holde det ud længere hjemme. Han tænkte sig Muligheden af, at Frøken Woltersien endnu kunde være i Kjøbenhavn. — Dagen efter Helligtrekonger var han oppe og aflagde Visit hos Geheimeraaden. Men hun var borte. — Geheimeraaden sagde som Afslutning paa den Pavse, der desværre var opstaaet i Anledning af denne Meddelelse: »Ja, det bliver mig selvfølgelig meget vanskeligt at styre min Utaalmodighed, men hvis jeg ellers kan overleve Ventetiden, saa vil jeg kunne aflægge hende en Visit — Snak! saa vil hun være hjemme hos mig igjen henimod Midten af Maj.«

Karl kom der et Par Gange i Løbet af Vinteren for dog at holde Forbindelsen med Geheimeraadens Hus vedlige, til hun kom hjem. — Men hans Længsel var saa pinlig og tærende, saa Frodigheden atter

var borte af hans Tilværelse de næste Maaneder. Han havde, som før Julen, kun Arbejdet. — Til Gjengjæld fik han ogsaa en Mængde læst og kom henimod Foraaret i Tvivl, om han ikke hellere skulde vælge det filosofiske end det historiske Studium. — —

En Dag i Midten af Maj kom Frøken Woltersien og Karl spadserende i Pilealleen. — Hun havde ved Frokosten i Dag maattet tilstaa, at hun ikke havde været i Søndermarken, siden hun var 6 Aar, og det laa nu 14 Aar tilbage i Tiden. Og Karl havde saa sat denne usædvanlig lange Tur igjennem. Det højeste, han hidtil havde kunnet drive det til, var Langelinie. — De havde kjørt i Sporvogn til Runddelen. Saasart de vare blevne forholdsvis ene i den mindre befærdede Sideallee, sagde Frøken Rebekka: »Det er maaske alligevel ganske godt, vi er kommen paa saadan en længere Tur. Jeg skal dog engang have talt fornuftigt med Dem. — Jeg kan ikke tro andet, end at De burde forlove Dem, jo før jo heller, med Deres Barndomsveninde Frøken Lind.«

Hun saae fra Siden paa Karl. I denne trak det op til store Ting, der dog maatte have lidt Tid til at komme frem.

»De er dog vist af samme Slags som hun. Og hun idetmindste mener ærlig sit, ihvordan De saa mener Deres —«

Karl var endnu ikke færdig til at svare.

»Jeg kan ikke glæmme hendes Stemme den Dag ved Aaen. Jeg har aldrig hørt noget komme saadan fra Hjærtet som hendes Graad.«

Karl fik stadig nyt at tænke paa ved det, hun sagde, og kunde derfor ikke fatte sig.

»De seer saa højtidelig ud, men siger ingen Ting.« — Frøken Woltersien stod et Øjeblik stille. — »Aa, Folk, der tager saa forfærdelig højtideligt paa Forlovelser og sligt, som De — de glæmmer gjerne at vise den allersimpleste Redelighed og Retfærdighed i de Forhold,« sagde hun og gav sig atter til at gaa.

»Frøken Woltersien —« begyndte Karl, der næppe kunde beherske sin Stemme —

»Ja,« sagde hun, — »De har ikke Lov til at gaa og sværme for mig, hvis De i fjærneste Maade derved narrer Frøken Lind — — det er absolut uhæderligt mod hende.«

»Henriette Lind betyder for mig ikke det mindste længere — og hun veed det selv — aa, Frøken Rebekka! — for der er intet i hele Verden, der har ringeste Værd for mig, uden De alene.«

»Ha, ha, ha, aleneste Gud i Himmerig!« lo Frøken Rebekka.

Saa blev hun alvorlig øg gik tavs nogen Tid.

»Aa, jeg har saa ondt af hende, den søde lille Pige,« sagde hun endelig, »og jeg forstaar ikke, at De ikke har det. — — Naa, men jeg forstaar ikke den Slags Mennesker.«

»Aa, Frøken Rebekka, maa jeg ikke — —«

»Naa, ja, De holder altsaa af mig — det er det, De vil sige.«

»Ja, det er det. — Aa, men De —«

»Jeg holder ogsaa af Dem. Jeg er saa taabelig forelsket i Dem! — skjønt De i Øjeblikket næsten er mig ubehagelig. — Og een Ting vil jeg sige Dem: jeg vil ikke forlove mig med Dem, og jeg veed hellerikke, om jeg vil gifte mig med Dem.«

»Men, hvad mener — Du?« sagde han stammende og trykkede hendes Haand. »Du — kjære —«

»Jeg mener f. Ex., at De ikke skal sige Du til mig, uden lige i de enkelte Øjeblikke, da De ikke kan lade være —«

»Jamen det kunde jeg ikke nu —«

»Naa, — ja, ja! — I Øjeblikket kan jeg godt lade være. — Jeg kan blot ikke lide denne regelmæssige Sigen Du og dette systematiske Kysseri, man jo mener med Forlovelse. — Og lige i Øjeblikket bryder jeg mig ikke engang om at være længere sammen med Dem. — Nu bliver De staaende her eller gaar videre ad Søndermarken til, og jeg gaar tilbage til Sporvognen. Farvel!« — Hun vinkede med Haanden og sendte ham et Blik — slet ikke bedaarende — men saa elskværdigt, saa godt, saa han helt oversaae den næsten uforskammede Behandling, han fik.

Han noterede den 18. Maj i sin Lommebog som Forlovelsesdagen, uagtet det baade var unyttigt og

ukorrekt. Det var da heller ikke meget, han mærkede til sin nye Lykke i Tiden før Sommerferien. Hun var saare indtagende og elskværdig, naar han kom og aflagde hende og hendes spydige Onkel Besøg; men ensomme Samtaler eller Spadsere-
ture sagde hun stadig mere eller mindre ligefrem Nej til. Sommetider erklærede hun, at hun ikke var i Stemning, sommetider beskyldte hun Kjøbenhavn og Omegn for at være stemningsløse. — Engang ytrede hun, at de kunde saamænd tidsnok blive færdige med hinanden. — I den Anledning forlangte han meget indtrængende en Forklaring, der skulde afgives paa en Tur til Tidsvilde. Men han fik hverken Forklaringen eller Turen.

Saa meget mente han dog at kunne forstaa, at det skulde blive bedre i Sommerferien; og han fik nu selv særdeles travlt med Examen, eftersom han, trods sin vidtløftige Omstrejfen i hele Filosofiens Rige, dog havde forsømt det filosofiske Examensstof temmelig meget. — Han laante et Kollegie-Hefte af en Kammerat, der ansaaes for at have fulgt meget stadig med ved Forelæsningerne. Han var ogsaa saa heldig paa Læsningen heraf at erhverve sig et Laud, medens Hefkets Ejermænd kom op i et Hul i sit eget Manuskript og faldt igjennem.

Situationen hjemme i Sommerferien var temmelig vanskelig for Karl. Han kunde ikke blive fra Glenstrup, hvor Frøken Rebekka opholdt sig, og dog kunde han ikke deklarerere nogen Forlovelse.

Efter et Par Dages Forløb fortalte han sin Fader det hele. Hans Fader var saa nem at snakke med, og han vilde ham jo da ikke andet end godt.

Karl fremhævede gjentagende for sin Fader det aldeles enestaaende i al Rebekkas Optræden, hele hendes Væsen.

»Aa ja, saamænd,« sagde Proprietær Wintrup, »jeg troer s'gu alligevel, jeg har kjendt en Pige engang, som lignede hende noget. De er paa en Maade saa sær fin' i'et den Slags; man skal pass' paa at vær' skaansom mod dem; de kan saa let komm' til at gi' møj mer', end de faar. Jeg vil for Resten sig': de trænger til, at Mandspersonen han skal vær' ridderlig overfor dem.« — Dermed sluttede Samtalen.

Karl syntes, det var overordentlig kjønt og rigtigt sagt af hans Fader. Man kunde dog se, hvor lidt egentlig Læsning var nødvendig til Dannelse. Han søgte i Løbet af Dagen at fastslaa for sig selv sin Faders Plads i Tilværelsen i det hele, og fik ham tilsidst stillet meget højt. Dog nærrede han en beskeden Tvivl om, at hans Fader virkelig skulde have kjendt en Kvinde af Rebekka Woltersiens Art.

De Unge paa Holtinggaard og hos Pastor Nordbyes havde paa denne Tid en stor Sorg, idet Morten Hejlgaards — navnlig hans Kone, Ane — var gaaet hen og havde saa godt som tvunget deres Datter Karen til at forlove sig med Jættemanden Lars Nielsens Søn, den ikke mindre jætteeagtige Ole.

Ellen og Kirstine Nordbye græd deres modige Taarer sammen med den stakkels Karen selv. — Hos Henriette havde denne Tildragelse forøget en vis Angst for Menneskene og Livet i det hele, som hun i Forvejen led under. Anna og hendes Kjæreste var nærmest indignerede over det skete.

»Hwa', saa er der jo int noe ved det altsammen, naar de kan gjør' saa'en noe,« sagde Stamherren.

Karl kunde væsentlig bifalde disse Ord. Hos ham bestyrkede Begivenheden den Mistillid, som han i det hele havde faaet til alle disse — »bevidste« Mennesker.

Pastor Nordbye tog Morten Hejlgaard og Ane ordentlig i Skole. Og Morten fortrød det ogsaa inderlig, og Ane græd og græd stride Taarer, og jamrede virkelig oprigtig over, saa ussel hun var, og saa usselt alting var. Men nu var de jo forlovede, se saa fik det jo nu være saadan. Det stod hun dog urokkelig fast paa.

Niels Vibro's Niels havde taget Hyre paa en Skonnert, saasnart Forlovelsen var bleven bekjendt, og foer nu paa Norge.

Karl sad oppe paa Midterhøjen i Glenstrupgaards Have sammen med Frøken Rebekka og fortalte hende om alle disse Bedrøveligheder. Han fortalte senere om Meyers Pengebegjærlighed, der nær i sidste Øjeblik havde gjort ham til en Modstander af Frimenigheden. Og han talte i det hele nedsættende om — alt det, som han drejede Ryggen til, naar han vendte sit Ansigt imod Frøken Rebekka.

»Jamen hvad er det da, der har gjort Henriette Lind til det udmærkede Menneske, hun er?« sagde Frøken Woltersien pludselig; »og hvad er det — jeg mener: hvor er det kommen fra, det, som jeg er indtaget i hos Dem selv, Karl? — For De maa endelig ikke tro, det er Deres Kritiskhed, jeg er forgabet i.«

»Aa, hvor kan jeg vide det,« sagde han. »Gudske Lov, at Du er indtaget i mig!« — Han slog pludselig sine Arme om hende og kyssede hende paa Munden.

»Aa nej!« sagde hun, »jeg kan ikke godt med dette Klemmeri og disse Trykkys.«

»Maa jeg ikke kysse Dig?«

»Jeg sagde: Trykkys. — Et Elskovs-Tegn er eet, og noget andet er disse Forsøg paa at æde sin Kjæreste. Det er mig sanseligt paa en uskjøn Maade —«

»Nej! Jeg forstaar ikke —«

»Vi kan jo dog ikke give os virkelig hen til hinanden heroppe paa Højen.«

»Men kjæreste Rebekka, hvad mener Du dog?«

»Jeg mener næsten altid det, jeg siger.«

De sad et Øjeblik tavse. Saa sagde hun: »Kan De nu gaa ned ad Højen og hente mig de to gule Roser der. Saa synes jeg, vi skal gaa over at besøge Pastor Grabows. Jeg kan saa godt lide at komme der. Jeg har virkelig en Følelse af, at det hele forskjøntes dér ved min Nærværelse. Baade han og Fruen, og det altsammen begynder at lyse og faa Glans, saasnart jeg er derinde. Det er noget af det dejligste, jeg veed, at frembringe en saadan Virkning.«

Frøken Rebekka forlangte, at Karl skulde tage hende med til Frimenighedskirken en Søndag. Saa skulde de bagefter besøge den nye Præstegaard. Han var lidt kjed af det, men havde ingen Lyst til at diskutere Grunden.

Han hentede hende da i Enspændervognen paa Glenstrupgaarden, og de naaede til Frimenighedens Præstegaard, lidt efter at Gudstjenesten var begyndt. — Der var ingen til at tage mod Befordringen i Præstegaarden. Karl maatte selv sætte Hesten paa Stald. Frøken Woltersien stod i Gaarden og ventede. — Da Karl vendte tilbage fra Stalden, saae han

Henriette komme løbende hende fra Kirken over Gaarden. Hun skulde lige forbi Rebekka. Hun hilste og gav Haanden: »Jeg skulde hente et Lomme-tørklæde til Onkel Jørgen. Han havde glemt at tage et med. — Goddag, Karl!« — Hun nikkede til Karl og løb ind i Huset.

Da Karl og Rebekka gik over til Kirken, sagde hun til ham: »Nu kunde jeg intet bestemt se. Men een Ting skal De vide: At jeg ikke et eneste Øjeblik vil taale at staa imellem hende og Dem, hvis Deres gamle Følelse for hende en Gang vaagner.«

»Du veed ikke, hvor Du saarer mig ved at sige saadant noget,« sagde Karl. Men da gik de netop ind ad Kirkedøren.

Hvor Kirkesangen var bleven mægtig og brusede, tænkte Karl, og saa syntes han, den havde faaet en egen kvindelig-skjøn Myndighed. Der maatte dog være sket noget med de Mennesker. Ellers kunde de da ikke komme til at synge saadan.

Der var en ung Karl, der rejste sig, saa Rebekka kunde faa Plads. Karl blev staaende udenfor Stolen.

Han følte sig meget greben af hele Gudstjenesten. Han glæmte helt, hvad han havde imod de Menneskers Væsen, som var herinde, — ikke saaledes, at han tilgav dem noget, eller oversaae noget hos dem, — men han følte, at der var en Magt herinde, som betog ham, og som aldeles ikke var dem, en Magt, han umulig kunde have

noget imod, ja, som det var formasteligt ikke at bøje sig for. En rig, skøn, gavmild Magt, — og som han havde kjendt fra sin tidligste Barndom. — Han skottede om til Rebekka. Hun saae ogsaa ud til at være ivrig optagen af det, hun hørte. Karl tænkte, at hvis Onkel Jørgen opdagede de Øjne, hvormed hun saae op paa ham, saa maatte han da komme til at synes udmærket godt om hende.

I samme Øjeblik faldt det ham ind, at det jo i Dag var Onkel Jørgens Fødselsdag, den 14. August — saa kom der da formodentlig mange Fremmede i Præstegaarden i den Anledning. —

Heri havde han gjættet ganske rigtigt. Efter Gudstjenesten gik næsten Halvdelen af Menigheden over i Præstegaarden, hvor de trakteredes med Kaffe. — Meyer var der, og Lærer Madsen og Morten Hejlgaard med Datter og Svigersøn — og mange andre af Karls gamle Bekjendte. Alle betragtede med Nysgjerrighed Frøken Woltersien i hendes elegante og, som sædvanlig, noget udfordrende Dragt. Hun ansaaes almindelig for Karls Kjæreste, men det var jo da en underlig Maade, de gik paa, syntes man. — Pastor Nordbye kom hen og hilste meget venlig paa hende og bød hende velkommen i Præstegaarden. — Oppe i Nærheden af hans Plads, hvor Ole ikke turde vove sig hen, stod Karen Hejlgaard med Ellen Nordbye om Livet. Hun saae bleg og forgræmmet ud, men lo

og hviskede i Øjeblikket meget fornøjet sammen med sin lille Veninde. Ole stod som tøjret med Ryggen til Dørstolpen imellem Dagligstuen og Entreen. Han drejede omkring denne, frem og tilbage, med sin Pibe i Munden, eftersom Trængselen i Døraabningen førte ham hid eller did.

Henriette viste sig saa godt som sletikke. Hun havde jo ogsaa meget travlt i Kjøkkenet saadan en Dag. Men Kvinderne var ofte i smaa Partier ude hos hende og stod hende i Vejen. Hun var meget afholdt af alle i Menigheden. Hun var da saa god af sig, — og saa var hun jo en rig Pige og gavmild med det meget, hun havde. Og saa at slide saadan i det hver evige Dag, skjønt hun sletikke havde haft det nødig! —

De blev for mange inde i Stuerne efterhaanden. Saa trak de ud i Haven og lejrede sig paa Plænen omkring Flagstangen. Op imod denne tog Lærer Madsen Plads, og det kunde nok se ud til, at han med det første vilde give noget til bedste. Han flyttede saa uroligt paa Benene og snakkede sletikke med de Omkringstaaende.

Meyer gjorde i humoristiske Vendinger Karl opmærksom derpaa. Han sagde det vistnok ligesaa meget, for at Frøken Woltersien skulde høre ham. Hun stod i Nærheden, men Meyer syntes ikke at have Mod til at bede om at blive præsenteret for hende.

»Kan der saa blive Ørenlyd og Hjerterum for

en lille Festtale?» lød det hende fra Flagstangen. »Hm, Hmmm. — Ja, — for hvis I nu vil laane mig jere Øren nogle faa Minuter, saa vil jeg laane jer Kjæften min, som jeg engang hørte en Nordmand sige. — He-jah, det skal ikke tage lang Tid. For jeg vil blot have Lov til at sige et lille Gudskelov. — Jeg siger: Gudskelov, for det vi har vores gamle Jørgen imellem os, og for det han i Dag fylder sine 64 Aar. Gudskelov, for det vi har Sandheden og Kjærligheden imellem os, som er husvild alle andre Steder end i Menigheden. Gudskelov, for det at vi saadan midt i den store Jætteverden har faaet Lykke til at lave os saadan et lille frit Mandhjem, et lille Fristed, saadan at vi skal ikke her være nødt til at blande os med hele eller halve Fritænkere og ugudelige Kropper, hele eller halve ligegyldige eller urene Kjød-kropper, hele eller halve Jætter, Nisser og Trolde, og hvad de allesammen hedder, — men vi kan sige til dem, hvis der tilfældigvis skulde komme nogen: far heden! — eller — æh — far hid! — jeg mener: far did, hvor I hører hjemme! — Tak, gamle Jørgen-Mand, gamle Præste-Mand, for det Du har ført os ud i det Fri! Tak for det, siger vi. Gudskelov for det!« — —

»Han har rigtignok efterhaanden lagt sig en værre »Kjæft« til, den gode Mand,« hviskede Meyer til Karl, dog saadan, at Frøken Woltersien kunde høre det; »jeg troer ogsaa, Folk er ved at være

slem kjedde af hans Festtaler. Men Din Onkel holder jo paa ham. Jeg forstaar det ække.»

»Tak for Talen, Rasmus Madsen!« hørte man i det samme Præsten raabe. »Mange Streger for højt, — men dét er Maalet!«

»Arrrh! — det er for galt!« hviskede Meyer.

Et Øjeblik efter sagde Frøken Woltersien, ikke stærkt, men udmærket tydeligt, saa alle hørte det: »Jeg antager, Taleren mener at have forvisset sig om, at der ingen Fritænkere er til Stede her?«

»Er det mig?« sagde Madsen og drejede sig, forskrækket-vigtig, med en saadan Fart, saaat hans Frakkeskjøder svingede. »Jah — — det troer jeg — Ellers skulde det da vær' Frøkenen selv, — der var'en, ha, ha, ha!«

»Ja, jeg er Fritænker. Derfor maa jeg forlange en Undskyldning af Dem for det, De tillod Dem at sige om os Fritænkere.«

»Eet er Aandens Verden, lille Frøken Woltersien,« sagde nu Pastor Nordbye, »et andet det personlige. Personlig har Lærer Madsen aldrig tænkt paa at fornærme Dem.«

»Nej, nej, nej!« raabte Madsen.

»De maa skjelne mellem disse to Ting, lille Frøken, jeg kan ikke sige andet til Deres Trøst,« sagde Præsten.

»Jeg har netop en Følelse af, at det er Dem, der blander dem sammen, og derved bl. a. ødelægger noget, som jeg ellers i Dag har syntes rigtig

godt om,« sagde Frøken Woltersien. »Men da De ikke vil yde mig den Beskyttelse, jeg har Krav paa som Deres Gjæst, saa tager jeg hellerikke de Hensyn, som en Gjæst skylder, og saa vil jeg sige hele Forsamlingen, at Hr. Lærer — — Larsens Ord var simpelthen Usandhed: Et Samfund, i hvis Midte en ung, uskyldig Pige kan tvinges til at give sig selv til Pris i et Ægteskab for Penges Skyld; et Samfund, som af et af sine betydeligste Medlemmer kunde forraades for Pengenes Skyld, — det har virkelig ikke noget særlig at rose sig af overfor andre, almindelige Mennesker!«

Hun vendte sig og gik ud af Kredsen. Karl fulgte, bukkede for hende og bød hende Armen. Og idet de saaledes gik bort, ud ad Havelaagen, med Ryggen mod alle de mange Menneskeøjne, havde han en Fornemmelse: at nu slog Porten i bag ham for noget, som han dog sikkert ikke for bestandig kunde undvære.

Han hjalp med at spænde for. Præstens Karl, som naturligtvis var et levende Menneske, sagde ingen Ting til ham, men saae paa ham med be-
drøvede Øjne.

De kjørte en halv Mils Vej ad Glenstrup til, uden at de næsten vekslede et Ord.

Endelig aandede Frøken Rebekka ud og sagde i en glad og afgjort Tone: »Nej, — nu er jeg sikker: de Mennesker vender Du aldrig tilbage til!«

Hun sagde Du, og hun saae dybt forelsket — og han syntes, halv forlegen, op paa ham.

»Saa er Du virkelig min!« jublede han og slog Armene om hende.

»Ja, snart vil jeg være Din,« hviskede hun og rødmede.

Han vilde vende for Døren og kjøre lige tilbage til Holting, men Herredsfogden og hans Frue bad ham dog endelig at blive til i Morgen, — hvad han ikke fandtes meget uvillig til. Bircherøeds og Frøken Rebekka skulde ganske vist i Morgen tidlig af Sted til en Herregaard en tre Mil borte, hvor de var budne til Fødselsdag; men saa havde man jo dog hele Aftenen, og Gjæstekamret, hvor han før havde ligget, stod parat. — Bircherøeds protegerede aabenbart Partiet. Karl var jo en velhavende Mands Søn og anseet for at være et flittigt, begavet og pænt, ungt Menneske. Og Rebekka var det ogsaa rart at faa anbragt i en rolig Havn. — Hun var for Resten ganske Herskerinde paa Glenstrupgaard den Maanedstid, hun af og til opholdt sig der om Sommeren.

Frøken Rebekka sagde usædvanlig tidlig Godnat og gik op paa sit Værelse. — Karl hengav sig straks til Spekulationer over, hvad det kunde betyde, — gjennemgik i Erindringen Samtalen, der var ført: om han i denne havde sagt noget, der

kunde støde hende. Hun blev jo for Resten aldrig stødt, syntes han. — Hans Konversation med Fruen og Herredsfogden tabte herved adskilligt i Livlighed, og det varede ikke længe, inden denne tilbød ham at følge ham op, hvor han skulde logere.

Hele den østlige Ende af det meget store Hus bestod af Gjæstekamre, der i Almindelighed stod tomme, — en 4—6 Stykker, med en lang, smal Korridor imellem. Herredsfogden og Karl gik forbi Døren til Frøken Rebekkas Værelse hen til et, af de østlige Gavlværelser.

»Ja, vi kjører allerede Kl. 6 i Morgen. Men hvis Rebekka synes, at De alligevel skal op og sige Farvel, saa skal der nok blive kaldt paa Dem,« sagde Herredsfogden.

»Ja, det maatte de da endelig huske.«

Karl satte sig, uden at tænde Lys, ved Vinduet, der vendte mod Øst og saae ud. Der var stor, glansfuld Oversvømmelse af Maaneskin i Haven, med dybe, sorte Skygger, med stødvis, vidtstrakt Susen i Træerne og Raslen af alle Havens Blade paa een Gang. — Karl kunde aldrig se Maaneskin, der rigtig var, som det skulde være, uden at tænke paa Lysningen inde i Hegnet paa Holtinggaard.

Hvor det var underligt, syntes han, at han ikke var ældre, og saa var der alligevel saa meget forbi, afsluttet i hans Liv. Hidtil havde han egentlig altid troet, at han saadan kunde overse sit Liv, og

havde Rede derpaa, paa Sammenhængen deri, — og at han ogsaa selv var Herre derover; — den Følelse havde han sletikke mere. Nu var det snarere, som om han skulde gaa og spørge til sig selv, forhøre sig om sin Livsskjæbne — aa ja, hos hvem? — hos Livet vel sagtens. Det syntes ham rent urimeligt, at det virkelig kunde være forbi, alt det, han havde forladt, — og det maatte det dog vist være, for Rebekka var ham ganske overmægtig, hende maatte han lyde, tjene, elske, tilbede! — — Rebekka! — Men han var saa ilde tilfreds med sig selv, saadan som han var sammen med hende. Det var, som om han da blev skudt op i de øverste Lag, det overfladiske af sig selv, syntes han.

Der faldt enkelte Dugdraaber ned fra Taget og prikkede saa lydeligt i Havegangen udenfor Vinduet.

Jo, — for enten blev han saa underlig gammelklog, naar han var sammen med hende, beundrende hendes Friskhed, eller ogsaa sad han og kritiserede sin egen Fortid, alt, hvad han før havde haft kjær. Han var ogsaa vis paa, hun kunde hverken lide den ene eller den anden af de to Maader. Men den dybe, stærke Strøm af Henrykkelse, der gik igjennem ham, naar han tænkte paa hende, eller saae paa hende uden at sige noget, — den kunde han aldrig lade hende mærke. — Kunde han have talt til Skovene og Skyerne og hele den vidunderlige Verden og derved sige det til hende i det samme!

— for hun var saa forunderlig eet med al Herlighed, med den Vidunderverden, hun selv skabte.
 — Hun, som forvandlede Jord og Himmel! — —
 — — Rebekka! —

Der gik en langvarig Hvislen igjennem Haven.
 — Han sad og lyttede, til alle Bladene blev stille. —

Derfor hørte han ogsaa straks, at Døren til hans Værelse gik op; han vendte sig — og kjendte Rebekka — staaende henne ved Døren — skjønt hun helt var klædt i hvidt.

I næste Øjeblik løb hun over Gulvet, ikke helt lydløst, men med en ligesom sagte klappende Lyd, som han aldrig senere glæmte, — og kastede sig ind til ham.

»Nu er jeg Din!« hviskede hun.

Han slog Armene om hende — og mærkede da, at hendes Dragt gled ganske løst under hans Haand mod hendes faste, glatte Legeme, — og først da forstod han, at hun kun var natklædt, og at Lyden fra før var af hendes nøgne Fødder.

I samme Nu blev han overfalden af en voldsom Rysten, — der næsten ene var Angst, en Svimmelhed som paa Randen af en Afgrund — en ubetvingelig Rædsel for det næste Øjeblik.

»Hvad er det?« sagde hun og saae op mod hans fordrejede Ansigt.

Han vidste egentlig ikke, hvad han sagde, men

i næste Secund hørte han sine egne Ord: »Det er jo Synd!«

»Synd!«

— — — — —
 Resten af Natten tilbragte Karl med Gang paa Gang at kalde dette Udraab frem i sin Erindring. — Straks derefter var hun nemlig flygtet bort fra ham uden at sige et Ord mere. Han havde hørt Nøglen blive drejet om i hendes Dør. —

Det havde vist lydt baade forundret, foragteligt og bedrøvet. Alt eftersom han gjentog og overvejede det samme frem og tilbage, frem og tilbage, skiftede Udraabet Klang, — undertiden syntes han, det lød som kold Foragt, undertiden som Fortvivelse, undertiden som vred Forundring. Tilsidst indsaae han, at det sletikke længer var Rebekkas Udraab, der gjenlød i hans Erindring; at han selv havde givet det ny Klang. — Flere Gange tænkte han paa at gaa over til hendes Dør og kalde hendes Navn, men hver Gang syntes han, hint Ord pludselig blev ham saa tydeligt, og da lød det som Foragt. — Henad Morgenstunden lagde han sig i Klæderne paa sin Seng, og han maatte vel et Øjeblik være falden i Søvn, thi han hørte ikke noget til, at Herredsfogdens tog af Sted. — Han stod op og gik i lang Tid og lyttede, men alt var ganske stille i Huset og Gaarden.

Kl. 10 gik han ned i Stuerne og traf der den gamle Husjomfru, som sagde ham, at Fruen havde

sagt til hende, lige før Herskabet og Frøkenen kørte ud, at Hr. Wintrup endelig maatte spise til Middag paa Glenstrup, inden han tog hjem. — Karl sagde Tak, blot fordi han ingen Lyst havde til at komme til Holting, drak sin The og gik saa ud i Glenstrupgaards Have. Her fandt han hurtig op paa Midterhøjen, hvor han saa ofte i denne Sommer havde siddet sammen med Rebekka.

En hed, kvælende Skamfølelse havde bemægtiget sig ham. Hvad maatte hun tænke om ham, hvordan maatte han ikke staa for hende! Han saae hende for sig i al hendes friske, trodsige Dejlighed — og svedte ved Tanken om sin egen lumre, indestængte Frygt, thi saaledes forekom den ham nu. Indestængthed, Beklumrethed — det var jo ogsaa det, han alle sine Dage havde levet i! Ja, Indestængthed! — og saa var de saa glade ved sig selv i deres Sneverhed. Han syntes pludselig, han saae saa klart: Indsnevretthed og Selvgodhed — det var de to store Laster, som ødelagde alting i Holting og Lundborg. Rebekka havde vist slet ingen Mening om sig selv, saae sletikke paa sit eget — men Alverdens Herlighed laa for hendes Øjne, Jord og Himmel aabnede sig for hende uden Grænser, uden Skranker, og hun fyldte det alt med sin Skjønhed! —

Han søgte at slippe ud fra denne Følelse af Indespærring, der knugede ham, ved af al Kraft at tænke paa, hvorledes han skulde vinde hende til-

bage, — han vilde jo sætte alt ind derpaa, han vilde sprænge alle de Baand, som bandt ham, — han vilde for stedse rive sig løs fra det, der voldte hos ham denne forsmædelige Frygt! — — Havde han dog kunnet gjøre noget straks — for den var saa uudholdelig, denne Uro — — ogsaa Uroen for Udfaldet — tænk, hvis hun uigjenkaldelig foragtede ham. Men det syntes han dog heller ikke han havde fortjent. —

Havde han i det mindste haft nogen at tale med! — — — —

Han rejste sig, han vilde ned til Pastor Grabow. Han vilde — — han vilde paany leve sig ind i hin store, stille Ligegyldighed, han vilde se Bøcklins Billeder og høre den Gamle tale om dem, — høre ham tale om Goethe. —

Husjomfruen kom lidt efter ud i Havedøren og kaldte paa ham. Straks efter Middag gik han ned til sin gamle Lærer.

»Er De godt tilpas, Pastor Grabow, maa jeg besøge Dem, maa jeg sidde og snakke lidt med Dem?«

»Jeg vil altid gjerne modtage Deres Besøg, min unge Ven. — Godt tilpas kan jeg egentlig ikke sige jeg er. Jeg befinder mig snarere i en lidt deprimeret Sindsstemning.«

»Nej virkelig! — Jeg havde nær sagt: det var da rart. — Kan De ikke lære mig lidt Levevisdom, Pastor Grabow?«

»Hvad er det dog for kuriøse Spørgsmaal, De gjør mig i Dag! — De kommer ude fra — eller inde fra Egne, som jeg sletikke kjender, og dukker op her i min Stue. Hvor skulde jeg kunne vide, hvad Levevisdom De netop trænger til at høre. Tilmed er det saare slet bevendt med min Visdom —«

»Lad os gaa ind i Dagligstuen og se paa Frühling og paa Spiel der Wellen!«

»Saamænd,« sagde Pastor Grabow, og rejste sig besværligt, »der ligger megen Visdom gjemt i slige Kunstværker.«

De gik derind, satte sig begge ned og saae paa Frühling.

Det varede ikke ret længe, inden Dryaden helt havde fanget Karls Opmærksomhed. Han havde ikke husket, at hendes levende Billede jo havde forandret sig for ham, siden han sidst saae hendes Afbildning her. — Det var den vage, blide Længsel, som dette Maleri engang rummede for ham, han havde ønsket at sænke sig i; nu var det en urolig Higen, et pinefuldt Savn og en Angst for at det aldrig skulde blive stillet, der gjenvaktes og forøgedes hos ham ved Synet af Billedet.

»Veed De, hvad der for mig er det egentlig dragende ved den idylliske Hvile og Fred, som

ligger udbredt over dette Billede?« hørte han Pastor Grabow sige.

Han vaagnede op af sine egne Tanker. — »Nej,« sagde han.

»Det er vistnok det, at denne Fred ikke er ganske virkelig. Der ligger Uro og Angst under den.«

»Saa?« sagde Karl forundret og næsten i Spænding.

»Böcklin havde ikke hørt vor Tid til, og jeg vilde ikke have forstaaet Böcklin, hvis han virkelig havde kunnet fremstille den solide — jeg kunde næsten sige: bundfrosne, antike Ro.«

»Bundfrosne?«

»Ja, det er selvfølgelig et meget forkeert Udtryk. Uomskiftelig, evig sommerlig, skulde jeg langt snarere sige. Men for os vilde den være bundfrossen, dødlignende.«

»Ja, mener De, at vi ikke kan naa til en saadan Ro?«

»Nej, ikke før i Graven. Da naar vi den forhaabentlig.«

»Troer De dog ikke, Goethe var rolig? Ja, det er jo mest igjennem Dem, jeg kjender —«

»Hm, hm, hm,« — Pastor Grabow saae selvfor-glæmmende frem for sig med et stillestaaende Smil om Munden. »Goethe anerkjendte ikke Tilværelsens Angst, Almeen-Angsten, nej, den anerkjendte han ikke. Og naar man ikke vil anerkjende den, saa mærker man den hellerikke som saadan. Men han

skal sikkerlig nok have haft sin Angstknude et eller andet Sted. Hvor den sad hos ham, har jeg ikke kunnet opdage. Men den har været der, — utvivlsomt har den været der. Han narrer mig ikke. Der er noget i hans Skrivemaade, der overtyder mig.« —

Karl følte sig ganske besynderlig uhyggeligt berørt — gammel Angst — og Frygt for Jordskjælv i hans nye Verden: »Tror De da, alle Mennesker gaar med saadan en skjult Angst,« sagde han. — »Nu Brandes f. Eks.? — Jeg synes — —«

»Jøder tør jeg ikke dømme om — paa Grund af deres særegne Stilling til ham, som bragte Angsten ind i Verden. — De har jo aldrig bøjet sig for ham — har aldrig anraabt ham om Pardon —«

»Jamen vi andre — Kristne —«

»Vi Kristne — ja, lad os nu sige: de Kristne —«

»Jeg mente blot —«

»For ikke ligesom at foregribe noget. — De Kristne paastaar jo, at han skjænker dem netop Fred. — Naa. — Formoder, det beroer paa en Misforstaaelse. — Angsten derimod er ingen Misforstaaelse. Men det er med den som med Gigt. Den kan sidde i hele Kroppen — den kan ogsaa blive som en Knude, slaa sig paa et enkelt Lem.«

»Aa, Pastor Grabow — det er ikke Nysgjerrighed — men jeg er selv saa — og jeg har som Barn lidt saa meget af Angst — men jeg synes rigtignok sletikke, Angsten kom fra Kristendommen. — — Har De saadan noget — saadan en — —«

»En Gigtknude? — bedste, unge Mand! har De aldrig lagt Mærke til det: min højre Haand er jo ganske fortrukken, vanskabt — ja, det er en Gigtknude — —«

»Nej — jeg mente — det — andet.«

»Det andet — aa ja. Jeg forstod Dem jo endelig nok.« Karl saae, at Pastor Grabow paa een Gang blev bleg. »Jeg er jo en ret vel belæst Mand, har ogsaa oplevet en Del. Min »Verden«, min Bevidsthedskreds er forholdsvis omfattende. Og over det hele — tænker jeg — vil det have forekommet Dem, at der laa udbredt en vis stille, lys Ro. — Ja, vist saa. — Og saa er der dog et enkelt lille Sted — Angst-Stedet — i denne min Verden, hvortil jeg kan være lænket, fængslet igjennem Uger — ak, ja — meget længere, saa at alt, hvad jeg ellers foretager mig i — disse Tidsrum, er blot et Skin, noget udvortes; i Virkeligheden er mit Sind fængslet til og pinefuldt optaget paa dette ene, lille Sted, hvorfra der saa breder sig Angst og Smerte ud over hele min øvrige Verden.«

Karl saae spørgende og bekymret paa sin Lærer.

»Ja,« sagde denne i en anden — halvvejs flot Tone, med ledsagende Skuldertræk: »før jeg blev gift — det var det Par Aar, jeg var Præst i min Ungdom — for Udkommets Skyld — bevidst vantro — mere end jeg er nu — jeg forrettede Daab — tog til Alters. — Har jeg narret de Mennesker for deres Salighed — hvad? Ha, ha, ha! —

Ja, man siger, det beroer ikke paa Præstens Tro. — Men er det ikke vantro Præster, der har fundet paa den Lære? Ha, ha, ha, ha!« Pastor Grabow skjulte Ansigtet i sine Hænder, leende og hulkende samtidig. — »Se, i saadanne Perioder da er jeg troende, kan De være forvisset om, uden dog at have nogen Glæde deraf, ha, ha, ha, — vist nærmest paa samme Vis, som de Fordømte siges at være troende.«

Der gik maaske ti Minuter, inden han tog Hænderne fra sit Ansigt. —

»Naa, altsaa, der sidder nu min Angst. Den har indkapslet sig i et Slags Vanvid, hvad vist forøvrigt ikke er sjældent. Om jeg er troende eller vantro, er det mig ofte vanskeligt at sige. — Alligevel — i normal Tilstand — elsker jeg Goethe og Böcklin, — fordi de to kjære Mennesker veed saa herlig at skjule deres Angst. — Og saa kan jeg alligevel opdage dem, he, he, he. Det har selvfølgelig sit Pikanteri. — Ja, det var vel ikke den Levevisdom, De havde ventet Dem, kjære unge Ven, — men man maa se at uddrage Kundskab og Visdom af alt, hvad man hører og oplever — selv af Galskaben. — Var jeg ung og smuk som De, saa vilde jeg utvivlsomt tilbede Frøken Rebekka Woltersien og dyrke hende alene, — for at De dog skal se, at det ikke blot er Dem, som nu kjender mine Hemmeligheder. — Der er noget forkristeligt ved

hende. — Hun synes ikke blot at ligne, men at være en Slags — Dryade.«

Ogsaa dét, tænkte Karl. — Han ønskede blot, at han sad i Enspænderkjøretøjet ude paa Landevejen. Han kunde næsten ikke lade være at tale om sig selv, og dog vilde han saa nødigt — det var saa stygt at faa en Fremmed ind i sine Tvivl og Ængstelser, hele sit indre Væsen. — Og saa rejste han sig da med eet og sagde: »Farvel, Pastor Grabow — jeg kan ikke fortælle Dem noget om mit — eget, for jeg er saa uklar — jeg synes, det forandrer sig hvert Øjeblik. Men jeg vil takke Dem for alt, hvad De har lært mig. Tak og Farvel!«

Han maatte endnu ind og hilse paa Fruen; saa gik han om til Vognen paa Glenstrupgaard.

Han havde det paa Hjemturen paa en ganske lignende Maade, som da han sidste Jul kjørte hjem fra den nye Præstegaard, efter at have seet Henriette. Hans Sind var helt i Opløsning, det var ham, som om al Sammenhæng var ophævet i hans indre Verden. Men som et stadigt Pulsslag inde i Hjernen hamrede det: »Er han ogsaa usikker og bange? er dér helleringen Glæde og Ro? — Mon Rebekka i Virkeligheden ogsaa er tvivlende og raadvild? — Og de gamle Grækere — hvad var saa de? — — Hvordan skal jeg nogensinde komme tilbage? Og hvordan kan jeg komme frem?« — — Og han turde sletikke rigtig beskæftige sine Tanker med alt det, som laa og tumlede derinde i Sindet, — han syntes,

det kunde blive til saa meget, og han følte Angst for, hvad det kunde blive til.

Arbejde! arbejde! arbejde! tænkte han. Han havde gaaet ledig længe nok i Sommer! — Han kunde endnu naa at komme med Damperen, som i Eftermiddag gik til Kjøbenhavn. —

Han pakkede sit Tøj, saa snart han var kommen hjem. Gik saa ind til sin Fader paa hans Kontor, og bad om, at Karlen straks maatte kjøre ham og hans Kuffert ned til Dampskibet.

»Naa, vil Du rejs' nu,« sagde hans Fader. »Ja, Du skal selv vid'et. — Hm. — Skuld' der komm' noget paa, saa veed Du jo altid, hvor Du har mig, — hvis jeg da lever til den Tid. Farvel!«

— — —

Det var ved at være Aften, da Damperen, efter en langsommelig Lossen og Laden, svingede ud fra Broen. Karl stod i Agterenden og saae mod Holtinggaard. Han kunde tydelig skjelne de portlignende Aabninger under Elmetræernes Kroner mod Syd. Han tænkte paa alle de Minder, som laa skjulte i Havemørket derindenfor.

Af samme Forfatter er tidligere udkommet:

CROMWELLS DATTER. Et Skuespil. 1891.

CHRISTELIGE FOREDRAG. 1893.

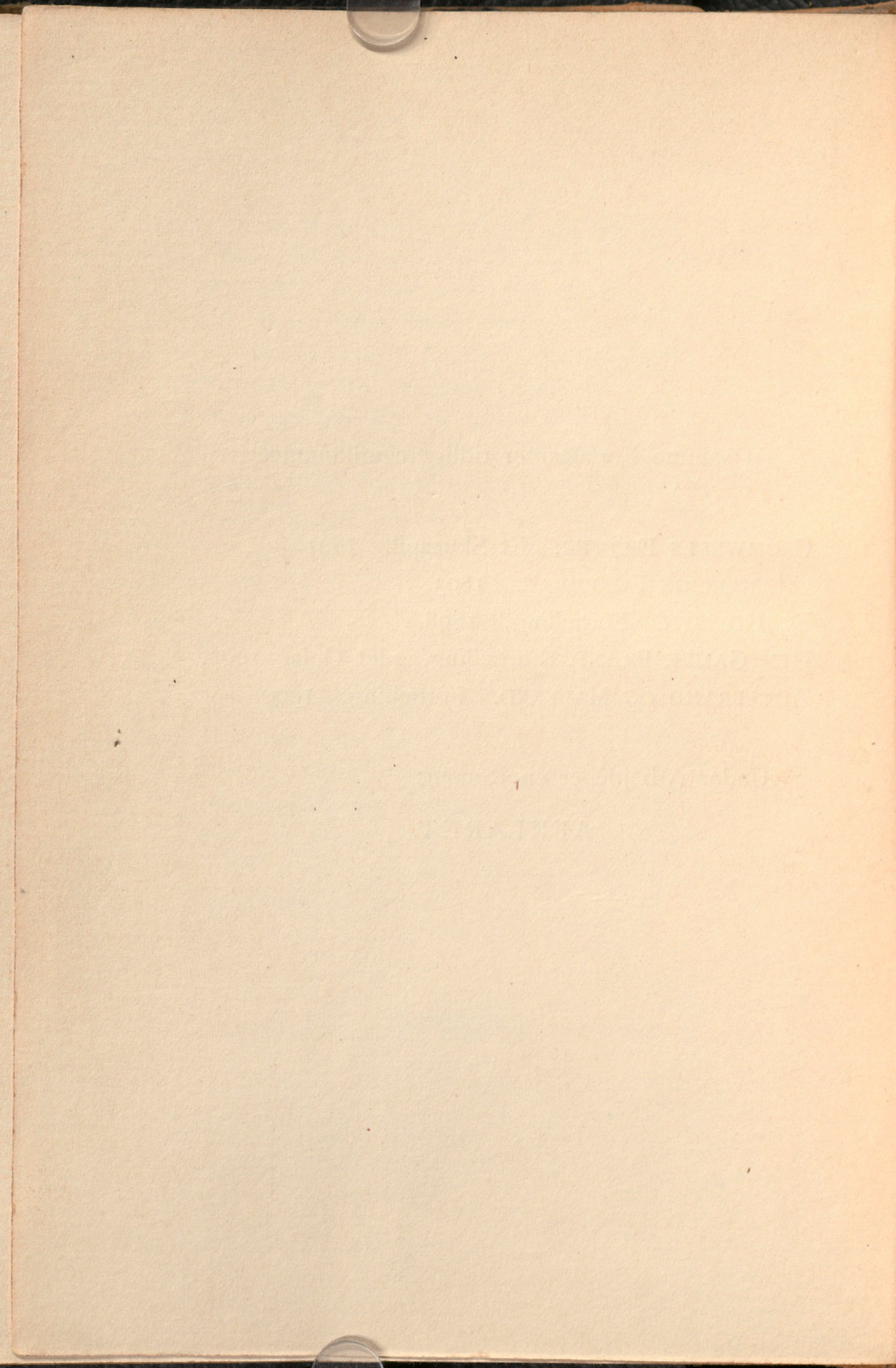
ET GJENSYN. Fortælling. 1898.

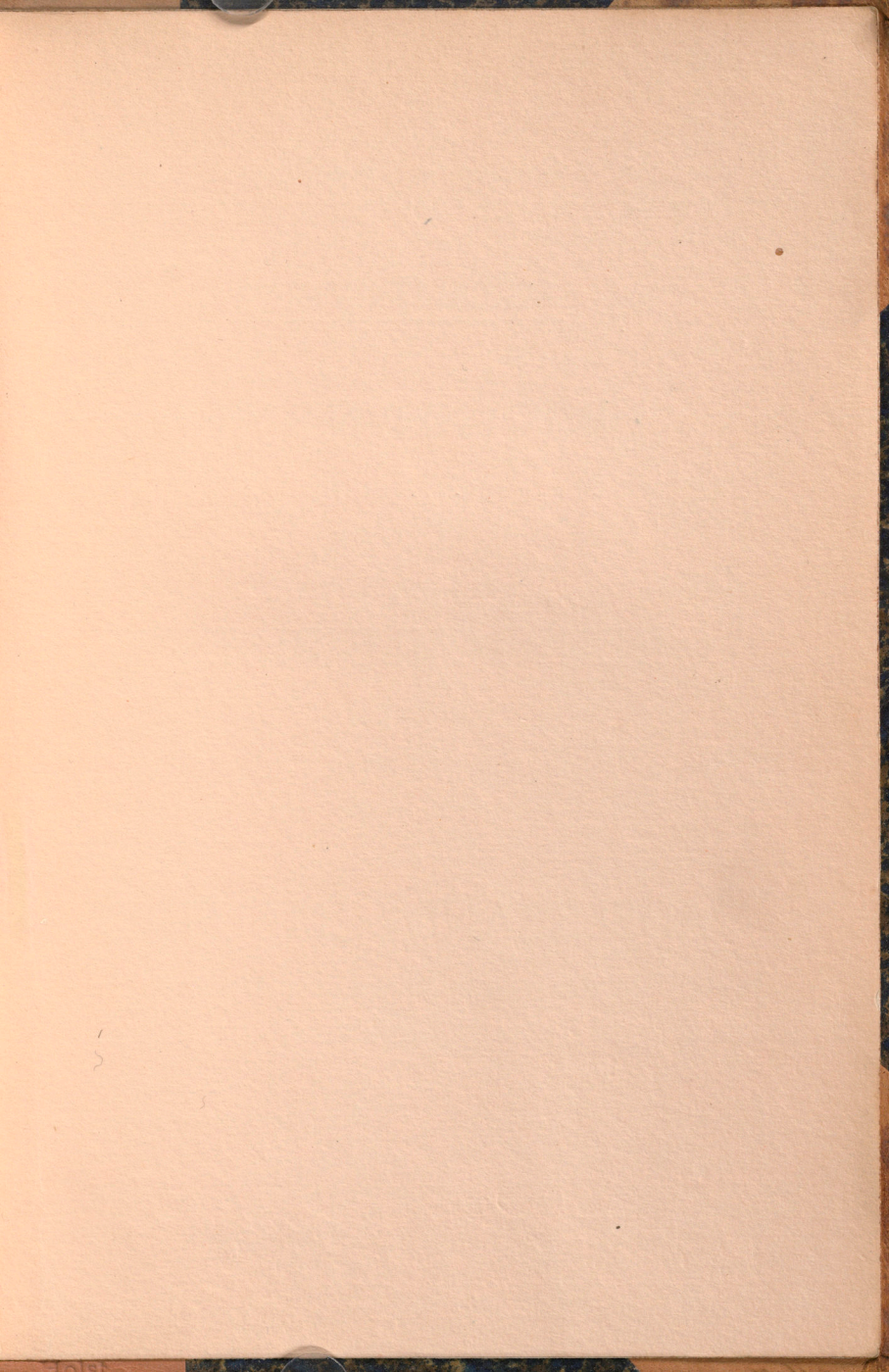
DEN GAMLE PRÆST. Fortælling. 2det Oplag 1902.

ADELBRAND OG MALFRED. Fortælling. 1900.

Under Arbejde er en Roman:

AFKLARET.

DET NORDISKE FORLAG

JAKOB KNUDSEN

ET GJENSYN

FORTÆLLING

1 KR. 50 ØRE

DEN GAMLE PRÆST

FORTÆLLING

ANDET OPLAG

2 KR. 75 ØRE

ADELBRAND OG MALFRED

EN GAMMEL KJÆRLIGHEDSHISTORIE

3 KRONER

Thieles Bogtrykkeri. København.

DET KONGELIGE BOKKABINETS

SAKENS KNUDSEN

ET ONSKYND

1874

1874

DEN GAMLE PRÆST

1874

1874

1874

ADSLAANDE I HAVEN

1874

1874

Foto. 176727.

